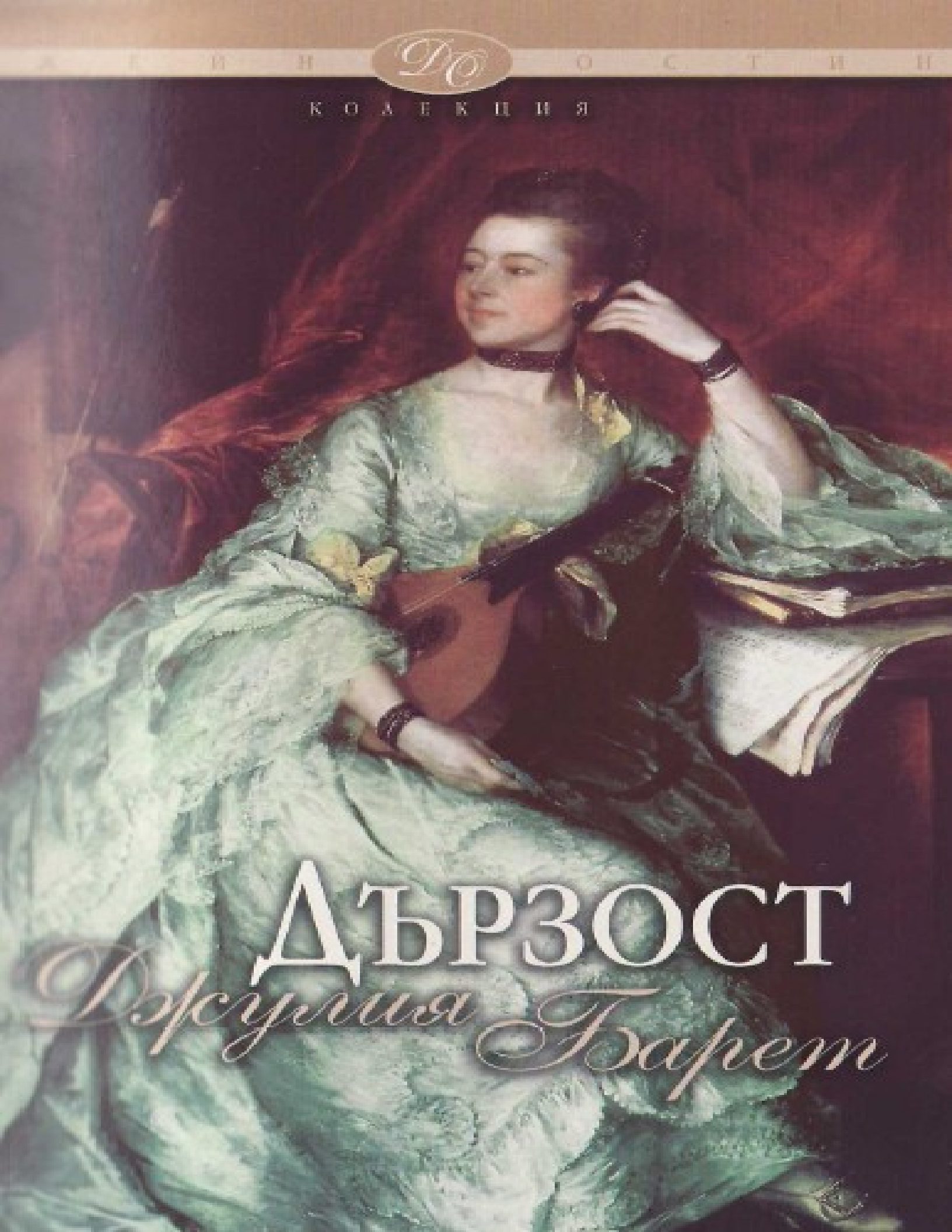

А Б В Г Д Е Ж З И Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Я

КОЛЛЕКЦИЯ

ДЪРЗОСТ

Джурмиа Барет

ДЖУЛИЯ БАРЕТ ДЪРЗОСТ

Превод: Елена Александрова

chitanka.info

Всеизвестна истина е, че нежененият мъж, който притежава голямо богатство, има нужда от съпруга.

Сега Пембърли беше домът на Джорджиана и привързаността на двете млади жени една към друга, беше точно това, което Дарси се надяваше да види. Те се обичаха. Много повече, отколкото самите предполагаха. Джорджиана беше спечелила сърцето на Елизабет. Въпреки че в началото тя слушаше с удивление нейния оживен, забавен, нападателен маниер на разговор с брат ѝ, удивление, което граничеше с тревога. Докато в него самия — човекът, който винаги възбуждаше у нея уважение, а то от своя страна почти надвишаваше вълнението ѝ — сега тя виждаше как надделява чувството на радост. Съзнанието ѝ проумя нещо, което никога преди това не бе успявала да проумее. С помощта на Елизабет тя започна да разбира, че може да получи свобода от съпруга си, която един брат не винаги ще позволи на сестра си, десет години по-малка от самия него.

Джейн Остин,
„Гордост и
предразсъдъци“

ПЪРВА ГЛАВА

Щом като през изминалите години се потвърди необходимостта един млад мъж, който притежава голямо богатство, да изпита нужда от съпруга, в такъв случай и обратната страна на нещата трябваше да докаже тази истина: всяка красива и заможна лейди трябва да се стреми със жар да открие своя съпруг.

И все пак нашата героиня се намери в положение единствена да се противопоставя на тази самодоволна увереност. Мис Джорджиана Дарси от Пембърли в Дарбишър беше красива, завършена и нещо повече — наследница на едно значително богатство, но остана въпреки това на седемнайсет години съвсем незаинтересована и несклонна да осигури бъдещето си щастие, като предостави това богатство на когото и да било. Джорджиана имаше причина за това.

И причината не се криеше във факта, че тя не беше опитвала да се влюби, съвсем не беше така. Никога не беше бленувала за нищо повече от това. Но първото ѝ любовно приключение само я беше обезсърчило. Останала сираче, още от времето, когато бе навършила деветата си година, тя израстваше като едно необикновено хубаво и очарователно дете. Отглеждаше я нейният единствен брат и любящ пазител — Фицуилям Дарси. Бяха я обучавали цяла поредица от гувернантки и докато те всички я намираха за хрисима, дори плаха, това впечатление не беше потвърдено от нито едно обстоятелство. Впечатление, което правеше недопустимо предположението, че тя не може да извърши нищо против собствените си желания.

Уви, разглезването ѝ направи лоша услуга. На петнайсет години главата ѝ изцяло беше замаяна от вниманието, което ѝ оказа един енергичен млад офицер, лейтенант Джордж Уикъм, синът на стюарда на баща ѝ. Нашата пламенна героиня избяга с него. Ако аферата не бе така щастливо разкрита от нейния предан брат, сега нямаше да ги има последствията, за които да говорим.

Двамата бегълци, за щастие, бяха разкрити навреме. Джорджиана се върна в скъпия си Пембърли, а любимият ѝ брат

можеше да се утеши с увереността, че неговата сестра беше невредима и, че никой от околността не направи намек за бедствието, което за малко не я сполетя.

И все пак случаят послужи за проверка на високия дух на младата героиня. Тя се сблъска с опасностите, които я връхлитаха прекалено стремително, случилото се бе полет, бягство към необузданите страсти. Джорджиана се почувства сломена, изплашила се бе от собственото си романтично сърце.

Сега, когато бе в разцвета на младостта си, видът ѝ изцяло потвърждаваше всичките щедри обещания на детството. Тя бе висока, снагата ѝ — грациозно оформена и привлекателна. Тези прелести, надвишили очакванията ѝ, даваха много предимства на мис Дарси. Но радвайки се на пламенното внимание на завидното число изключителни ухажори, тя отказваше да спре сериозен поглед върху когото и да е. Усмивваше се на всички, с повечето беше любезна, но на никого не даваше сериозно обещание.

И все пак за вечерта на нейното появяване в обществото очакванията ѝ бяха големи, тя наистина изпитваше искрено удоволствие от предстоящото събитие. Освен ненаситната радост от танците, имаше и милата компания на снаха си — Елизабет (довела от своя страна с пристигането си до нови взаимоотношения със съседите); чувстваше също така и явното възхищение на младите господа от целия район, нещо, което за Джорджиана не беше ни най-малко нежелано, въпреки нейната решимост да не отговаря на ухажванията им.

Тази вечер Джорджиана имаше и по-далечна цел — от времето на злощастния инцидент с младия офицер, брат ѝ беше станал суров и тя гореше от нетърпение да му покаже колко много се е подобрил начинът ѝ на мислене за двете изминали години. Макар и неопитна, тя не бе глупава и вече бе отрезвена от раздялата с илюзиите си и бе твърдо решена да се поправи недостатъците си. В тези свои усилия намираще подкрепата на младата съпруга на брат си.

С идването на Елизабет Бенет в Пембърли, Джорджиана се надяваше атмосферата в големия дом коренно да се промени. Стаите, които дълго тънеха в тишина, сега се огласяха от смях. Брат ѝ се появяваше в тях по-често и присъствието му носеше радост. Благодарение на намесата на неговата любима съпруга поведението на

Дарси се промени осезаемо. Той вече се усмихваше с лекота и понякога дори го чуваха да се смее шумно. Сестра му наблюдаваше тази промяна с благоговение. Тя едва ли би се осмелила да се обърне към него така безгрижно нехайно, както Елизабет бе свикнала да го прави, но независимо от това усещаше спокойствие, знаейки, че и той може да изпита чувство на безгрижие.

Джорджиана, припомняйки си дългите години на самота или в най-добрия случай в компанията на една или друга гувернантка, не можеше да съдържи радостта си от промяната. И когато слушаше дръзките, духовити забележки по адрес на брат си, искрено изразяваше своето възхищение към създателката им. А то нарастваше с укрепването на приятелството им.

Тъкмо когато бе погълната от тези размисли, Джорджиана бе изненадана от появата на самия им обект: Елизабет застана по пеньоар на вратата.

— Е, скъпа моя, Джорджиана — възкликна Елизабет Дарси, — готова ли си да бъдеш приветствана като най-чаровното и красиво създание, което съседите някога са виждали?

— Скъпа сестро — отговори Джорджиана малко учудена, — не вярвам да мислиш, че Дарбишър е лишен от красиви създания, за да ме възвеличават мене.

— Глупости — дойде бързият отговор, — една млада жена при своето първо появяване в обществото винаги е наричана така... Тя е най-красивото създание, което някога са виждали. Била съм на много празненства от този род и никога не съм чувала която и да е млада дама да е получавала по-малко възхвали, без значение колко невзрачна и непохватна е.

— Щом е така — отговори Джорджиана с усмивка, — аз ще се погрижа да изглеждам толкова хубава, колкото казваш, че съм. Оказва се, че тази вечер задачата ми е много лесно осъществима.

— *Ти*, Джорджиана, трябва да се постараяш, за да ти се възхищават, но не са ти нужни много усилия. Природата те е надарила предостатъчно, да искаме повече би било прекалено. Какъв хубав бал ще има тази вечер! Сигурна съм, че ще танцуваш всеки танц. Твоят шивач, както виждам, е преценил това.

— Аз съм напълно готова за всяка ситуация, скъпа Елизабет. Сър Едуард Стентън така обича старите танци, а синът му Джордж

предпочита Буланже, докато Ричард Брук особено харесва народните хороводни танци. Ще танцувам всичко.

— Така млада и вече с чувство за отговорност — възкликна Елизабет. — Дали имат представа младите мъже на Дарбишър какъв щастлив случай ги очаква довечера? Но имай предвид, Джорджиана, един мъж може да се отегчи от прекалената вежливост.

— Да се отегчава колкото иска — отвърна Джорджиана. — Скъпа Елизабет, ще танцувам и ще оставя всеки поглед да ми се любува, ако това може да достави удоволствие на компанията. Ще ми бъде неприятно брат ми и ти да останете посрамени от това, че съм неприветлива. Но не съм влюбена и недей, умолявам те, да изискваш от мен да се влюбя безнадеждно и да се обвържа с обещание към един мъж по време на вечерното празненство.

— Едва ли бих изисквала *това*, сестро — засмя се мисис Дарси. — Като се замисля за подобно нещо и осъзнавам, че прибързаните съвети от моя страна със сигурност биха дали незначителен резултат. Ако направя подобни грешки в подобен случай, мога само да се учудвам на сегашната си щастлива съдба.

След тези думи, убедена и спокойна за доброто настроение на своята млада приятелка, макар и все още размишлявайки какво ли ще донесе тази вечер, Елизабет се върна в стаята си да се преоблече.

ВТОРА ГЛАВА

Господарят на Пембърли току-що се бе върнал от делови разговори в Лондон и бе довел със себе си един млад архитект. Пембърли, разхубавен с годините от усърдните грижи за поддържането му, все пак имаше нужда от опитна ръка и Дарси дълго бе търсил някой изключителен майстор, който да оцени неговите достойнства и едновременно с това да устои на изкушението да ги усъвършенства като ги промени. Убеди се, че такъв човек е Джеймс Лий-Купър. Макар и да нямаше още трийсет години, младият мъж си бе спечелил име в няколко влиятелни домове. И Дарси, който се възхищаваше през последните години на уменията му, бе доволен, че най-после можа да си осигури неговите услуги.

След като настани гостенина удобно в къщата, той се върна към домашните си дела. Бе заминал за търговския и финансов център на Лондон, Ситито, сигурен, че приготовленията за бала на Джорджиана са в чудесни ръце и каквито и затруднения да възникнат, неговата скъпа Лизи е в Пембърли и ще ги преодолее.

Изключително добрият начин, по който тя се бе адаптирала към своите нови задължения на стопанка на имението, му бе доставил огромно удоволствие. Нейната интелигентност, бързината на ума, уменията ѝ да се шегува, които още от самото начало спечелиха чувствата му, бяха все същите, непроменени както винаги, само че вече много по-ярки, благодарение на чувството за достойнство, придобито от високото ѝ положение. Бе я обикнал, а сега в Пембърли можеше и да се наслаждава на нейната ведрост.

Елизабет, от своя страна, посрещаше мъжа си винаги с въодушевление и с цялата дълбочина на истински любящото си сърце. През техния кратък съвместен живот той бе станал за нея всичко, което тя се бе надявала да има. Сега се замисляше за своите първи наблюдения и първи познания за него. Дали се стараеше да внуши страх или искаше да подчертае гордостта си? Никога! Той несъмнено бе най-внимателният, най-щедрият и най-милият от всички мъже.

Никой човек, който притежава здрав разум, не би могъл да не го разбере.

— Е, мисис Дарси — обърна се към нея обектът на тези нежни, прочувствени мисли още с пристигането си, — готови ли сме напълно за празненството довечера?

— Напълно, благодарение на теб — отговори тя. — Мисис Ленгам отиде да си почине, заболяха я зъбите; желетата още не са се стегнали; а Артър донесе вестта, че музикантите са се забавили в Итън. Така че всичко се нарежда точно според предвижданията на човек, който е достатъчно неразумен, за да устройва бал.

— А сестра ми? Как възприема тя нещата?

— Доста добре. Готова е и, уверявам те, ще приеме охотно всичко, което може да се случи тази вечер. Кой знае — погледът на Елизабет бе замислен, — какво ще стане, ако някой предизвика възхищението на красивите ѝ очи?

Дарси не можа да сдържи усмивката си, припомняйки си какво точно прикова вниманието му към Елизабет, но само запита:

— Хубави ли са очите на Джорджиана? Наистина не съм забелязал.

— Така е — отговори тя игриво, — защото си неин брат, а не ухажор. Мисля, че съм наистина щастлива, задето имам само сестри. Онова, което можеше да изглежда като недъг за баща ми, бе, разбира се, храна за нашето женско самолюбие. Ако ти беше мой брат, със сигурност щеше да бъдеш сляп за всеки мой чар.

— Вероятно си права, Лизи — усмихна се той, — но за мен онова, което наистина се разкри пред погледа ми, е промяната в поведението, дори във външния вид на тази млада лейди, откакто може да се възползва от твоята компания. Доброто самочувствие на сестра ми не е нещо ново за мен, но когато я погледна сега, съзирам и нещо друго — тя вече разсъждава разумно, няма го предишното ѝ лекомравие. Благодарение на твоите чудесни наставления, тя се превръща в образец за своя пол.

Двамата влюбени продължиха в този дух разговора си за Джорджиана, като изразяваха многократно задоволството си от доброто ѝ поведение. Не беше ли тя започнала да учи по-усърдно, да обръща повече внимание на ръкоделията и пианото? Дарси бе доволен да види не само благоприятната промяна в сестра си, но и влиянието

на Елизабет. Той чувстваше нейната ръка във всяко усърдие, във всяко подобрене и щастието му нямаше граници. Но както всеки влюбен мъж, ненаситил се на радостите на семейното блаженство, от него едва ли можеше да се очаква да прави най-верните съждения. И ето че Фицуилям Дарси не правеше изключение.

За мисис Дарси новият живот в Пембърли имаше своите трудности. След омъжването си Елизабет Бенет, една красива, интелигентна, но без каквато и да е зестра млада лейди, се бе видяла доста неочаквано господарка на имение и притежателка на неимоверно богатство. Внезапното придобиване на титла и положение, събитие толкова щастливо, колкото такова обстоятелство може да бъде, щяха да донесат на всяка чувствителна млада лейди поредица от рискове. Накратко казано, Елизабет трябваше да се научи да носи товара на неимоверно голямото състояние и на щастието си.

Баща ѝ бе притежател на голям имот в Хардфордшър, но в обкръжението на Дарси бяха все хора от далеч по-знатно потекло, отколкото нейното. *Те* представляваха върховете, каймака на английската аристокрация, а *нейното* единствено право в света на титулуваните беше безграничното уважение на Дарси.

Елизабет бе достатъчно проницателна, за да разбере от самото начало на семейния им живот, че всички в Пембърли знаят за скромното ѝ потекло. И веднага забеляза надменно повдигнатите вежди и скритите усмивки на кочияшите, на иконома, на домашните прислужнички и на останалата прислуга — всичките привикнали да получават нареждания от дами, много по-високопоставените от дъщерята на един обикновен селски джентълмен.

Съседите, от своя страна, Елизабет знаеше това, бяха очаквали с още по-голямо нетърпение нейното пристигане. Тя беше идеална храна за клюки, ако такива бяха липсвали сред местната аристокрация. Знаеше и още нещо, че има такива, които очакваха с удоволствие всяко нейно погрешно действие или неподходящ жест. Елизабет не беше от онези, които обръщат внимание на хорските приказки и бе решена да не им дава повод за клюки, но все пак не можеше да не се тревожи.

Лелята на Дарси, лейди Катрин де Бърг, бе откровено груба и дъщеря ѝ Ан де Бърг следваше предано нейния пример. Що де отнася до останалите от обкръжението им, тяхната синя кръв бе разтърсена от унижение, че семейството е принудено да приеме човек, оженил се

просто така от любов и изрази своята неприязън особено остро. Елизабет често се сблъскваше с тяхната студенина, дори с искрената им омраза.

Нейният по природа висок дух я предразполагаше да търси утешение, като се надсмива на положението си и на глупостта на някои от съседите. Но старанията ѝ да облекчи товара си не винаги бяха успешни. Когато се усамотяваше във великолепните си покои, тя не можеше да сдържи сълзите си. Нейната привързаност към Хардфордшър, към приятелите ѝ и към семейството ѝ там, беше силна; и докато в миналото странностите на баща ѝ, сприхавият характер и посредствеността на майка ѝ я тревожеха и дори отблъскваха, сега тя си припомняше само нежните им ласки. Дори спомените за бурните взаимоотношения със сестрите ѝ за нея бяха свидни. Онова, което някога изглеждаше прекомерна фриволност, сега би определила единствено като простими прищевки на младостта. Защото беше далече, Лонгборн бе привлекателен за нея.

Елизабет прикриваше добре болката си. Бе решена Дарси никога да не види сълзите ѝ, решена бе да си пробие път в неговото обкръжение от роднини и приятели, дори в цялото графство. А ако сълзите ѝ, ще им дава воля само когато остана сама.

ТРЕТА ГЛАВА

В обкръжението на Дарси имаше един човек, когото той ценеше особено, сър Джефри Портланд. Близък приятел на баща му, сър Джефри никога не изостави по-младия мъж, особено по време на най-големите изпитания, когато Фицуилям изгуби родителите си. За Дарси той наистина бе заменил баща му, ако не с бащина обич, то със сигурност с ежедневни бащински грижи. Дарси разчиташе на него за съвет и утешение и нито веднъж срещите им не останаха без резултат. Останал самичък да се грижи за доста по-малката си сестра, преди сам да достигне зряла възраст, той знаеше много добре, че без помощта на сър Джефри не би могъл да се справи със задълженията си. Домовете им бяха близко един от друг и младият мъж можеше да се обърне към приятеля си за съвет при всяка поредна домашна неприятност. И нито една от тях не бе омаловажена от сър Джефри, макар той да бе човек със значимо обществено положение сред цялата аристокрация в графството. Възхищението на Дарси към него бе огромно, дори нещо повече — той го обичаше.

Имотът на сър Джефри, Денби парк, бе голям, не по-малък от самия Пембърли. В своите градини най-изключителният сред джентълмените можеше да броди на воля, уверен, че никъде погледът му няма да срещне тревожна или некрасива гледка. Там имаше обширни паркове, големи поляни, които се спускаха до бреговете на една река, а отвъд нея се разкриваше изглед към пояс от гори, с надвесени над тях хълмове. Преди години сър Джефри бе намерил талантивия Браун, за да изгради и да въведе всички удобства на съвременния век в къщата и градините, притежание на семейството му още преди Реставрацията. Резултатът бе пълната хармония между оформлението вътре в дома и пространствата извън него. И това бе едно от най-високо ценените удоволствия за сър Джефри, което от години се бе превърнало в единствено.

Без деца, вдовец — заниманията му често бяха свързани не с бъдещето, а с великолепното минало на семейството му. Той бе красив

мъж с благородни маниери и с горда осанка, която често създаваше впечатлението, че се поставя на по-високо стъпало сред останалите в обществото. Това впечатление съвсем не бе погрешно, след като неговите изисквания бяха високи, а според собственото му мнение, малко хора успяваха да се издигнат до тях. Но осиротелите млади потомци на семейство Дарси бяха спечелили симпатиите му. С тях той изпита чувства, каквито не познаваше преди. И ето, че се посвети безрезервно на децата на своя приятел. Обикна ги като свои собствени.

Сър Джефри се бе завърнал наскоро от Антигуа в Западна Индия, където бе по семейни дела и макар че там получи информация за сватбата на кръщелника си, все още предстоеше да се запознае с Елизабет.

Тревогите му относно годеницата на Дарси не бяха малки и произтичаха предимно от писмото на лейди Катрин де Бърг, получено в чужбина. Приятелството му с Нейно благородие датираше от доста години и той знаеше добре, че в повечето случаи не бива да се доверява на нейните преценки. Но в едно нещо бе убеден, че може да се съобрази с мнението ѝ. И то бе отношението и към социалното положение на хората.

Описанието на лейди Катрин за Елизабет бе разтревожило извънредно много сър Джефри. Една млада жена от ниско потекло, от несъстоятелно семейство, с малка зестра и чичо, за когото Нейно благородие бе дочула, че е търговец в Чийпсайд. Много скоро след първото писмо до сър Джефри достигна и друго, от самия годеник, който възхваляваше своята възлюбена, нейната ерудиция, нейния весел нрав, накратко нейното съвършенство във всяко отношение. Годеницата му, според думите на Дарси, бе олицетворение на всичко онова, което мъжът може да се надява, че една жена притежава.

Второто писмо почти не успя да разсее тревогите на сър Джефри. Желанието му да види младия си приятел щастлив беше огромно, но още по-големи бяха страховете му Дарси да не компрометира положението си заради неподходяща избраница. Имайки такова ниско потекло, както съобщаваше лейди Катрин, изглеждаше невероятно мис Елизабет Бенет от Лонгборн да е изключителната млада персона, описана от Дарси. Сър Джефри можеше само да предположи, че той е обезумял от страст. Познаваше го като човек, който държи на хората от своя кръг, човек, отдаден на

задълженията си като наследник на Пембърли. Но все пак бе още млад и можеше да бъде измамен.

Дълбоките размисли на сър Джефри бяха прекъснати от шума на една карета, приближаваща Денби парк. Кочияшът и бе така красив и елегантен, както подобава на собственичката лейди Катрин де Бърг. Посещението ѝ бе очаквано, тъй като бе уговорено по пощата. Според преценката на Нейно благородие, трябваше да се приеме, че наскоро пристигналата господарка на Пембърли, взела също така съвсем нахално в ръцете си една отговорност като бала на Джорджиана, без съмнение не би могла да бъде подходяща. И в допълнение на всичко — да развлича такива взискателни гости като тези от Розингс. Една истинска лейди, с подобаваща вежливост към по-нисшите от нея, по-скоро би живяла в дом, чийто господар, както се предполага, ѝ подхожда. Сър Джефри все пак може да я очаква в петък, малко след три часа след обяд. А онзи джентълмен, макар и да знае, че няма подкрепа за избора си на такава съпруга, бе заявил, че е възхитен от нея. Така лелята на Дарси съобщи на сър Джефри за своето пристигане.

Когато конете се приближиха към дома, прислугата се събра да помогне на истинската лейди. Лакеите внасяха сандък след сандък, докато лейди Катрин, макар и извънредно недоволна от неудобното пътуване и освен това изтощена от жегата от Кент дотук, намери за необходимо да им дава напътствия. Остана доста недоволна от прибързано и несръчно свършената работа и не се сдържа да отбележи, че сър Джефри недоглежда работата на прислугата по време на преустройството в Денби парк. А екстравагантните промени в дома тя още навремето искрено не одобри. Тъй като сър Джефри бе стар и ценен приятел, тя трябваше сега докрай да изпълни задължението си към него, като му заяви, че никога в живота си не е виждала такива мързеливи домашни прислужници. Лейди Катрин имаше възможност да се поздравя за прозорливостта да доведе своята Сали, която да бъде в помощ на нея и Ан. Сър Джефри може и да е доволен да живее в ергенски безпорядък, но на лейди Катрин приляга да бъде изрядно обслужвана във всеки момент, ако ще се явява в Пембърли по подобаващ за нея начин.

— Ан, скъпа моя — извика тя дъщеря си веднага след като отпрати Сали по работа, — ти трябва да се оттеглиш незабавно. Имаш

нездрав вид и той съвсем не е за бал, дори за тазвечершния. Ако Пембърли не е онова, което бе някога, припомни си, че ние все още сме де Бърг. Почивай си, скъпа моя и гледай да възвърнеш цвета на лицето си. Аз ще те навестя по-късно, за да огледам дали всичко е наред.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Самата лейди Катрин не можеше да се оттегли в стаята си преди да поговори със сър Джефри. Неотдавнашната женитба на нейния племенник ѝ тежеше прекалено много, за да си позволи какъвто и да е отдих, без да упражни своето благородство, като раздели този товар със своя стар приятел.

— Та, сър Джефри — възкликна тя миг след като той позвъни на прислугата да им донесе чай, — какво разбрахте вие от всичко *това!*

— Не мога да си позволя да изразя каквото и да е мнение — отговори сър Джефри, — докато вие не ми подадете някаква нишка какво би могло да означава „това“. Ако имате предвид цвета на лицето на вашата дъщеря, последната тема на разговора ви, мога само да кажа, че на мен той ми изглежда изключително хубав.

— Вие винаги се правите, че не ме разбирате, сър — каза тя с досада. — Сигурно не вярвате, че имам предвид нещо друго, освен тази недопустима примка сключена около Дарси.

— Смайвате ме, мадам — възкликна той, — как може моят кръщелник, женен съвсем отскоро, да бъде впримчен така бързо? Признавам, че този модерен брак ме обърка.

— Моля ви да бъдете сериозен, сър — бе нейният отговор. Лейди Катрин често не разбираше саркастичните остроумия на сър Джефри и почти не изпитваше удоволствие от тях. А след уморителното си пътуване не бе в състояние да се съобразява с размислите му и то по такава неприятна тема. — Аз говоря *точно* за неговата женитба.

— О, да — каза той сериозно. — Тази женитба е непрекъснато в съзнанието ми, не мислете, че не е. Но в края на краищата Фицуилям Хенри Дарси навърши пълнолетие преди много години и от него се очаква да знае какво иска и какво прави.

— Глупости — нададе вик Нейно благородие. — Мис Елизабет Бенет не е нищо друго, освен една хитра жена. Семейството ѝ няма никакви обноси и такава връзка може да донесе само неприятности. Честна дума, та онези в Лонгборн вечерят в пет часа!

Сър Джефри занемя при последната информация, а лейди Катрин се оттегли триумфално е чувството, че е изпълнила убедително ролята си.

След няколко часа, когато тя се появи отпочинала и Ан бе добила отново онзи цвят на лицето, който бе задоволителен за Пембърли, пристигнаха и последните гости за бала. Томас Хейууд, капитан от флотата на Негово величество и втори братовчед на семейство де Бърг, бе следвал каретата им е коня си, но в Лембтън животното изгуби едната си подкова и капитанът изостана.

Лейди Катрин посрещна Хейууд сърдечно и побърза да го представи на домакина. Младият мъж привличаше моментално вниманието с приятната си, хубава външност и елегантност. Той се бе върнал само преди дни от Средиземноморието, където бе защитавал сигурността на страната си.

— Един достоен за похвала във всяко отношение млад човек — прошепна лейди Катрин след като го представи и капитан Хейууд се отдръпна на около пет метра, достатъчно разстояние, за да не чуе последните и думи: — А също така и наследник на внушителен имот. Нямам търпение да станем по-близки с него — когато произнесе тези думи, Нейно благородие хвърли поглед към Ан, чието обикновено бледо лице сега се изчерви от казаното и от тона на майка ѝ.

— Каква хубава стая — огледа се капитанът и закрачи из нея. — Портретът над камината е наистина великолепен. Дали не е от четката на сър Джошуа Рейнолдс?

Сър Джефри имаше удоволствието да отбележи единствено това, че портретът е точно копие на обичната му жена от по-младите ѝ години.

— Задължително е от Рейнолдс — изтъкна лейди Катрин. — Сър Джефри не би допуснал по-незначителен художник в картинната си зала. Рамката, както ще забележите, е изключително хубава: тя бе доставена специално от Венеция. Дълго ще ви се наложи да търсите подобна, преди да я намерите в най-изисканите картинни зали на Англия, без да изключваме, *несъмнено*, онази зала в Свети Джеймс, която аз също съм посещавала.

Едва след като осветли пространно качествата на рамките от картините на сър Джефри, Нейно благородие изпадна в екзалтирано

мълчание от превъзходството на собствената си артистична изтънченост.

След това капитан Хейууд бе разведен из останалите стаи на Денби парк, сър Джефри го поведе към градината, наскоро доведена до съвършенство от умелата ръка на сър Браун. Капитанът заяви, че е много впечатлен. Мостът със статуята на Атина Палада в далечината и спокойствието, което струеше от природата наоколо, предизвикаха най-романтичните му мисли. Изгледите в градината му се сториха учудващо сходни с онези, които бе виждал в Испания и Италия. И за всеобщо удоволствие на компанията капитанът зарецитира стих от прочутия Лорд Байрон:

*Ако си достоен за страната си,
Храбреците, родени в твоите долини,
Тез пламенни души ще поведат и твоите синове
Към величави дела...*

През цялото време той не откъсваше очи от двете дами, като смая напълно Нейно благородие, а лицето на дъщеря и се покри с гъста руменина. Самият сър Джефри аплодира и похвали ерудицията на капитана.

Според истинската лейди всички те заедно представляваха една очарователна картина. Тук сред тях, без никакво съмнение, се намираше един превъзходен млад мъж, решителен и в мислите, и в делата си.

ПЕТА ГЛАВА

На десет мили от Пембърли се събираше още една група, поканена на бала, макар и доста по-разнородна.

В Пелъм Хол, наскоро придобитото имение на Чарлз и Джейн Бингли, бяха пристигнали вече някои гости, сред които сестрите на Чарлз, мис Каролайн Бингли и мисис Луиза Хърст, заедно със съпруга си, както и сестрите на Джейн, Кити и Мери Бенет.

Домакинята усърдно се стараяше да им осигури удобства във всяко отношение, но задачата ѝ често бе неимоверно трудна. Джейн бе прецизна към нуждите на всеки един поотделно, но като цяло за приятната атмосфера в групата можеше да предложи единствено добрата си воля. Тази приветливост, колкото и сърдечна да бе, не можеше да развесели разнородната компания. Благодарение на мисис Бингли гостите бяха любезни един към друг, но нищо повече.

Кити и Мери Бенет, пристигнали последни от Лонгборн, разговаряха от няма и къде със сестра си за това-онова, за дребните нередности, които градчето Меритън бе видяло в последните няколко месеца. Те бърбореха надълго и нашироко за неизпълнените от шивача поръчки, за новите тънки подплати в магазина за платове, за шапките без и с украшения, но най-много обсъждаха кои от донесените дрехи да облекат за бала на Джорджиана.

Мис Бингли самодоволно можеше да се извиси над техните дребнави разговори. Тя просто разчиташе на услугите на най-добрите шивачи в Лондон, *нея* не можеха да я измъчват съмнения като тези на момичетата Бенет.

— Каквото и да кажеш, Мери — противеше се Кити, — твърдо съм решена да облека довчера муселинената рокля на капчици. Младши лейтенант Аткинсън от ...шир, може би си го спомняш, я харесваше изключително много, когато полкът бе все още в Меритън. О, скъпият ми полк! Кълна се, че откакто си заминаха, не ми се иска да живея.

— Аз почти не забелязах тяхното отсъствие — отвърна Мери. — Но това е нещо обичайно за мен. За човек, обсебен от истинския, мисловен живот, веселбите носят малко радости. Аз съм прекалено заета да изучавам обществото, за да се тревожа за отделните хора.

Мис Бингли не взе отношение в тази словесна престрелка между сестрите.

— Няма значение, скъпи мои — намеси се Джейн, — тази вечер би трябвало да донесе много радост за всички ни. Дори и Мери може да бъде изненадана от забавленията. С идването на Лизи в Пембърли домът наистина се развесели. А освен това Джорджиана се е превърнала във великолепна млада дама.

— Аз във всеки случай възнамерявам да се забавлявам — каза Кити, поглеждайки многозначително. — Онова, което плени младши лейтенант Аткинсън у дома, със сигурност ще има не по-малък ефект и в Дарбишър.

Това най-после накара мис Бингли да заговори:

— Твоята решимост да направиш впечатление тук е напълно разбираемо: сега, когато ...ширският полк напусна Меритън. Но като последствие твоето семейство заслужава поздравления — добави тя, като наблегна на последните си думи, — заради съвсем неотдавнашната женитба на твоята сестра за един от офицерите в този полк. Похвално е, че една толкова млада госпожица, като Лидия Бенет, така успешно сграбчи възможността още с появяването ѝ.

Джейн извърна глава, сразена от подмятането по адрес на пристаналата ѝ сестра, но не каза нищо. Бе решила веднага след като се омъжи за Чарлз Бингли, че каквито и чувства да се появят в сърцето ѝ към Каролайн Бингли и Луиза Хърст, тя ще ги обгърне с цялата гостоприемност на Пелъм Хол, с каквата посреща и собствените си сестри.

В същото това време Кити се изсмя:

— Аз нямам нужда още да се тревожа за кандидатите си — провикна се тя, — след като съм на същата възраст, на каквата е и Джорджиана, макар че съм представена в обществото по-рано от нея. Все още не се чувствам притеснена, както много други. Представяте ли си, бедничката Джейн все още не беше омъжена, когато навърши двадесет и три години! Ако това бях аз, скъпа ми мис Бингли, щях да съм вече готова да си остана стара мома! — ужасена от грубия тон на

Кити и още повече от мисълта, че тя самата неотдавна отпразнува двайсет и четвъртия си рожден ден, мис Бингли се отдръпна. Тя все още обмисляше отговора си, когато се появи брат ѝ заедно с мистър Хърст, двамата току-що се завръщаха от обиколка из имението.

Пелъм Хол, макар и да не бе на повече от петдесет години, все пак можеше да се каже, че вече притежава цялото великолепие на стар дом: просторен и красив, обзаведен нито пищно, нито скромно, той бе напълно по вкуса на своите нови обитатели. Мистър Бингли истински се гордееше с него. Колкото до земята, нищо не можеше да го удовлетвори така, както фактът, че може да покаже на зет си всеки кът от градината с розите, беседката, овощната градина и устремилите се надолу към реката ливади, които се спираха чак в бреговете ѝ. Там бяха свикнали да идват на водопой да се освежават и елените от околността.

Мистър Хърст изтърпя тази красота със сносна благосклонност и изказа похвалата си накрая, след като отидоха в пивоварната и разпита пивоваря за годишната реколта, след като огледа конюшните и прецени качествата на жребците. Едва след като реши, че това конско хергеле не може да се мери с неговото собствено, той се върна в къщата във великолепно настроение и дори сметна за нужно да се обърне направо към стопанката:

— Мисис Бингли, трябва да ви поздравя за домакинството. Макар и при никакви обстоятелства да не може да се мери с Пембърли, то все пак е имение, от което не бива да се срамувате — с което изчерпи способностите си за вежливо отношение и потъна в мълчание до края на посещението си.

Чарлз Бингли въртеше щастлив глава от една страна на друга и виждайки край себе си само обичани хора, едва сдържаше радостта си:

— Какво великолепно време — възкликна той. — Никога не съм усещал въздуха толкова чист; пъпките на ябълковите дръвчета, огледах ги преди малко, са започнали да се разпукват... Мисля си, скъпа Джейн, че ще получим великолепна реколта. Колко обичам селото. И съм много доволен, че сега тук, с нас, са и двете ни семейства! Може ли някой да се надява на нещо по-добро?

Джейн, макар и да не бе съгласна изцяло с преценката му за ситуацията, все пак го посрещна, както винаги, радушно. От началото на тяхната сватба животът на двамата надвиши собствените им

очаквания. Сърцето на неговата Джейн, мислеше си Бингли, бе най-любящото в целия свят, както характерът ѝ бе най-сговорчивият; докато за нея спокойният характер на съпруга ѝ бе непресъхващ извор на удовлетворение. Неговите думи повдигнаха самочувствието ѝ, повлияха дори на настроението на цялата компания. И когато в следващия миг той отбеляза колко е рано и предложи групата да се присъедини към него за партия вист преди да се облекат, отговорът неочаквано бе изпълнен с ентузиазъм.

По-оживена от предстоящата игра на карти, отколкото от разговора, мис Бингли се изправи веднага в чудесно настроение:

— Хайде, скъпи братко, за бога, остави това бръщолеве и ела да прекараме един час в игра преди да дойде време да тръгваме за Пембърли.

И така, след като даде възможност на цялата група да се наслади на промяната в настроението ѝ след като обсеби идеята като своя собствена, тя ги поведе към игралната зала и ги настани около масата да се забавляват.

ШЕСТА ГЛАВА

Отсъствието на родителите на мисис Дарси от тържеството в Пембърли не можеше да остане незабелязано. Наистина мистър и мисис Бенет бяха очаквали този ден, развълнувани бяха предвкусвали посещението си — мистър Бенет да види своята Лизи отново, а мисис Бенет да се наслади до насита на *нейното* високо място сред обществото. Но мисис Бенет, съсипана от нервната криза след злощастен инцидент, случил се в Меритън, бе принудена сутринта на тяхното запланувано семейно заминаване за Дарбишър, да остане у дома.

Отначало тя пожела Кити и Мери да бъдат с нея. След това обаче отстъпи пред техните настойчиви молби и пред истинската им мъка от възможността да пропуснат бала и разреши на младите дами да заминат, като в същото време самопожертвователно пришпори баща им да ги придружи.

— Скъпи ми, мистър Бенет — бе възкликнала добродетелната лейди, — как мога да лиша моите по-малки, моите най-надарени и скъпи дъщери от такава вечер? Не, трябва те да отидат и ти ще отидеш с тях. Няма значение какво става с мене тук — сама и оставена без никакви грижи. Бриджит може и да ми донесе някоя чиния с пилешки бульон следобед, ако Хил й напомни, а може и да не ми донесе, но след като аз почти нямам апетит, това не е от особено значение. Важното е, че бащата на моите сладки момиченца ще ги придружи на бала. Да, ти ще отидеш и точка по въпроса.

Въпреки тази непоклатима саможертва, мистър Бенет не можеше да предприеме нищо друго, освен да остане със жена си. И по негово предложение, великодушно прието, възрастните Бенет останаха в Лонгборн, докато дъщерите им бяха изпратени в компанията на мисис Хил.

Това обстоятелство, обаче, стана предмет на коментар и то не само от онези, които изпитваха добронамерени чувства към Елизабет.

Мисис Силия Монтегю, изключително добра приятелка на лейди Катрин, бе особено учудена.

— Колко странно — обърна тя внимание на Елизабет още с пристигането си в Пембърли, — че твоите собствени майка и баща не са сметнали за необходимо да пристигнат на бала. Те със сигурност не биха могли да са безразлични към подобно великолепно събитие. А да не би пък — устните и се извиха в тънка усмивка — тяхното собствено домакинство да им предлага по-добро развлечение?

Елизабет можа само да отговори, че майка ѝ е неразположена.

— Колко много съжалявам — продължи мисис Монтегю, жена с върлинеста фигура и безизразно лице. — Аз с такова нетърпение очаквах да се запознаем, често бях чувала за нея. И съм безкрайно разочарована, задето в края на краищата няма да мога да я видя тук.

А Елизабет наистина съжали силно в началото, че родителите ѝ не дойдоха, тъй като ги бе очаквала, жадна да намери утешение сред своето семейство. Но когато чу тона на мисис Монтегю, побърза да се успокои с факта, че каквато и радост да ѝ беше донесло тяхното идване, тя щеше да бъде помрачена от неизбежните неприятности. Болката ѝ по тях беше голяма, но скоро Елизабет се убеди, че присъствието им в Пембърли можеше да и причини много повече мъка.

Тревогите на младата мисис Дарси тази вечер съвсем не бяха малки. Остротите на Силия тя можеше лесно да понесе, но ѝ предстоеше да се пребори с нещо много по-голямо. Трябваше да помни, да не забравя дори за минута, че сър Джефри Портланд ще пристигне всеки момент. И *той* ще съсредоточи върху себе си цялото ѝ внимание.

Елизабет очакваше тревожно срещата с този джентълмен. В писмата си той разпитваше доста вежливо за нея, макар и от интереса му да лъхаше хлад. И докато Дарси я убеждаваше неведнъж, че те самите би трябвало да изпитват един към друг такава любов, от каквато той е обзет към тях, тя не споделяше безгрижната увереност на мъжа си. Сър Джефри, според мълвата, бе преди всичко много чувствителен към положението на своето семейство. А и Елизабет много добре си спомняше своята първа зловеща среща с друг един такъв джентълмен, неговият собствен кръщелник и ученик. Така че когато се появи самият сър Джефри, смелостта я напусна и тя се

стъписа и усети, че лицето ѝ промени цвета си, но след миг се съвзе и се отправи към госта, за да го поздрави. Дарси вече приветстваше своя по-голям и най-уважаван приятел и бе щастлив, че може да го запознае със жена си.

— Добри ми Хенри — каза сър Джефри, обръщайки се към младия мъж с името, с което единствено той го наричаше още от детството му. — Какво удоволствие е да те видя най-после. А това ще да е мисис Дарси — вгледа се той в Елизабет и тя едва тогава се доближи до тях. — Разбирам защо си така омаян — гласът му се сниши.

Елизабет бе премного признателна за това приветствие, благодари любезно и макар че ѝ се искаше да каже нещо повече, запази мълчание. Трябваха ѝ няколко минути, за да си възвърне отново присъствието на духа. Едва тогава можа да поведе разговор със сър Джефри за рано настъпилата пролет, да се поинтересува за всичко, което се отнася до приятното му и комфортно пребиваване на празника, а също и да изрази възхищението си от този край.

Сър Джефри, от своя страна, отговаряше вежливо, но изпитателният му поглед, съсредоточен изцяло върху нея, сковаваше обикновено свободните ѝ маниери и тя трудно преодоляваше притеснението си. Елизабет си отдъхна най-после, когато задълженията ѝ на домакиня я призоваха да посрещне новопристигналите гости. Тогава, веднага щом добрият тон позволи, тя напусна компанията на сър Джефри. А той, останал сам, продължи да я наблюдава още няколко минути без да дава вид, че го прави, до мига, в който се появи лейди Катрин с дъщеря си. Пред познатата вече благопристойна лейди той щеше да изрази впечатленията си от наскоро встъпилата в правата си мисис Дарси, за да бъдат те насмешливо разкритикувани.

Лейди Катрин, след като отправи най-кратките възможни приветствия към племенника си и съпругата му, бързо се обърна към сър Джефри и потърси настоятелно безкористното му мнение:

— Според вас не е ли загубил моят племенник изцяло чувството си за благоприличие? — по-скоро твърдеше, отколкото питаше тя. — Не е ли оплетен, сър? Сега непременно можете да забележите дали е така — добави тя възбудено. — Една амбициозно парвеню от низше потекло и с мизерно възпитание — господарка на Пембърли! Наистина

е нетърпимо. Ами роклята ѝ, може и да не е неподходяща, но е изостанала от модата с цяла година.

Сър Джефри, все още обмисляйки и видяното, и казаното, засега не намираше сериозна причина за безпокойство:

— Нейните маниери са приемливи, макар и да са малко по-живи от необходимото — отговори той. — И очите ѝ са така хубави, както ги бе описал Хенри.

Лейди Катрин настръхна от обида при тези думи, след което се отдалечи от него с вирнат нос, убедена в глупостта на мъжката половина от света. Вечно колебливи, на тях не можеше никога да се разчита, отгоре на това бяха така ужасно податливи на превъзходните уловки на нейния собствен пол, че дори и един толкова проникателен мъж като сър Джефри можеше, както тя се убеди, да бъде измамен и то от фуста, излязла от модата преди цяла година. Тя се насочи без да се бави към дъщеря си и се зае да я убеждава в насладата от танците.

СЕДМА ГЛАВА

В залата вече се забавляваха доста хора. Джорджиана Дарси, след като приветства мило гостите си, можеше да бъде видяна сред тях да води танцьорите, докато музикантите свиреха жизнерадостни мелодии. Междувременно тя често поглеждаше ласкаво ту към семейство Стантън, ту към Брук, ту към Мидълтън, по лицата на всеки един от които можеше да се прочете одобрение от модела на роклята ѝ, от панделките в косите ѝ, та до самите върхове на пантофките ѝ.

Сър Едуард Стантън, възрастен джентълмен с изискани маниери, отдавнашен техен съсед и близък приятел на баща ѝ, я наблюдаваше със задоволство:

— Не се ли съживи Пембърли отново? — възкликна той. — Каква тъжна тишина цареше тук много, много години. Каква радост е да видя отново тази картина!

Наистина, Джорджиана сияеше сред танцуващите млади хора: дори и най-придирчивият наблюдател не мижеше да открие и един недостатък в нея. Тя бе безупречна. Но когато разговорът се насочи към господаря и господарката на дома, които точно тогава поздравяваха своите гости в отсрещната половина на залата, се появи още една, по-благодатна тема за приказки. По нея трите споменати семейства имаха също така единодушно мнение, било то и далеч не така хвалебствено. Мисис Мидълтън, известна със своето великодушие, изказа категоричното си неодобрение от напълно неравностойния брак, докато приятелите ѝ в същото време поклащаха глави в знак на съгласие с нея. И нито един от тях не бе така наивен, че да се противопостави на подобна преценка.

За щастие тъкмо тогава пристигна голямата компания, водена от семейство Бингли и Елизабет се спусна към обичната си сестра Джейн, за да я обсипе с най-горещи приветствия. Съпругът на мисис Бингли се присъедини към тях и сподели радостта на двете сестри, които изглеждаха и се чувстваха така, сякаш не се бяха виждали много дълго

време, а всъщност последната им среща се бе състояла само преди няколко дни.

Джейн изрази възхищението си от цялата подредба на балната зала, като хвалеше уменията на сестра си и се учудваше на спокойствието ѝ сред този вихър:

— Наистина, скъпа ми Лизи, ти си олицетворение на хладнокръвието. Аз съм напълно сигурна, че твоето угощение би било чест дори за нашата майка!

Елизабет би доверила на сестра си от какво безпокойство е обзета, но по петите на Джейн вървеше Каролайн Бингли, нетърпелива да изкаже и тя комплиментите си към домакинята.

— Не мога да не се съглася с вас, мисис Бингли — заговори тя веднага след първите приветствия към господарката на дома. — Чест прави на мисис Дарси, че така добре се е справила със задълженията си след промяната в живота ѝ. И това трябва да бъде признато като изключително постижение, имайки предвид колко малка бе практиката ѝ преди. Тук са също така госпожиците Кити и Мери, дойдоха от Пелам Хол да вкусят от тазвечерните развлечения и да потърсят за семейството си всичките облаги, каквито може да предложи толкова възвишено общество.

Елизабет, макар и изненадана от тона на Каролайн Бингли, реши, че все пак трябва да отговори вежливо:

— Скъпа мис Бингли, надявам се да се забавлявате поне толкова, колкото и те. Моят съпруг ви счита кажи-речи за своя сестра, а и Джорджиана може винаги да се осланя на вашия по-голям опит в обществото. Вие сте били добре приета в Пембърли още преди ние двамата с мистър Дарси да се срещнем за първи път, докато аз опознах имението, откакто станах негова господарка.

След тези думи тя остави смутената мис Бингли и пристъпи, за да поздрави с добре дошли своите по-млади сестри, изслушвайки с внимание за четвърти или пети път нескончаемите им приказки за печалните новини: болестта на майка им и разочарованието ѝ от това, че трябва да пропусне празненството.

Кити едва сдържаше бурното си вълнение. Но след малко дори и тя изпита страхопочитание от изисканите гости и обстановката и заговори тихо:

— Лизи, колко пищно е тук, колко изящно е всичко — възкликна тя. — И толкова много джентълмени има.

За щастие, помисли си Елизабет, на този бал поне младите мъже са доста. Кити и Мери могат да танцуват до насита и никога да не остават без партньори. Тя потърси с очи сред гостите в залата съпруга си, за да улови погледа му и успя да му внуши, че има нужда от неговата помощ. Той, от своя страна, бе нащрек, без да забравя задълженията си на домакин, огледа се бързо и щом забеляза двете големи момчета на семейство Брук да стоят без компания, веднага ги доведе, за да ги представи на Кити и Мери. За удоволствие на двете сестри младежите ги поведоха към дансинга за току-що започналия танц.

Елизабет, виждайки радостта, изписана по лицата на сестрите си и на останалите гости, се успокои, че вечерта протича чудесно. Дори си повярва, че е възможно и тя да се повесели.

Неочаквано в един миг залата като че ли притихна. На прага ѝ стоеше капитан Томас Хейууд. Той бе подобаващо облечен за празника в парадната си морска униформа — една елегантна, откъдето и да погледнеш фигура, към която сега бяха отправени всички погледи, докато той се приближи до двамата домакини, за да им се представи.

— Мисис Дарси — започна той припряно още от разстояние, — очаквах с особено нетърпение запознанството с вас, след като научих, че наскоро сте пристигнали в Пембърли. Аз също съм отскоро тук, нов съм в областта, както понякога се страхувам, че съм и за моята родна Англия, тъй като съвсем наскоро се върнах от дълга и трудна морска служба към отечеството.

Елизабет бе малко удивена от фамилиарното обръщение, но въпреки това изказа искреното си съчувствие към човека, който буквално допреди дни бе участвал в боеве за страната си.

— Любезни ми господине — отговори тя приветливо, — вие наистина сте добре дошли. Флотата на Негово кралско величество се държа великолепно през тези трудни времена и всеки неин представител като вас трябва сега съвсем естествено да се потопи в удоволствията на живота. Получихме уверения, че все пак ще одобрите нашата кухня и напитки, след като небцето ви е устояло на изпитания като солено свинско месо и сухари при изпълнението на благородното ви призвание. Що се отнася до нашите малки

развлечения тук, в Дарбишър, аз не мога да говоря за тях със същата увереност. След всичко онова, което вие, сигурна съм, сте видели по света, ние само можем да се надяваме да не изглеждаме във вашите очи прекалено отегчителни.

— Невъзможно е, честна дума — възкликна офицерът. — Само един единствен поглед към тази зала превръща балните салони на Малта и Гибралтар в истинска досада.

В този миг Елизабет видя Джорджиана да се приближава към тях и представи офицера. А капитан Хейууд съзря възможност и обект, за да покаже галантните си маниери в пълен блясък. Той заяви, че е заслепен и изумен, протестираше при вида на толкова много красота и в такава близост до него. След което още веднъж, давайки воля на своята любов към поезията, започна да рецитира на пленената Джорджиана най-новото стихотворение на любимия му Лорд Байрон:

*Пристъпва — дивна красота —
Тъй тиха — нощ в брилянти звездни;
И светлост ведно с тъмнота
Трепти в очи-лазурни бездни;
Там грее нежна светлина —
Не пищен блясък на деня.*

След което, чувайки, че музикантите подхващат нова мелодия, капитан Хейууд реши, че няма смисъл да се бави: поклони се, предложи ѝ ръка и за учудване на кавалера, с когото Джорджиана допреди малко разговаряше — по-големия Мидълтън, офицерът грабна момичето за поредния танц.

ОСМА ГЛАВА

Те представляваха великолепна двойка, която привличаше вниманието на цялата компания. Всички погледи бяха вперени в тях. Из залата се носеше шепот и доста хора се прикриваха с ръка, за да не издадат прекаленото си любопитство, задавайки многократно въпроса: „Кой е този смел млад офицер?“ Въпросът заинтригува почти всички гости на празника.

Само Ан де Бърг, която точно тогава танцуваше, едва ли бе обърнала внимание на случилото се. Но лейди Катрин, както винаги бдителна към всичко, което се отнасяше до положението на семейството си, нащрек за каквото и да е възможно посегателство върху него, се изправи от стола си с безмълвно недоволство. Бе решила да поеме в свои ръце сигурността за първенството на дъщеря си в както изглеждаше предстоящата битка за спечелването на наперения млад офицер. Ето защо тя се отправи към своя племенник и започна настъпателно:

— Мистър Дарси, аз приветствам топлия прием, който оказахте на братовчедата на моя съпруг — Хейууд. Без съмнение вие само смътно си припомняте, че сте се срещали понякога с него в Розингс като деца. Но той вече е един наистина заслужаващ внимание млад човек и това при все, че не е имал никакво родителско напътствие. Той, както и вие, е загубил родителите си в ранна възраст. И все пак, *неговите* страдания бяха героични. Едва тези дни той се завърна от тежките морски битки в Средиземно море. За нас е чест, че той дойде да посети нашата скъпа Ан. И още нещо, смея да заявя, че макар днес неговото състояние да не е онова, което би могло да бъде, ако прекрасните му родители бяха живи, то все пак си остава съвсем примамливо. Ан се радва на неговото внимание, уверявам ви.

В този момент се приближи и любопитната Каролайн Бингли. Тя също бе живо заинтригувана от сцената, разиграла се преди малко и обръщайки се припряно към мистър Дарси възкликна:

— Братовчедът на лейди Катрин не е ли свързан със семейство Хейууд от Нортъмбърланд, мистър Дарси? Онези, които много добре се познават със семейство Бингли от старо време. Вие трябва да ми го представите, защото в такъв случай ще имаме да си казваме доста неща.

След което незабавно, още щом капитанът освободи Джорджиана, за да може да я покани един от многото ухажори, които я очакваха, той бе отведен да удостои с вниманието си тази най-нова своя почитателка.

Мис Бингли се учудваше, че двамата не са се срещали преди. И, разбира се, за нея най-добрите семейства трябва непременно да се намерят един ден някъде, независимо дали ще е в родния край на капитана — в Хардфорд, тук в Дарбишър, било в Лондон или в Бат.

Уви, обясни Хейууд с печален тон, той така тъжно бе пропилял своята младост, прекарвайки повечето време на корабите, от които може да ти призлее, а не в компанията на представители на висшето общество. Въпреки това, обещаваше капитанът и с всяка дума тонът му ставаше все по-уверен и уверен, той възнамерява да навакса пропуснатото, доколкото е възможно, стремейки се да намира такава очарователна компания, като тази, която сега вижда пред себе си.

Каролайн поруменя, но успя да прикрие вълнението си навреме, за да отбележи, че в околността има достатъчно развлечения, които биха доставили удоволствие на всеки човек с възприятия и изтънчен вкус като неговия. Така че двойката незабавно си определи среща за следващия ден по време на посещението му в Пелам Хол, когато решиха да си направят една чудесна разходка. А само няколко мига покъсно се появи лейди Катрин, за да си възвърне моряка.

Горкият капитан, тръгвайки, той отправи продължителен поглед към мис Бингли, а после покорно поведе своята братовчедка Ан към дансинга и изтанцува с нея изящен танц под ритъма на народните мелодии. Що се отнася до маниерите му — цялата компания отсъди единодушно: те бяха безупречни.

ДЕВЕТА ГЛАВА

На следващата сутрин Джорджиана направи обичайната си любима разходка в парка на Пембърли. Откакто пристигна снаха ѝ, тя често търсеше нейната компания за тези разходки. И двете ги възприемаха по един и същи начин: смятаха, че тогава почти няма нужда от разговори. Природата, според тях, можеше да достави толкова много удоволствия на всекиго, че каквато и да е промяна в подредбата ѝ от страна на човека изглеждаше за двете млади жени като нарушаване на хармонията в нея.

Затова техните обиколки из парка, макар и безмълвни, бяха по сестрински топли.

Днес обаче Джорджиана реши да се усамоти. Празникът предишната вечер така смути съзнанието ѝ, че тя трябваше да бъде сама и да подреди в мислите си последните промени. Джорджиана, която така твърдо бе решена в себе си да остане безразлична и непоклатима, за да не се поддаде на обаянието на нито един мъж, откри, че мислите ѝ се връщат по-често, отколкото трябва, към спомените за Томас Хейууд.

Отдавна се гордееше, че е неподвластна за чара на младия Стантън, по-големия Мидълтън и Ричард Брук, но капитанът я изненада изневиделица. Неговото неочаквано появяване, романтичната му фигура, приключенията, за които бе намекнал, страданията, които вероятно бе преживял — всяка подробност за него като че ли завладяваше въображението ѝ. А когато той изрецитира за нея с онзи напевен глас строфи от стихове на лорд Байрон, тя се почувства застрашена, по начин, който досега не допускаше, че е възможен. Какво непостоянно създание беше самата тя! Можеше ли непреклонността ѝ, в крайна сметка, да е толкова крехка?

Свежият пролетен въздух порумени страните ѝ, докато се разхождаше по настланите с чакъл алеи между храстите, докато се изкачваше по малките хълмове и бродеше из гъсталаците и малките горички. За кратко време младостта и чудесното утро си казаха думата.

Нейната увереност в себе си, настроението ѝ се повишиха и тя започна както по-рано със желание да търси най-нежните струни на душата си, които като че ли се събуждаха отново. Както бе погълната от новото си занимание, изведнъж се сепна от някакъв шум сред люляците точно зад гърба ѝ. Обърна се бързо, за да види каква ли птица или животно се крият там, когато с изненада откри вместо тях неочаквано появилата се фигура на един млад мъж.

Мъжът бе висок и имаше вид на джентълмен. Самият той се сепна при вида ѝ, но се окопоти бързо и се обърна към нея любезно:

— Не исках да ви попреча, мис Дарси. Не очаквах някой да е навън толкова рано.

Джорджиана бе изумена: някакъв непознат в Пембърли, който я заговаря с такава фамилиарност.

— Вие ме познавате, сър? — отвърна тя студено. — Не си припомням да сме имали удоволствието да ни представят един на друг.

При тези думи той се засмя:

— Прямотата ви е похвална, мис Дарси, дори и вашата разсеяност може да бъде извинена. Миналата вечер всяка минута ви обграждаха най-малко по шестима обожатели. Тогава ние наистина бяхме представени един на друг, при това лично от мистър Дарси. Аз съм Джеймс Лий-Купър.

Джорджиана се почувства много неловко. И едва сега си припомни, че наистина се запознаха. Дори се учуди, забелязвайки изразителните черти и оживеното изражение на лицето на архитекта, как е могла изобщо да не го запомни. Обикновено се чувстваше наскърбена от непринудено поведение като неговото. А в самоуверения тон на този млад мъж имаше още нещо, което въпреки приветливото му обръщение я безпокоеше.

— Уверявам ви, мистър Лий-Купър, това, че не си спомних веднага кой сте, не е белег на неуважение — по-омекна тя. — През цялата вечер бях като замаяна.

— Не се учудвам — отвърна той с поклон. — Виждах, че всички очи са вперени във вас и се любувах на картината прекалено много, за да си позволя да я наруша с моето натрапчиво присъствие. Мисля, че обаянието ми в повечето случаи е неотразимо, но дори и аз не бих посмял да се меря с кавалер, чиято артилерия включва самия лорд Байрон.

Джорджиана се усмихна на игривите нотки в гласа му. Означаваша ли те, че и той беше забелязал вниманието, което ѝ отдели капитанът?

— Имате предвид капитан Томас Хейууд? — запита все пак тя. — Не беше ли великолепно неговата рецитация?

— Наистина — съгласи се той. — Капитанът така добре рецитира, че човек може и да не забележи, че стихът е посветен на тъмноока дама, докато *вие*, мадам, сте с изумителни светли очи.

Страните на Джорджиана поруменяха от остроумната забележка и от комплимента. Това беше нито повече, нито по-малко, а явно нахалство от страна на този непознат господин да противостои на джентълмен като капитан Хейууд — толкова героична фигура и близък роднина на съпруга на лейди Катрин. Ами дребнавото тълкуване на стиха на лорд Байрон! Тя едва се сдържа да не го запита дали единственото му занимание през свободното време не е било четенето на стихове, докато капитанът е изпълнявал служебния си дълг към родината, но бързо се съвзе и насочи разговора към Пембърли:

— Моят брат ви има пълно доверие, мистър Лий-Купър — започна тя. — Той ви смята са един от малкото архитекти в Англия, на чиито способности може да повери любимото имение.

Той се усмихна на снизходителния ѝ тон, но отговори вежливо:

— Това е доверие, към което аз не се отнасям лекомислено. И, моля ви мис Дарси, да не се безпокоите, че е възможно по някакъв начин да наруша хармонията в имението. Мога ли да ви обясня по-подробно?

Той ѝ предложи ръка, а тя бе дотолкова изненадана от жеста, че нямаше време да откаже и я прие. Архитектът я поведе надолу по южната алея, после през ливадата към реката, където имаше възвишение и оттам двамата можеха да наблюдават разкриващата се надалеч гледка. Когато се изкачиха на върха на сравнително високия хълм, те спряха, за да се полюбуват на картината, ширнала се пред очите им.

— Това — каза той, като направи широко движение с ръка — е вашият имот, вашият Пембърли. Погледнете онази красива скала, вижте как величествено се издига на фона на горите. *Това* е особеност, която аз държа непременно да запазя, да имам предвид, както съветва Александър Поуп, „атмосферата на местността като цяло“. Нека

другите да кичат къщите си както искат, независимо от хармонията в природата, сред която са, без да съчетават стила на сградата с терена. Затова аз ще продължавам да се любувам на Пембърли такъв, какъвто е.

Той продължи да разказва оживено със същото увлечение за непрекъснатите влияния на Италия, за огромните вили тип Паладиум, чиято архитектура, макар и много добре съобразена с щедрото слънце на равнината в Ломбардия, му се струваше неуместна сред ниските, английски тип, огради от жив плет.

— В своята работа — завърши той мисълта си — не следвам нито една школа, но избирам най-красивото от всеки стил, за да подчертая преди всичко хармонията в градежа на величествения дворец и съчетавам всичко с природата. Ето там, виждате ли, мисля да изградя един нов мост, а южната алея да разширя, за да дам простор на гледката, която сега е полускрита. *Тогава* вие наистина ще можете да се наслаждавате на вида на красивата скала, без да усетите, че се е намесила човешка ръка.

Трепетът в гласа на архитекта издаваше искреното му вълнение, макар да изглеждаше сякаш, че той е забравил за нейното присъствие и Джорджиана от своя страна усети, че е трогната от пламенните му думи. Следвайки неговия поглед, тя видя Пембърли такъв, какъвто никога досега не го бе виждала. А по този начин откри, че гледа и на самия млад мъж по-благосклонно.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Двамата тъкмо се връщаха обратно към къщата, когато видяха в далечината приближаващата се фигура на мисис Дарси в компанията на елегантен в униформата си морски офицер. Джорджиана, увлечена от разказа на младия архитект, не забеляза как времето бе напреднало. Изведнъж осъзна, че не подобава на една млада дама като нея да се разхожда толкова дълго с Лий-Купър. Тя, сама, без друг придружител, броди просто така из имението с един напълно непознат мъж! Смущението ѝ нямаше граници. Това, че капитан Хейууд бе дошъл да я посети, само по себе си беше приятно. Но за него да я срещне по този начин — с разпилени от вятъра коси, а още повече в компанията на друг мъж, далеч не се оказа приятно преживяване.

Капитанът бе дошъл рано, оправдавайки се пред мисис Дарси, че му е непосилно да остане дълго време далеч от компанията на която и да е от приятните дами в Пембърли. След като научи от Елизабет за утринната разходка на най-младата от тези дами, той настоя да почака Джорджиана в гостната. Така премина един час в приятен разговор и в уверенията на Елизабет, че госпожицата скоро ще се прибере. Но тя все не се появяваше, а капитан Хейууд, макар да бе споменал за други ангажименти същата сутрин, не понечваше да си тръгне. Затова Елизабет се видя принудена да му предложи заедно да я потърсят.

Колкото и да бяха възторжени приветствията на капитана, в тях все пак се усещаше растящото му нетърпение.

— Скъпа моя, мис Дарси — възкликна той, — какво удоволствие е да ви видя отново, при това с такъв привлекателен, жизнен тен на лицето. Струваше си да ви чакам цял час, дори повече.

Джорджиана онемя, нямаше сили да отговори. Колко неприятно бе срещата им да протече по този начин.

Мисис Дарси, веднага щом забеляза смущението на младата си приятелка, побърза да представи двамата господа един на друг, като с няколко думи обясни за ангажимента на мистър Лий-Купър да внесе известни подобрения в Пембърли.

— И наистина — каза в заключение тя, — ние смятаме, че сме щастливци, задето можахме да намерим точно този господин. Би трябвало да сте чули за последния му триумф в Хардуик.

— Скъпият Хардуик Хол — отбеляза капитанът. — Спомням си го добре от детството си. Каква благородна задача имат архитектите! И какво чудесно поле е в случая Пембърли! Неговите размери могат лесно да поберат всички видове съвременни удобства. Вълнуваща възможност за един млад, амбициозен мъж! Най-вероятно възнамерявате да направите птичарник.

Лий-Купър, малко изненадан, отговори, че не е обмислял предварително подобно нещо.

— Какво!? — учуди се гласовито капитанът. — Няма да има птичарник!? Ами че, скъпи мой приятелю, знаете ли, в птичарника на лейди Дженингс има явайски врабчета, пойни птички от Лорета, славеи от Виржиния, да не говорим за нейните пауни и албатроси. Цял Лондон говори за тях. Невъзможно е да не се съобразите с модата.

Лий-Купър слушаше внимателно, макар и малко резервирано, след което отговори, че не смята за уместно в това имение да се прави подобна екзотична менажерия.

Но капитанът бе обзет от необуздан ентузиазъм и продължи да го убеждава непреклонен:

— Защо, скъпи приятелю — настояваше той, — разбира се, такъв талантлив архитект, какъвто сте вие, ако само се съсредоточи върху тази задача, ще може да намери дузина подходящи места.

— В такъв случай — отговори Лий-Купър съвсем тихо — цялото имение Пембърли би прилягало повече на вашите модерни ръце.

Джорджиана, чувайки думите му, се почувства наскърбена заради капитана. Приветливото чувство, което бе започнала да изпитва към Лий-Купър, се изпари на мига: той се бе показал в крайна сметка като един язвителен млад мъж. Какво можеше да го кара да се отнася така пренебрежително към човек с два пъти по-добро обществено положение от неговото? И точно *той* ли трябваше да бъде нейният компаньон, когато капитан Хейууд бе дошъл да я навести?

Но капитанът остави без внимание последните думи на Лий-Купър и бе все така олицетворяваше самата изтънченост:

— Аз съм сигурен, че вие можете да постигнете чудеса — каза той и бързо се обърна към Джорджиана: — Каква радост е, срещайки

ви, да видя отново типичния английски свеж тен на лицето. Нека хората да възхваляват испанската и италианската красота, за мен нищо не може да се сравнява с две цъфнали рози по страните на наша английска госпожица — след което без повече суетене я поведе самоуверено към големия дом.

Мисис Дарси, останала с Лий-Купър, побърза да изглади конфузната ситуация:

— Мистър Дарси и аз имахме вече удоволствието да се възхитим на вашия талант в архитектурата — каза тя, когато и те тръгнаха след току-що отдалечилата се двойка. — Когато посетихме лейди Хардуик преди повече от два месеца, бяхме изумени от вашите постижения в дома ѝ. Никога преди това не бях виждала Хардуик Хол, но мистър Дарси ме увери, че след промяната той е надхвърлил всичките му очаквания. Бях особено приятно изненадана от онова, което сте направили в библиотеката. Според мен книгите, като най-скъпи приятели, са достойни за най-привлекателната стая в къщата. Вие сте успели да ги разположите точно *там*.

— *Вашият* вкус ви прави чест, мадам — отговори Лий-Купър, поласкан от думите ѝ. — Прекалено много хора изсипаха куп похвали за по-ефектните, дори показни неща като картинната галерия и парадното стълбище. А сред моите любими работи са били винаги по-семплите стаи, макар да са единици онези, които имат вкус и могат да го забележат.

На Елизабет не можеше да не ѝ направи впечатление увереният му тон. Този млад мъж изглежда не страдаше от излишна скромност, но в случая тя бе склонна да му прости, защото той не само имаше талант, а причисли ѝ *нея самата* към малката група на ценителите.

— В такъв случай двамата с вас имаме сходен вкус — каза тя. — Ние с мистър Дарси сме напълно уверени, че вашата работа в Пембърли няма да наподобява толкова много други модерни нововъведения, които променят дома до неузнаваемост, до ръба на поносимото.

Двамата продължиха пътя си като разговаряха оживено за глупавите прищевки на някои хора да правят прекалено много реконструкции. Лий-Купър, разпален от темата, си припомни за една неотдавнашна поръчка:

— Трудно ще повярвате, но скоро отказах поръчката на една госпожа, чието име със сигурност ви е известно. Отказах да направя проект за дом на нейния любимец — тигър, подарък от съпруга ѝ, който живее в Рангун, Индия!

— Наистина ви вярвам — засмя се тя. — Ако бях женена за такава дама и аз бих направила всичко възможно, за да остана в Рангун, Индия.

— Колко лесно им е на хората от висшето общество, които тичат след модата, какво лекокрило щастие е за тях да не се обвързват с оковите на здравия разум. Умереният тон в техните среди става все по-необичаен. В последно време, както се чува, те все повече се възторгват от птичарници. Човек може да си помисли, че нашата английска природа е останала без птици и се налага да ги внасяме от Виржиния или Ява.

Така, разговаряйки, те приближиха къщата, като доброто настроение на Елизабет не я напусна през цялото време. Независимо от прекалената откровеност на архитекта, тя усещаше, че мистър Лий-Купър е без съмнение човек, който заслужава да бъде почитан. Та дори и повече, той много ѝ хареса.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

През това време капитан Хейууд вървеше напред с Джорджиана и използваше чудесната възможност да сподели с нея на дълго и на широко колко благосклонна е била съдбата, като му е осигурила невероятно щастливо пристанище — иначе казано, че бе намерил такава привлекателна компания в нейно лице. След което изпадна във възторжени възпоминания за приятното им изживяване от предишната вечер. Възпоминания, изпълнени с възклицания за удоволствието, което му бе доставил празникът.

— Аз съм просто един непохватен мъжага — добави той в един момент към казаното досега, — за когото, признавам си, е по-лесно да застане лице в лице с бурята в морето, отколкото във вашите бални салони. Но всичките тези страхове, които изпитвах от изисканото общество, бързо изчезнаха благодарение на топлия прием от страна на снаха ви и още повече — тук той се поклони — от ваша страна.

Джорджиана бе смутена от подобно внимание и поруменя без да може да отговори нищо.

— Тогава разбрах — продължи капитанът, — че съм бил далеч от скъпата Англия прекалено дълго. О, мис Дарси, само един поглед към вас под короните на тези величествени буки и нежни брези ме кара да се самосъжалявам за така дългото ми изгнание. Колко прекрасен е Пембърли!

След което ѝ се усмихна с такава истинска наслада, че младата лейди най-после доби кураж да отговори.

— Вашата поява на бала напълно ме изненада. И представа нямах, че към семейството на моята леля принадлежи човек, който така храбро участва в защитата на нашата родина.

Капитанът беше много доволен от това признание и се наклони към нея — сякаш, за да ѝ каже още нещо. Но в същия момент двамата забелязаха, че техните компаньони са ги приближили и той бързо се отдръпна.

— Каква чудесна утрин — провикна се възторжено Хейууд. — И — той внезапно промени тона си — колко неприятно е, че обстоятелствата не ми позволяват да прекарам повече време тук, в Пембърли.

Мисис Дарси, малко учудена от тези думи, все пак му предложи лека закуска преди тръгване, но капитанът енергично се възпротиви. Той знаел със сигурност, както заяви, че гостоприемството в Пембърли е първокласно, знаел, че кухнята тук е прочута из целия район на Мидландс, но вече се бил застоял прекалено дълго. След което хвърли поглед към Джорджиана и неочаквано бързо си тръгна.

— Какъв стремителен млад мъж — отбеляза Елизабет, докато го наблюдаваха как върви припряно към конюшните, — но поне е прав в едно, утрото наистина е чудесно. Тази разходка сред чистия пролетен въздух бе истинско удоволствие. Мисля, че можем да го удвоим, ако влезем незабавно в къщата и продължим разговора си около масата, хапвайки студено месо и кейк. Мистър Лий-Купър, вие, разбира се, ще се присъедините към нас?

Младият мъж се отзова на предложението с готовност, като отговори, че утринната му обиколка е била доста дълга и малка закуска преди да продължи работата си би била за него добре дошла.

Елизабет искаше да чуе точно това: тъкмо тази сутрин мисис Хеджис бе изпекла пай с гълъби... но онова там на север в небето изглеждаше облак... извън всякакво съмнение бе, че по-ревностните привърженици на модата вече са запознали мистър Лий-Купър с новото увлечение — закуска на тревата, но точно сега те трябва незабавно да влязат в къщата.

Той се засмя при последните ѝ думи и я последва, докато Джорджиана едва сдържаше растящото си раздражение. Тя бе очаквала с не по-малко желание мига, в който ще остане насаме с Елизабет, за да си поговорят. И понеже ценеше мнението на снаха си, днес, освежена от разходката и след като бе сложила в ред мислите си, бе добила онази увереност и присъствие на духа, които обкръжаващите я близки хора не можеха да не приветстват. Колко разсъдлива би трябвало да изглежда тя тази сутрин в очите на Елизабет, така премерено деликатна и колко малко се бе замаяла всъщност главата ѝ от романтичното ухажване на капитан Хейууд!

Но мистър Джеймс Лий-Купър провали всичко. Първо се появи съвсем неочаквано в градината и обърка размислите ѝ; от друга страна отношението му към капитан Хейууд бе явно грубо. А сега, ето го тук отново да се натрапва и което е най-лошо от всичко, възползвайки се от поканата на мисис Дарси! Идеше ѝ да се разплаче.

Когато групичката наближи залата, насреща им се появи мисис Рейнолдс, която носеше писмо, пристигнало от Лонгборн. Елизабет го пое, обзета от лошо предчувствие: какви ли неприятни вести имаше в него. Макар нито една от тях да не знаеше точно защо, все пак и тя, и Джейн, бяха разтревожени от това, че майка им не може да дойде на отминалото празненство. Двете сестри отдавна знаеха за нервните кризи на майка си и вече бяха свикнали с тях, но това, че те могат да я принудят да пропусне бал в Пембърли, трябваше да означава наистина нещо лошо!

Тревогата на Елизабет бе толкова остра, че тя не може да отложи за по-спокоен момент прочита на писмото. Затова помоли компаньоните си за извинение. Този въпрос не търпи отлагане — оправда се тя — и двамата ще трябва да продължат известно време без нея. Бе спокойна, че мис Дарси ще се погрижи добре за техния гост. И така, оставяйки домакинството в ръцете на горката Джорджиана, Елизабет се усамоти в една по-спокойна стая.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Залата, в която Джорджиана въведе гостенина, по общо мнение бе една от най-изисканите в къщата. А тази сутрин изглеждаше особено красива, светлината от север проблясваше по мебелите и дамаските, докато зад високите прозорци испанските кестени на поляната и гористите хълмове в далечината вече бяха започнали да се раззеленяват. Всеки ъгъл на стаята бе облян от светлина, всеки кът бе красив.

Но честолюбието на мис Дарси бе така накърнено, че тя оставаше сляпа за чудесните гледки в стаята и навън в природата. Отново остана сама с този млад мъж, който объркваше мислите ѝ, който сега стоеше съвсем непринудено пред голямата камина, като у дома си — на Елизабет това вероятно не би оказало въздействие, но за Джорджиана означаваше, че трябва да изтърпи гостенина, като му окаже при това подобаващо внимание.

Първото ѝ задължение бе да поръча закуски и с него тя се справи бързо. Но след като даде нарежданията си, а слугите се отправиха да ги изпълнят, след като запита мистър Лий-Купър дали не намира огъня за прекалено силен, а той ѝ отговори, че го обича точно такъв, между двамата настъпи тишина.

Джорджиана очакваше младият мъж да подеме разговор, но на него изглежда му доставяше удоволствие просто да я наблюдава мълчаливо, докато Джорджиана не осъзна, че могат да останат така безмълвни цяла вечност. Затова най-накрая, осъзнала с известно раздражение, че поне един от тях трябва да предложи някаква безобидна тема за разговор, тя реши да се възползва от една от най-елементарните аксиоми за благовъзпитаните момичета, а именно: всеки член на висшето общество трябва на всяка цена да бъде в роднински връзки със себеподобните си.

— Моля ви, мистър Лий-Купър, кажете ми дали не сте случайно в родство със семейство Лий от Девъншир? Мистър Джордж Лий,

макар аз още да не се познавам с него, е близък приятел на нашия кръстник, сър Джефри Портланд.

— Учудвам се, че ме питате. Лий е често срещано име. Нашите семейства *може* и да са свързани, но не мога да разбера защо вие с такава лекота, с охота допуснахте, че това е възможно.

Независимо от волята си, Джорджиана бе жегната от тона му:

— Има значение — отвърна тя. — Ако вие бяхте свързани с това семейство, щяхте по всяка вероятност да знаете отговора на въпроса. Мистър Лий е първи братовчед на самия дук на Норфолк.

— Така ли? — запита той без особено въодушевление. — В такъв случай означава ли това според вас, че всеки един човек с достойнства е свързан по някакъв начин с аристокрацията? Жалко е да ви разочаровам, скъпа моя мис Дарси, но в *мое* семейство, доколкото на мен ми е известно, няма нито един барон или граф. И все пак ние смятаме себе си също така достойни за уважение, както и доста други семейства и много по-достойни от болшинството.

Джорджиана не знаеше какво да каже. Високомерието на мистър Лий-Купър бе съвсем явно дори тук в гостната, след като се бе проявило вече веднъж в парка. И то произтичаше от един млад мъж, който макар да бе ценен заради значителния си талант, нямаше абсолютно никакви други връзки в обществото! Без съмнение, мистър Лий-Купър бе много надарен, но беше също така вироглав и прекалено самоуверен. А само допреди малко, докато се любуваха на Пембърли, двамата бяха напълно единомислени в мненията си. Какво не му достигаше, какво не беше наред сега?

Конфузната ситуация се разсея с идването на слугите, които донесоха закуските. Джеймс Лий-Купър яде с охота от всичко, апетитът му ни най-малко не беше пострадал от пререканието. А и младият мъж не даваше вид да съзнава, че е казал нещо не в реда на нещата. Джорджиана отбеляза с изненада колко успешно се справя той с различните видове месо на подноса: както се оказа, мистър Лий-Купър съвсем не бе толкова горд, че да презре богатата, поднесени на масата.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

След като Елизабет прочете внимателно писмото, би могло да се каже, че то не ѝ причини никакви вълнения, напротив — донесе огромно облекчение. То изразяваше най-топлите поздравления на мисис Бенет към прескъпата ѝ Лизи, съдържаше възторжени отзиви за великолепия бал, за роклята на Лизи, за щедростта на уважавания от нея Фицуилям и завършваше с уверения за подобреното ѝ здраве, както и с намерението на двамата — мистър и мисис Бенет, да посетят Дарбишър за няколко дни през идните две седмици. Всеки един, получил такова жизнерадостно послание, би трябвало да се почувства ободрен.

Но не и Елизабет. Тя познаваше небрежната ръка на майка си доста добре, за да не забележи тревогата, която други биха пропуснали. Нещо повече, самото внезапно решение на мисис и мистър Бенет да посетят дъщерите си, както и намеците на майка ѝ за „някои семейни затруднения, появили се през последните седмици“, говореха за спешност, която противоречеше на тона на писмото. Въпреки уклончивите думи на мисис Бенет що се отнася до източника на затрудненията, които я тревожеха, дъщеря ѝ бе обзета от лоши предчувствия.

А и не беше толкова отдавна времето, когато неблагоприятното на Лидия за малко не разруши репутацията на семейството им. Елизабет си спомняше прекалено добре страданията на онези дни и много се страхуваше да няма някакво ново нещастие. Но нейните неотложни задължения като стопанка на Пембърли изискваха вниманието ѝ и я отклоняваха от предчувствията за тревога. Затова тя потисна лошите си мисли и побърза към гостната.

Там намери двамата млади да седят увлечени в разговор пред доста опразнения поднос. Лицето на Джорджиана бе поруменяло, изражението на лицето ѝ се бе оживило — признаци, за да реши човек, че разговарят приятелски. Само преди малко, когато Елизабет ги остави за минути, зълва ѝ не изглеждаше така добре настроена към

архитекта. Би ли могла нейната неприязън към него да се стопи така бързо? С млад мъж като Лий-Купър, Елизабет предполагаше, че е това е твърде възможно. Той можеше да предразполага към себе си с многото си познания, с уменията си да говори изразително.

Но когато Елизабет се приближи дотолкова, че да разбере за какво разговарят, изведнъж нещата се показаха в друга светлина.

— Мис Дарси, вие сигурно нямате предвид това, че модата може да е от голямо значение за вас, дотолкова, че да се откажете от собствения си вкус, за да я следвате?

Засегнатата, мис Дарси се канеше да отговори, когато забеляза снаха си и замълча. Двамата се изправиха, след което Джорджиана предложи да си вземат от останалите закуски.

Но Джеймс Лий-Купър, все още разгорещен от спора им, потърси веднага помощта на мисис Дарси:

— На вас, мадам, може да се разчита, че имате добър усет — започна разпалено той. — Мис Дарси и аз досега спорехме за съперничеството между добрия, изискан вкус и дребнавото подражание на модата. Моля ви, бихте ли ни казали накъде клонят вашите предпочитания.

— Не и докато съм жива — отговори Елизабет усмихната. — За нищо на света не бих станала арбитър в такъв спор, особено след като думите ви не оставят ни най-малка възможност за съмнение във вашите собствени твърдения.

— Оpoznали сте ме твърде добре — поклони ѝ се той в знак на уважение и съгласие. — Таях някаква надежда, че все пак представям и двете гледни точки с приемлива безпристрастност. Но вие твърде бързо улавяте хитрините, които вероятно и аз използвам понякога, без да го съзнавам.

— Не се подценявайте — отговори Елизабет, като този път започна да се смее от сърце. — Уловките са за *нашия*, известен с хитрините си, нежен пол и биха направили лоша услуга на решителен млад мъж като вас!

Джорджиана, която през това време ги наблюдаваше и слушаше с каква лекота разговарят, бе изумена. *Той* — такъв вежлив, отстъпчив, та дори и закачлив в приказката си! Виж ти, в общуването със снаха ѝ изглеждаше съвсем спокоен. И колко различен бе, когато разговаряше с

нея, колко категоричен бе тонът му, каква неотстъпчивост се проявяваше в характера му. Какво ли иска да изрази по този начин?

— Наистина — възкликна тя, — мистър Лий-Купър не бива да бъде несправедливо обвиняван, че се възползва от хитрости. Той се представя общо взето като необичайно прям, някои биха казали прекалено прям, за сметка на целия свят, стига той да се чувства добре така.

— Моята прямота — отговори той, този път усмихвайки се и на нея — ми служи доста добре досега. Макар че благоприличието ме въздържа да отпусна съвсем поводите ѝ, за да отбележа какъв чудесен ефект може да окаже оживеният спор върху тена на една млада лейди.

Джорджиана бе сломена още повече, когато усети, че страните ѝ се покриват с по-гъста руменина. Но когато се обърна към снаха си, разбра, че тя не е забелязала нейното смущение, защото Елизабет се заливаше от искрен смях и не можеше да ѝ помогне. Общо взето въздействието, което този млад мъж имаше над нея, бе тревожно.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Джейн получи своето писмо от Лонгборн и изпита тревога, също както сестра си. И тя забеляза неравния почерк на майка си, направиха ѝ впечатление несвързаните повече от всякога изречения. Долавяше нещо недоизказано в тях, което не можеше да не я притесни.

Но тъй като нейният съпруг не се вълнуваше от подобни предчувствия, заради него трябваше да прикрива безпокойството си. Едно от най-ценните достойнства на Джейн Бингли бе добротата. По време на оформянето си като млада дама тя придоби и други качества: под влияние на насмешливите забележки на мистър Бенет чувството ѝ за хумор стана още по-ярко, а разбиранията ѝ за живота бяха напътствани преди всичко от нетърпимостта на Елизабет към глупостта. Така тя разви повече и на по-високо стъпало своите качества. Но точно доброто ѝ сърце доста често я възпираше да изрази наблюденията и схващанията си. В по-ранните си години Джейн, за разлика от малките си сестри, беше често пъти свидетелка на случаи, в които се проявяваха пагубните последствия от неравностойния брак между несъответстващи си по интелект хора. Още тогава тя реши, че няма да допусне подобно нещо да сполети и нейното семейство.

Често пъти се изкушаваше да покаже на Бингли слабостите на един или друг от тяхното обкръжение, но винаги се въздържаше. Никога не направи нищо, за да се изтъкне и да покаже, че е по-мъдра от своя съпруг.

И сега Джейн по необходимост трябваше да се съгласи, че предстоящото посещение на семейство Бенет бе най-чудесната новина след гостуването на възрастната майка на мистър Хърст, малко преди деня на свети Мартин, че тази радостна новина без губене на време трябва да се съобщи на роднини и приятели; че трябва незабавно да започне угояването на три... не, по-скоро четири от онези наедрели кокошки.

— И най-хубавото е — приключи Бингли, — че твоите родители са предпочели да останат у нас, а не в Пембърли. При това, независимо

от факта, че тук са и сестрите ми. О, скъпа моя Джейн, виждаш ли колко сме търсени!

— И на мен ми се иска да мисля така — отговори съпругата му, — но ме изпълва съмнение че техният избор произтича не толкова от нашите семейства, отколкото от собствения им страх пред липсата на алтернатива. Сигурно си спомняш, че когато останаха миналия път в Пембърли, майка ми бе загубила ума и дума от ужас пред господаря там.

— Да, виждал съм, че моят приятел Дарси оставя такива впечатления у останалите — съгласи се Бингли. — Но да знаеш, аз го познавам като добър и вежлив човек. Едва ли обаче съм очаквал той да всели такъв страх у мисис Бенет. Признавам си, че мислех точно *нея* за несломима.

— Ни най-малко не е така — отговори Джейн. — Тук с нас в Пелам тя няма да се чувства така неуютно като в Пембърли. Защото вие, мистър Бингли, сте най-добрият човек на света.

— А вие сте жената с най-нежното сърце — отговори той пламенно. — Скъпа моя, каква новина! Нямам търпение да кажа на Каролайн и Луиза.

Лесно може да се предположи, че обичащата се двойка щеше да има много работа, за да осигури всичко, така че очакваните гости да бъдат посрещнати с необходимото внимание и да им бъде предложена богата трапеза. Затова Джейн отиде да разговаря с готвачката и с икономата, докато съпругът ѝ се спусна да разгласи добрата новина сред съседите.

Задачата на мисис Рандол, по нейно и по мнение на господарката ѝ, беше тежка. Тя трябваше да сготви бяла супа и пай от гълъби, да не забрави да опита останалия джинджирил дали е годен, да приготви тъмното масло перфектно, да изпече сладкиши със сливи, с плодове асорт, рола, плодов кейк, да приготви също така желирани десерти и всичко това в огромни количества. Добрата мисис Рандол не бе особено доволна от еленовото месо и бе загрижена, че свинското не е достатъчно; мисис Бингли се оплака, че все още е твърде рано за агнешко. В крайна сметка и двете бяха напълно удовлетворени от разменените думи.

Когато Джейн се върна, Чарлз Бингли все още не бе излязъл, тъй като преди да закопчае палтото си двете му сестри се върнаха от

разходка в околността и го забавиха. Видът и поведението на Каролайн днес бяха обнадеждаващи — от нея се излъчваха и топлота, и приповдигнато настроение, каквито брат ѝ не виждаше често.

Ясно беше, че тя има да му казва нещо и преди той да успее да направи няколко крачки тя се обърна към него припряно:

— Знаеш ли, скъпи братко, твоят парк е тъжна гледка, разхождахме се насам-натам из него с часове. Мястото е с много добри възможности, но в него има странна колекция от вечнозелени и цъфтящи храсти! Само преди малко обсъждахме този въпрос с един джентълмен, много по-проницателен наблюдател, човек, който е познавач на модата, има вкус и който бе така любезен да ни покаже недостатъците на парка. Братко, към парка като цяло е нужен нов подход. Трябва да се погрижиш за това, ако желаеш да бъдеш оценен като господар на Пелам Хол. Например да подкастриш хубаво гората и групата дървета до конюшните. Уверявам те, трябва да се погрижиш повече поляни да са показ и да аранжираш групата дървета по-прецизно. Прецизността, скъпи мой, както научихме от един истински познавач, именно прецизността е задължителна за човек, който следва модата!

Братът на Каролайн бе поласкан от вниманието ѝ, макар и да нямаше представа какво може да означават нейните думи. Каролайн, за която обикновено не беше трудно да посъветва Чарлз, било за обзавеждането на къщата му, било как да уреди живота си, никога преди не бе изказвала с подобна вещина мнението си за оформлението на парка. Настойчивата ѝ консултация, енергичният ѝ опит да го убеди в случая явно имаха друг източник, човек, който по всяка вероятност скоро се бе върнал от Лондон.

— Но, скъпа Каролайн — възкликна Чарлз, — трябва ли да променяме прекрасните подаръци на природата? Нали те са много по-чаровни такива, каквито са създадени от самата нея. Исках да ви кажа още нещо — продължи той развълнувано, — имаме новина. Току-що научих, че ще бъдем удостоени с посещението на скъпите родители на Джейн, те ще пристигнат след не повече от две седмици. Не е ли великолепно? Ще ги посрещнем и ще се забавляваме с цялата пищност, на която е способен Пелам Хол. Много вероятно е дори устроим свой собствен бал, за да ги представим на съседите. Не

мислите ли, че *това* е по-добро средство, отколкото подрязването на дърветата, за да привлечем вниманието на Дарбишър към себе си?

Мисис Хърст бе толкова зашеметена от тази новина, че не можа да устои на подтика да повтори думите на брат си:

— Мистър и мисис Бенет да бъдат представени на обществото в Дарбишър? Ти сигурно се подиграваш, Чарлз!

Каролайн едва сдържа изумлението си:

— Скъпи Чарлз, ще постъпиш по-добре, ако запазиш компанията им най-вече за себе си. И още — моли се съседите да не узнаят нищичко за тяхното посещение.

Докато Каролайн произнасяше последните думи, се чу шум от приближаваща карета. Кити и Мери Бенет се връщаха от сутрешното си гостуване у София Мидълтън, с която се бяха запознали миналата вечер на бала и до сутринта трите вече бяха дали обет за най-искрено приятелство, както и се бяха си за пазителки на най-съкровениите си тайни. Още със слизането от каретата момичетата се втурнаха към гостната, подхванали от двете страни и сестра си Джейн.

— Ооо! Братко — отпрати своя поздрав Кити. — Каква утрин! Как се забавлявахме със София и колко радостни бяхме, да знаеш! Мисля, че Мидълтън Хол е по-голям от Пелам, но те имат само два файтона и тяхната овощна градина е по-скромна. Толкова се смяхме. А сега Джейн ни съобщи, че мама и татко ще дойдат тук! Казвам ви, горя от нетърпение да им представя София. Не си ли съгласна, Мери, че Франк Мидълтън е удивително красив?

— За някого може и така да е — последва отговорът на Мери, — дори може би за болшинството. Аз обаче не намирам особен чар в красотата сама по себе си. Аз търся по-солидното привличане на интелектите.

Но Кити едва ли я чуваше. Тя никога не придаваше никакво значение на сестрините си думи. И този път сестринското ѝ внимание се ограничи с поредното словоизлияние, отправено неизменно към Мери:

— Господи, как се смяхме. Кълна се, че София и аз вече бяхме примрели от смях. Особено когато тя разля вода върху ливреята на Уоткин... какъв грозник е този, никога не съм виждала по-грозен от него. През цялото време се смеехме високо, дори и вие в Пелам може да сте ни чули.

Каролайн Бингли реши, че се е наслушала на бърборенето ѝ. Изчакваше само удобна пауза, за да се намеси, но след като не можа да намери, независимо от скоропоговорката на Кити, също заговори:

— Вашият разказ за утринните ви приключения дава увереност, че добре ще прекарате времето тук. А с пристигането и на родителите ви Пелам Хол ще си подсигури вниманието на всичките съседни. Ние с нетърпение, с голям интерес очакваме предстоящите забавления — след което тя и мисис Хърст се оттеглиха в библиотеката, за да прегледат списанията с последните новости в парковото оформление.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Оттеглянето на сестрите Бингли предизвика у Джейн смесени чувства, но облекчението надделя. Студеното изражение на Луиза и безсърдечната изтънченост на Каролайн само потискаха цялата компания и това тягостно чувство се стопи единствено след като двете сестри напуснаха гостната. На Джейн не ѝ се искаше отношенията между тях да са обтегнати и се стараяше заради съпруга си да не вижда нещата в такава светлина, но реалността, която не можеше да отрече, беше друга. Където и да се появяха сестрите на Чарлз, смразяваха обстановката.

Не ѝ остана много време да се замисли за техните недостатъци и да ги сравни с чудесните качества — щедрост, великодушие, благосклонност на съпруга си, защото след миг в стаята влезе слугата с ново писмо. Джейн веднага разпозна почерка на сестра си Лидия, от което я обзе ужас, тя пое писмото и веднага започна да чете.

22-ри април, понеделник, Брайтън

Скъпа моя Джейн,

Колко чудесно е, че мама и татко ще отидат направо у вас. Ние също, разбира се, тръпнем от нетърпение, както мама предполага съвсем вярно, да се съберем със семейството ни по случай празненството. След като моят обичан Уикъм за щастие успя да вземе разрешение за отлъчка от полка, ние ще можем да тръгнем без никакви затруднения. Де да можеше да пристигнем по-рано, навреме за бала. Колко ли ще сме радостни! Жадувам да те видя отново, да зърна сред какъв разкош живееш. Мама ми разказва за красотите на твоя Пелам Хол и за новата ти чудесна везана покривка върху спалнята. Когато жената на майор Ейнсли научи къде отиваме, сигурно ще се пръсне от завист. Що се отнася до скъпия Пембърли, домът, в

който е преминало детството на моя Уикъм, него вече усещам, че го познавам. Очаквам с нетърпение, скъпа ми сестро, края на седмицата.

Твоя Лидия

Последните новини разбъркаха още повече хаоса в главата на Джейн. Не само че родителите ѝ се канеха да нарушат хармонията, възцарила се вече в Пелам Хол, но както се оказваше, те щяха да бъдат подкрепени в това си усърдие от Лидия и нейния съпруг. Дори и толкова широка душа, като душата на Джейн, трябваше да затрепери от ужас пред подобна перспектива. В този случай не можеше да ѝ помогне и собственият ѝ съпруг — човек с неговото търпение и чувство за хумор можеше само да навреди. Трябваше да търси помощ, ако изобщо можеше да се надява на нея, извън къщи.

Мислейки как да излезе от положението, тя реши без никакво бавене да отиде при Лизи. Нейната умна сестра подходеше към всяка ситуация със здрав разум и — колкото и да изглеждаше неадекватно като поведение при тревожен случай — също така и с духовити шегички.

Не съществуваха толкова злокобни пречки пред Лизи, че да ѝ попречат да намери забавление в което и да е бедствено положение. С нея Джейн поне можеше да се посмее. Колкото повече обмисляше това решение, толкова по-привлекателна ѝ се струваше компанията на Елизабет. И не можеше, не биваше да чака, трябваше да тръгне за Пембърли незабавно.

Не биваше да тръгва сама. Това посещение при сестра ѝ щеше да ѝ даде най-добрата възможност да пристъпи също така към плана, който отдавна бе замислила. План за Кити и Мери. Двете момичета досега успяваха да избегнат товара на задълженията към семейството: следвайки своя собствен безгрижен път, те се намираха в положение, при което никой не упражняваше над тях никакъв контрол, като по този начин се наслаждаваха на всички радости, освободили сами себе от чувството за отговорност. Време беше, Джейн отдавна го съзнаваше, Кити и Мери да отворят очите си за по-благоразумно поведение. Но тя самата, макар и да желаше промяната от цялото си сърце, знаеше, че не е способна да я осъществи. *Тази* трудно изпълнима задача, ако

изобщо можеше да бъде постигната, изискваше не по-малко решителен човек, не кой да е, а самата Лизи.

Така Джейн реши да вземе двете по-малки сестри със себе си.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Два дни след бала сър Джефри Портланд се събуди и откри, че подаграта е сковала едното му стъпало. Той прекара утрото в леглото, с болки и без никакво чувство за хумор. Беше сигурен, че причината за страданието му се крие в премногото забавления на празненството. Обичайният ход на дните му бе спокоен — единствено допустими, според разбиранията му, за джентълмен, който живее далеч от града. Сутрин риболов, после малко повече движения по време на лов за дивеч, ободряващото присъствие на ловджийските кучета през деня и понякога вечерта игра на карти в тесен кръг от приятели — това бяха дейностите, които той намираше за достатъчни по разнообразие, както необходими, така и уместни.

Но като любящ кръстник и заради Джорджиана, по време на не особено веселия празник, той безстрашно се бе подложил на всичките видове мъчения, неизбежни в такива случаи. Танцува със своята повереница не само защото дългът го изискваше, но и защото му беше приятно; танцува също така с лейди Катрин и с дъщеря ѝ. Освен това проведе малко повече разговори, отколкото бе необходимо, пийна си и дори бе любезен със Силия Монтегю. Накратко казано — изпълни всичките задължения, които изискваше благоприличието и в крайна сметка резултат от тези усилия бяха неудържимите му шумни стенания.

Сър Джефри страдаше от подагра повече от десет години, но в този ден посрещаше всеки пристъп с искрено възмущение, сякаш изпитваше болката за първи път. Според неговата собствена преценка таква оскърбление за самолюбието би трябвало да е привилегия за по-възрастни от него мъже. Така или иначе той не можеше да помръдне крака си до коляното. И след като нареди на прислужника си да му донесе отвара от безстъблена иглика, сър Джефри се остави да се грижат за него до обяд.

Лейди Катрин също бе станала без настроение този ден, но щом чу за болестта на своя стар приятел, моментално се оживи:

— Мъчно ви е за вас, скъпи сър Джефри — пристигна тя в стаята му малко след като научи новината. — Трябва да ми позволите да поръчам на Сали да приготви за вас едно лекарство, което целият Кент боготвори. Никой не може да оспори лечебния ефект на този прах. Той се приготвя от мидени и яйчни черупки и е най-ефикасното възможно средство — не по-малко добро от две унции сапун. Тази смес ще ви излекува веднага щом я глътнете. Не е ли цяло щастие, че доведох тук и Сали? — възкликна тя, оценявайки собствената си съобразителност и позвъни на прислугата.

Смирен, подчинен на състоянието си, сър Джефри нямаше сили да се противопостави на разпорежданията на благородната лейди. Сместа, без съмнение, бе силна, но дали нейното въздействие щеше да бъде благоприятно за болестта оставаше загадка. Все пак той благодари за грижите, а когато тя седна край леглото му, приказките ѝ, ако не друго, то поне отвлякоха вниманието му от ужасните болки в подутия палец.

Нещо повече, разговорът, който тя много скоро подхвана — нейна собствена, педантично префинена версия за вечерта в Пембърли — бе върхът на утешението. С този разговор сър Джефри щеше да изпита отново след двата мъчителни дни познатата, вдъхваща спокойствие чудесна атмосфера.

— Не беше ли отбелязано появяването на Ан на празника от всички с особено внимание? — запита лейди Катрин, преминавайки направо към желаната от нея тема и продължи веднага без да си направи труда да дочака отговор: — Но, да, сигурно никой в Дарбишър не е виждал такава елегантна рокля през този сезон, та дори и много сезони преди сегашния. Вие знаете, сър Джефри, че отдавна ме възхваляват заради моята искреност. Аз наистина не мога да скрия и не мога да лицемеря пред вас, че никога не съм виждала детето си с по-прекрасен цвят на лицето. Той бе така сияен, че всички я възприеха като най-обаятелното създание. Аз се къпех в наслада от възхищението, което тя вдъхваше.

Сър Джефри, галантен, макар и останал без сили, не възрази:

— Наистина. Нито пък нашите съседи са виждали такава вечер в Пембърли, откакто родителите на младия Хенри починаха.

Право да се каже, безметежната младост на сър Джефри за съжаление бе кратка и онова безоблачно щастие, което той изпитваше

тогава, свърши щом неговата лейди Арабела си отиде от този свят.

— Не бяха ли щастливи онези дни, лейди Катрин? — продължи той. — Не бяхме ли красиви и изискани? Вие и вашият Луис, аз и моята скъпа Арабела и, разбира се, Фицуилям и Сюзан. А сега — въздъхна той, — ето ни останали само вие и аз, при това аз съм неспособен да се помръдна.

Лейди Катрин остана замислена цяла минута, но тези мили спомени бяха безсилни пред настоящите ѝ намерения — да преследва и заличи някои нередности, които бе забелязала преди две вечери. Това беше тема, близка до сърцето ѝ, тема, по която смяташе собственото си мнение за неоспоримо и ефектът от нейните укори към виновниците — лечебен. Нямаше значение към кого бяха отправени осъдителните ѝ думи.

— А вие, скъпи приятелю, не забелязахте ли какво зрелище представлява най-младата от сестрите Бенет? — запита настоятелно лейди Катрин. — Какво излагане, което приляга само на *нейното* нископоставено семейство — с всичко това тя имаше предвид Елизабет, тъй като въставаше против факта, че трябва да я нарича Дарси. — Аз съм свидетелка от самото начало колко вулгарна може да бъде винаги появата им, но *тази* млада жена има скандално поведение. Да парадирва, както тя го прави, пред момчето на семейство Мидълтън! Неприлично момиче! Тя е съвсем небрежна. И уверявам ви, скъпи сър Джефри, вие още не сте видели и половината от всичко. Заслужава ли моят племенник да бъде подложен на такава напаст пред близките си?

— Скъпа госпожо, вие не бива да се тревожите за Хенри — беше отговорът на сър Джефри. — Той преди всичко е джентълмен, възпитан в чувство на отговорност. Нека да не забравяме, лейди Катрин, че той е *и ваш* племенник, и *мой* кръщелник. Според мен няма съмнение, че той добре знае къде е границата за такива дела и няма да допусне недостойни прояви в дома си. Разбира се, ако някой от семейство Бенет наистина оскърби чувството му за достойнство той незабавно ще се освободи от повечето от тях.

Лейди Катрин, която вече си представяш приятната картина, се въодушеви. Но сър Джефри почти веднага продължи с похвални думи, сред които обаче, като проява на лош вкус, нямаше нито една за дъщеря ѝ.

— Кажете, скъпа лейди Катрин, не можем ли да се утешим — заговори отново безразсъдно джентълменът, — с успехите на нашата Джорджиана? Колко добре изглеждаше тя онази вечер, нали? Каква чудесна, хармонична фигура! Какъв стан и осанка! Тя поне се държи по начин, който не безчести нито нея, нито семейството ѝ. Колко се издигна очите на хората. И не прикова ли към себе си всички погледи?

— Наистина — отговори енергично лейди Катрин, — никой не може да оспори, че тя направи впечатление. Що се отнася до възхищението на всички... тук аз не мога да я похваля. Имаше чифт очи, които моята племенница щеше да направи добре, ако бе оставила да обърнат взор в друга посока.

Горкият сър Джефри, палецът все още го болеше, а смисълът на нейните думи напълно му убягваше, така че той не можеше да направи нищо друго, освен да кимне печално в знак на съгласие. За щастие това облекчи моментално напрежението на лейди Катрин и тя се отправи да инструктира Сали за съотношението на съставките от прехваленото лекарство.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Веднага, щом обмисли плана за превъзпитанието на своите по-малки сестри и си даде, разбира се, малко време, за да получи полагаемите ѝ се поздравления за удачния замисъл, Джейн пристъпи към неговото изпълнение. След като бе получила благословията на Бингли, вече можеха да се готвят за път. Първо изпрати писмо до Елизабет, за да я предупреди за пристигането им. Но когато същата сутрин потърси младите сестри Бенет, за да им съобщи решението си, те бяха далеч по-невъзприемчиви и неотстъпчиви, отколкото Джейн можеше да допусне.

Оказа се, че Кити очаква посещение — предния ден Франк Мидълтън твърдо ѝ обещал да я навести, минавайки покрай Пелам Хол на път от Итън, ако успее да пристигне в ранен час. Той ѝ бил казал всичко това съвсем категорично. Мери, както винаги, бе погълната от своя истински мисловен свят. Вятърът на промяната в характера на малките сестри ставаше все по-рязък. Освен всичко друго, двете били обещали на Бингли да се съберат същата вечер на партия карти. Човек би си помислил, че те нямат никакво желание да видят Елизабет.

— Единственото ми утешение е — каза Мери, когато накрая все пак се качиха в каретата и тръгнаха, — че може би най-после ще мога да се възползвам от удоволствието да се заровя сред книгите на библиотеката в Пембърли. Никога преди не съм имала време да е порадвам на богатствата ѝ, макар че нашият зет Дарси на няколко пъти ми предлага да прекарам там някой и друг полезен час.

— Наистина ще се възползваш — отговори въодушевено Джейн и в същото време си помисли: „Де да можеше човек да накара *теб* да четеш по-малко, а сестра ти поне от време на време да хваща книга, задачата на Елизабет щеше да бъде по-лека.“

Така окуражена, Мери насочи вниманието си към природата наоколо. Част от учебните ѝ занимания тази зима бяха по ботаника и сега тя намери възможност да види наяве растенията, които бе

изучавала. Затова попита, настанявайки се по-удобно под гюрука от овча кожа:

— През цялото ли време, скъпа сестро, ще пътуваме в затворена карета? Не разбирам защо трябва да взимаме такива подобни предпазни мерки. Възможно ли е да не знаете, че Дарбишър гъмжи от боровинки, дива къпина, а има и двулистник? Аз по-скоро бих се подложила на рисковете на времето, за да виждам хубаво поляните. Какъв е смисълът да пътуваме с кабриолет, ако ще държим покрива спуснат като във всеки обикновен файтон?

На това Кити отвърна малко по-рязко, че тя например няма ни най-малко намерение да се излага без нужда на пагубното действие на вятъра и прахоляка. Ако ще пътуват толкова надалеч, *тя* няма да пристигне в Пембърли покрита с прах и в неугледен вид. От което Мери на свой ред се раздражни и се удиви кога ли Кити поне веднъж в живота си се е тревожила за нещо повече, отколкото за къдриците си.

Сестрите продължиха да се заяждат по този начин: едната — презряла всичко, освен усърдието на интелекта; другата — без грижа за каквото и да било, освен за впечатлението, което оставя сред обкръжаващите я.

Джейн ги слушаше поразена и смълчана, докато каретата се движеше бавно по участък, който се наричаше хубав път, въпреки многото пукнатини и бабуни на протежение от десет мили. Настоятелните забележки на Мери все пак не бяха много уместни, тъй като духаше силен, студен вятър, примесен със ситни дъждовни капки, а небето беше заплашително мрачно. От прозорчето не се виждаше почти нищо. Та дори и да бяха разцъфнали редките екземпляри на Мери, което според Джейн, но не и според учената ѝ сестра, беше необичайно за сезона, те едва ли биха могли да бъдат забелязани през усиливащия се ръмеж и сгъстяващата се мъгла. Джейн се примири с това неприятно пътуване, лишено от удоволствието на непринудения разговор или поне от спокойствието на тишината.

Шумната словесна престрелка между двете малки сестри продължи до Лемтън, където Джейн най-последно си помисли, че има възможност да уталожить безсмислената им препирня. На хълма над града се извисяваше църквата на Все свети, чиято осмоъгълна кула се виждаше отдалеч. Джейн бе свикнала, че гостите им винаги сипеха възклицания за красотата ѝ. Точно като много други великолепни

английски сгради и тази се открояваше на фона на ниското притъмняло небе с внушителния си вид. Кити и Мери още не бяха минавали по този път през деня и щеше да е жалко да пропуснат гледката заради своята свада.

— О, мили момичета — възкликна Джейн, — погледнете, погледнете напред! Това е най-прочутата църква в района. Не ви ли се струва великолепна на фона на кълвящите се облаци?

Но Кити едва-едва ѝ обърна внимание:

— Ами да, така си е — отвърна тя с раздразнен тон. — Една голяма, тъмна купчина от облаци. А пък моята сестра на това отгоре ще ни кара с отворена карета заради своите растителни занятия.

„Да, точно така, наистина — помисли си Джейн. — Колко глупаво беше от моя страна да очаквам някоя от вас да се трогне от такова незначително нещо като един обект на красотата и паметник на благочестието.“

За щастие точно тогава се появи друга гледка. Такава, каквато вероятно вече щеше да заслужи придиричивото внимание на нейните сестри.

— А ето тук — добави Джейн на глас, посочвайки към страноприемницата, край която минаваха в същия миг — е мястото, където нашата Лизи за пръв път е посрещнала мистър Дарси и неговата сестра Джорджиана преди около две години.

Този факт най-после завладя изцяло вниманието на двете млади дами.

— Наистина ли?! — провикна се Кити и се наведе, за да вижда по-добре. — Ама колко хитро е направила сестра ми, че е омаяла мъж като него. И само като си помислиш: Лизи е най-богатата жена в областта! Макар твоят мъж, Джейн, да е по-сговорчив от мистър Дарси, аз си мисля, че една едничка от онези богати дантели на Лизи ще компенсира всеки недостатък на характера. Пък и мистър Дарси е много по-висок. Аз обожавам високите фигури. Франк Мидълтън е доста по-висок от братята си. Скъпата ни Лизи заслужава да бъде поздравена за успеха си. Ти и аз, Мери, отсега нататък трябва да я изучим по-отблизо.

— Лизи, по общо мнение, извърши нещо много добро за себе си — отговори Мери. — Но със същия успех може да се зададе и въпросът: „Доколко му провървя на нейния съпруг?“ Аз мисля, че той

нямаше да направи зло, ако беше потърсил другаде съпруга. И то без да напуска Хардфордшър.

— Какво за бога искаш да кажеш? — извика Кити. — Нали не мислиш, че той трябваше да си избере едно от онези момичета на Лукас, вместо нашата Лизи?

— В никакъв случай — отговори Мери. — Но откакто те се ожениха, аз имах възможност да разговарям надълго и нашироко с нашия зет и разбрах какъв изключително образован мъж е той. Колко жалко, че такъв човек е бил примамен единствено с много тънки хитрости да се ожени. И само времето ще докаже, че има срещу себе си партньор с неадекватни на неговите интелектуални възможности. Ако си беше помислил — тук Мери погледна многозначително, — когато правеше своя избор, да прогледне отвъд красотата, за някого, който притежава по-ценни качества от чувството за хумор, колко по-щастлив щеше да бъде той сега!

Тези думи доведоха Джейн и Кити до изумление. Кити понечи да отговори, но Джейн хвърли бърз поглед към нея, за да я прекъсне и заговори настойчиво:

— Погледнете, погледнете надясно от себе си. Високата сграда е същата онази мелница, за която ви разказа мистър Бингли миналата вечер. Започна да става студено, нали? Е, слава богу, поне сме сигурни какви чудесни камини има в Пембърли. Не мислиш ли така, Кити?

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Може да се каже, че хармонията в човешките взаимоотношения е в противоречие с числото три. Компания от двама или четирима е нещо по-различно, тъй като в нея се предполага, че има възможност за равновесие. Но когато се образува триъгълник, несъответствието е направо закон. Между сестри тази максима е неумолима: няма значение дали спорът им е краткотраен или продължителен, *техните* разногласия си остават бурни. Двете от триъгълника, които имат шанс да с споразумеят, ще тържествуват в своето разделение, докато третата, лишена от подкрепа и изоставена, може само да изтърпява поражението си.

И все пак нашите сестри бяха щастливи, когато забелязаха горите на Пембърли. Наближаваше краят на дългото им пътуване. А видът на царствената каменна къща, която се издигаше на фона на гористите хълмове и перспективата скоро да добият по-щастливо число с присъединяването на Елизабет, наистина ги радваше всичките. Дори Кити спря да говори. Кити за три минути забрави да говори без да спира и без да спомене Франк Мидълтън.

Когато преминаха над потока и наближиха входа, можаха да различат пред него група хора, застанали близо до вратата. Виждаха мистър Дарси, погълнат в разговор с управителя на имението Самюел Мъркин; виждаха Джорджиана и Елизабет, а с тях един снажен млад мъж, когото сестрите не познаваха. Двуколката на Пембърли беше приготвена за път и всеки път, когато мистър Дарси понечваше да се отпрати към нея, Мъркин го увличаше още повече в разговора. Когато файтонът на Пелам се приближи, всички те обърнаха глави към него.

— Пристигнахте толкова бързо — възкликна Елизабет, след като размениха помежду си най-топли приветствия. — Кръстникът на мистър Дарси е болен, затова сега двамата с Джорджиана се приготвят да го навестят. Ако бяхте пристигнали половин час по-късно, щяхте да ги изпуснете.

— Нямахте да има и половин час, ние трябваше да сме заминали преди двайсет минути, ако Мъркин не ни беше задържал с приказките си.

— Тогава още повече заслужава да бъде похвален — каза Елизабет шеговито. — Но заради неговата загриженост вие ще трябва да потърпите до вечерта преди да се видите с моите сестри.

— Съвсем правилно — съгласи се той с поклон към сестрите и побърза да се качи в двуколката. — Виж, Мъркин, направи каквото е по силите ти. Но най-лошото в цялата тази работа, Лий-Купър — обърна се Дарси този път към младия мъж, — е, че ние двамата с вас все още не сме разменили мисли какво да правим с Южната алея. Разговорът ни беше заплануван за тази сутрин. Няма значение. Продължете, както смятате за необходимо, и ще обсъдим нещата след моето завръщане.

— С най-голямо удоволствие — отговори младият мъж. — Решил съм да посветя следобеда на новата цветна градина с лехи на фигури и на насажденията и алеите около нея. Мис Дарси — обърна се той към младата дама и се поклони — бе така любезна да оцени като добър плана, който ѝ описах вчера сутринта.

— Повярвайте ми, братко — каза мис Дарси, а страните ѝ поруменяха на мига, — виждането на мистър Лий-Купър за Пембърли е вдъхновяващо. Мисля, че никой не може да оспори блестящата му идея — Джорджиана погледна към Купър, — а само да го поздрави за уменията в професията.

Един добър наблюдател, виждайки тази размяна на погледи, би се замислил дали мис Дарси не влага някакво особено значение в последните си думи. Но младите сестри Бенет не обърнаха внимание, а Елизабет бе прекалено ангажирана със съпруга си. Що се отнася до мистър Лий-Купър, той само се усмихна широко и помогна на младата лейди да се качи в кабриолета. Така, след прощаването и след пожеланията сър Джефри да оздравява по-бързо, кабриолетът потегли, набра скорост и заминаването на брата и сестрата Дарси накара останалите да съжаляват, че няма да бъдат заедно.

Мисис Дарси поведе без да се бави гостите към къщата, а двете ѝ по-малки сестри се въртяха край нея и не спираха да приказват докато влязат, когато Мери изостана, а Кити продължи да отправя настойчивите си молби към Елизабет, за да ѝ каже честно какво мисли

за нейното ново боне. Мери вървеше бавно след тях, тъй като бе дотолкова възвишена, че точно сега намери за необходимо да се спре пред всеки един от портретите, окачени в дългия коридор и да му отдели внимание.

Скоро след това мистър Лий-Купър помоли да го извинят, защото трябва да се заеме с останалата си сутрешна работа и сестрите Бенет останаха в тесен семеен кръг. Елизабет ги настани удобно в стаите им и се отправи към гостната да ги чака.

Джейн първа отново се присъедини към нея. И двете нямаха търпение да си поговорят насаме за писмата на майка им и затова започнаха без заобикалки.

— Не мога, скъпа Лизи — започна Джейн, — както и да се опитвам, не мога да изхвърля от съзнанието си страха, че посещението на майка ни още тази седмица ще ни донесе и друга новина, освен онази, която споменава. В писмото си тя казва малко. Но все пак ти не си ли също обезпокоена?

— Дълбоко обезпокоена — съгласи се сестра ѝ, макар и с лека усмивка. — И безпокойството ми расте, защото писмото не съдържа видимо никакви оплаквания. Признай си, получавала ли си преди вести от майка ни, в които да са пренебрегнати изцяло оплакванията ѝ било от нейните нерви, било от последните двусмислени шеги на баща ни? Аз намирах нейните пристъпи за нещо поносимо, даже в реда на нещата. Сега точно тяхната липса ме смущава.

— Ах, Лизи, зная, че ще обърнеш всичко отново на смях — каза Джейн. — Но може би този път е твърде рано да се смееш. Имам да ти казвам още нещо и от него може да секне дори *твое* желание да се забавляваш.

— О, скъпа Джейн — възкликна Елизабет, — значи напоследък сме били твърде дълго разделени, щом като ме разбираш така погрешно. Не бива да ме смяташ за безчувствена към живота на нашето семейство. Но ти, мила сестро, сигурно би ни позволила малко да се позабавляваме сред тези наши роднини, за да не би да ни опустошат напълно, толкова са много. Знаеш моите чувства към тях, но моля те, не искай от мен да се въздържа от забавленията, които ми осигуряват техните чудати постъпки.

Джейн се усмихна, но трябваше да предаде на сестра си писмото, което бе получила от Лидия предишния ден. Елизабет, след като го

прочете внимателно, бе вбесена не толкова от съдържанието, колкото от радостния му тон.

— Непоносимо момиче — извика тя, — как може да се радва наистина! Тя ни най-малко не се е променила за добро! Но какво ли можем да очакваме в компанията на нейния прескъп Уикъм? Нямала търпение да се събере със семейството си! Да не би да е забравила какво се случи между нас? И да говори за скъпия Пембърли с такава фамилиарност! Скъпият Пембърли, наистина!

— Писмото те разочарова страшно, зная, че е така — съгласи се Джейн. — Но, умолявам те, не се разстройвай. Лидия и нейният съпруг ще дойдат у нас в Пелам Хол и на нашия зет Дарси няма да му се наложи дълго да търпи присъствието на Уикъм, освен само един следобед. Мистър Бингли и аз вече се разпоредихме да имат различни развлечения. Най-лошото, което можеш да очакваш, е Лидия сама да реши да придружи майка и татко при гостуването им в Пембърли.

— Всичко това звучи сякаш е нещо съвсем просто и обичайно, мила Джейн! Припомни си, че става дума за *Пембърли*. Човек би си помислил, че ти, която си била толкова чест и желан гост тук, познаваш Пембърли по-малко, отколкото Лидия, която никога не го е и виждала. Джейн, Джейн, ти си прекалено добра. Аз самата ще имам нужда от цялата твоя уравновесеност през предстоящите дни.

Елизабет не можеше за дълго да забрави собственото си обкръжение и особено своето неулегнало познанство със сър Джефри Портланд. Той се държа вежливо по време на бала, но резервирано. И макар и да се опитваше, тя не можеше да прецени дали неговото сурово държание бе просто особеност на характера му или означаваше истинско неодобрение. Дарси възнамеряваше при посещението си в Денби парк да покани възрастния джентълмен да гостува в Пембърли, веднага щом здравето му позволява. Допреди миг Елизабет гледаше на предстоящото идване на сър Джефри с известни опасения. Колко по-страшни бяха станали те сега, когато причините за тях се увеличаваха. Какво щеше да мисли той за претенциите на майка ѝ, за чудатостите на баща ѝ? Как би могъл да ги проумее? Освен това Елизабет трябваше да очаква *тази перспектива* да се усложни от възможното пристигане на Лидия! Не можеше да има по-лошо стечение на обстоятелствата

— Не ще и дума, че ти можеш да разчиташ изцяло на помощта ми — каза Джейн малко колебливо. — Но чакай малко, Лизи. Още не

сме си казали всичко. И един друг проблем виси над нашите глави, за него аз трябва да помоля за *твоята* помощ. Доведох днес Мери и Кити не без умисъл. Те все още са толкова невъзпитани, така лесно се объркват, толкова са небрежни. Жалко ще бъде, ако последват примера на Лидия. Но по душа съвсем не са разпуснати. Не е твърде късно да бъдат превъзпитани, макар и да си признавам, че тази задача не е по силите ми, което не може да се каже за *твоите* способности: ако някой е в състояние да им помогне, то това си ти, Лизи, ако се заемеш, разбира се.

— Оценката ти за моите способности е прекомерно висока — отговори Елизабет. — За такова ласкателство предполагам, че трябва да ти благодаря, макар и задачата, с която ме натоварваш, да е неблагоприятна. Разбира се, ти си напълно права. Кити и Мери *трябва* да бъдат усмирени, а *твоята* доброта ти пречи да се справиш с тази задача. Джейн, никога преди не ми се е искало да бъдеш малко по-сурова. Сега си признавам чистосърдечно, че бих се радвала да е така.

Точно в този миг вратата се отвори с трясък и в стаята връхлетяха самите причинителки на разговора. Кити бе въодушевена до възбог, решила, че нейната спалня е по-голяма от тази на Мери и заради това е с по-хубав изглед към парка. Мери, без да се трогне от казаното, настояваше, че точно нейната спалня е по-просторна и нейният изглед към горите е благоприятен за философски разсъждения, каквито обаче тя едва ли би могла да очаква от Кити, поради невежеството ѝ.

Джейн и Лизи се спогледаха. Тяхната задача наистина щеше да бъде непосилна.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Лейди Катрин, след като за свое успокоение се распореди да бъде приготвено лекарството на сър Джефри, веднага насочи усилията си за подобряване на реда в къщата. Оказа се, че работата, която трябва да свърши, е за жалост, под нивото на нейните несъмнени качества. В рамките само на един час тя направи ефективна промяна в работата на шивачката — видя колко небрежно е ушита най-новата ливрея на прислужника и го изпрати да занесе дрехата за поправка. Отиде да провери как стоят нещата в кухнята и завари готвачката тъкмо в мига, когато тя се канеше да изпече пай с повече от половината ябълки от предпоследния бушел — нетърпимо разточителство.

После отпрати Ан на бърза разходка във ветровитата сутрин, за да придобие лицето ѝ свеж вид. Капитан Хейууд бе излязъл преди нея също да се поразходи из околността. На лейди Катрин ѝ оставаше още малко работа — да провери дали сребърните прибори са добре почистени. А после вече щеше да чака, докато нейното лекарство подейства на сър Джефри. Времето ѝ се изнизваше доста бавно и тя горещо приветства появата на Дарси и Джорджиана.

— Племеннико — посрещна тя Дарси веднага щом той слезе от каретата. — Пристигнахте навреме, защото болките на сър Джефри са неимоверни. Но не се обезкуражавайте, аз от своя страна донесох от Розингс превъзходно лекарство, прочуто с това, че е облекчило и най-лошите страдания от този род. И сега ни остава само да чакаме ефекта от него. Болестта, за съжаление, е взела неприятен обрат поради предразположението на сър Джефри към нея. Искаше ми се да може да понася болките си с повече изящество. На *теб* се пада задачата, Дарси, да се погрижиш настроението му да се подобри.

Дарси веднага успокои добрата лейди: той е навестявал сър Джефри и преди при подобни състояния, така че ги познава добре. А сега ще отиде направо в стаята му, докато Джорджиана бъде със своята леля, за да я ободри поне малко.

— Моля ви, мадам — започна Джорджиана, — не се тревожете толкова много. Моят брат, както ви каза, често посещаваше сър Джефри, когато той получаваше продължителни болезнени пристъпи и винаги компанията му бе добре дошла. Също така единствено той бе в състояние да разведри неведнъж настроението на нашия кръстник, докато другите губеха надежда.

— Това е странно — бе учтивият отговор на нейно благородие, — след като самият Дарси няма никакво чувство за хумор. При все това допускам, че неговото собствено лошо настроение може пък да му послужи да се ориентира за настроенията на хората край себе си.

Джорджиана обичаше много леля си и я уважаваше не по-малко. Но в никакъв случай не би допуснала дори тя да критикува така остро нейния брат.

— Каквото и да кажете за моя брат — отговори момичето, — винаги, когато нашият кръстник се разболее, той научава и съвсем скоро се озовава при него. Може тонът му понякога да е взискателен, но бъдете сигурна, че сърцето му е все предано и любящо. А откакто се ожени, държанието му започна да се променя, в него вече се усеща и мекота. Цял Дарбишър говори за това. Учудена съм, че вие не сте го забелязали.

Нейно благородие бе като ужилена:

— Честна дума — извика тя, — такава наглост от едно съвсем младо същество е нещо невиджано. Аз съм изумена и не мога да не си помисля, че ти в последно време си попаднала под влиянието на особено лош пример. Дори и бързината, с която идваш да посетиш своя кръстник, когато той така се нуждае от помощ, не може да извини твоето нахалство. Ето какво се получава, както виждаш. Младите хора почти не се интересуват в наше време от здравето и доброто разположение на духа на своите по-възрастни роднини. Те преследват своята изгода и карат направо през просото. *Ти*, аз те уверявам, не можеш за бъдеш достатъчно учтива, било с родителите си, било с настойниците си. Аз лично съм възпитала у Ан чувство на изключително синовно задължение, тя може да ми бъде в помощ във всяко отношение и съвсем сигурно е, че ще бъде до мен винаги. Тя е предана дъщеря и ти ще направиш добре, ако започнеш ревностно да й подражаваш.

— Мога да кажа, лельо — отговори веднага Джорджиана, — че именно обичта, а не задължението ме доведоха незабавно тук. Изискването за дълг може да бъде лесно задоволено, но тъй като аз обичам, много нежно сър Джефри, нищо не може да ме задържи днес да не го видя. Можех да дойда и пеша, ако се налагаше. Угодничеството може добре да служи на някого, но аз предпочитам да следвам повика на любящото сърце.

— Внимавайте, млада лейди — отвърна леля й раздражена. — Вашият тон е ужасно неуважителен, но ви предупреждавам, че той едва ли ще е от полза за вашето бъдеще. Виждала съм много други подобни млади жени, с такъв дълъг език като вашия, които съжеляваха за него в края на самотния си живот.

— Самотата не всява ужас в мен, мадам, уверявам ви.

— Наистина ли, мис? Но, моля ви, как се надявате вие с такива странни идеи да си намерите подходящ съпруг?

— Чуйте, лельо — избухна Джорджиана и стана от стола си малко развълнувана. — Аз нямам никакви подбуди да се стремя към каквато и да била женитба. Когато стана пълнолетна, когато навърша двайсет и една години, ще получа своето наследство. Що се отнася до положението, кое би могло да бъде по-приятно от моето в Пембърли? Нека другите жени търсят възможност да пленят някой изтъкнат мъж, докато аз ще разчитам на моите качества на млада, цветуща, интелигентна жена с положение в обществото! — точно това бе темата, която я вълнуваше повече от една година, затова тя продължи все така разпалено: — Погледнете, скъпа лельо, какво е положението ми. Моят брат непрекъснато попълва библиотеката ни с нови томове. Какви предимства могат да ми осигурят те, ако не ги чета? Имам учител по музика, когото вие самата доведохте от Лондон. Трябва ли да пропиляя всичките онези години на обучение като пренебрегна свиренето? И накрая — да не забравяме Пембърли. Той е чудесно реконструиран не от кого да е, а от самия Джеймс Лий-Купър. Трябва ли да напусна имението преди да съм се нарадвала на плодовете на неговите усилия? Лельо, лельо, необходимо е да се появи наистина някой превъзходен мъж, за да промени положение като моето. И уверявам ви, аз никога не съм срещала такъв. Виждате ли, напълно съм права — приключи тя с усмивка.

Лейди Катрин се канеше да смърри момичето, когато прислужникът, изпратен от сър Джефри, дойде да им предаде, че болките на господаря му са поутихнали и той, с помощта на кръщелника си, след малко ще се появи в гостната. Тези думи оказаха по-благоприятен ефект върху Нейно благородие, която между допълнителните разяснения за чудодейното ѝ лекарство и оплакванията от невежеството на лекарите в Дарбишър съвсем забрави за възмущението си. Наистина, когато сър Джефри, опрян тежко на ръката на Дарси, се показва в гостната, тя напълно бе забравила Джорджиана в оживлението си да разкаже за своята собствена вещина.

— И само като си помисли човек, че единствено с указанията ми към Сали как да използва най-обикновените необходими съставки за лекарството, каквито има във всеки килер, аз можах да постигна това преобразяване. Казвам ви, сър Джефри, вие изглеждате много по-добре, отколкото преди да ви повали подаграта.

Сър Джефри кимна леко в знак на съгласие и благодарност и не даде на Нейно благородие да се усъмни дори и от един негов поглед към кръщелника му, че те двамата скришом са се отървали от лекарството, като са го изсипали във вазата с орхидеи, намираща се на стълбището.

— Скъпа моя Джорджиана — заговори сър Джефри почти веднага след отделеното внимание на благовъзпитаната дама, — колко хубава си израснала, точно като своята майка. Лейди Катрин не сте ли съгласна, че сякаш нашата скъпа Сюзан се е върнала тук?

— Опасявам се, че вашата памет ви подвежда, сър Джефри — отвърна Нейно благородие. — Сюзан, макар и елегантна, за жалост бе оцетена откъм хубава фигура и лицето ѝ нямаше онзи свеж тен, който съответства на добро здраве, докато Джорджиана трябва да се каже, че се радва и на едното, и на другото. Но — добави тя бързо — хубавият вид няма особена цена, когато не е подкрепен от финес и маниери. В *това* отношение аз забелязах, че моята племенница, за беда, е нехайна.

Дарси, в старанието си да промени насоката на думите ѝ, бе принуден да заговори за времето:

— Погледнете, погледнете — отправи се той бързо към прозореца. — Според мен вече се прояснява. Вероятно, сър, ще можем да поседим навън по-късно.

Но лейди Катрин преследваше своята цел:

— Забелязвам го често — продължи тя мисълта си, — една хубава жена, дори да е аристократка, не може да се надява да спечели одобрение без подобаващо поведение. Всички жени желаят да бъдат харесвани. Джорджиана може и да смята сама себе си за изключение, но не е. Моята племенница би направила добре, ако потърси пример у братовчедка си Ан. Тя е всичко онова, което едно младо момиче би трябвало да бъде: скромно, кротко, покорно. Нито веднъж аз не съм я чувала да говори така непристойно и нахално като твоята сестра, Фицуилям.

Джорджиана запази мълчание.

— Какво говорите, лельо? — реагира Дарси. — Не мога да си представя какво толкова е казала моята сестра, за да ви провокира по този начин, но, уверявам ви, че не е имала нищо лошо наум. Тя просто е още доста млада и понякога не е в добро настроение, а това проличава. Така ли е, Джорджиана? — усмихна се той накрая доброжелателно.

— Настроенията на Ан никога не я подвеждат — отвърна Нейно благородие. — Аз съм я възпитала по-добре. И точно така — изведнъж я осени една идея, — самата Джорджиана все още не безнадеждно изгубена. Изпратете я при мене, когато се върна в Розингс и в рамките на няколко седмици, уверявам ви, тя ще възприеме дисциплината, която лично аз ще ѝ внушавам.

След това примамливо предложение по нататъшните им разговори бяха прекъснати от появата на капитан Хейууд и Ан. Двамата се връщаха всеки от своята разходка и той бе в превъзходно настроение.

— Само погледнете — възкликна той — кого имах щастието да срещна пред самите врати на къщата. Самата мис Ан де Бърг, обвита в наметалото си и бореца се с вятъра. Как се възхищавам на вашата жизненост мис де Бърг — след което, забелязвайки за пръв път присъствието на Дарси и Джорджиана, той незабавно се втурна да ги приветства: — Мистър и мис Дарси са също тук — възкликна той с жар. — И двамата, това наистина е удоволствие за мен. И сър Джефри е в доста по-добро здраве, но това никак не е чудно с такава красива посетителка.

Задоволството на Джорджиана от внезапната поява на капитана бе голямо, много по-голямо, отколкото бе предусещала или по-точно бе

искала.

— Грешите, сър — отговори Джорджиана с известно вълнение, — макар че ви благодаря. Трябва да сме благодарни за подобреното здраве на кръстника ни не на моите грижи, а на грижите на брат ми и на нашата леля. Моят собствен принос се състоеше единствено в това да похваля техните умения.

— Какъв красив принос — възкликна той. — Убеден съм, че най-великите мъже не биха постигнали и четвърт от онова, което са направили, без одобрението на своите красиви, нежни поддръжници. И според това схващане приносът от *вашата* похвала, мис Дарси, трябва да бъде оценен най-високо.

Погледът, който той отправи накрая към Джорджиана, както и нейният в отговор, още веднъж дадоха храна за предишните тревоги на лейди Катрин.

— Ан наистина е изпълнена с енергия — каза тя, след като хвана ръката на капитана и го настани до себе си на дивана, — винаги, когато здравето ѝ позволява. Аз съм убедена, че ако състоянието ѝ се влошаваше по-рядко, тя щеше да стане най-способната ездачка в Кент. Може би следващия път, когато излезе на езда, вие ще я придружите? Нали това ще е великолепно, Ан?

Ан през това време слушаше внимателно, без да се противопостави на нито една дума. Едва когато майка ѝ се обърна към нея, онези, които седяха най-близо, я чуха да изрича: „Да, госпожо.“

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

Пролетта в областта, според общото мнение, можеше да се окаже капризна, но никога — неприятна. През няколкото седмици след бала в Пембърли настъпи по-умерено време. Вдигнаха се застрашителните облаци, светна слънцето, израснаха най-младите филизи и ливадите придобиха истинския си яркозелен цвят. Колкото повече напредваше сезонът в областта, толкова повече съвсем уместно се дискутираше новата тема — пристигането на мистър и мисис Бенет. Изражението по лицата на гостите в къщата на семейство Бингли бе в тъжен контраст с времето. Изпити, дори изтощени бяха мистър и мисис Бенет, когато домакините ги посрещнаха и им помогнаха да слязат от каретата. Самите гости признаха, че са много уморени. Но след толкова приятели, дошли да ги приветстват и с не по-малко от трима прислужника, които внасяха багажа им в къщата, можеха поне да си отдъхнат с облекчение, че са пристигнали живи и здрави и дори дрехите им са в съвсем приличен вид. Джейн Бингли и нейният внимателен съпруг решиха без отлагане да предоставят на гостите възможност да си починат. Сутринта, увери ги Джейн, ще имат достатъчно време да им разкажат новините, които носят. Наистина по този начин цялото семейство ще може да ги чуе едновременно: мистър и мисис Дарси бяха така любезни да ги поканят в Пембърли още на следващия ден. Поласкана от уважението, от оказаната им чест, мисис Бенет потъна в спокоен сън. На сутринта така събралата се група се приготви рано и тръгна към великолепното имение.

— О, моя прескъпа Джейн, само ако знаеше колко ужасно съм изтормозена от изпитанията, на които бях подложена напоследък! В действителност ние трябваше да пристигнем по-рано, но аз забравих новото си избродирано тънко ленено платно и ние трябваше да се върнем за него от Бишоп Стартфорд. А мистър Бенет бе така коравосърдечен, че ядът му не премина през целия път до тук! Има ли по-нещастна жена от мен? Кълна се, че този случай повлия лошо на тена на лицето ми!

Джейн щеше да отговори, но видя съпруга си да се приближава към тях и реши да премълчи. Погледна многозначително майка си, взе едната ѝ ръка и я стисна нежно, като се постара да намери успокоителни думи:

— Скоро ще се съберем със сестра ми, мадам, тогава вие, можете да сте сигурна, ще получите помощта, от която се нуждаете — после Джейн насочи разговора към по-радостни неща.

Пътували дълго, мистър и мисис Бенет бяха посрещнати с най-топли приветствия и от другата си дъщеря. Всички се събраха в голямата гостна на Пембърли. Но зловещите новини на семейство Бенет оставаха все още неизказани. Мистър Бенет бе този, който най-после разкри лошите вести:

— Ние през последните седмици бяхме — започна той с печален тон — разтърсени от бедата, в която изпадна вашата леля Филипс. Опасявам се, че е почти невъзможно да изрека какво се случи, но трябва да го направя. Скъпи мои дъщери, тя е обвинена, че е взела за в къщи, без да плати, от магазина за галантерийни стоки на Меритън парче скъпа дантела. Накратко: обвинена е в дребна кражба.

— Леля Филипс?! — извика Елизабет извънредно разтревожена. — Скъпи татко, какво искат да кажете с това? Леля ни Филипс може да бъде разсеяна за най-обикновени неща — наистина пропуските в паметта на мисис Филипс превъзхождаха дори тези у мисис Бенет, — но нейната разсеяност да бъде зачетена за кражба?! Да я сметнат за човек, способен да открадне дантела от магазин?! Кой отпрати такова обвинение и на какво основание?

— Съгласен съм, това е напълно объркана ситуация — отговори той с въздишка. — Но все пак не може да се отрече, че срещу нея бе отправено точно такова обвинение, дори повече, тя вече е в затвора.

С тези думи мистър Бенет извади от джоба на самото си измачкан лист от Хардфордшърския вестник и го подаде на изумените си дъщери. В него те прочетоха:

Жената на един джентълмен от Меритън, притежателна на добро състояние и уважавана от голям кръг познати, в четвъртък бе осъдена от Г. Портър, господин кметът, да излежава присъдата си в районния

затвор в Хардфорд по обвинение в кражба на топче дантела от галантериен магазин.

Сега вече мисис Бенет не можеше да запази и минута мълчание. Тя избухна в неудържим плач:

— Лизи, Джейн, мои обични дъщери, ще можем ли да преживеем някога този срам? Каква ли лудост е могла да накара сестра ми да постъпи така? Моята родна сестра! Да открадне дантела от магазина на Търтър! Позорът е в това, че моите две по-големи дъщери са толкова богати и така издигнати в обществото! Какво ще си помислят хората! Нали за последната Коледа Джейн й изпрати за последен път цял лакът истинска брюкселска дантела! Бъдете уверени, че за това вече се говори навсякъде в областта, в устата на всички няма друга приказка. Какво ще стане с нас, обични мои, момичета? Страхувам се, че вашите неомъжени сестри са съсипани. Сега те никога няма да могат да се омъжат... стари моми за цял живот... и по най-жесток начин ще бъдат лишени от имота на мистър Бенет, няма да имат право да го наследят. Какво ще стане с мен? Ще полудея! — и поглеждайки към Кити и Мери, тя се разрида с глас.

— Но, мадам — намеси се Дарси, който дотогава стоеше мрачен и безмълвно наблюдаваше терзанията на Елизабет, наблюдаваше Джейн, която бе сломена и, търсейки помощ, бе сграбчила ръцете на мъжа си. — Тук със сигурност трябва да има някаква грешка. Мисис Филипс е жена с положение, от *това* би трябвало да се разбере колко глупаво е да й се приписва постъпка, която не й подхожда.

— Без съмнение моята сестра е невинна — каза мистър Бенет. — И все пак тя *се намира* в затвора.

— Тогава случаят изисква по-нататъшно проучване, но недейте, умолявам ви, мадам, да се поддавате на отчаянието. Самият аз ще с заема с тази работа незабавно, новината е наистина тежка.

— За вашата загриженост — обърна се към Дарси мистър Бенет — ви благодаря от сърце, сър. Чувствах се сигурен, когато идвах при вас, че вие ще ни предложите своите услуги веднага и с такава щедрост. Имам да кажа още нещо — виждам в целия този случай нещо повече от обикновена грешка. Не мога да освободя съзнанието си, че

нещастieto на моята сестра е нещо повече от недоразумение, то е злонамереност.

— Какво имате предвид, уважаеми сър? — извика Бингли дълбоко разтревожен. — За каква злонамереност става дума? Може ли да има някой, който би изложил доброто име на семейството?

Мистър Бенет продължи, макар и с неуверен глас, а ръцете му трепереха:

— Признавам си, че не познавам нито един подобен човек. Но какво друго обяснение може да има? Постоянното увеличаване на нашето състояние напоследък не остана незабелязано в областта. Всеки подлец би решил да ни опозори за своя изгода. И всичко това става веднага след безразсъдната постъпка на Лидия. Ще се отърси ли някога нашето семейство от позора?

— А какво ще кажете за чичо? — запита Джейн баща си, след като се съвзе малко. — Как понася той нещастieto?

— Страхувам се, че зле — отговори мистър Бенет. — Той не може да понесе мисълта, че вашата леля е в затвора и не говори за нищо друго, освен за нейното освобождаване и прищпорва нещата доколкото е възможно. Дори предложи споразумение с мошениците, които я обвиниха. Не знам как да го утеша. Тя, без съмнение, е невинна, но този случай разрушава изцяло доброто ѝ положение. И, ако парите са в състояние да предотвратят такъв скандал, навярно моят брат Филипс е прав. Не мога да кажа. Знам само, че докато неговата жена е арестувана по силата на закона за него няма покой.

След тези думи мисис Бенет се разрида отново, а по-големите ѝ дъщери правеха каквото могат, за да я утешат. Кити и Мери, които до този момент стояха тихи, обзети от страх, сега се присъединиха към воплите на майка си с младите си гласове. Докато джентълмените разговаряха, Елизабет не можеше да не отбележи със задоволство превъзходството на съпруга си над останалите във всяко отношение. С каква вещина подходи той към случая, колко интелигентно разпита баща ѝ, та дори с какво търпение се отнасяше към неконтролируемите изстъпления на майка ѝ. И каква чест му правеше, че именно *той*, който някога бе приемал с пренебрежение нейното семейство, сега го обгръщаше с такава грижовност, с такова внимание. Колко му прилягаше тази негова нова черта — състраданието! С последното сполетяло ги нещастие, семейството ѝ бе за окайване, но да види

съпруга си в тази светлина за Елизабет бе особено приятно. Тя за нищо на света не желаше злото на леля си Филипс, но след като нещастieto вече я бе сполетяло, в каква приятна светлина представяше то самия Дарси!

Заета с тези мисли, Елизабет изведнъж се сепна от почукването на прислужника, който донесе вестта, че сър Джефри Портланд е във фойето и би желал да им поднесе почитанията си. Нейната втора, вдъхваща ѝ страх среща със сър Джефри, още не бе се състояла. Дарси убеждаваше съпругата си, че отлагането се дължи единствено на болестта на кръстника му и на неговите допълнителните грижи по Денби Парк. Колкото повече се отлагаше срещата обаче, толкова повече растяха страховете на Елизабет. И ето, че сега той беше тук и то в момент, когато тя най-малко изпитваше задоволство от появата му, защото се налагаше многоуважаваният джентълмен да види семейството ѝ в свършено неподходящ момент!

Мисис Дарси погледна към съпруга си, но не можа да срещне очите му; изминаха няколко мига, докато тя волю-неволю нареди на прислужника да доведе посетителя при тях.

Сър Джефри влезе в гостната — фигура с такава елегантна стойка и маниери на джентълмен, че събралата се група незабавно се умълча. Дори мисис Бенет и по-малките ѝ дъщери се усмириха. Сър Джефри бе излязъл рано тази сутрин, за да се заеме със задълженията си по имението му и изглеждаше освежен, дори напълно възстановен. Всъщност той бе избрал точно тази сутрин за посещението си в Пембърли, тъй като най-вече искаше да се запознае колкото се може по-скоро с неотдавна пристигналите и така одумвани в областта родители на мисис Дарси. Той поздрави присъстващите с цялата изисканост, на която, като човек от неговото положение, бе добре обучен от дете — а именно да се държи безукорно вежливо с хора, които са на по-ниско стъпало в обществото от него.

— Много съжалявам, мисис Дарси — заговори той почти веднага с влизането си, — за неподходящото време, в което идвам да поднеса почитанията си, без да ви предизвестя. Както със сигурност ви е казал моят кръщелник, за съжаление не бях добре със здравето през последните няколко дни, но вече съм достатъчно излекуван, за да излизам от дома — след което се обърна към мистър и мисис Бенет: — И виждам, мадам, сър, че съм дошъл да ви приветствам с добре дошли

в Дарбишър в най-щастливия за вас час. Сигурен съм, че сте се настанили удобно в Пелам Хол. Една от онези модерни къщи, от които някой може да се оплаче, че им липсва великолепието на старите, но те често имат предимството да не са в зависимост от времето.

— Вие сте свършено прав, сър Джефри — възкликна Елизабет. — И в Пембърли ни е много добре известно, че съседите ни завиждат заради тягата на нашите комини.

Сър Джефри кимна леко в знак на съгласие:

— Тягата в Пембърли е силна, но вие сте много добре и по отношение пропорциите на стаите. Заради тези предимства охотно не обръщаме внимание на някои неудобства. Но едва ли има нужда да обучавам една мисис Дарси как да оценява красивото. На човек му стига и един поглед из Пембърли, за да види *това*.

Елизабет бе малко окуражена. Не можеше да става и дума сър Джефри да се надсмива. А фактът, че той одобряваше нейната гледна точка, говореше добре за неговия собствен вкус. Значи имаше все още надежда техните отношения да бъдат приятелски.

— Наистина, сър Джефри, вашето посещение е съвсем навреме — каза Дарси, — макар и да не го свързвам с причините, които вие изтъкнахте. Тъкмо обсъждахме един въпрос, който има отношение към семейството и това, че ни навестихте е още по-добре.

Дарси познаваше мъдростта на кръстника си при разрешаването на мирските дела и на драго сърце би приел съвета на сър Джефри за инцидента. Все пак не можеше да каже нищо без разрешението на мистър Бенет. Но мистър Бенет, уловил погледа му, само поклати глава в знак на отрицание и насочи разговора към друга тема:

— Добре дошли наистина, сър Джефри — поздрави той новодошлия гост искрено. — Благодаря ви, в Пелам ни настаниха, както предполагате, чудесно. А в Пембърли аз очаквам, предвкусвам, че през следващите дни ще се порадвам на хубав риболов. Вие самият запален ли сте по риболова?

Сър Джефри не заподозря нищо и с удоволствие предложи собственото си езеро в Денби Парк, там мистър Бенет би могъл да хвърля въдица където му душа иска. Всичко все още можеше да се приеме като шега и любезност, ако мисис Бенет не се беше намесила:

— Скъпи, сър Джефри, вашето езеро, не ще и дума, с прочуто в цялата област, както и вашето набито око за добрата риба. Ами аз дори

съм чувала, че няма по-вкусна риба в цялата област от рибата в езерото на Денби Парк. Нито по-едра, нито по-пъстроцветна, но що се отнася до *вас*, мистър Бенет, не мога да разбера какво сте си наумили. Да говорите за удоволствия, когато семейството ни е в такава беда!

Мистър Бенет и Елизабет се спогледаха покрусени, по още преди някой да успее да реагира, мистър Дарси отговори:

— Точно в такъв момент, скъпа мисис Бенет, едно обикновено развлечение сред природата е добре дошло за нас, човек би казал дори необходимо, за да ни разсее. И заради самото особено удоволствие, разбира се. Сър, аз си спомням много добре един превъзходен риболов във вашия Хардфордшър. Не си ли спомняте, Бингли?

Но мисис Бенет не можеше да бъде спряна. И тъй като изпитваше особено благоговение към Дарси, за да се противопоставя *на него*, тя изсипа гнева си върху последния, който си навлече нейната неприязън:

— Аз съм разочарована от вас, мистър Бингли. Да си бърборите с мистър Бенет за риболов в такъв момент. Мистър Бенет, как можете да ме ядосвате така? Моята собствена сестра гние в затвора, а името на семейство ни е съсипано. Нямате ли милост към бедните ми нерви? Моята собствена сестра е обвинена в кражба!

Елизабет извърна глава ужасена. Какво щеше да си помисли сър Джефри? Струваше ѝ се, че нетактичното поведение на майка ѝ никога не бе достигало до подобна нетърпимост; дотолкова, че да извади на показ по *такъв начин* позора на семейството им! Когато най-послед се осмели отново да погледне колебливо техния гостенин, онова, което бе изписано на лицето му, надмина всичките ѝ ужасяващи очаквания.

— Виждам — заговори сър Джефри хладно, — че моето посещение е в най-неподходящия момент. Моля да ме извините, задето се намесих в семейните ви дела, които най-добре би било да останат само между вас, и колкото е възможно да се справите с тях. Ще ви оставя незабавно — и след като се поклони, той напусна стаята.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Джорджиана не знаеше нищо за събитията, които се развиваха в другия край на къщата. Библиотеката на Пембърли бе доста отдалечена от останалите помещения, разположена там с оглед на спокойствието. Стаята бе тиха, огънят гореше ярко, а Джорджиана бе дошла преди няколко часа, за да се потопи в онзи упойващ свят на размислите, до който можеше да се достигне само след като всички насъщни потребности на тялото бяха напълно забравени. Момичето толкова бе погълнато от стиховете на Скот, че пропусна пристигането на гостите от Пелам. Това не беше необичайно за нея: тя отдавна се беше научила да изпитва удоволствие от усамотяването, като го населяваше с герои от страниците на книгите. За младите госпожици не беше модно да проявяват усърдие в познанията. Самата лейди Катрин неведнъж бе предупреждавала Джорджиана за опасността да пренесе в салонните разговори литературните си увлечения. Но истината бе, че мис Дарси едва ли знаеше по-приятни утрини от онези, прекарани в тихата, уютна стая, със стиховете на нейните любими поети. Тя се стресна, когато тежката махагонова врата изскърца, чуха се стъпки, някой влезе в библиотеката и предизвика уплашения вик на момичето. Беше Джеймс Лий-Купър.

— Изглежда винаги ви безпокоя, мис Дарси — заговори архитектът. — Уверявам ви, не бих искал да е така. Дойдох единствено, за да направя справка за някои отдавнашни планове на параклиса, които вашият брат ми показва, щом започнах работата си тук. И ви обещавам, че няма да ви безпокоя и миг по-дълго от необходимото.

Изненадата предизвика у Джорджиана също така приветлива реакция:

— По-скоро аз трябва да ви се извиня — отговори тя, преди още да успее да се съвземе. — „Мармион“ така прикова вниманието ми, че нямах представа къде са намирам.

Той се приближи към нея и се наведе над масата с усмивка:

— Такова влияние ли имат върху вас стиховете на Скот? Подобна чувствителност говори за романтична натура. Лично аз признавам, че той е чудесен, но повече предпочитам да прекарвам свободното си време в четене на стихове от неговия сънародник Бърнс. Познавате ли неговите творби?

— Поетът Бърнс! — каза Джорджиана и страните ѝ поруменяха. — Не мисля, че брат ми ще допусне в нашата библиотека творби от този човек, тъй като *той* има непристойна репутация.

— Прецизността на мистър Дарси му прави чест — отговори веднага архитектът. — И все пак бих изтъкнал и едно друго съображение: може да се каже, че мъжката поезия не бива да бъде подлагана на същата цензура, както мъжкият характер, а също така истинският гений се крие в *поезията* — и вече запален от темата, той добави: — Тази гениалност, обаче, не може да се крие единствено в любовните му стихове. Да бяхте опитали да прочетете повече от значителните му творби, например „Човекът е човек“? Обзалагам се, че когато го направите, ще се развълнувате. Щом като толкова се възхищавате от Скот, мис Дарси, Бърнс направо ще ви разтърси.

Джорджиана бе смаяна. Че капитан Хейууд може да цитира Байрон, за нея бе и удоволствие, и нещо съвсем в реда на нещата, докато *този* млад мъж ѝ препоръчваше да прочете творбите на един всеизвестен женкар... и на всичкото отгоре го правеше с вид на човек, нравещ благоденствие!

— Като че ли вие самият, сър, сте чели доста — мис Дарси отклони разговора от скандалната особа. — Би трябвало да се учудвам на широтата на вашата ерудиция. Да не би случайно през времето на младостта си да сте имали достъп до някоя голяма библиотека?

Мистър Лий-Купър се отдръпна рязко:

— Няма нищо, което да може да ви поразя. Моят баща, макар и доста уважаван, далеч не беше богат. И все пак той обичаше книгите, както всеки човек и се постара да ми предаде своята страст към тях. Аз, мис Дарси, не съм получил образованието си под изрисуваните тавани на библиотеката в Пембърли, но що се отнася до това какво и как да чета, *тук вече* не е имало никакви пропуски в просвещението ми — след което взе обемистия том с плановете, който бе извадил преди миг и се отправи с поривиста стъпка към вратата.

Джорджиана се обърка. Изглежда думите ѝ силно го бяха наскърбили; тонът и жестовете му издаваха това. А само мигове преди това бе приемал забележките ѝ — било любезно, било с открита насмешка. Тя нямаше предвид нищо повече от нежен укор към неговата прекалена самоувереност и сигурност в пълното превъзходство при тълкуването на всяка тема от техните разговори. Сега обаче, когато го разстрои, Джорджиана изпита срам от своята гордост. Не беше само срам; още докато говореше, тя чу в собствения си глас ужасната интонация на леля ѝ Катрин де Бърг, която се появяваше винаги, в отношението ѝ към по — нископоставените в обществото от тях. *Тази* интонация наистина бе нетърпима и за нея самата.

— Мистър Лий-Купър — заговори момичето смутено, — моля ви, не ме разбирайте криво. Аз... аз просто се поддадох на любопитството си. Не исках да ви оскърбя. Но ви познавам само като архитект, а когато чувам да говорите с такава вещина върху широк кръг от теми, не мога да не се озадачавам. Моля ви, нека да излезем заедно, тъй като закъснях за срещата с наскоро пристигналото семейство на моята обична снаха. Пътували са от Хардфордшър.

Лий-Купър, който бе успял да си възвърне хладнокръвието, нямаше друг избор и се съгласи да я изпрати до голямата зала. Дватамата се спуснаха по дъбовото стълбище и прекосиха площадката почти безмълвно. Тази тишина би се загнездила упорито между тях по целия дълъг северен коридор, ако младият мъж можеше да я понесе. Но тъй като единствено неговата словоохотливост оборваше по сила добрия му нрав, той не издържа на мълчанието. Този път предложи тема, която според неговата гледна точка бе напълно безопасна: идеалната конструкция на параклиса в Пембърли, чудесното благоразумно решение да докарат местен алабастър за олтара, фината изработка на вратата от резбована липа. А Джорджиана, от своя страна, улавяйки подобреното настроение на Лий-Купър, го възнагради с най-възхитителната женска реакция като го изслуша със съсредоточено внимание.

Дватамата продължиха така, докато пристигнаха в другото крило на къщата, където се натъкнаха на Дарси и сър Джефри, тъкмо когато те излизаха от гостната. Когато ги наближи, Джорджиана видя, че и брат ѝ, и кръстникът ѝ имаха угрижен вид. Това я разтревожи:

— Скъпи чичо — възкликна момичето, — вие не можете да тръгнете преди дори да съм ви поздравила. Какво е станало? — обърна се тя към брат си с надеждата да получи от него обяснение за недоволството на по-възрастния мъж.

Но пръв заговори сър Джефри:

— Дете мое, не се притеснявай. Имах нещастieto да се отбия, за да се запозная с новите роднини на брат ти в най-неподходящия момент — и приковал очи в нея, продължи възбудено: — Бъди предпазлива, Джорджиана, внимавай в избора си на съпруг. Кандидатът, който не отговаря на твоето положение, може само да ти донесе нещастие и в крайна сметка — позор.

— Трябва да ви помоля най-настойчиво, уважаеми сър — прекъсна го Дарси ужасен, — да не ни напускате в такова състояние. Имайте само предвид, че никой от нас не е предпазен от несправедливи обвинения, без значение колко безпогрешен може да се струва на самите нас собственият ни живот. Не бихме могли да избегнем клеветата нито аз, нито дори вие.

Никога досега Джорджиана не бе виждала брат си и техния стар приятел да разговарят така ожесточено. Никога досега не бе виждала сър Джефри така неумолимо суров, обноските му — надменни, нито пък брат си в негово присъствие — до такава степен объркан. Каква ли би могла да бъде причината?

— Боже милостиви — извика тя, вече съвсем изплашена, — настоявам да ми кажете незабавно за какво става дума. Кой е бил обвинен? Какъв е този позор? Скъпи чичо, защо сте така навъсен?

Вместо отговор, двамата мъже се спогледаха. Дарси хвърли поглед и към Лий-Купър, а архитектът си спомни на мига, че има някаква недовършена работа в цветната градина с лехи на фигури и остави тримата, след като се сбогува по възможно най-бързия и любезен начин.

— Няма никакъв смисъл, Джорджиана — заговори Дарси щом Лий-Купър се отдалечи, — да крием от теб лошите новини, които донесе семейство Бенет от Хардфордшър — след което обясни набързо, с приглушен глас какво се бе случило. — И се страхувам — каза накрая той, поклащайки отчаяно глава, — че какъвто и да бъде изходът от този случай... и макар да вярвам, че мисис Филипс е невинна... той само ще развърже езиците на съседите за омразните

брътвежи, които ще причинят страдание на Елизабет. От нас зависи, скъпа Джорджиана, да я утешим в бедата.

— О, бедната ми снаха — проплака Джорджиана. — Какво ли изпитва? Аз съм наистина огорчена заради нея. Но, кажи ми, братко, какво може да се направи, за да се поправи това положение. Трябва незабавно да предприемем нещо!

Гневът на сър Джефри нарастваше с всяка тяхна дума, докато в един миг се видя принуден да се намеси:

— Точно обратното, скъпи деца — прекъсна ги пренебрежителният му тон, — ние трябва да стоим доколкото можем настрана от този източник на скандали. Хенри, твоята леля Катрин те предупреждаваше за неизбежните беди след като се свързваш със семейство, което никак не подхожда на твоето. И както виждаш, ето какво се получава накрая! Такова незачитане на традицията и благоприличието не могат да не доведат до ужасни последствия. Джорджиана, като твой любящ кръстник се налага да изисквам от тебе заради собственото ти бъдеще да обърнеш внимание на този тревожен случай и да се поучиш от него.

Веднага, след като изрече последните думи, джентълменът се обърна и си тръгна с припряна крачка.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Споменът за нейното собствено злополучно преживяване преди време — почти катастрофалното ѝ увлечение по безпринципния капитан Уикъм — и мъката, която този инцидент причини на брат ѝ, не изоставяше Джорджиана. Покрай последните нещастия на Елизабет този почти неувяхнал спомен изскочи като жив в съзнанието на Джорджиана. Начинът, по който сър Джефри напусна Пембърли, доста я разтревожи. Откритата неприязън на нейния кръстник към затрудненията на семейство Бенет, неговото сурово държание, рязкото му сбогуване я изпълниха както с недоумение, така и с тревога. Тя добре знаеше, че брат ѝ държи в тайна нейната юношеска неблагоприятна постъпка дори и от този най-добър приятел. Ако сър Джефри можеше да допусне за отчаяното бягство, за което тя сама си беше виновна, с какви ли очи би гледал нея?

Посещението на мистър и мисис Бенет в Пембърли и внезапната бъркотия, причинена от новината, която те донесоха, оставяше малка възможност за разговор насаме между нея и Елизабет в следващите няколко дни. След това двете заминаха за Пелам, за да върнат посещението. Дарси, който трябваше да ги придружава, в последния момент помоли да го извинят, тъй като имаше неотложна работа, свързана с Пембърли и двете дами въздъхнаха с облекчение. Джорджиана, заради възможността да поговори насаме с Елизабет, която знаеше това и бе привързана към момичето така нежно, както и съпругът ѝ. А той, от своя страна, колкото и да бе предан към двете, трябваше да остане в гостната и да се заеме със задълженията си в къщата, които точно сега му пречеха да замине. Така че двете тръгнаха напълно удовлетворени.

Пембърли едва се беше изгубил от погледите им, когато Джорджиана подхвана разговора:

— Не зная дали трябва да ти го казвам, мила Елизабет, тъй като ти изглеждаш съвсем непроменена, въпреки случилото се, но ме измъчва съмнението, че веселия ти вид се дължи по-скоро на твое

вътрешно решение, отколкото на някаква промяна в нещата. Болно ми е, скъпа сестро, да мисля за бедата, в която се намира твоето семейство. Искрено бих искала да ти помогна, ако смяташ, че мога. Няма ли нищичко, дори и най-дребното, което мога да направя?

Елизабет, макар и да се учуди по каква причина младата лейди си припомня случая, все пак ѝ бе благодарна:

— Единствено като поддържаш духа ми — усмихна се тя. — Това е всичко, което и ти, и аз можем да направим. Мистър Дарси писа вече на моя чичо Филипс и се готви да пътува за Хардфордшър веднага, щом е възможно, оттам — за Лондон, за да се посъветва с адвоката си. Останалото зависи от бъдещето. Не мога да зная какво ще се говори за нас в Дарбишърското общество. Но каквото и да казват съседите, а те го правят и имат готовност да говорят всичко за всички, надявам се, ти и аз да не губим присъствие на духа. Според мнението на твоя кръстник, на когото много разчитах, делото може да се окаже пагубно — след тези думи Елизабет замлъкна, тъй като се обезкуражи.

Джорджиана усети нейното разколебано душевно състояние и изведнъж се изпъна като струна на мястото си, демонстрирайки цялата гордост и елегантност на фигурата си:

— Не мога да обсъждам мнението и решенията на моя кръстник — реагира тя с възмущение, каквото Елизабет досега не бе виждала в нея. — Но ако трябва да взема отношение относно мнението на нашето общество тук, в Дарбишър, от сърце мога да те уверя, че няма от какво да се страхуваш. Ние, Елизабет, в края на краищата сме точно такива, каквито сме се родили. И ти не трябва да се съмняваш в значимостта на *това* обстоятелство.

Елизабет сдържа усмивката си. Никога преди не ѝ бяха давали да разбере така ясно разликата между техните възпитания, преминали в различна среда. Нещо повече, онази гордост, която младата госпожица разкриваше сега за първи път, ѝ припомняше ранните им срещи с една друга непреклонна фигура — братът на Джорджиана. Както у него, така и у нея я имаше онази сигурност в поведението, която не можеше да бъде преодоляна и нито един Бенет не бе в състояние да я разколебае с шеговитите си забележки, а и Елизабет имаше намерение да го прави точно сега. Единственият ѝ отговор, при това с напълно сериозен вид, беше следният:

— Ти наистина си мъдра, скъпа моя. Ще държа главата си гордо изправена, знаейки, че мога изцяло да доверя щастието си на доброто име на твоето семейство.

Така двете, развеселени от този словесен двубой, в същия миг съзряха кулата на Пелам Хол пред себе си.

Мисис Бингли ги очакваше на прага, а до нея бяха двете й помалки сестри, Кити и Мери, за да посрещнат гостенките. Техните приветствия бяха сърдечни и Джейн се зарадва много на мис Дарси, че е пристигнала да посети нейните родители.

— Макар че обстоятелствата през последните дни не са благоприятни за нашето семейство, все пак, вие Джорджиана, сте добре дошла тук винаги. Елизабет, мама и татко те очакват в гостната.

— Добре дошли, добре дошли — провикна се съпругът на Джейн отдалеч, завръщайки се в този момент от конюшните заедно с кучетата. — Мисля, че Кити и Мери изстрадаха достатъчно разговори на сериозни теми за един ден. Джорджиана, на вас се пада милостивата задача да се разходите с тях в градината и да си побъбрите за незначителни неща. Сигурен съм, че поне една от вас трябва да си украсява бонето.

Джорджиана прие предложението без особена охота. В неударимото си желание да помогне с каквото може на семейство Бенет, тя се беше впуснала в това пътуване към Пелам Хол и виждаше себе си в много по-героична роля от тази да приказва за дреболии с две момичета на нейната възраст. Още повече, че готовността на Кити и Мери я накара да бъде нащрек. Тъй като младите госпожици Бенет в продължение на петнадесет часа не бяха виждали никого, освен своите най-близки роднини, преливаха от щастие, че имат възможност да прекарат известно време в друга компания. Двете сестри се разбъбриха и поведоха Джорджиана из парка.

— О, мис Дарси — обърна се към нея незабавно Кити, — вашият бал бе необикновено хубав! Кълна се, че изобщо не съм спирала да танцувам. Не зная дали ще ми се съберат като цяло и пет минути отдих. Франк Мидълтън накрая заяви, че съвсем съм го изтощила. Господи, сама знаете колко е забавен! Била съм на много балове, мис Дарси — шест или осем, точно не си спомням — и затова мога да кажа с увереност, че вашият беше прекрасен.

Независимо от нежеланието, с което тръгна на тази разходка, Джорджиана бе приятно поласкана, от комплимента. Беше получила поздравления вече от много места, че на нейния бал всички са се забавлявали, но когато чу потвърждение на общото мнение и от такова обикновено момиче, като сестрата на Елизабет, тя изпита истинско задоволство.

— Наистина — позволи си да отговори тя, — аз съм сигурна, че вашето собствено присъствие имаше сърдечен принос за веселото настроение по време на празника. Кити тръсна глава със смях:

— Успехът на всеки един бал зависи преди всичко от настроението на неговите участници. И ако всред тях съм и аз, мис Дарси — гласът ѝ бе развълнуван, — вие не бива да се страхувате, че може да се възцари вяла, безжизнена атмосфера.

Последва мълчание. Джорджиана не знаеше какво да отговори; Мери, която почти нямаше какво да каже по такава маловажна тема като приятелските взаимоотношения между двата пола, вървеше безмълвна. Но Кити не можеше да бъде спряна:

— Кажете ми, мис Дарси, какви са вашите обожатели. При толкова много красиви млади мъже наоколо, вие трябва да имате удивително много ухажори.

Джорджиана не отговори, дори отвърна лицето си от Кити, която бе особено настойтелна:

— О, хайде, мис Дарси, можете да ни се доверите. Та не сме ли ние в края на краищата почти сестри?

Джорджиана промърмори нещо неразбираемо, но дори и думите да бяха ясно изречени, в нейния тон имаше нещо, което накара дори Кити да замълчи.

Те продължиха да се разхождат из парка, вече всяка заета със собствените си мисли, докато стигнаха до ъгъла. Там бяха изненадани от внезапната поява на Каролайн Бингли в компанията не на някой друг, а на самия капитан Томас Хейууд.

Двамата бяха потънали в разговор, стояха близко един до друг и се смееха не нещо. Но веднага, щом разпознаха останалите, замлъкнаха и капитан Хейууд се спусна незабавно да ги приветства.

— Какво невероятно щастие е — започна той с приповдигнат тон, — да срещнеш такава очарователна група. Не е ли така, мис Бингли? — обърна се той към дамата до себе си и наблегна на

последните си думи. После веднага се обърна към мис Дарси въодушевено: — Мис Бингли любезно удържа на обещанието си да ми покаже красотите наоколо. Каква меланхолия пробуди вашият Дарбишър в сърцето ми. Пещерите призовават най-сладостните скърби, докато разрушените къщи край поляната умоляват, призовават към самота, на която трудно мога да устоя. Но, мис Дарси, мога да гарантирам, че вие познавате всяко скрито чаровно местенце и кътче, тъй като сте имали щастието да израснете тук, в Дарбишър.

Джорджиана бе развълнувана. Ако наистина равнодушието, което тя демонстрираше към този млад мъж, бе истинската мярка за нейните чувства, можеше само да се учудва на раздражението си, че го вижда в такъв приятелски разговор с друга. А и капитанът, макар и приветлив, бе видимо смутен. Виждайки това, Джорджиана скоро можа да убеди сама себе си, че каквато и притеснение да изпитва тя, причината бе повече в него, отколкото в нея. Тя със сигурност нямаше намерение още веднъж да обикне някого, затова и нямаше причини за ревност. И след няколко мига мълчание Джорджиана вече можеше да отговори и да бъде в тон с непринудения приятелски разговор:

— Не мога да се похваля, че познавам района, имам само бегло впечатление — отговори тя почти без да се изчерви. — Опасявам се, че моите познания за красивите места в Пелам Хол, са съвсем оскъдни.

Мис Бингли, която до този момент не виждаше какво може да каже, сега намери удобен случай да се намеси:

— Аз зная, че мис Дарси предпочита света на своите книги и при тази обновена библиотека в Пембърли на нейно разположение, предполагам, че рядко намира време за несериозни удоволствия. Не е ли така, скъпа Джорджиана?

— Вие ме ласкаете, мис Бингли — отговори тя. — Де да беше истина. Аз обичам много моите сутрешни разходки и блуждая из парка. Едва ли мога да кажа, че моите занимания с книгите са много сериозни. Признавам, аз чета повече за удоволствие, отколкото за да се обучавам.

— И все пак — настоя мис Бингли с усмивка, — вие прекарвате доста часове над своите книги. Поради което ние, останалите, трябва да ви възприемаме като ученичка.

Мери не може повече да се съдържа:

— Сериозното обучение е съвсем различно нещо, от онова, за което вие говорите. Само четенето не дава представа за решимостта на човек да се отдаде на учебните занимания; *това* може да проличи единствено, ако тя ангажира вниманието си, мисловната си дейност така, че те да се отразят на зрението ѝ. Аз, например, съм свикнала вече да ангажирам цялата си интелектуална енергия, когато чета и, както можете да забележите, моите очи са пострадали доста. Никой със здрави очи не може искрено да претендира, че учи.

Тъй като групата не можеше да добави нищо по този въпрос, всички се върнаха обратно в Пелам Хол. Мис Бингли вървеше подръка с капитан Хейууд, но когато пресякоха моста над реката, той се изхитри да се освободи и закрачи до Джорджиана.

— Каква приятна изненада да намеря *вас* тук — заговори той тихо. — Ако знаех, че ще стане така, колко по-леко щеше да ми е на сърцето, когато идвах сутринта насам.

Джорджиана, въпреки решението си, усети сърцето си неспокойно от тона му. Но се постара да не се издаде, още повече, че той изглеждаше в много сърдечни отношения с мис Бингли.

— Наистина ли? — прие тя хладно думите му. — А до преди миг се забавлявахте удивително добре.

— О, мис Дарси — запротестира той с въздишка, — само ако знаехте какво истинско притеснение се крие зад видимата лекота на моето общуване. В действителност много светски прояви ме изпълват с тревога. Но един мъж като мен, особено ако често е попадал в непозната компания, не може да си позволи лукса да бъде необщителен. Моето поведение може би говори точно обратното, но повярвайте ми, по природа съм така трудно приспособим към удоволствията на светския живот, че... Но мисля, че говорих прекалено много.

Групата приближаваше алеята за каретите и преди още Джорджиана да успее да се успокои достатъчно, за да отговори на капитана, те видяха една карета да приближава към тях.

— Колко странно — извика Кити и се присъедини към тях, — изведнъж ми се причу гласът на моята сестра Лидия. Ти не чу ли, Мери? Не би могла да бъде тя, нали няма да пристигне преди края на седмицата.

Но когато каретата спря пред дома и от нея излезе самата Лидия, придружена от своя съпруг, лейтенант Джордж Уикъм, Джорджиана се почувства съсипана.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Джорджиана бе ни жива, ни мъртва. Колко неблагоприятно от нейна страна да дойде днес в Пелам Хол! Вече смутена от неочакваната среща с капитан Хейууд и мис Бингли в градината, сега трябваше да бъде подложена на мъчението да се срещне с онзи същия мъж, който бе причината за нейната някогашната глупост и срам!

Страните ѝ пламнаха от гъста руменина; не смееше да вдигне очи, за да не забележи никой пълното ѝ объркване. Не бяха ли ѝ дали в края на краищата всякакви уверения, че сестрата не Елизабет и нейният съпруг няма да пристигнат още няколко дни, а дори и да стане така, *той* в никакъв случай няма да е там в присъствието на Джорджиана? Сега трябваше да се насилва да бъде учтива, да разменя любезности, да се преструва, че има добри намерения към един истински негодник, който поставяше на изпитание и сетните ѝ сили. Въпреки увереността, че никой от тяхната компания не можеше да знае за предишните им взаимоотношения, нейното раздражение нарастваше.

Когато Кити и Мери Бенет побързаха към каретата на сестра си, Джорджиана остана почти неподвижна, все още с надеждата да възстанови самообладанието си. Мис Бингли точно обратното — изпита удоволствие от пристигането на последните гости. Присъствието на ползващия се с лоша слава Уикъм заедно с мистър и мисис Бенет непременно щеше да ѝ донесе развлечения, които досега изцяло липсваха в приветливия дом на нейния брат.

— Тук, скъпи капитан Хейууд, ще намерите чудесен прием — извика отдалеч тя. — Сега ние двамата можем да се радваме на изисканите маниери на новото семейство на моя брат, особено на онези от клона в Брайтън, които тъкмо се приближават към вратата.

Но капитан Хейууд, съзирайки бледия тен на мис Дарси, не ѝ обърна внимание. Предложи ръка на Джорджиана и я поведе към къщата.

— Не сте ли добре? — запита той разтревожен. — Трябва да намеря мисис Бингли и мисис Дарси да ви помогнат — избърза напред капитанът.

За Джорджиана нямаше спасение. Макар и бавно, тя приближаваше входа, лейтенантът и съпругата му бяха на няколко крачки от нея и много скоро застанаха лице в лице.

Удоволствието на мисис Уикъм нямаше край:

— О, скъпа моя мис Дарси! — изтръгна се от гърдите ѝ. — Тъй като вие трябва да сте Джорджиана Дарси — толкова много ми напомняте моя зет Дарси. Мога да ви наричам Джорджиана, нали? Ето ни тук три дни по-рано от уговореното. Аз можех да почакам, но мистър Уикъм настоя да тръгнем. Не мога и минута да стоя далеч от Дарбишър, каза ми той. И вие виждате сега, че е бил прав. Тъй като ние пристигнахме, а *вие* сте дошли да ни поздравите. Хайде, скъпа сестро, подай ми ръката си.

Джорджиана се отдръпна, но словоизлиянието на мисис Уикъм бе само началото на нейните терзания. Предстоеше и друго, този път от самия джентълмен:

— Минаха няколко години, откакто сме се срещали, мис Дарси — прекъсна той съпругата си, като се обърна към Джорджиана с цялата топлина на близък приятел. — И аз мога само да се възхищавам на цъфтежа на една млада дама, която познавам от крехките ѝ детски години. Трябва да ви поздравя от сърце за прекрасната промяна — след което си позволи да обходи с поглед парка и продължи: — Само ако знаехте как жадувах да вдъхна въздуха на моя роден край. Накъдето и да пътувам, кълна се, че все бързам да се върна, човек се справя най-добре в своя край. И освен това — добави той иронично, — има удоволствието да се натъкне на приятели, малко, преди те да са го очаквали.

Джорджиана успя да отговори на поздравите на мисис Уикъм сравнително любезно, но сега напразно се стараше да намери сили, за да се съвземе и ожесточено да даде отпор на съпруга ѝ. За щастие точно в този момент капитан Хейууд се върна, довел и един от слугите в помощ на Джорджиана.

Поуспокоена, че го вижда, тя се окопоти малко и тъкмо се канеше да му представи двойката, когато капитанът я прекъсна рязко:

— Аз имах вече удоволствието да се запозная с този джентълмен. А сега, ако ни извините — поклони се той на мисис Уикъм и грижливо поведе мис Дарси към къщата и към удобствата на гостната стая.

Джорджиана бе безкрайно благодарна на капитана за това, че я спаси. Искаше ѝ се да изрази своята признателност още докато вървяха със слугата:

— Капитан Хейууд, неоченимата ви помощ ме прави ваша длъжница. Макар и никога да не съм искала да проявявам пренебрежение към когото и да е от семейството на моята снаха, признавам си, че ми се искаше да се освободя от тях точно в този миг и безкрайно ви благодаря за вниманието.

— За мен е удоволствие да ви служа — отговори той. — Но вие треперите, хайде да отидем направо в гостната без повече излишни приказки.

В тези минути на загриженост към нея той придобиваше в очите на Джорджиана още по-героичен вид. Колко бърза бе реакцията му, колко добре я разбра — двамата нямаха нужда да си обясняват с думи ситуацията. Това само по себе ѝ говореше за чувствителност, която пронизваше нейната решимост да не се привързва към никого, да не отдава сърцето си на никого. Самообладанието на Хейууд, неговата елегантна реч, изрядното му поведение го бяха представили вече като мъж, който притежава най-изискани качества. Но в нежното му внимание тази сутрин имаше нещо повече — рицарско поведение, което ѝ вдъхваше още по-голямо уважение към капитана.

Елизабет и Джейн, виждайки Джорджиана, водена от двама мъже, безсилна и бледа, се спуснаха веднага да я настанят да седне и останаха край нея, докато се съвземе.

— Скъпа сестро, какво се случи? — попита след няколко минути Елизабет. — Съвсем си пребледняла. Не е ли така, госпожо? — обърна се тя към мисис Бенет.

В този момент обявиха за пристигането на новите гости и причината за припадъка на Джорджиана повече не беше тайна. Поне за мисис Дарси.

— Скъпа моя — пое нещата изцяло в свои ръце тя, — мисля, че трябва да бъдеш настанена съвсем близо до огъня, за да се почувстваш по-добре. Шумът и суетата в стаята могат само повече да те безпокоят.

Елизабет се постара да намери най-отдалечения и най-близо прозореца кът в обширната гостна, така че мис Дарси бързо се усамоти от голямата компания.

Капитан Хейууд нямаше желание да я изостави и остана да ѝ прави компания. Така се оформиха две групи — докато семейство Бенет бе заето да обсъжда своята мъка, капитанът се стараяше да въвлече Джорджиана в леки, безгрижни разговори, за да подобри настроението ѝ.

Мистър и мисис Уикъм се настаняха и включиха в разговорите с увереност, която бе породена у тях без съмнение от мисълта, че са добре дошли. Не можеше и да бъде иначе, защото мисис Бенет изрази спонтанно възторга си от тяхното влизане в салона. А мистър Бенет, макар видът му да бе сериозен, все пак прикри чувствата си с учтиво държание — напълно достатъчно, за да подлъже двама души с толкова ограничена чувствителност. От погледа на Елизабет не убягна, че мисис Уикъм си оставаше все същата млада дама — щастливо недокосната нито от времето, нито от проникателност и вкус. Тя обикаляше шумно стаята, приветстваше гостите, смееше се, изискваше комплименти. Не е ли напълняла Джейн? А не е ли станал папа важен? И не е ли забавно, че Кити и Мери са останали все още неомъжени, докато *тя* бе почитена омъжена жена повече от една година?

Елизабет понечи да отвърне очи с възмущение, но в последния миг улови погледа на Каролайн Бингли и изражението, което прочете в тях, незабавно насочи вниманието ѝ отново към Лидия. Тя погледна изразително сестра си, надявайки се, че след като не може да отведе разговора в по-разумно русло, поне ще възпре потока си от думи, но тогава своята лепта внесе и мисис Бенет:

— О, мое най-скъпо дете, какво по-голямо щастие от това да видя всичките си дъщери заедно, най-вече сега. Прескъпа ми, Лидия, ти чу ли за нашето нещастие?

— Боже, мамо, да. Кити ми каза всичко във вестибюла. Тази е най-лошата новина. Аз бях така сломена, едва не припаднах — и на секундата се обърна към Джейн с най-игривата си интонация: — Каква хубава рокля, кълна се! А не ти ли харесва моята? Виж дантелата отгоре ѝ... моят скъп Уикъм ми я донесе от Лондон.

— Дантела — простена мисис Бенет. — За дантела ли ми говориш? Не забравяй, че една дантела доведе леля ти Филипс до това

окаяно състояние. Една дантела, мои мили момичета, ще погуби нашето семейство — и от очите ѝ рукна порой от сълзи.

— Скъпата леля Филипс — добави Уикъм. — Как ми се свива сърцето, като си помисля, че е в затвора в Хардфорд. Разобличена в кражба! Чувал съм, че когато възрастта на жените напредне, тяхното поведение нерядко става странно, дори ексцентрично. Горката скъпа лейди — въздъхна той и се извърна, за да се порадва на гланца на ботушите си, отразени в далечното огледало.

Мисис Бингли, както и сестра ѝ Елизабет, се чувстваше все по-неуютно от факта, че семейните им неволи са на показ пред непознати. Капитан Хейууд и Джорджиана бяха напълно погълнати от разговора си и нищо не чуваха. Но Каролайн Бингли, домакинята добре познаваше това нейно състояние, бе по-доволна, отколкото даваше вид. Разговорът трябваше да бъде прекъснат отведнъж.

— Харесали ви вашата разходка тази сутрин, мис Бингли? — привлече тя вниманието ѝ. — Открихте ли, както бяхте решили, своята пътека към селото?

Мис Бингли, макар да не желаше да изостави такава интересна тема като нещастията на семейство Бенет, все пак съзря във въпроса възможност да откъсне капитан Хейууд, нещо което съвсем не беше за пренебрегване.

— Само до Друсбъри Фарм — отговори тя. В същия миг забеляза лейтенант Уикъм, застанал наблизко и се обърна към него: — Елате, лейтенант, нека ви покажа нещо от прозореца — хвана го тя подръка и го поведе към другия край на стаята, където капитан Хейууд и мис Дарси бяха седнали на разговор.

— Скъпа моя Джорджиана — отправи се тя веднага към нея, — много се надявам да сте се възстановили вече след вашето неразположение. Не ни се случва да виждаме вас така болнава. Но заслужавате похвала, попаднали сте на внимателен компаньон. Капитанът наистина проведе ефикасно лечение. Ако не друго, то поне си възвърнахте свежия вид.

Мис Дарси, удивена от тона ѝ, само се усмихна и обърна очи отново към капитана, за да предложи по-подходяща тема за разговор. По този начин обаче предизвика друг, още по-неприятен ефект, тъй като милият ѝ поглед подтикна лейтенант Уикъм да поднови опитите си за разговор:

— Аз отдавна познавам чудния цвят на лицето на мис Дарси — отбеляза той многозначително. — Както и останалите й чарове. Ние винаги сме били добри приятели. Не е ли така, Джорджиана?

Джорджиана отново бе сразена и не знаеше какво да отговори. Трябваше ли да бъде подложена и на това нагло фамилиарничене? Но капитан Хейууд, виждайки нейното огорчение, се изправи веднага и се обърна към капитана със суров тон:

— Вие ставате нахален, сър — после погледна Джорджиана: — Вашата снаха е права, тук наистина е задушно. Да се разходим ли навън?

Така той поведе навън Джорджиана, която се уплаши още повече, тъй като я осени идеята, че капитан Хейууд изглежда бе завладял не само вниманието, но и сърцето ѝ.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Във времето, когато мистър Дарси и неговият тъст се готвеха да отпътуват за Лондон, за да се посъветват с неговия адвокат, Чарлз Бингли си припомни своето обещание да даде бал в Пелам.

— Колко жалко ще бъде, мила Джейн — обясняваше той на съпругата си, — да излъжа очакванията на твоите и на моите сестри, които разчитат на думата ми. Имайки предвид нещастieto на вашето семейство, сега може и да не е най-подходящото време за бал, но честно казано, не мога да им откажа такова удоволствие, особено когато присъствието на Лидия оформя цялата ни компания. Какво мислиш, скъпа, за тази идея?

Джейн Бингли, макар и да знаеше добре, че апетитът на майка ѝ за забавления е намалял, все пак не виждаше нищо лошо в замисъла на любезния си съпруг, щом той намираше за уместно организирането на бал.

— Няма да нанесе вреда на никого — прие и тя идеята. — И колко щастливи ще направи Кити и Мери! Скъпи мистър Бингли, колко *сте* проницателен. Остава да вземем одобрението на мисис Бенет.

За целта при нея бяха изпратени Кити и Мери, удостоени с пълната симпатия на печалната им майка. Времето, което са избрали е крайно неблагоприятно за танци. Настроението в семейството е прекалено мрачно за веселба. А с колко натежали сърца те трябваше да признаят своето съжаление от факта, че ще изпуснат възможностите да се запознаят с много млади мъже, подходящи за женитба, живеещи в Дарбишър. А добрите моменти винаги идват, когато най-малко можеш да се възползваш от тях. За мисис Бенет това бе достатъчно. Тя стана от мястото си и се разпореди подготовката за бала да започне незабавно.

— Моите бедни момиченца — простена тя, — майка ви е потънала в мъка, а вашето бъдеще е все още неизвестно. Как мога да ви се противопоставя? Опасявам се, че няма друг изход: аз трябва да отстъпя пред любезното предложение на Бингли.

Така разрешение за бала бе получено, а за смелостта си тази лейди получи бурни одобрения. Дори мис Бингли счете за уместно да поразсъждава по въпроса:

— Бал? — запита тя разпаления си брат. — А ще бъде ли той онзи празник, който да повдигне духа ни? Що се отнася до съседите, нека да го осъждат, колкото си щат. Аз например ненавиждам клюките и няма да обърна внимание на нито една.

Досега целият район бе разбрал за последното нещастие на семейство Бенет, то повече не можеше да бъде държано в тайна, също както промяната в правителството или появата на ново котило от породистата кучка пойнтер на Франк Мидълтън. Дискретността в обществото е несъмнен идеал, но все пак като всички наши най-добри желаниа, си остава неизменно в сферата на въображението.

Елизабет Дарси, знаейки всичко това, гледаше на бала с по-малко оптимизъм, отколкото нейната сестра Джейн. Минаха доста дни, откакто сър Джефри Портланд посети Пембърли, а надменното му сбогуване все още я гнетеше. Самият мистър Дарси не пророни и дума за случилото се, но тя бе сигурна, че и той се чувства потиснат, че изживява мъчително всичко това. Затова сегашната среща със сър Джефри, при това под изпитателните погледи на съседите, щеше да я изпълни с още по-голямо униение.

Чувствата, обзели Джорджиана Дарси, бяха съвсем други. Когато ѝ съобщиха за бала, тя не можеше да не го приветства — и заради похвалното предизвикателство към злощастията на семейството, и най-вече поради свои лични съображения. Тревожната мисъл, която я споходи миналата сутрин в Пелам Хол, не я оставяше намира. Не ѝ помогнаха дори най-сигурните средства срещу безсънието през нощта, както на сутринта не я ободри и обичайното ѝ занимание — четенето. Знаеше добре, че не бива да се влюбва. И все пак образът на капитана, вниманието му към нея и това, че той я избави от нахалните попълзновения на лейтенант Уикъм, изникваха отново и отново в съзнанието ѝ.

Всяка чувствителна млада дама избягва прекалено горещите сърдечни взаимоотношения, но Джорджиана трябваше да разбере дали самата тя не търси това опасно състояние. Ситуацията изискваше от нея в най-скоро време поне да прецени дали е вярно предположението ѝ. Срещата с капитана на балния подиум трябваше да отговори на

въпроса доколко дълбоко са я завладели чувствата към него, затова тя очакваше предстоящия бал с нетърпение. Когато той най-после дойде, нейната възбуда бе толкова голяма, че дори Кити, заета единствено със себе си, наруши обичайното си безразличие към околните, за да отбележи:

— Малко странно е как розовият цвят на една рокля може да хвърля отблясъци дори по необикновено бледо лице като вашето, мис Дарси. И аз имах такава рокля в същия нюанс, тя предизвикваше истинска сензация сред офицерите от шир, когато я носих за последен път. Не беше ли така, Мери? — погледна тя бегло сестра си, без да очаква отговор.

Но отговор дойде, този път от Елизабет:

— Ти се обръщаш към Мери — заговори тя смеейки се, — а тя едва ли може да различи една розова рокля от покривка за маса в същия, цвят. Ако за разнообразие беше попитала за мнението на *поголямата* си сестра, аз щях да ти дам компетентен и задоволителен отговор, че и двете рокли ви стоят чудесно. Но, уви, щастливата възможност е отлетяла завинаги.

Нито за миг Елизабет не би позволила на хората край себе си да заподозрат колко ѝ е тежко на душата. Наистина ѝ се чувстваше зле и товарът на болката все повече я смазваше, откакто и съпругът ѝ, и баща ѝ заминаха за Лондон да търсят справедливо решение по обвинението на леля ѝ Филипс. След тях семейството им остана беззащитно под нехайния поглед на лейтенант Уикъм и покровителството на мистър Бингли. Но както винаги в нея надделя упорството, което не ѝ разрешаваше да се поддаде на страха. Можеше ли да допусне така събралата се компания да я уплаши или смути, особено след като мистър Дарси бе далеч от дома си? Представата за нейния собствен жалък вид в това обкръжение бе достатъчно, за да засегне себелюбието и упорството ѝ да не се поддава на мъката. Да става каквото ще, реши тя категорично, никой не бива да вижда нейните страдания.

Джорджиана се зарадва на топлия поглед на снаха си. Липсваше ѝ някак си хуморът на Елизабет по пътя от Пембърли дотук, но сега виждаше, че той се е възвърнал отново и мисис Дарси изглеждаше доста по-спокойна, имайки предвид обзелите я тревоги. Джорджиана огледа залата. В следващия миг сърцето ѝ се взриви при вида на

капитан Хейууд, в компанията на леля й Катрин, на сър Джефри и на братовчедка й Ан. Той я видя и се спусна направо към нея, но преди да успее да направи няколко крачки мис Каролайн Бингли застана на пътя му, като веднага привлече вниманието му с необичайно въодушевените си приказки.

Капитанът се спря и скоро лицето и жестовете му добиха същия оживен израз като на събеседницата му. Вежливостта изискваше да остане с мис Бингли. Примирена, Джорджиана се обърна към своята компания.

— Къде може да бъде Франк Мидълтън? — недоволстваше шумно Кити, като извиваше глава във всички посоки. — Той ми обеща, че съвсем сигурно ще пристигне рано, ако се върне от играта на кегли. Това не е ли мис Ан де Бърг? Гледай ти! Колко е бледа. Само си помислете, мамо, какво ли щеше да ви е, ако някоя от вашите дъщери изглеждаше като нея?

— Мис де Бърг може да си позволи този постен вид — отговори майка й. — Но ти, Кити и особено ти, Мери, трябва добре да запомните, че такива чудачества са извън възможностите на вашия беден баща. Ако *ние* бяхме толкова богати, колкото и семейство де Бърг, можехте да си изглеждате толкова зле, колкото ви харесва. Но, вижте, капитан Хейууд идва насам.

Освободен от мис Бингли, капитанът побърза да поднесе почитанията си на компанията. Веднага, щом поздравленията приключиха, той се обърна направо към Джорджиана:

— Надявам се, че напълно сте се оправили след вчерашното неразположение, мис Дарси?

— Доста по-добре съм, благодаря ви — отговори тя, но с раздражение усети, че докато произнесе и няколко думи, страните й се покриха с гъста руменина (това трябваше да е от неговия нежен настоятелен поглед).

— Достатъчно добре ли се чувствате, за да ми дарите следващия танц? — настоя капитанът.

Джорджиана се съгласи; не беше ли точно дансингът мястото, на което тя бе решила да прецени чувствата си... И така с усмивка тя се остави кавалерът да я поведе под звуците на музиката.

Освободена засега от задълженията си към своята млада приятелка, Елизабет можеше сега да се посвети на приятното

задължение да поднесе почитанията си на лейди Катрин и сър Джефри, които разговаряха с мистър и мисис Бингли.

— Мистър Дарси съжالياва, че не може да присъства на бала — заговори тя, — но той трябваше да придружи баща ми до Лондон по спешна работа.

Лейди Катрин призна, че наистина е подочула нещо за това и добави:

— Изглежда вместо с неговото присъствие тази вечер ще трябва да се задоволим само с присъствието на вашата майка и на роднините ви от Брайтън. Не е ли майка ви онази, която се приближава?

Мисис Бенет се присъедини към групата и веднага насочи вниманието си към сър Джефри:

— Вашето прибързано заминаване от Пембърли, сър Джефри, съвсем не ми остави възможност да поднеса почитанията си на човек от вашата значимост — оплака се тя. — Мистър Бенет изрично ми поръча да го направя вместо него тази вечер — по този начин тя се опитваше да убеди сама себе си, че наистина има такава заръка. После се обърна към лейди Катрин: — Не е ли очарователна тази къща, скъпа госпожо? Моята дъщеря Джейн със сигурност може да съперничи на сестра си, която е една от най-добрите стопанки в Дарбишър. В действителност, няма да е прехвалено да кажа, че аз също имам репутацията на добра домакиня, която може да подреди трапеза по всякакъв повод.

Сър Джефри не каза нищо. Неговото мълчание по-скоро зарадва мисис Бенет, то ѝ се стори най-подходящо за високото му положение. Но на Елизабет то не можеше да причини нищо друго, освен болка.

— Моята майка — намеси се Джейн, виждайки смущението на сестра си, — е наистина прочута домакиня в Хардфордшър и всички умения, на които сестра ми или аз можем да се радваме в това отношение, трябва да отдадем на нейните уроци.

Точно тогава Лидия, която междуременно се забавляваше като се кикотеше с Кити за някакви безсмислени неща, счете за необходимо да се присъедини към тях. Когато на нея ѝ минеше нещо през главата, съвсем естествено се спускаше да го осъществи без да се бави — щастливо освободена от предразсъдъците, приети във висшето общество, преди да се предприеме нещо, първо да се размисли. Затова сега сметна за напълно ненужно да чака, докато я повикат.

— Лейди Катрин — нададе възглас тя, веднага след като бе представена и преди изумената лейди да успее да си отвори устата. — Ние с вас се виждаме сега за първи път, но вие познавате, разбира се, от много отдавна моя съпруг, тъй като сте го виждали често в скъпия Пембърли — и на мига, прекъсвайки сама себе си, се обърна към майка си със смях: — О, мамо, би ли могъл онзи да бъде Франк Мидълтън? Онова дългуресто плашило, което хей сега влезе? Ама къде гледа Кити? Той сто на сто е слабоумен. А богат ли е за сметка на това?

Сър Джефри бе смаян от подобна липса на възпитание. Джейн бе извърнала глава от унижение. На Елизабет се падаше задачата да възстанови хармонията — така, както умееше.

— Чувала съм, че мисис Мидълтън е много добра жена — намеси се тя бързо, поглеждайки многозначително по-малката си сестра. И веднага заговори вежливо лейди Катрин: — Не е ли нейната по-голяма дъщеря Луси голяма приятелка на мис Ан де Бърг?

Но последствията от нейния опит се оказаха къде-къде по-лоши: ако Елизабет специално бе търсила по-неподходящо име за споменаване в случая, не би могла да се сети за друга, освен за дъщерята на лейди Катрин.

— Мис де Бърг? — прекъсна я Лидия, цялата преизпълнена от загриженост. — Отдавна ли е болна, лейди Катрин? Обмисляли ли сте да ходите на минералните извори в Бат? Аз никога не съм боледувала, все съм си здрава и силна, но чувам за баните най-ласкави отзиви от недъгавите жени на офицерите.

Лейди Катрин едва сдържаше досега жлъчния си гняв:

— Болна! — извиси глас тя. — Скъпа моя, мисис Уикъм, моята Ан никога през живота си не е била болна дори и един ден. Ако ви изглежда бледа, то е, уверявам ви, само защото се е простудила малко през време на честите си разходки напоследък с нейния много добър приятел, с нейния *личен* приятел — капитан Хейууд — при тези думи тя се обърна към дансинга, за да намери щастливата двойка, но видя дъщеря си да седи тихо и кротко на един стол, докато в същото време капитанът водеше по дансинга Джорджиана, която никога не бе изглеждала по-хубава. Решението на лейди Катрин се роди незабавно:

— Що се отнася до Бат! — продължи тя. — Това е най-евтиното място, за което съм чувала. Ние си имаме свои минерални извори край

Розингс. И точно за Розингс заминава нашата компания... трябва да каже *цялата* наша компания... връща се утре, още на зазоряване — и без да каже и дума повече тя ги напусна, за да намери своето утешение край сервираната масата с блюдата.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

С това назидателно решение лейди Катрин остана вярна на намерението си да напусне Дарбишър, колкото е възможно по-бързо. Така че на другия ден след бала тя събуди цялата прислуга на сър Джефри и самия него още призори, за да се подготвят за отпътуването, без да обръща внимание на хвалебствените слова на капитан Хейууд за красивата пролет в Мидландс и за безкрайните му разходки из района, без да се съобразява с факта, че тя самата бе поканила семейство Мидълтън на вечеря у сър Джефри същата вечер, без да обърне внимание дори на вида на Ан, която бе лишена от сън и това ѝ се отразяваше доста зле. В гнева си благодетелната лейди не го забелязваше, решена да изпълни намерението си и да не позволи никакво забавяне. Сър Джефри не направи какъвто и да е опит да я възпре. В противовес на своето изключително приветливо държание предния ден, сега той се сбогува малко хладно и набързо, доколкото позволяваше приличието и стоически изтърпя болката от заминаването им. Ободряваше го мисълта, че след като трополенето на каретата по пътищата утихне пред дома му, ергенският му начин на живот ще се върне при него и Денби Парк и задно с прислугата, отново ще му принадлежи изцяло.

Лейди Катрин, след като се върна всред познатия блясък на Розингс, след като отпрати дъщеря си да спи и накрая настани до себе си своето чипоносо куче Тоби, сметна за уместно да изрази възмущението си от начина, по който нейният стар приятел побърза да си тръгне:

— Сър Джефри — заяви категорично тя — започна да става на тези години груб и свидлив. Ако не ми беше известно добре, аз почти щях да си направя извод от тазсутрешното му държание, че той предпочита усамотението. Но той е съвсем, той е прекалено самотен. Мъжете, капитан Хейууд, се чувстват най-добре в компанията на жени. В противен случай стават навъсени и особени. Внимавайте, скъпи мой капитане, да не завършите дните си като ерген, вашият пол е създаден

за семеен живот. Нашият може и да се стреми към него по-енергично, но мъжете са онези, които извличат най-големите облаги от женитбата.

Капитанът се съгласи горещо с нея. Той самият наистина бил за оплакване, оставен сам да си блъска главата, неспособен да заживее добре без женска подкрепа. Докато в същото време, като пример за превъзходството на нежния пол, човек би трябвало само да погледне самата лейди Катрин. Останала съвсем сама, тя все пак бе успяла през всичките тези многобройни години да управлява своя огромен имот с най-голямо умение. И още, той бил дочул, че благовъзпитаната лейди управлява също така голяма част от близкото село Хънсфорд.

И така, показвайки по този начин, че и той самият не е лишен от качества, капитанът се изхитри да я отклони от една обичана от нея тема към най-любимата ѝ. Докато говореше за добродетелите на своя пол, нейно благородие бе доста красноречива, но когато заговори за себе си, тя се унесе в ораторстване:

— И го правя, капитане, откакто съм вдовица! Кажете-речи веднага след като бедният Луис ме остави отчаяна от тежката загуба, аз поех грижата за неговата собственост, като изследвах всичките пропуски на управлението, които се появяваха докато той беше жив. Премагнах тези пропуски. Розингс сега процъфтява повече от всякога, повече от времето на управлението на моя нещастен съпруг. Най-голямото благо, която той оказа на своето имение бе, че го остави на мен. Една сама жена, без подкрепата на любящо и вярно създание, не може да постигне почти нищо.

Капитан Хейууд бе на вид доволен да слуша тази реч с всичките ѝ прояви на назидателност. Той слушаше с непоколебимо сериозно изражение на лицето, с одобрение. И щеше да продължи така, докато нейно благородие ораторства, но за щастие избягна тази участ. Най-после в един миг слугата доложи, че е пристигнал посетител. Викарият на Хънсфорд, мистър Уилям Колинс бе дошъл, за да представи на нейно благородие новия помощник на енорийския свещеник, мистър Самюел Бийсли.

Мистър Колинс бе имал удоволствието да се запознае с капитана още когато той пристигна в Розингс неотдавна. И тъй като бе съзрял в младия господин човек с чувствителност, която подобаваше дори на неговата, двамата сега се поздравиха топло и изразиха задоволството си от така скорошната втора среща. След което мистър Колинс

незабавно произнесе молитва за всичките злини, изсипали се върху селцето Хънсфорд в отсъствието на нейно благородие. Молитва за свинята, която се бе опрасила и цялото прасило бе от изтърсащи; за ябълковата градина, унищожена от бурята; за преобърнатата карета, за нещастният случай, в който най-добрият звънар се бе лишил от дясната си ръка.

— Тази последна беда — добави мистър Колинс, поклащайки глава с прискърбие — се оказа най-страшната от всичките. Защото свинята, макар и родила изтърсащи или ябълките, макар и обрулени преждевременно, могат само да повлияят на храносмилането ни, докато изпитанието да бъдем лишени от невинното удоволствие на камбанния звън не може да бъде смекчено с нищо.

Нейно благородие бе много доволна да чуе за бедите, сполетели нейното имение, това се забелязваше и по вида ѝ:

— Тъжна ситуация — съгласи с тя на думи, но всъщност бе оживена. — Нали виждате, капитан Хейууд, какви са опустошенията, причинени само за две седмици в мое отсъствие. Сър Луис можеше да напусне Розингс и понякога да го няма с месеци без осезаем ефект — и въодушевена от този извод, тя насочи вниманието си към своя енорийски пастор: — Вие самият, мистър Колинс — заяви тя — изглеждате зле, както забелязвам. Възможно ли е да сте се подстригали преди нашето заминаване? Никак не ви отива.

Наистина мистър Колинс бе подстриган и то така смешно, че малко хора не биха го забелязали, само възпитанието им би ги възпряло да задават каквито и да било въпроси относно прическата му. Но мистър Колинс изпадна във възторг от поредната проникателност на своята господарка:

— Това, Ваше благородие — заговори той с радост, — са злополучните последствия от моето пренебрежение към вашите съвети. Сигурно си спомняте, че ме предупреждавахте най-сериозно да не взимам за бръснар горкия син на Пеплоу, тъй като неговите очи са разположени прекалено близко едно до друго. Но после когато вие не бяхте тук, моята Шарлот се възползва от състраданието ми и ме убеди да пожаля неговата младост и тъжната загуба на баща му. Така че аз не можах да откажа. И ето го пред вас резултатът. Никога повече няма да взимам бръснар, без да преценя зрението му.

Лейди Катрин, задоволена отново и от почтителното отношение, и от неугледния вид на енорийския пастор, сега вече можеше да удостои с щедротото си внимание неговия придружител. Един млад мъж с безизразни черти, но явно чувствителен, тъй като слушаше разговора между двамата доста учуден.

— Та този момък ще бъде моят помощник на енорийския пастор — обърна се тя рязко, за да го огледа. — Приближете се, сър, недейте да се спотайвате в ъгъла. Аз не мога да понасям кръшкачите.

Младият мъж се изправи от мястото си без колебание.

— Самюел Бийсли, мадам — представи се той. — Пристигнал преди седмица и очакващ с нетърпение да служи и на ваше благородие, и на църквата. И още искам да ви кажа, че в никакъв случай не съм кръшкач. Дори напълно споделям вашето отвращение към тази черта. Просто очаквах момента, в който да бъда представен както подобава и както обичайната учтивост ми диктува да постъпя.

Струваше си човек да се вгледа по-дълго в лицето на мистър Колинс по време да тези думи. То можеше да бъде оприличено на скала за цветове, променящи се с необичайна бързина, от яркочервен до мъртвешки бял. Никога преди енорийският пастор на Хънсфорд не беше чувал някой да държи такъв език на лейди Катрин. Както никога сега не можеше да види лицето на мистър Колинс, тъй като и откритият взор на Бийсли, и косият поглед на капитана бяха вперени в госпожата, която на свой ред се бе втренчила в младия помощник на енорийския свещеник.

По време на краткото мълчание, надвиснало застрашително в стаята, дори чипоносият Тоби сметна за необходимо да си потърси убежище под масата.

Но нейно благородие, след като огледа през монокъла си младия мъж до най-малките подробности, просто отбеляза:

— Аз откривам във вашия говор, мистър Бийсли, акцент, който не е тукашен, а в такива неща никога не греша. Както долавям, вие сте от Ирландия.

— Ирландия! — възкликна Бийсли, изпълнен с негодувание. — В никакъв случай. Вие сте права, че аз не съм от Южна Англия. Но и ирландец не съм. Аз съм родом от Йоркшир, където разчитаме на честните споразумения и речта е недвусмислена. Нещо, в което вие можете да се убедите навсякъде в цивилизования свят.

Мистър Колинс простена шумно.

— Виждам, мистър Колинс — отбеляза нейно благородие, обръщайки се от Бийсли към вкаменения от изумление пастор, — че мисис Колинс продължава да не зачита моите съвети за вашата диета. По-малко пържено месо, предупреждавам я. И една чаша затоплено вино преди лягане. Вие скоро ще почувствате резултата. Виждате ли, мистър Бийсли, аз бях права по отношение на вас: вие не сте тукашен. Както ви заявих, аз никога не греша — наслади се тя отново на своята изрядна оценка и намери за по-добре да не обръща внимание на недопустимата грешка на младия мъж, затова насочи вниманието си към по-важни неща в енорията.

— Гледам на вас, мистър Бийсли — продължи тя незабавно, — като помощник на мистър Колинс. Там, където вашият предшественик бе особено нужен. Имам предвид, разбира се, плачевното състояние на кучетата.

Мистър Бийсли, очевидно бе млад мъж с буден ум, но не успя за схване за какво стана дума и не можа да скрие изумлението си:

— Кучета ли, мадам? От какво значение могат да бъдат те?

— Кучетата, с-ъ-ъ-р — повтори тя натъртено, — са същинска напаст, която нахълтва в църквата по време на неделната служба. Как е възможно да не сте забелязали? Те джафкат и скимтят безспир, нарушават покоя и съвсем изтормозват моя беден Тоби. Вашата първа задача, мистър Бийсли, ще бъде да освободите Хънсфордската енория от кучетата.

С високата си фигура и яко телосложение, Бийсли се извисяваше над лейди Катрин. Независимо от всичко, по време на последната ѝ странна реч, той като че ли се смали, преклони се пред нея и призна своята неопитност в такива занимания, но заяви, че гори от нетърпение да служи на нейно благородие по какъвто и да е начин.

— Да се надяваме, че наистина е така — бе любезният отговор на благовъзпитаната дама. — Вие имате предимствата на младостта пред стария Уудторп. Той е останал съвсем без сили и едва-едва можеше да повдигне клещите за кучета, за да хваща тези твари. *Вие*, съдейки по вида ви, няма да се затрудните с тази работа — и без да направи ни най-малка пауза, тя премина към следващото си изискване: — Разбирате ли добре от музика?

— Никак — отговори честно помощникът на енорийския свещеник. — Аз имах най-добрите учители, но дори и те не бяха в състояние да подобрят слуха ми.

Нейно благородие бе оскърбена от безочливото признание за такава печална липса на свещенически умения.

— Нямам слух! — извика тя. — Я гледай ти, Колинс, що за тип е този, когото сте ми довели в Хънсфорд? Как сте могли да забравите, че църковният оркестър има въпиюща нужда от обоист? А ето, че вие ни водите един, на когото мечка му е стъпила в ухото!

Такова категорично порицание би сринало някого измежду помалодушните, но не и мистър Бийсли. Той запази спокойствие.

— Мадам, вие виждате пред себе си човек, чието призвание е да извършва за своето паство всичките блага, на които е способен — отговори хладно помощникът на енорийския свещеник. — Няма поскъпо задължение за всеки един духовник, от това да служи на хората. Поради тази причина аз съм съгласен да се науча да боравя с клещите за кучета, аз дори ще мета пода на църквата, ако е необходимо. Но сега ви съветвам да се откажете от всякакви изисквания към мен по отношение на музиката, те са безполезни, тъй като за нея се иска талант, какъвто аз нямам. Ако можех да ви бъда полезен в тази насока, щях да го направя. Но не мога и точка по въпроса.

Дори гръм да беше паднал насред стаята, не би предизвикал посилен ужас от думите на този млад човек. Лейди Катрин не бе свикнала нейните решения да се оспорват. А недвусмислените думи на този йоркширец демонстрираха пред нея почти оскърбеното му самолюбие. Другите можеха да бъдат увлечени, подлъгани от прямотата, която оправдаваше резкия тон на младия мъж; другите можеха да не забележат отсъствието на ласкателства в речта му, но лейди Катрин имаше един недостатък, беше прекалено схватлива. Накратко, наскърбената беше тя.

Нейно благородие се изправи в целия си ръст. Мистър Колинс се разтрепери, капитан Хейууд наблюдаваше жадно сцената.

— Що се отнася до службата ви — проговори тя, — ще видим. Но ви предупреждавам отсега, че аз няма да търпя безделие. Веднъж бях принудена да изпратя една прислужница да си събира багажа едва седмица след като бе започнала работа, поради същото това провинение... и *тя* беше от самия Йорк.

И така благовъзпитаната лейди, наблягайки, че тя, а не той има последната дума в този словесен дуел, отклони най-после вниманието си от това парвеню към дъщеря си, която тъкмо тогава влизаше в стаята. За останалата част от компанията Ан изглеждаше сравнително добре след почивката, но в очите на майка си тя бе сияйна.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Бързината на ума може да омагьоса човек, благородството на потеклото вдъхва респект, дори благоговение, но по време на беда, когато трябва задължително да се действа, нищо не може да замени верния усет. С пристигането си в Лондон мистър Дарси се зае бързо да намери чичото на Елизабет, Гарднър, в чието лице отдавна бе видял стабилност на характера и надеждност, каквато можеше само да приветства. Не се случваше за пръв път съпругът на Елизабет да помага на семейство Бенет. Така бе и през онези мъчителни дни, когато Лидия избяга от къщи и пристана на Уикъм. Тогава Дарси дойде да отдаде дан на по-възрастния човек, заради мощта на справедливия му разум, ненакърнен както от ексцентричното поведение на близките откъм страната на жена му, така и от суетата на своите.

Мистър Дарси и мистър Гарднър много скоро разбраха, че при сегашните обстоятелства те двамата ще са необходимата опора на семейството. На мистър Бенет, така както бе разстроен, за съжаление му липсваше твърдост и едва ли можеше да се разчита на него за по-енергични действия; самият мистър Филипс, останал в Хардфордшър при жена си, бе объркан почти толкова, колкото и тя. И затова огромната част от семейния товар падаше единствено върху двамата мъже.

— Какво щастие е, мистър Дарси, че сте тук — възкликна мисис Гарднър по време на третата вечер от престоя му в Лондон, — за да ни помагате. Моят зет Бенет е станал още по-саможив след заминаването на Лизи от Лонгборн, а да си призная, нашият зет Филипс никога не се е нагърбвал с важни задачи. Но към вас, сър, ние можем да се обърнем още веднъж с увереност, че всичко ще се нареди.

— Скъпа моя мисис Гарднър — отговори той трогнат, — нека се надяваме, че вашата вяра в моите възможности няма да се окаже незаслужена. Консултациите ми с моя адвокат, както ви казах, не бяха окуражителни. Но кажете ми, чичо Гарднър — обърна се Дарси към него, — как е изпаднала вашата роднина в такава беда? Дори и да

предположим, че поради разсеяност тя наистина е изнесла дантелата от магазина, би ли могъл някой да допусне, че е имала намерение да я открадне? Собственикът на галантерийния магазин Търнър, за всичките тези години досега не я ли е опознал добре?

— Старият мистър Търнър я познаваше — отговори мистър Гарднър с въздишка. — Но ние говорим за младия Търнър. Старецът почина миналата есен и неговият син, който израсна в Лондон, без да познава никого и без него да го познава някой в Лонгборн, се захвана с магазина.

— Да, сигурен съм, чичо, че мисис Филипс се ползва с добро име сред съседите. Много са онези, които с удоволствие биха казали добра дума за характера ѝ. Например сър Уилям Лукас, макар че неговите връзки с висшето общество са по-малко, отколкото му се иска да ни ги представи. Този млад Търнър не зачита ли добрите отзиви за нея поне от един, който идва в Сент Джеймс? Що за човек трябва да е?

Мистър Гарднър се усмихна и бързо обясни, че макар и много хора да са разговаряли с него за сестра му, той не отстъпил, не променил решението си.

— И доводите, и настойчивите молби бяха безполезни. Каза, че *ще доведе* нещата до съд, ако зет ми Филипс не плати сумата, която онзи изисква, хиляда паунда. Нищо по-лесно, за да се опозорим. След като възможности за мисис Филипс, ако бъде призната за виновна, са смърт или най-малкото заточение на Ботани Бей, зет ми Филипс е готов, независимо от моя съвет, да плати на Търнър.

— Тогава той според мен е мошеник.

— Що се отнася до това — намеси се мисис Гарднър, — признавам, че съм стъписана. Мистър Гарднър и аз посетихме Лондон малко преди Коледа. Тогава мисис Бенет и аз пазарувахме в магазина и аз се учудих, че на Търнър изобщо му стига акъла как да отреже една панделка, още по-малко да измисли план за изнудване. В случая трябва да има нещо повече, вероятно е замесен и съучастник.

Мистър Гарднър не можа да удържи смеха си:

— Любов моя, любов моя, как само вие жените подхранвате своите фантазии с небивалици. И откъде ти хрумна тази идея за съучастничество? От „*Мистериите на Адолфо*“ или от „*Замъкът на Отранто*“?

Мисис Гарднър щеше да отговори, че споровете относно сегашната мода в романите е еднакво развлечение и за двамата, но се намеси Дарси:

— Дори и така да е, положението на мисис Филипс си остава печално. Едва ли има нужда да споменавам, че... за да се запази честта на семейството... тази сума трябва да бъде набавена. Но въпросът не е там: ние не можем, нещо повече — няма да отстъпим пред мошеничество като това. След като вашата сестра е невинна, справедливостта изисква тя да бъде спасена.

— Аз съм изцяло на вашето мнение, сър — съгласи се мистър Гарднър. Мистър Филипс не бива да плаща за престъпление, което неговата жена не е извършила. Справедливостта не може да бъде разменена за дребни грошове — но после добави с въздишка: — Да се надяваме само, че цената, която моята сестра вече плаща, не е по-скъпа от парите.

Имайки предвид тревогите на Елизабет за леля й, на следващата сутрин, когато седна да й напише писмо, мистър Дарси внимаваше да не спомене или намекне нищо за страховете на мистър Гарднър. Но жена му много лесно прочете между престорено веселите редове истинските му лоши предчувствия.

Последните дни преминаха за Елизабет кошмарно. Докато съпругът й го нямаше, тя изведнъж се оказа в центъра на вниманието на съседите, за да понася отново и отново без ничия подкрепа бремето на тяхното съчувствие. Особено мисис Монтегю бе загрижена до отчаяние за бъдещето на семейство Бенет; лейди Стентън, точно обратното, без никакви задръжки добавяше, че няма да се учуди от избухването на скандал, имайки предвид миналото на семейството; сър Едуард Стентън, практичен както винаги, доброжелателно посъветва мисис Дарси, незабавно да се разграничи от всякакви връзки с така злочестите си роднини.

Колкото до сър Джефри, той не пророни и дума за инцидента, въпреки терзанията на Елизабет, неговото мълчание продължаваше. Не получаваше никаква помощ и от другата страна, от нейните роднини. Джейн в последно време не се чувстваше добре, а и майка й не можеше да помогне много за щастливото раждане на наследника на

Пелам. Кити и Мери оставаха все така непроменени и най-доброто, което можеше да се каже за Лидия и съпруга ѝ бе, че си заминаха. Джорджиана подкрепяше горещо Елизабет, но тъй като нейната преданост се проявяваше прекалено горещо в неучтивото ѝ отношение към съседите, ползата от тази помощ бе спорна. В крайна сметка Елизабет се чувстваше напълно самотна.

Докато четеше писмото на съпруга си, тя не можа да сдържи сълзите си. Останала в случая за радост сама в гостната, за няколко минути тя даде воля на чувствата си. Нямаше ли край на нещастията, които нейното семейство преживяваше?

Точно в този миг дочу потропване по вратата. Тя вдигна глава и моментално започна да бърше сълзите си и да оправя лицето си. Но се появи не някой от слугите, а архитектът Джеймс Лий-Купър.

Младият мъж, когато забеляза състоянието ѝ, се поколеба на прага, чудейки се дали да влезе, но тревогата надделя колебанието му и той се упъти към Елизабет.

— На вас ви е лошо — каза той загрижено. — Позволете ми да извикам прислужницата ви. Бихте ли изпили чаша вино? Или — той внезапно се отдръпна сепнат, — може би ви преча?

— Точно обратното, моля ви останете за малко — отговори Елизабет. — Не ми е зле, благодаря. Но за вас сигурно едва ли е тайна, че моето семейство има неприятности. Току-що получих писмо от мистър Дарси и неговите известия съвсем не са радостни.

Дали мистър Лий-Купър бе научил за нещастията или не по изражението му не можеше да се разбере. Той продължи да я разпитва за състоянието ѝ:

— Сигурна ли сте, че сте добре? — въпросът му беше настойчив. — Изглеждате толкова бледа.

— Напълно съм сигурна — тя беше благодарна да срещне най-после истинска топлота и сълзите ѝ потекоха отново.

Той я наблюдаваше с мълчаливо съчувствие и когато накрая плачът ѝ секна, тя се чу да разказва на този млад неженен мъж цялата тъжна история на случая.

Лий-Купър слушаше внимателно, почти без да се намесва. В края на словоизлиянието ѝ той поклати глава тъжно:

— Този, младият Търнър, казвате, че е израснал в Лондон? Тогава трябва да ме извините за откровението, но аз не съм много

учуден от вашата история. Не ме разбирайте погрешно, не мисля, че вашата леля е извършила подобно престъпление. Точно обратното, сигурен съм, че не е, тъй като не за първи път чувам за подобно мошеничество. Англия, мис Дарси, е променена. Благодарение на моята професия виждам тази промяна навсякъде. И докато голямата част от промените заслужават одобрение, също толкова, за съжаление, трябва да бъдат заклеймени. Лондон, скъпа госпожо, а не вашата леля е престъпникът в този случай. Там са се загнездили сребролюбието и безчестието. Неведнъж съм виждал някое обикновено селско момче — по всяка вероятност точно като това, като младия Търнър — да пристигне в Лондон и още със стъпването си на улиците му да се забърка с безделниците. А скоро след това да изостави всички религиозни или морални принципи. Но после, когато се върне в един толкова малък и невинен град като Меритън, който знае какво може да му дойде в ума. Много често съм бил свидетел на случаи, в които някой селски човек става жертва на хитрините, на коварството на лондончани.

Елизабет бе смаяна от думите му:

— Да не би да искате да кажете, сър, че сте чували и други обвинения, подобно на отправеното към леля ми? И, моля ви, кажете ми какви са последиците.

— За два случая зная със сигурност. Единият в Дорсет и другият близо до самия Хардуик Хол. Инцидентните съвсем не бяха различни от този, станал с леля ви. Само детайлите са по-други, разбира се. Случаят в Хардуик беше разрешен, но що се отнася до аферата в Дорсет, е... — замълча архитектът замислен. — Мистър Дарси и вашият чичо без съмнение ще намерят най-добрите адвокати в Лондон.

Тонът му изразяваше добронамереност, но Елизабет трепна при тези думи:

— Искате да кажете, че поне в единия случай обвиняемият е платил с живота си.

— Успокойте се, мисис Дарси — заговори той бързо. — Вашият съпруг, уверен съм, че е така, никога не ще позволи такава несправедливост в рода Дарси.

Елизабет би трябвало да се зарадва на казаното от Лий-Купър, но все още не успяваше. От случаите, чрез които той се постара да я

утеши, както можа, се оказа, че още една жертва като леля ѝ бе хвърлена в затвора. И все пак неговите наблюдения за престъпления, приписвани на невинни хора, не можеха да не предизвикат интереса ѝ. Значи тогава нейната леля не е сама в нещастията си. Тя е още една поредна жертва. Елизабет нямаше ни най-малка представа от подобни неща, а и повечето от съседите им с голям житейски опит не подозираха, че подобни нередности са широко разпространени. И мистър Лий-Купър бе този млад мъж без никакви претенции, който ѝ отвори очите. Въпреки тревогата си, мисис Дарси го оцени по достойнство.

— Всичко, което ми казахте, може да е от изключително значение — заговори тя, решила веднага, че с такъв събеседник не е необходимо да робува на формалностите. — Трябва незабавно да го съобщя на мистър Дарси. Моля ви, да ме извините.

Но тъкмо когато ставаше, в стаята се втурна Джорджиана. Страните ѝ бяха пламнали. Без дори да е успяла да хвърли и поглед към снаха си, тя развълнувана и на един дъх изсипа поток от думи:

— Скъпа Елизабет, можеш ли да ме освободиш за две седмици? Тази сутрин аз размишлявах над предложението на леля ми да посетя Розингс и реших, че ще бъде явно невъзпитание да откажа любезната ѝ покана. Разбира се, скъпа сестро, ако моята помощ ти е абсолютно необходима през това време, тогава нищо не би могло да ме откъсне от теб. Но бих отишла, ако можеш да се справиш без мен. Кент е така прекрасен през пролетта. Скъпа Елизабет, моля те, кажи, че мога да замина.

Елизабет не бе сляпа за погледите между младата ѝ зълва и елегантния капитан Хейууд, преди последното му заминаване. Сега, виждайки ентузиазма на Джорджиана, тя се питаше дали някаква особена прелест на Розингс или красотата на Кент поражда желанието и на двамата да се възползват от поканата на лейди Катрин, или причината се криеше в компанията, която очаква там младото момиче. Развеселена въпреки всичко, мисис Дарси погледна към новия си приятел. Но Джеймс Лий-Купър бе съсредоточил вниманието си върху изработката на камината. По наполовина извърнатото му лице се четеше явно недоволство.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Желанието на Джорджиана да посети Розингс съвсем не бе каприз. Вярно, че капитан Хейууд също щеше да бъде там, но не изгледите отново да се натъкне на него случайно (нещо, което намираще за малко вероятно), я накараха да вземе решението си. Тя бе обзета от една много по-настойтелна мисъл. Докато наблюдаваше с мъка терзанията на снаха си през последните няколко седмици и най-вече през онази сутрин в библиотеката стигна до извода, че трябва да състави план за подобряването на ситуацията. Знаеше, че няма да може да разреши проблема на семейство Бенет, но изведнъж я осени идеята, че има начин, по който да бъде полезна. Елизабет най-много от всичко се нуждаеше от съюзници и Джорджиана щеше да се заеме със задачата да спечели на нейна страна не някой друг, а леля си, лейди Катрин де Бърг.

Планът ѝ беше амбициозен и то съвсем не защото тя и нейно благородие през последните години доста пъти подхващаха спорове, без те да се задълбочават и без тонът помежду им да се изостря. Запалена от себеотрицателните си намерения, Джорджиана изобщо не си спомняше за тези моменти. Пристигна ли веднъж в Розингс, тя щеше да защитава каузата на Елизабет с красноречие, което щеше да срази цялата опозиция; съпротивата на лейди Катрин щеше да бъде сломена и тя щеше на мига да се обяви в защита на семейство Бенет; а те двете, съединени в такова щастливо съгласие (тъй като полетът на въображението у Джорджиана не знаеше предели), трябваше със сигурност да удържат победа над самия сър Джефри. Целият Дарбишър тогава ще се спусне на помощ на Елизабет. И, ако по време на своята мисия мис Дарси случайно се окажеше в компанията на капитан Хейууд, би могла да посрещне с твърдост такава ситуация.

Нашата героиня пристигна в Розингс в чудесно настроение. Приветствието на леля ѝ също беше сърдечно, независимо от това, че

през цялото време се чудеше на присъствието на тримата прислужници, дошли с Джорджиана.

— Най-много двама биха били напълно достатъчни, уверявам те — каза тя още щом племенницата ѝ си свали бонето. — Самата аз никога не пътувам с никой друг, освен със Сали, макар тогава да се налага да бъда изобретателна повече от всякога. Ето защо няма причини да те придружават повече от двама. Екстравагантността, скъпо мое дете, може само да доведе до разточителство да разхайти прислугата. Господарката на Пембърли не те ли посъветва какво да направиш? Но вероятно и тя самата не знае какво изискват добрите нрави, а и не е много досетлива.

Джорджиана, останала нащрек заради мисията си, бързо съзря възможност веднага да пристъпи към усмихна се и направи реверанс:

— Скъпа лельо, виждам, че вашите най-усърдни занимания с мен вече започват. Благодарна съм ви, ще положа усилия, за да докажа, че съм прилежна ученичка.

Нейно благородие прие послушанието на племенницата си с изумление. Винаги досега нейните забележки към Джорджиана бяха предизвиквали силно негодувание и резки, ако не и оскърбителни отговори. Какво можеше да означава тази неподозирана любезност? Тя се вгледа внимателно в чертите на своята племенница, за да открие белег на недобро здраве, но не откри нищо — цветът на лицето ѝ бе прекрасен, както винаги.

— Поздравявам те за подобреното ти държание — отбеляза тя все пак. — И се надявам точно такова послушание да виждам през време на твоето гостуване. С прилежанието си ти няма да посрамиш името Дарси — и след като отправи продължителен поглед към непозната млада персона срещу себе си, лейди Катрин се отправи да се заеме със задълженията си.

Джорджиана, останала сама в гостната на Розингс, която се нуждаеше и от уютна подредба, и от изящество, не виждаше причини да се затваря тук. Нейната братовчедка Ан и капитан Хейууд, както разбра, бяха излезли да пояздят. До здрачаване оставаха още два часа и тя реши да се поразходи преди вечерята до дома на енорийския свещеник Колинс. Елизабет изрично бе заръчала на момичето да се отбие там и да предаде поздрави на нейната отдавнашна приятелка мисис Уилям Колинс.

Веднага след като се настани в стаята си и положи малко грижи за роклята си, доколкото можа, мис Дарси излезе от къщата и тръгна пеша през двора на Розингс, докато напусна пределите му. Ябълковите и черешовите дървета бяха цъфнали и въздухът бе по-упойващ даже и от този в Дарбишър. Кент през пролетта, както можа да отбележи със задоволство и учудване, се разкриваше пред нея неповторимо прелестен. Точно такъв го описа тя развълнувано и на Елизабет.

Не мина много време, откакто бе тръгнала да изпълни заръката и съзря зелените колове и оградата от лаврово дърво около къщата на енорийския свещеник. Когато се приближи, видя по пътеката откъм къщата мъж в свещеническо облекло, който бе подстриган доста смешно. Той бързаше към нея, подтичваше тромаво, нетърпелив да я посрещне, протягайки вече едната си ръка.

— Мис Джорджиана Дарси, жив бях да ви видя — провикна се той отдалеч. — Вие не ме ли познавате? Не, разбира се, във възпоминанията на човек като вас, си мисля, че едва ли има място за един обикновен свещеник. Но аз имах честта да ви бъда представен и то не от някой друг, а от моята милостива господарка, вашата леля, лейди Катрин де Бърг, във връзка с венчавката на вашия брат за моята братовчедка, мис Елайза, по баща Бенет. Каква тържествена церемония се състоя тогава, негово благородие епископът, смее да кажа, че пъ и гласът му бе прочувствен, както никога досега. Аз също, кълна се, едва ли съм участвал в по-шумна церемония.

Джорджиана поздрави енорийския свещеник, когото наистина не си припомни и желанието ѝ да поправи пропуската си, я подтикна да похвали цъфналите храсти покрай пътеките, постлани с дребен чакъл. Тази формална любезност разчувства свещеника. Градината е оформена от самия него, на госпожицата наистина ли ѝ харесва неговото дело? Сигурно не! Тя не би трябвало да спира снизходителния си поглед върху люляковите храсти и да ги възхвалява само защото са осветени по особен начин от късната следобедна светлина; независимо от неговите скромни усилия в отглеждането на рододендрони, както той смее сам себе си да поласкае, те съвсем не са за изхвърляне. А ако тя благоволи да го придружи до зеленчуковата градина, там ще може да види изключително добре подредените лехи е ряпа и грах, които вече ще я накарат да потръпне от наслада.

— Но всъщност, мис Дарси — свещеникът изведнъж млъкна, усетил, че се е разприказвал повечко, — плодovitостта на земята в Пембърли сигурно ще засенчи всяка една от моите дребни победи. Ние, обработвайки земята на енорийския свещеник, внимаваме да не се изтъкваме прекалено много с уменията си в градинарството, за да не обидим Розингс — и така той най-после побърза да въведе гостенката в къщата при жена си.

Джорджиана, макар и разсеяна от време на време, бе сигурна, че още не се е срещала с мисис Колинс, чието леко заболяване ѝ бе попречило да дойде на сватбата на Дарси. Но момичето бе чувало Елизабет да говори често за нея с голяма топлина. Жената на енорийския свещеник бе на около двадесет и девет години, слаба и повехнала, кажи-речи прецъфтяла вече. Но от вида ѝ струеше интелигентност, очите ѝ бяха умни и мисис Колинс предизвикваше уважение.

— Виж, моя скъпа — заговори на висок глас съпругът ѝ, без да си прави труда да представи гостенката официално, — на кого се натъкнах навънка точно пред нашата врата. Не на кого да е, а на мис Джорджиана Дарси, току-що пристигнала от Розингс, с вкус да оценява подредбата на моята градина. Аз се възпротивих, че лехите едва ли заслужават нейната благосклонност, но тя настоя да ги види. Особено ѝ допадна моят златен дъжд. Не беше ли така, мис Дарси?

Джорджиана преодоля удивлението си от начина, по който мистър Колинс изискваше внимание към себе си, не само от нейна страна, но и от страна на жена си. Долови, че няма да има по-подходящо представяне от направеното и се обърна направо към госпожата:

— Мисис Колинс, моля ви да ми простите така неочакваното появяване на прага на къщата ви, но на мен просто ми се прииска да ви предам най-нежни поздрави от моята снаха Елизабет. Тя ми е разказвала с голямо вълнение за вашето приятелство, така че аз самата бях обзета от желание да ви видя.

Дори и да бе забелязала нетактичното държание на мъжа си, мисис Колинс не даде вид за това. Тя отговори смутено, но с неподправена приветливост:

— И аз също, мис Дарси, с нетърпение очаквах да се запознаем. Скъпата Елизабет ми е писала за вас често и винаги с възхищение.

Моля ви, кажете ни какво ново има. Как е моята мила приятелка? А брат ви? Как върви преустройството на Пембърли?

— Превъзходно — отговори Джорджиана. — Архитектът, който отговаря за работата, мистър Джеймс Лий-Купър, е толкова усърден, колкото и талантлив и вече постигна много, независимо от отсъствието на брат ми през последните дни, защото му се наложи да замине за града.

— За града? — удиви се мисис Колинс. — Не ми ли писа Елизабет последния път, че той скоро се е завърнал оттам? Какво може да го е накарало да замине отново? — но виждайки изражението на Джорджиана, тя отмести погледа си от нея и се огледа за съпруга си, след което побърза да добави: — Е, на деловите мъже често им се налага да пътуват. Надявам се, мис Дарси, че мисис Бингли се справя добре в нейното състояние.

Мистър Колинс не можеше да чака и миг повече и нетърпеливо ги прекъсна:

— Любов моя — разклати той звънеца, когато жена му произнасяше последните си думи, — ние сме ужасно небрежни. Необходимо е също така да покажем на мис Дарси нашия собствен син. Мис Дарси, трябва да се пригответе за среща с последния наследник на Лонгборн.

Скоро след позвъняването на прага чевръсто се появи детегледачката с родения с късмет малчуган на ръце. Детето беше на година и три месеца и бе отрязало главата на баща си — чак до сходната прическа, така че не можеше да има съмнение в добрия му произход.

Момченцето с отварянето на вратата потърси незабавно майка си, но мистър Колинс го взе и започна да го люлее:

— Малкият Уилям, както мога напълно да ви уверя, мис Дарси, е надарен с изключителни качества, които са много обещаващи. Вашата преценка не е ли същата, скъпа моя Шарлот? Той вече се откроява със своята интелигентност. Забележете само как гука по посока на мис Дарси — вече осъзнава каква чест е нейната поява в нашето жилище. Истински Колинс от главата до петите.

Преподобният продължи в този дух, докато дори и гордата майка на детето се видя принудена да се възпротиви:

— Мистър Колинс, вие със сигурност ще заставите мис Дарси да си отиде, ако продължавате да говорите така — после се обърна към Джорджиана и добави меко: — Моля ви, да простите излиянията на един безумно любящ баща. Малкият Уилям е неговата радост.

Джорджиана побърза да успокои майката и да изрази възхищението си от сина им. Както и без особено разочарование да отбележи, че трябва незабавно да си тръгва, ако иска да стигне в Розингс преди да се стъмни.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

По пътя към Розингс мислите на Джорджиана бяха заети с новите ѝ познати. Онова, което свързваше енорийския свещеник на Хънсфорд и съпругата му, според нея не можеше да се нарече щастие. То не беше и приятелство. Униинето на мисис Колинс, нейното напрежение в присъствието на съпруга ѝ говореха не за обвързана с обич двойка, а по-скоро за примирение с този брак и с невъзможността в него да бъде променено каквото и да било. *Той* бе дотолкова завладян от собствените си умения в градинарството и от потомъка си, че дори не обръщаше внимание на съпругата си, докато *тя* — жена с качества — в най-добрия случай трябваше да използва голяма част от енергията си, за да му спести откритото си презрение.

Докато в Пембърли Джорджиана всеки ден наблюдаваше точно обратната на тази картина. Елизабет и брат ѝ, дори и когато спореха, никога не стигаха до разногласия. Нямаше съмнение в тяхната нежна привързаност един към друг, която се проявяваше най-добре в случаите, когато помежду им наглед се прокрадваше незачитане. Джорджиана отначало се тревожеше от тези ситуации, но после можа да ги прецени с мъдростта на вече зрелите си години, като израз на най-нежна дружба. Тяхната връзка беше наистина щастлива.

Но като си помислеше, в цяла Англия можеха да се намерят малко хора, които дръзваха да се мерят с Фицуилям Дарси. За младите в Дарбишър имаше малко романтични развлечения, освен приказките за игра на карти и пирове по време на лов. Един Хари Мидълтън или Робърт Стентън не представляваха нищо, ако ставаше дума за съперничество с джентълмен като нейния брат. Но и той имаше невероятен късмет, защото бе намерил жена, която, макар и с неголямо състояние, във всяко друго отношение нямаше равна на себе си. Докато единственият опит на Джорджиана да се осмели да погледне извън рамките на обществото, което тя познаваше най-добре, бе завършил почти катастрофално и тя все още потреперваше при

спомена за него. Дарси бе намерил своята равностойна половинка. Къде ли можеше да бъде подходящият кандидат за Джорджиана?

Вървейки в прохладната вечер обзета от тези мисли, тя все повече се изпълваше с решимост. Уютен дом и високо положение в обществото можеха да съблазнят една Шарлот Колинс, така че да пренебрегне всякакво удовлетворение, но Джорджиана никога не би паднала толкова ниско. Тя възлагаше най-големите си надежди на съпружеството. И ако се окажеше, че те не могат да се оправдаят, в никакъв случай нямаше да се омъжи. Нека целият свят да приказва каквото иска, тя, една Дарси, още повече една Дарси, която живееше във второто десетилетие на новия век, намираще за по-добре да остане сама. Вярно беше и това, че капитан Хейууд предизвика интереса ѝ, но храбрият капитан трябваше непременно да покаже изключителни качества, за да спечели по-специалната ѝ оценка.

Когато стигна до стълбището на гостната, глезените на Джорджиана вече бяха натежали от умора, но затова пък настроението ѝ се бе подобрило. Тук можеше да се добави удоволствието от срещата с нейната братовчедка Ан и капитан Хейууд, които тъкмо се завръщаха от разходка. Капитанът умееше да се покаже в най-добрата си светлина, а на седлото изглеждаше още по-елегантен.

— Скъпа моя мис Дарси — заговори възбудено той, веднага, щом тримата си размениха обичайните приветствия, — колко жалко, че не бяхте с нас този следобед. Мис Ан бе така търпелива, поради неумението на един истински моряк да стои на седлото. Всъщност, аз подозирам, че тя много внимаваше да *не* ме изпревари и крачка. Ако можех само да се надявам на такова милосърдие от ваша страна, щях веднага да предложа ние тримата утре да појздим заедно.

Джорджиана обичаше ездата, а и начинът, по който той направи предложението си, ѝ доставяше удоволствие така, както и преди. Но имайки предвид последните си наблюдения, както и собственото си превъзходно умение да язди, тя отговори малко високомерно:

— Тогава знайте, че вашите надежди ще бъдат разбити на пух и прах от *мен*. Предупреждавам ви, че когато се качвам на седлото, то е за да се забавлявам, а не за да доставям удоволствие на когото и да било от компаньоните си.

— И каква изключителна гледка би трябвало да представлявате — разпали се капитанът. — Според мен нищо не може да бъде по-

пленително от една млада жена в разцвета на силите и хубостта си да препуска на кон.

Джорджиана едва устоя на ласкателството, отправено към нея, вместо към братовчедка ѝ, застанала мълчаливо до входната врата.

— Не е ли, обаче, скромността на капитана престорена? — запита Джорджиана. — Ако той на думи иска да се представи за самата скромност и смиреност, а на дело да покаже своето превъзходство, тогава, скъпа Ан, нашето роднинство изисква ти да му дадеш урок незабавно. Но, ако той наистина язди толкова лошо, колкото твърди, от твоя страна наистина е било малък подвиг да издържиш цял следобед с него.

— Аз съм възпитана — отговори Ан студено, — моите желания да бъдат на второ място след тези на семейството и приятелите ми. Това е, както разбрах, най-важното в процеса на доброто възпитание — след тези думи тя незабавно отвърна глава от капитана към братовчедка си и продължи да говори с приглушен глас: — Имах възможност да се убедя, каквато възможност, мисля си, майка ми не е имала, че ако ти също беше научила този урок в ранното си детство, *определени* моменти в твоето почти нескромно поведение, щяха да бъдат напълно избегнати.

Никога преди Джорджиана не бе чувала такава дълга реч от дъщерята на лейди Катрин, от братовчедка си и стъписана не можа веднага да реагира. Ан, както добре се знаеше, от детство бе ненадмината в малко неща: в умението да мълчи, да бъде безпрекословно покорна на майка си и преди всичко — да навява скука и вялост като никой друг. Сега за пръв път Джорджиана долови, че под тази вялост се крият не безразличие, а лоши помисли.

Капитан Хейууд усети острите нотки в словесната престрелка между двете братовчедки и побърза да се намеси. Застанал между двете дами, той напомни, че вече е доста късно, после ги въведе в къщата, като изрази надеждата си да ги види отпочинали преди вечерята, която очакваше, предвкушвайки удоволствието и от прочутата кухня на семейство де Бърг, и от присъствието на две прекрасни компаньонки. Така тримата се разотидоха по стаите си, за да се преоблекат. Всичките добре знаеха, че Нейно благородие сяда на масата за вечеря в шест и половина и не понася никаква закъснение. То бе простено единствено на кучето ѝ Тоби.

Джорджиана знаеше как леля ѝ държи на точността, дори намисли да отиде в гостната няколко минути по-рано, за да използва възможността да поговори с нея. Прислужницата ѝ се справяше чевръсто със задълженията си и оставаше достатъчно време. Радостна, тя реши да започне писмо до Елизабет, да ѝ съобщи за благополучното си пристигане. Но когато седна пред белия лист събитията от следобеда, красотата на Хънсфордската енория взеха да се изреждат в съзнанието ѝ, увлякоха я и преди Джорджиана да усети, мина шест и половина, а Хана все още не бе смогнала да приготви дрехите на господарката си. Тогава се разбързаха, но независимо от всичко измина половин час преди тя да се появи в гостната — без дъх и с не много добре пристегнатата рокля.

Нейно благородие крачеше из стаята нетърпеливо. Едва изчака идването ѝ, за да грабне звънеца и да нареди вечерята да бъде сервирана *незабавно*, след което се обърна към племенницата си:

— Не зная на какво най-много се обръща внимание в последно време в Пембърли, но тук в Розингс ние имаме определени изисквания за точност. Добрият тон *тук* е традиция и никой не принуждава останалите да го чакат. Надявам се това да ти е урок, който ти ще помниш до края на живота си.

Лейди Катрин очакваше с нетърпение отговора на племенницата си, но той, противно на очакванията ѝ, се оказа съвсем кротък.

— Скъпа лельо, моля ви да ми простите. Бъдете сигурна, че ще положа всички усилия в обучението под ваше ръководство. Никога не ще рискувам да си навлека вашето неодобрение. Истината е, че за жалост съм невнимателна. Просто използвах няколкото свободни минути, за да съобщя на мисис Дарси за благополучното си пристигане, както трябва да направя според същия този добър тон, и пропуснах часа за вечерята.

При тези думи Ан де Бърг се изкашля, докато капитанът погледна развеселен. А разочарованието на лейди Катрин бе явно. Тя с нетърпение бе очаквала да чуе отново приятния за нейния слух раздражителен отговор на племенницата си. Докато сега, победена от смиреното извинение, тя не можеше да направи нищо друго, освен да го приеме, а на път към трапезарията — да се утеши със забележките, че някои връзки на роклята на Джорджиана могат да бъдат завързани по-добре, стига прислужницата да получи необходимите напътствия.

Нейно благородие продължи да изразява неодобрението си дори когато седнаха на масата; маниерите на племенницата ѝ бяха все така нетърпими. Но всяка забележка бе посрещана с уважение. В отчаянието си благовъзпитаната дама най-накрая реши да насочи разговора към наскоро разчулия се скандал около семейство Бенет:

— Научих малко от сър Джефри, тъй като той, разбира се, едва ли би сметнал такава тема достойна за своето внимание. И все пак тя не може да бъде отмината. Един Дарси да се ожени за особа, която има сред най-близките си роднини някой, способен на кражба! Никога не съм мислила, че ще бъда в състояние да се радвам на смъртта на твоите родители Джорджиана. Но признавам, че в този момент се радвам.

Джорджиана онемя. Запазила присъствие на духа дори и при явното заяждане на благовъзпитаната дама, тя все пак не можеше да понесе невъзможността да защити Елизабет. Усети как страните ѝ се зачервяват от напрежение и направи усилие да се успокои: *не бива да проваля своята мисия още в началото на гостуването, като разгневява леля си. Но как да запази самообладание?*

Докато се бореше отчаяно с подобни мисли, не някой друг, а капитан Хейууд бе човекът, който точно както при един друг случай, се хвърли да я спасява.

— Ваше благородие ще прости, навярно, намесата на един обикновен слуга от флотата на Негово величество краля, както и ваш слуга, мис Дарси. Моля за снизхождение, тъй като не мога да съм изцяло безразличен към темата, която подхванахте. Трябва да говоря, мой дълг е, уважаеми дами, да ви напомня, че едно от достойнствата на великата ни страна е английското правосъдие. То не издава безпричинно присъди било срещу мъж или жена. Аз съм обиколил земи, в които няма такива закони и мога да направя преценка. Тук поне всеки обвиняем може да очаква с известна сигурност за репутацията си честен процес, преди да бъде обявен за невинен или виновен.

Джорджиана, трогната извънредно много от застъпничеството на капитана, се ободри до такава степен, че се зае да опровергае твърденията на леля си:

— Скъпа госпожо — прозвуча развълнувано гласът ѝ, — вашето явно отвращение към което и да е престъпление е съвършено оправдано. Но аз ви моля да чуете думите на капитана. Той е пътувал

надлъж и нашир и от него се очаква да знае много. Както разумните разсъждения, така и силата на неговия опит идват, за да го подкрепят. Не е ли така, капитане?

— Не зная нищо за случая — отговори той поласкан. — Но като поета Уърдсуърт и аз съм „пътувал сред непознати хора и земи отвъд морето“. Пристигнал благополучно на скъпия английски бряг, тази вечер мога да кажа, че „отмина тоз печален сън“ и се радвам на живота.

Нейно благородие рядко можеше да устои на приветливото настроение на капитана и никога, когато той подсилваше чара си с рецитирането на стихове. И този път тя против волята си остави на мира семейство Бенет, за да подхване в крайна сметка обичайния разговор за дъщеря си и нейното умение да язди. Осъзнавайки почти веднага, че с тези умения мис де Бърг може да блесне най-добре навън, нейната майка използва цялото си красноречие, за да превъзнесе остроумието ѝ в салонните разговори. Лейди Катрин продължи да реди натруфените си изрази чак до момента, в който дъщеря ѝ най-последно усети подтик да проговори.

— Капитан Хейууд — осмели се промълви тя с глас, необагрен нито от истинско вълнение, нито от надежда — се представи на седлото така достойно, както триумфално изпълнява морската си служба.

В последвалата тишина любезният джентълмен се поклони на младата лейди.

След вечеря всички се върнаха в гостната. Така се случи, че младият мъж се настани до Джорджиана и имаше възможност да разговаря с нея, без да бъде прекъсван нито от стопанката на дома, нито от дъщеря ѝ. Той започна почти шепнешком:

— Вашата внезапна поява в Розингс ми достави само удоволствие, макар да си призная, че тя съвсем не ме изненада. Простете дързостта ми, ако допуска, че съм разбрал причината за вашето посещение тук.

Независимо, че малко се стъписа, Джорджиана бе впечатлена от остротата на неговия ум. Възможно ли бе той да е предугадил намеренията ѝ да спаси репутацията на семейство Бенет? Колко бързо и колко точно бе разгадал помислите ѝ.

Време за отговор обаче нямаше, тъй като лейди Катрин стоеше над главите им и изискваше цялото внимание на капитана, докато бъде сервирано кафето. Време, през което тя реши да зачете племенницата си, като ѝ нареди да свири на пиано за нея.

— Ти, разбира се, знаеш, че аз обичам много музиката. Смятам, че съм сред малкото хора в Англия, чието отношение към този вид изкуство е толкова почитателно. Винаги съм съжалявала за пропуснатата възможност да се занимавам с музика. И не само аз, много хора край мен смятаха така, при това те бяха доста изтъкнати. Каква изкусна пианистка можех да стана, ако се бях обучавала.

Лейди Катрин изслуша търпеливо най-хубавата част от песента, преди да прекъсне племенницата си по свое усмотрение, когато тя реши. Трябваше да отбележи значителния напредък на Джорджиана и не можеше да се каже, че ѝ е неприятно да види колко присърце бе взело момичето настоятелните съвети на леля си за необходимостта от постоянна практика. Сега оставаше само да ѝ напомни да работи още по-усърдно, ако иска да бъде толкова великолепна пианистка, каквато Нейно благородие можеше да стане. След това, за да не пренебрегне и за минута постиженията на дъщеря си, тя се впусна да хвали чудесно изработените от Ан плетени чантички и ръкоделието ѝ на гергеф.

Капитанът горещо похвали тези чудесии, като отправи комплиментите си както към господарката на дома, така и към дъщеря ѝ. С една дума това бяха развлеченията на компанията. Джорджиана често пъти не подозираше какви планове крои леля ѝ, но дори и тя, към края на вечерта подразбра, че младият кавалер е нарочен, че вече го подготвят за годеник на братовчедка ѝ Ан, без да скриват претенциите си за собственост върху него.

Странно, но независимо от всичките си обещания, това откритие се оказа досадно за Джорджиана Дарси. То ѝ се отрази така неблагоприятно, че някои биха могли да приемат нейното лошо настроение за ревност.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

Следващите седмици от пребиваването на Джорджиана в Розингс предложиха на момичето не по-малко разнородни вълнения от тези в първия ден. Топлото време и многобройните чудесни разходки из Хънсфорд спомогнаха много двамата с капитан Томас Хейууд да се опознаят по-добре. По време на тези разходки, винаги в компанията на нейната мълчалива братовчедка Ан, вниманието на капитана бе насочено преди всичко към Джорджиана, макар и да отправяше изисканите си комплименти си към всяка една от дамите, само за да им достави удоволствие.

Разказите на младия офицер се въртяха все около морската му служба, екзотичните пристанища и опасните мигове по време на сраженията. За неговите прехласнати слушателки тези разкази бяха най-романтичните приказки за един непознат свят.

— Веднъж плавахме близо до Гибралтарските скали — започваше той за пореден път. — Флотата ни имаше нужда от помощ, за да се поправят нанесените щети. Отначало вятърът бе попътен, пълнеше платната ни от изток и ние се носехме с пълнен напред към Довър, но преди да излезем от обсега на гарнизона, той изведнъж се насочи към запад и задуха право в лицето ни. Тогава се появи една огромна вълна, която спря хода ни.

И докато двете госпожици го бяха зяпнали прехласнати, капитанът продължаваше екзалтирано:

— Кой можеше да предполага такъв лош обрат и сблъсък с изключително силния щорм? Не очаквах нашите приятели да се спасят от него, толкова изпочупени бяха техните мачти.

Стигайки до такъв момент, неговата деликатност не му позволяваше да продължи, той прекъсваше разказа си, за да пропусне ужасите, които бе изживял, уж, за да успокои младите госпожици, а всъщност по този начин в тяхното съзнание те придобиваха двойно по-страховит образ.

— Но тези дни за щастие са отминали и ето ме сега тук във вашата прекрасна компания!

Накратко казано, целият вид на капитана, походката му, изражението на лицето му бяха приятни, с него времето летеше неусетно. Готов винаги да разказва за героичните си приключения, Томас Хейууд приковаваше вниманието и предизвикваше възхищението на госпожиците. А за Джорджиана Дарси той бе най-приятният мъж всред всичките ѝ познати.

Не така добре стояха нещата с нейния замисъл да промени мнението на лейди Катрин за Елизабет, тъй като господарката на Розингс се оказа далеч по-неуловим противник, отколкото тя си представяше в началото. Високопоставената лейди бе твърде деен арбитър в енорията си и отделяше много време за проблемите на селото. Тя бе неуморима при изглаждането на разногласията между енорияшите, при обсъждането на причинените им щети и в изслушването на техните жалби.

— Аз няма да търпя — твърдеше самоуверено тя — никакви кавги сред населението. Хората от низшите слоеве, уверявам ви, ако бъдат оставени на самотек, не правят нищо друго, освен да влизат в разпри помежду си. Аз съм тази, която се нагърбва с отговорността да възцари покоя и хармонията в живота им. И тъй като моето чувство за отговорност към задълженията ми е прекалено силно, аз няма да допусна никаква снизходителност. Нека само да се наруши покоят ми! Те или *ще живеят* в мир и сговор, или ще отговарят за делата си пред мен.

Лейди Катрин подхващаше тази тема винаги, когато подразбираше, че племенницата ѝ се кани да защитава Елизабет. И макар момичето да го правеше искрено, с подкрепата на надарен и като никога досега предан съюзник в лицето на капитан Хейууд, резултатите в най-добрия случай бяха неубедителни. Нейно благородие оставаше непоколебима.

Нещо повече — на Джорджиана ѝ се струваше, че неотстъпчивостта на леля ѝ нараства не само поради неподправеното и разбираемо презрение към цялото семейство Бенет, но и поради собственическите ѝ претенции към капитан Хейууд. Макар Джорджиана да бе решила, че подчертаният интерес към точно определен млад мъж не е за нея, все пак, когато лейди Катрин се

стараеше да ангажира вниманието на капитана или той с галантна усмивка заговаряше Ан, тя откри за себе си колко трудно понасяше любезностите помежду им и то само от благоприличие.

Каквото и да се случваше обаче новините за поредното развлечение бяха добре дошли. На четвъртата седмица от гостуването на Джорджиана, тя научи, че Шарлот Колинс ще има гостенка, пристигаше сестра ѝ Мария, в компанията на приятелката си Кити Бенет. Джорджиана не познаваше Мария, но щом разбра за неукротимата сестра на Елизабет я обзеха опасения. И въпреки това появата на други млади хора сред тях би могла само да разсее нарастващата и не винаги желана фамилиарност, прекалена близост между нея, капитана и Ан.

На другата сутрин след пристигането на гостенките от Хардфордшър, тя отиде в Хънсфорд, за да поднесе уваженията си, но не намери никого, освен Шарлот Колинс. Мария и Кити бяха излезли да разгледат селото под компетентния надзор на малкия Уилям, а мистър Колинс бе зает със задълженията си да всява покой в сред съседски семейства — истински подвиг, възнаграден днес по негово милостиво съгласие с един свински бут.

След първото си не особено приятно посещение в дома на енорийския свещеник, Джорджиана с неохота се упъти отново към Хънсфорд. Този път откри само господарката на дома и веднага си припомни обидите, които трябваше да изтърпява тази жена. Но топлото посрещане на мисис Колинс бе искрено и не след дълго двете вече седяха в гостната на шери и кейк.

— Елизабет — поде разговора Шарлот Колинс, след като приключиха с обичайните първи реплики — ми писа за нещастиято, сполетяло нейното семейство. Аз зная, че настроението ѝ сега е потиснато, затова не мога да не съм благодарна, че в това трудно време тя може спокойно да се обърне за подкрепа към своето ново семейство, към съпруга си и към вас.

Джорджиана бе поласкана от комплимента, но побърза да възрази:

— Много сте любезна, наистина. Твърде любезна, тъй като аз мога да направя много малко за Елизабет. И то в никакъв случай не може да се сравни с онова, което Елизабет ми е дала. Но грижите на

моя брат за нея са непрестанни. Аз съм сигурна, че той се тревожи за нея повече, отколкото за себе си.

— Така е наистина — каза мисис Колинс с въздишка. — Тяхната взаимна привързаност е необикновена. Би трябвало да ревнувам, ако моята обич към Елизабет не бе така голяма. Женитбата ѝ даде заслуженото. Пък и тя не би приела по-малко.

— Да се съгласи на по-малко! — реагира бурно Джорджиана Дарси. — Защо за бога? Една жена със способностите на Елизабет... Защо да не търси единствената най-подходяща партия, която Англия може да ѝ предложи? — още докато произнасяше тези думи, момичето съжали, че го прави, тъй като видя как под тяхно въздействие страните на Шарлот Колинс се покриха с гъста руменина.

— Скъпа моя — едва успя да продума мисис Колинс, отвърна глава и продължи след няколко мига, — вие сте още млада. Простете ми, че го казвам, но вашето положение в обществото ви поставя в доста по-различна ситуация от много други дами... вашата снаха не прави изключение.

— Елизабет — възпротиви се Джорджиана — се омъжи единствено по любов. Точно в това е моралът. Аз съм сигурна, че тя не би могла да постъпи по друг начин.

— Може и така да е — добави мисис Колинс.

Тя нямаше никакво намерение да обижда младата си гостенка, но имаше свое мнение по въпроса и не го криеше. Бракът, както тя можа да разбере от собствения си горчив опит, съвсем ненужно бе свързан със сърдечните пориви, като забавленията у дома или изборът на дансинга за кадрил. Тя отдавна бе изоставила романтичните си представи за неговата святост, осъзнавайки малко или много, че той е начин на преживяване за жени като нея — ненадарена нито с хубост, нито с късмет.

— Истината е — продължи тя с усмивка, — че щастието се усмихна на Елизабет, както по друг начин се усмихва и на вас, млада лейди. Вашата снаха имаше изключителния шанс да срещне единствения мъж, който може да я направи щастлива. А вие можете да се омъжите или да не се омъжите, както решите. Не всички са така ощастливени от съдбата. За мен тя бе решила друго. Аз не бях винаги в този вид и състояние на духа, каквато ме намирате сега — Шарлот замълча за миг в колебание дали да продължи, но като видя, че

Джорджиана е притихнала, заговори отново: — И аз също, когато бях млада, не просто се надявах, а очаквах уверена... един ден да срещна някой млад мъж, а после да се омъжа за него, като му посветя изцяло сърцето си и най-доброто, което имам. И наистина, когато навърших двайсет години, срещнах точно такъв човек. Един учител по музика, който идваше от Лондон да преподава на сестра ми Мария уроци по арфа. Млад човек с превъзходен характер и от много добро семейство. Харесахме се още щом се видяхме за първи път. В продължение на един месец помежду ни се роди и обич. Той ме помоли да му дам дума за вярност, аз обещах. Но, нещастна бедна душа, колкото и да бе добър и възпитан, моят избраник нямаше никакво състояние. Затова когато помоли скъпия ми баща да ни благослови, той отказа, такава партия, според него, би опозорила името Лукас. Рангът на баща ми, неговото положение в обществото, важните му връзки с църквата „Свети Джеймс“, както обясни, били против този брак. Бях млада и с чувство за дълг. Никога не се усъмних в мъдростта на добрите ми родители и не бих се възпротивила на решенията им. Така се разделихме. И все пак, мис Дарси, оттогава не съм обичала никого друго и сега знам със сигурност, че няма да обичам никого повече от него до края на живота си. Но, скъпа моя, всичко това беше много отдавна.

Напълно отрезвена от чутия разказ, Джорджиана слушаше потресена без да издаде звук. Мисис Колинс продължи развълнувана:

— Ако можех да изживея още веднъж младостта си, мис Дарси, нищо — нито чувството ми за дълг към семейството, нито тщеславието на баща ми — не би могло да ми попречи да следвам гласа на сърцето си. Тъй като животът без обич, колкото и да е подсигурен и на почит, е повече от нещастие.

Джорджиана усети мъката на жената срещу себе си, но не знаеше как да я утеши. Бе засрамена от самата себе си. Затова че *тя*, бидейки не само красива и в разцвета на младостта си, но дарена също така с неоценимата свобода на избор на действие, си бе въобразила, че има право да осъжда Шарлот Колинс! Тази мисъл сега ѝ се стори убийствена. Знаейки вече нейната тъжна история, тя не можеше да не я съжали, да не ѝ се възхити.

За щастие точно в този миг се чуха гласовете на младите хора, които се връщаха от разходката си. Момичетата се втурнаха шумно в стаята. Мария държеше в прегръдките си лъчезарния вероятен

наследник на Лонгборн. Виждайки така неочаквано мис Дарси, Кити изрази бурно радостта си, докато нейната приятелка Мария притихна на мига в присъствието на такава издигната личност.

— Скъпа моя мис Дарси — занарежда Кити с фамилиарен тон, — да знаете само как щяхте да се забавлявате в селото. Там се носят такива прости и демоде дрехи, че по едно време казах на Мария, нали така Мария, казах й: „Господи, Мария, ако мис Дарси можеше да бъде с нас, да види само тези картинки и да се забавлява“. Но може би вие *ще се присъедините* към нас утре, тъй като ние умираме от желание да участваме в интелигентни разговори.

Малкият Уилям спести на Джорджиана необходимостта да отговори. Неговото оглушително и настоятелно искане леля му да го пусне на земята, трябваше да бъде изпълнено моментално. Когато той се отправи към майка си, всички с възхищение приковаха погледи в него. Независимо от прекалено шумните хвалби на бащата за достойнствата на сина, детето все пак бе с характер.

Мисис Колинс, след като си възвърна предишното спокойствие, което даваше на останалите увереност, че тя е предоволна от живота си в тази къща, изпълнена с любов и благочестие, вдигна детето, целуна го и стана отново уверена в себе си. След това повика прислужницата и поръча още закуски. Радостта на детето се отрази и в лицата на събралите се.

Не мина много време и самият енорийски свещеник на Хънсфорд се присъедини към тях. Бе останал без дъх от задачите си, изпълнявани на добра воля в паството. След него, с по-бавна стъпка, вървеше помощникът му мистър Бийсли.

— Моя скъпа мисис Колинс — възкликна свещеникът особено развълнуван, — такъв свински бут, какъвто донесох на Бриджит преди малко, тя не бе виждала никога досега. Старият Мартин ми го даде без никакво колебание, аз бях длъжен в името на християнското милосърдие да му служа вярно. Нелюбезността, моя скъпа, както едва ли е нужно да ти припомням, е черта на езичниците, а и свинята беше невероятно добре угоена.

След което се обърна към останалите и отправи възторжените си приветствия към мис Дарси и сина си, и едва малко по-късно се разбърза да представи мистър Бийсли на гостите си.

— Може ли да има по-красива гледка? — възторгваше се той. — Малкото ми детенце; мис Джорджиана Дарси; две чудни чаровници в цвета на младостта си — и след няколко мига добави припряно: — Накрая, без да има нужда да го казвам — жената, която ме направи най-щастливият сред мъжете. Семейен живот, Бийсли, семейен живот. Самата лейди Катрин бе така загрижена и настоятелно ми го препоръчваше. Аз не мога да не последвам нейния пример да ти го препоръчам. Няма нищо по-добро в света.

Мистър Бийсли се поклонил механично и бързо се обърна с усмивка към съпругата на енорийския свещеник:

— Да можех да намеря жена точно като мисис Колинс, щях да се вслушам в съвета ви незабавно. Но се опасявам, че нито една деликатна жена не би избрала такъв мъж като мен.

— Колко малко познавате собствената си цена — намеси се мисис Колинс с усмивка. — Прямо човек като вас струва колкото сто, сипещи любезности ухажори.

— По време на моите ергенски години — прекъсна я мистър Колинс с приповдигнат тон — аз се ласкаех от мисълта, че имам специален подход към нежния пол. Тези дни, скъпа моя — побърза той да увери съпругата си, — са отдавна отминали. И все пак мога да ви посъветвам, Бийсли, че пътят към сърцето на всяка жена е почтителното отношение към нея. Зависи, обаче, Бийсли, няма значение какво може да каже тук мисис Колинс, но на жената не може много да ѝ се угоди.

— Тогава аз съм в плачевна ситуация — каза кюрето, — тъй като не мога да се правя, че съм *съгласен*, когато *не съм*. Трябва да кажа какво мисля.

— Боже праведни, сър — извика Кити, която не можеше да отмине с мълчание такова необичайно схващане. — Как можете да казвате онова, което мислите? Да предположим, че не всичко в ума ви е за хорските уши. Мен, например често ме спохождат мисли, които единствено благоприличието не ми позволява да изрека на глас. Как може точно един духовник, измежду всичките мъже да бъде така суров?

Младият мъж, изправен в целия си огромен ръст, погледна надолу към Кити за първи път с известен интерес, очите му не се откъсваха от нея.

— Суров? — повтори той. — Аз съм сигурен, мис, че потвърждаването на истината носи само добро. Злото се загнездва най-добре единствено в съзнанието на лекомислените хора.

Кити прехапа устните си и притихна. Но по-късно след обяд запита Мария, когато двете бяха сами:

— Не намираш ли, че онези нищожни красавци като Франк Мидълтън са малко глуповати? Приятният външен вид е нещо много добро, но аз винаги съм твърдяла, че онова, което е далеч по-привлекателно у един млад мъж, е наличието на характер.

Мария, доста изненадана от необикновеното, нечувано досега твърдение на приятелката си, не можа да отговори нищо.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

Едно щастливо събитие се оказа най-окуражаващото средство за прекършения дух в семейство Бенет. Джейн Бингли роди благополучно здраво момиченце.

Мисис Бенет, която непрестанно се грижеше за дъщеря си, сияеше от задоволство. Радостта на нейния съпруг от появата на първото им внуче бе също толкова голяма, колкото и нейната.

— Струва ми се, скъпа моя мисис Бенет, че *вие* ще предизвикате недоумение сред съседите — заговори ѝ той, когато двамата се върнаха в стаята си, след като се бяха радвали на новороденото, докато се насити дори мисис Бенет. — Малко са онези, които охотно ще повярват, че е възможно такава красива жена като вас да се сдобие с още едно поколение. Колко ли ще се удивляват! Мисис Бенет станала баба, ще възкликнат те, ами, това не може да бъде!

— Мистър Бенет, *вие ще злоупотребите* с търпението ми — възпротиви се тя, макар неговите ласкателства да ѝ бяха приятни. — Лейди Лукас, както се оказва, е в много по-подходяща от мен за тази роля, толкова е сбръчкана и слаба. Как ли се разхожда из Меритън с малкия си наследник, мистър Уилям Колинс! Това дете има нещастен вид, болно ми е да го гледам. Помисли си само — то един ден ще притежава нашия Лонгборн. Ето това ме тормози. Но, мистър Бенет, поне намирам утешение в мисълта, че нашето новородено, няма да види, когато порасне, нито едно от нещастията, сполетели нашите дъщери. Мистър Бингли и Джейн ще се погрижат както трябва за това. Чарлз Бингли не е мъж, който ще позволи техния Пелам Хол да стане жертва на варварски посегателства.

Самите възторжени родители отдавна бяха решили, че ако се сдобият с дъщеря, те ще оповестят за нейните неоспорими във всяко едно отношение качества, като я кръстят на името на леля ѝ Дарси. Роди им се наистина дъщеря, оправда всичките им очаквания, но в сърцето на мистър Бингли, който сам бе предложил името на Елизабет, тя винаги щеше да бъде олицетворение на красотата и обичния

характер единствено на чудесната си майка. Тези свои усещания той държеше в тайна от мисис Бингли, която вече бе съзряла в очите на малката Елайза предзнаменование за мъдростта на нейната леля. Що се отнася до мисис Дарси, нейната радост за сестра ѝ и за новородената ѝ племенница бе безгранична. Виждайки Джейн с бебето, тя си припомни преценката на мисис Гарднър за младата лейди, изказана доста отдавна: „Ако някога е била създадена жена, за да бъде майка, то това е Джейн Бенет“.

Самата Елизабет през последните седмици като че ли се прероди, доби отново смелост, докато съседите продължаваха неуморимо да се ровят в нещастията на семейство Бенет и оставаха наблюдатели на срама, сполетял по този начин и семейство Дарси. Фицуилям правеше каквото бе по силите му, за да разсее мрачното ѝ настроение, но в последно време рядко се намираще в имението и не можеше да я утеши. Пътуваше често до Лондон и по делото на леля ѝ Филипс, и поради собствените си задължения. Дори когато пристигна радостната вест от семейство Бингли, той отново бе заминал за града. Както той, така и семейство Гарднър ѝ пишеха често за всички промени, нещата бяха поверени в ръцете на най-добрите адвокати. Мистър Гарднър поддържаше връзка със сестра си и се стараяше да ѝ помогне почти през цялото време, за да облекчи положението ѝ, доколкото бе възможно. Елизабет не се съмняваше, че те правят всичко, което можеше да се направи за мисис Филипс, Но какъв щеше да е изходът не се знаеше. Към местните клюки бе добавена още една — съвсем реалните опасения за живота на леля ѝ.

Тези събития тегнеха угнетяващо на съзнанието на Елизабет, докато една вечер тя най-после отстъпи пред настоятелните молби на Силия Монтегю да се отбие у тях на партия карти. Нямаше настроение за развлечения, не знаеше кога сестра ѝ Джейн може да има нужда от нея, а и нещо повече, беше сигурна, че се е простудила. Но мисис Монтегю не искаше да чуе никакви оправдания. Вечерта бе приятно топла, не би могла да подейства зле дори на болен човек. Какво може да повдигне най-добре настроението от една тиха вечер всред скъпи приятели? Пред тези увещания на Елизабет ѝ оставаше единствено да приеме поканата.

Когато видя пред вратата на Монтегю Хол дългата редица от карета, сред които и тази на сър Джефри Портланд, тя се изненада, без

ни най-малко да се подразни. Двамата със сър Джефри без да си разменят и дума, бяха стигнали през последните седмици до необичайно, но приемливо със своята изрядност споразумение: всеки от тях се стараеше да остава доколкото е възможно по-кратко време в компанията, в която се намираще другият, а когато срещата им очи в очи бе неизбежна, се държаха един към друг хладно, за най-голямо удоволствие на изтънченото общество. Елизабет предполагаше, че партньорът ѝ в това споразумение най-вероятно не подозираше за нейното посещение тази вечер. Наред с всичките си качества той не беше небрежен и сегашният му пропуск я разочарова.

Монтегю Хол бе ярко осветен и препълнен с гости. Елизабет, на която ѝ бе предложено да прекара една тиха вечер, удивено се изкачи по стълбите. На вратата портиерът обяви за пристигането ѝ и тя поздрави домакинята с цялата любезност, на която бе способна в този миг. В залата бе нетърпимо горещо, лицата с приятелски изражения — малко. Поброди известно време между насъбралите се групички, каза, каквото трябваше и поне се успокои, че може така да прекара цялата вечер без да се натъкне на своя враг.

В гостната бяха разположени няколко игрални маси за карти и след като удовлетвори изискването на добрия тон за задължителните срещи на вечерта, тя тръгна към тях с надеждата да изтръгне малко развлечение край масата за залагания. Но още на вратата се отдръпна бързо. Сър Джефри, за щастие с гръб към нея, седеше на най-близката маса и речта му бе приковала вниманието на цялата компания. Елизабет щеше да си тръгне незабавно, но напирещата зад нея група влизаци я задържа. Независимо дали ѝ харесваше или не, трябваше да изслуша противника си.

— Признавам си — твърдеше джентълменът, — че би ми се искало ситуацията да е по-различна. Но тъй като не е възможно да настъпи промяна, аз трябва да се държа доколкото мога на разстояние. Не мога с ясно съзнание да простя факта, че толкова благородното име на моите млади приятели е опетнено.

Не можеше и да става въпрос кого или какво има той предвид. Елизабет, след като хвърли поглед наоколо в безмълвна агония, съзря върху себе си насмешливия поглед на лейди Стантън. Прекалено смазана дори да се разплаче, тя се сбогува и си тръгна.

Не разказа на никого за случая, но продължи да страда. Единственото ѝ утешение в Пембърли през този период дойде от съвсем неочакван човек, от мистър Джеймс Лий-Купър. След като му се довери преди известно време и той усети колко дълбоко е нейното страдание по семейството ѝ, тревогата му за нея не се стопи. Напротив, неговата загриженост изглеждаше още по-голяма.

— Мъчно ми е да видя, мадам — започна той разговора си с нея на следващата сутрин, — че обикновено доброто ви настроение продължава да е помрачено. Няма ли сила поне новородената ви племенница да го подобри?

— Не изцяло — отговори Елизабет, усмихвайки се против волята си. — Тя може и да е най-прекрасното дете... не, тя без съмнение е най-прекрасното дете... но (не изпускайте и дума за това пред сестра ми или зет ми), дори *нейните* усмивки не са в състояние да накарат съседите да млъкнат.

— О, скъпа госпожо, моля ви, успокойте се. Ако можехте да видите в каква унизителна светлина се разкриват нашите най-прочути фамилии пред погледа на един скромен архитект, колко по-малко внимание щяхте да обръщате на тяхното неодобрение. Самата лейди Стантън, в чийто дом проектирах тавана преди няколко години, ми даде възможност да разбера с колко такт трябва да действам, за да отклоня чудатите ѝ идеи. Това изящно творение, например — посочи той портрета на Джорджиана Дарси над камината, — тя би окачила в някой тъмен ъгъл, а на негово място би поставила своя любим кон, както е изрисуван от мистър Стабс, чиито платна, според нейната преценка, са ненадминати. А какъв портрет е този! По какъв неповторим начин е уловил сър Хенри Рийбърн сиянието в очите на мис Дарси.

Лий-Купър се умълча. Изглеждаше успокоен от приятната обстановка, както и от това, че постави на мястото им с nelаскавата си оценка най-изтъкнатите английски семейства заради липсата у тях на всякакъв естетически вкус. Той остана известно време загледан в портрета. Наблюдавайки го така погълнат от образа на Джорджиана, мисис Дарси изведнъж бе осенена от мисъл, която само допреди минути би отхвърлила като невероятна. Младият архитект през последните дни започна да задава ни в клин, ни в ръкав много и странни въпроси за сестрата на съпруга ѝ — за нейното детство, за

предпочитанията ѝ по отношение на книгите, кои са любимите ѝ места за разходка. Дори взе нетърпеливо да подпитва кога ще се върне Джорджиана от Розингс. И макар че самият той имаше работа в Лондон, Елизабет знаеше добре това, все отлагаше заминаването си по една или друга причина в продължение на повече от две седмици. Нямахше съмнение в неговите чувства към младата ѝ зълва, Елизабет беше вече сигурна, че той я обича.

Колкото повече мисис Дарси разсъждаваше над откритието си, толкова повече я обземаха тревожни предчувствия. Наистина мистър Лий-Купър притежаваше превъзходни качества, непоколебим характер и остър ум. На неговата възраст той вече си бе създал изключително име в артистичния свят. Самата Елизабет го преценяваше като превъзходна партия. Но семейство Дарси винаги щеше да си остане семейство Дарси, Пембърли, както знаеше прекалено добре, се открояваше над всички останали имения в Англия. Един архитект, колкото и гениален да бе в професията си, за тях, дори и в новия век, си оставаш един търговец. Колкото и да ѝ се искаше да окуражи младия си приятел, тя не би се решила да му вдъхне надежди, които можеха да завършат с горчиво разочарование. Добре беше все пак, че Пембърли нямаше да вижда няколко седмици Джорджиана, както се разбираше от писмото ѝ, пристигнало тази сутрин.

Моя най-обична Елизабет — започваше писмото, Сигурна съм, ти ще бъдеш учудена, че ти пиша от Лондон, имайки предвид предишното ми писмо, в което ти разказах колко добре се чувствам в Розингс. В действителност смятам, че бях прогонена от това красиво място и то не от някой друг, а от моята мила леля, която ме принуди да си тръгна. Но за това — по-късно.

Може би е най-добре, скъпа сестро, че започвам от самото начало. Моето гостуване в Кент тръгна съвсем спокойно. Веднага изпълних молбата ти и посетих твоята отдавнашна приятелка мисис Колинс. Мисля, че нейният усет и напътствията ѝ вече са ми от много голяма полза. За нейния съпруг, твойт братовчед, не мога да кажа много, освен това, че той изглежда е голям почитател на моята

леля и разцъфтява винаги, когато тя го дарява макар и с мимолетното си благоволение.

Нейно благородие, трябва да го призная, се зае много ревностно да ме обучава на правилата на добрия тон, а аз си мисля, че бях прилежна ученичка. Стараех се. Целта ми беше преди всичко да спечеля одобрението ѝ. Но тя все не беше доволна от послушанието ми, а от време на време изглежда дори се съмняваше в него. Съжалявам я, тя би трябвало да знае, че по този начин ме наскърбява.

Няма нужда да обяснявам надълго и нашироко, но нейното безпокойство за братовчедка ми Ан бе причината да ме измъчва така. В действителност, Елизабет, леля ми ме посрещна много студено и съвсем не скри неодобрението си от приятелството ми с един човек, за когото не без основание подозирам, че тя има планове да направи свой зет. Капитан Хейууд е млад, трябва да призная, също и привлекателен. През тези седмици ние бяхме добри приятели — разхождахме се и яздехме заедно с братовчедка ми Ан. Разказите на капитана са прями и оживени, а вкусовете ни по отношение и на книгите, и на музиката са невероятно сходни. Мисля, че бихме могли да разговаряме безкрайно. В същото време Ан бе непрекъснато с нас.

Вчера сутринта имах възможност да посетя мисис Колинс и тя ми повери някои неща, които аз ни най-малко не се съмнявам, че ти знаеш много добре. Жестоко е жена като нея по неволя да се свърже за цял живот с толкова неподходящ човек. На връщане от дома на енорийския свещеник бях потънала дълбоко в размисли над онези важни неща, за които двете си приказвахме откровено — за живота и любовта, когато неочаквано срещнах капитана. Спуснах се към имението тичешком и едва не го съборих, дотолкова дълбоко се бях замислила. Той, както винаги, бе приветлив и двамата се смяхме от сърце на моето невнимание. След като ми предложи ръка, капитанът се нае да ме отведе обратно в Розингс, допускайки, както каза, че една нимфа, вгълбена в съзерцание на природата, може да

успее да предизвика и земните грижи на мисис Елдридж, като я накара да изпече коронния си пай.

Точно тогава се чу шум от приближаваща карета и скоро от нея се показа леля ми. Тя се връщаше от разглеждането на някакви дела за Хънсфорд и едва ли ще мога да ти опиша, скъпа сестро, презрителното ѝ отношение към една толкова жизнерадостна сцена.

— Вие изглеждате като дивачка, мис — каза тя с обичайната си любезност. — Не се ли погрижи Хана за прическата ви преди да излезете?

Тонът ѝ далеч не бе приветлив. Но аз отговорих точно по противоположния маниер, любезно. „Наистина, тя среса косите ми, мадам, но се опасявам, че вятърът опропасти усилията ѝ. Много съжалявам, че не успях да спечеля похвалата на нейно благородие из околностите на Розингс“.

Но моята мила леля не можеше да се укроти. „Една млада госпожица няма работа извън дома в този час — продължи тя. — Ан е научена да оползотворява по-добре утринните часове със заниманията си. Нея никой не може да я види да скита като циганка с разрошени коси и с кална фуста“.

Уверявам те, Елизабет, последните думи бяха повече, отколкото можех да понеса. До този момент бях самото търпение — Гризелда, но да слушам непрестанно обидните ѝ натяквания, бе вече нетърпимо.

„Ан може и да заляга над заниманията си — отговорих аз — или в противен случай, доколкото зная, може и да заспи от скука. На мен ни най-малко не ми се отразяват по този начин. Ще се разхождам навън тогава, когато поискам.“

Не казах нищо повече от истината. Ако нейно благородие се бе въздържала повече, нямаше да бъда принудена да ѝ възразя така. Да, тя бе повече от всякога вън от себе си.

„Твърдоглаво момиче — извика тя е пламнало от гняв лице. — Или промени тона си, или напусни Розингс

незабавно“.

„С най-голямо удоволствие — беше моят отговор. — Необходимо ми е само да наредя на Хана да подготви отпътуването ми. Няма да мине и час и вие ще се уверите, че съм отпътувала. А на вас, лелю, приятен ден“.

Трябва да се съгласиш, скъпа Елизабет, голяма грешка беше от нейна страна да се отнесе така ужасно към човек, чието единствено желание бе да достави радост. Утешение ми е това, че заминах за Лондон, за да се срещна с обичния си брат, който вижда след случилото се моите терзания, съчувства ми и се възмущава от постъпката на леля ни. Нищо, че има слабост към нея. Той скоро ще се върне от делови разговори в Чансъри Лейн, тогава ще мога да му разкажа всичко.

Твоя, изпълнена с обич,

Джорджиана.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

— Прескъпа, Луиза — поде припряно Каролайн Бингли няколко дни след последните събития, — да знаеш колко съм съкрушена. Напуснах Гросвенър стрийт незабавно след като закусих и когато стигнах магазина на Круук и Бесфорд бях все още в добро настроение. Но каква сцена се разигра, когато влезнах в магазина? Там беше претъпкано. Наложих се да чакам цели петнадесет минути преди да ми обърнат внимание. През това време видях не по-малко от три дами, които изглеждаха по-модерно облечени от мен!

Съсипана от видяното, тя се отпусна на дивана:

— Не мога да понеса мисълта колко сме изостанали от модата с тебе, скъпа сестро. Трябваше да се увериш колко малка е вероятността човек да се натъкне в провинцията на добър вкус, та дори и в Бат, независимо от претенциите му за големи магазини. Ако можех да допусна наистина какъв ще бъде резултатът след отсъствието ми от града за месеци, щях да те помоля ти да се заемеш с моите задължения в Уилтшир. Кълна се, че не съм на себе си. Дори украшенията ми не са модерни... моите модели... аз, чийто вкус във всяко отношение е така ценен. Ще повикам мисис Лам тук още този следобед, за да обсъдим тези неща. Не ни остава нищо друго, освен да измислим нови модели, украсени с продълговатите мъниста.

За Каролайн Бингли бе жизнено необходимо да я възприемат като единствената най-красивата жена. С добро образование, със значително състояние, на двадесет и четири години тя имаше и завидно елегантен вид, който можеше да бъде придобит единствено с цената на почти всички други достойнства. Така опакованата ѝ особа изглеждаше самото съвършенство, маниерите ѝ — такива, че никой не би могъл да открие в тях нито един пропуск, с изключение на малкото хора, които бяха дотолкова придирчиви, че да очакват от нея някаква проява на истинска топлина. Накратко, тя бе достоен представител на висшето общество.

Каролайн изпита известно разочарование, когато мистър Дарси от каприз реши да се ожени за Елизабет Бенет, вместо за нея. Неговият избор в началото предизвика скандален отглас — нали беше обвързан с обещание към братовчедка си Ан. Скоро, след като откри, че обектът на неговата измяна е не самата тя, а друга, Каролайн се почувства оскърбена. Брат си Чарлз тя отдавна възприемаше като глупав и наивен, но за Фицуилям Дарси имаше много по-добро мнение. Един мъж с такова влиятелно положение в обществото би трябвало да се насили поне да се нагоди към неговите изисквания.

След този случай непоколебимата Каролайн бързо превърна разочарованието си в изгода, като посвети цялата си енергия с още по-голям жар на онова, което тя намираще за свое най-изгодно капиталовложение в живота. Стремещт ѝ бе да достигне първенство във всяко начинание, без значение какво или кого щеше да ѝ коства това; да общува единствено с хора от своя собствен кръг и да постави на мястото им онези, нисшите; да се омъжи, когато реши, за най-ревностния привърженик на аристократичното потекло, от виден род, достоен за нея или дори на по-високо стъпало от нея. Дарси може и да се компрометира, но мис Бингли на всяка цена ще продължи да бъде вярна на идеала си. Осъществяването на това задължение не я безпокоеше ни най-малко. Нейното състояние бе непокътнато, нейната красота — ненакърнена, така че тя без опасения очакваше с нетърпение да бъде оцастливена от нечия знатна кръв преди да я връхлетят и състарят годините.

Междувременно Каролайн Бингли продължаваше да се радва в пълна степен на мнението, че е дама с превъзходен вкус, което получаваше от обкръжението си, и от своята собствена особа. В това си качество тя реши най-великодушно да прекара зимните месеци в изключително голямото имение на зет си мистър Хърст в Уилтшир, получено съвсем наскоро в наследство. Там тя даваше на щастливата си сестра съвети за обзавеждането на къщата, полагаше големи старания, за да се сдобие с цветущите ѝ хвалебствия за изключителния си вкус, радваше се на най-щедро гостоприемство, което можеха да ѝ предложат. Оттам тя придружи семейство Хърст до имението на брат им Чарлз Пелам Хол.

Връщането им в Лондон бе решено почти веднага след раждането на тяхната племенница, когато бе възможно според добрия

тон. Мисис Хърст бе споделила, че тя не би могла „...да издържи и минута повече в присъствието на онази жена“. Ставаше дума, разбира се, за другата гостенка на семейство Бингли, мисис Бенет, от която силно се дразнеше.

— Аз съм в състояние, скъпа сестро — довери мисис Хърст на мис Бингли, — да се отнеса снизходително към грубостите ѝ, към нейните изстъпления на радост при вида на внучката ѝ, към досадното ѝ любопитство по отношение на имота на нашия брат. Но това, че тя се осмелява да интимничи с нас, не би могло да се понесе!

— И тя става все по-дръзка, скъпа Луиза — съгласи се Мис Бингли, оживена най-последно от тази чудесна тема за разговор, — при все, че ние заявихме отрано и ясно нашите изисквания. На Джейн Бингли ние по неволя причиняваме страдания, но въпреки недостатъците на възпитанието си тя е лика-прилика на Чарлз. Но да бъдем принудени да седим на масата заедно с нейната майка е повече, отколкото роднинските задължения изискват.

Смехът на сестрите след тези думи им достави удоволствие, каквото рядко получаваха в компанията си.

Сега, след като се бяха завърнали в Лондон, чудесно прекараното време в насмешки срещу провинциалните навици ги сближи, а това единомислие между тях бе най-приятната част от сестринската им обич.

— Какви черни и недодялани стават ония в провинцията — продължи любимата тема мис Бингли. — Кълна се, че за малко да объркам най-голямото момиче на семейство Монтегю с някоя доячка. В Академията по-скоро бихме излезли да се поразходим на слънце, отколкото да играем на крикет.

По време на юношеските си години мис Бингли бе посещавала една от първите семинарии в града. Сестра ѝ, която не бе имала тази възможност, тъй като бе навършила необходимите години малко преди баща им да се сдобие със знатната титла, във времето когато търговията му даде възможност да си я купи, побърза да отвърне:

— Моят съпруг — започна тя ентузиазирано — винаги казва, че няма такова възпитание, което да сближи двата свята. Селските хора са прости и той например не е в състояние да ги проумее. Но изискванията на мистър Хърст са високи — той е учил в Оксфорд.

Мис Бингли, в желанието си да избегне колкото се може по-бързо темата за съпружеството, както и нейната сестра — темата за образованието, с удоволствие отклони разговора към работата им в Лондон.

— Колко по-приятно е да се върнеш в града — възкликна тя въодушевено. — Сигурно започваш да разбираш, сестро, колко неотложно бе идването ни в Лондон. Не само моят гардероб изисква внимание, Луиза. Спомни си и за твоите завеси. За да сме сигурни, че те ще са най-красивите, които някога са виждали в Уилтшир, трябва волю-неволю да се посветим на магазините за ленени платове.

Мисис Хърст, удовлетворена от себеотдаването на сестра си, побърза да отвърне с подobaваща топлота. Тя, от своя страна, увери Каролайн, че ще положи всички усилия, за да им осигури места в театъра Друри Лейн за събота, за да не се окаже, че не е останала свободна ложа.

— Много е досадно, че в последно време Кийн е толкова на мода! Само преди една седмица лейди Графтън не могла да намери никакви места и била принудена да отиде на друга пиеса в Литл Тиътър. Евтина пиеса, лошо изпълнение и нямало нито един човек от нейната класа в салона.

Натоварени с такива тежки задачи, двете сестри се предпазиха от нещастиято да се осланят поотделно на силите си. Освен това Каролайн Бингли чувстваше свои собствени душевни терзания, за които не бе казвала нищо дори на сестра си. Разбра, че красивият капитан Хейууд е заминал от имението на сър Джефри в Розингс и нещо повече — след това щял да се отправи за Лондон. Тези новини представляваха за нея огромен интерес.

Мистър Хърст скоро се присъедини към тях. След като любезно прие чаша чай, с неочаквано за него оживление той им разказа за учудилия го инцидент в дома на мистър Дарси наблизко. Мистър Хърст се отбил у техния съсед и когато му казали, че той не е в къщи, с удивление открил там мисис Анзли, бившата гувернантка на семейството, която сега живеела в дома. Настроението на госпожата било великолепно. Той я поразпитал за причините на тази радост, при което разбрал, че бившата ѝ господарка, Джорджиана Дарси, неочаквано пристигнала да види брат си. Според него това карало

мисис Анзли да бъде преизпълнена с радост, а човек би си помислил, че се е сдобила с куп пари.

— Мис Дарси в Лондон? — учуди се Каролайн. — Колко странно. Бях сигурна, че тя от доста време е в Кент. Това момиче със седмици не се занимава с нищо друго, освен да се забавлява.

— Аз се учудвам на нейната представа за скромност. Защо да не си стои в провинцията, за да продължи да се отдава на любимите си занятия и да изучава усърдно музика? Не са ли предостатъчно наследничките в Лондон? Страхувам се, че тя става вятърничава като много от връстниците си и мисли само за забавления.

Мисис Хърст трябваше да добави печално собствените си страхове за младата лейди:

— Не мога да не отбележа липсата на дисциплина у нея. Тя има собствено мнение по извънредно много въпроси, недопустими за толкова млада особа като нея. И държи да го изрази където и да бъде. Човек не може да се преструва, че влиянието на семейството върху нея през последно време е достатъчно благоприятно. Горката Джорджиана, тя бе толкова обещаващо дете. Но, подтиквана от обкръжението си, не се учудвам, че става все по-своенравна. И това, уверявам ви, може да доведе до лоши последици.

ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Мистър Дарси имаше вече представа за добрия усет на мистър Гарднър. Сега, когато по причина на последните събития трябваше често да бъде всред обкръжението на този джентълмен, откри, че той притежава дори рядко приятен характер. Самият Дарси бе резервиран и извън своя най-тесен кръг рядко му се удаваше да преодолее тази своя черта, която доста често му спечелваше репутацията на надменен човек. Но в компанията на мистър Гарднър, той откри, че може да прояви топлината на чувствата си по-свободно, отколкото всред много други, с които се познаваше цял живот.

Чичото на Елизабет, освен, че проявяваше проникателност в разрешаването на деловите въпроси, в обикновен разговор изпъкваше като непретенциозен мъж с остър ум, съжденията му бяха премерени, а маниерите му — сърдечни, както към неговия най-дребен чиновник, така и към самия Фицуилям Дарси. Младият джентълмен обичаше също така и уважаваше и сър Джефри Портланд, но знаеше, че с него винаги трябва да бъде нащрек заради високото му положение. Докато у сър Едуард Гарднър той непрекъснато откриваше истински изключителни черти на характера, базирани не на знатно потекло, а на чувство за такт и топлота. А като се добави към всичко и добротата на този джентълмен, макар понякога тя да бе неразумна и фактът, че *той* бе човекът, довел Елизабет в Дарбишър и в дома на Дарси, щеше да бъде наистина странно, ако двамата не бяха се сприятелили така бързо, както направиха.

Те имаха навик в дните, когато се консултираха с адвоката на Дарси, да се разхождат дълго и спокойно след това по Чансъри Лейн и из Сити по посока на Грейсчърч Стрийт, към дома на мистър Гарднър. По пътя обсъждаха най-добре, преодолявайки трополенето на каретите и виковете на амбулантните търговци, не само хода на делото, но и въпроси от всякакви други теми.

Вечерта, няколко дни след пристигането на Джорджиана в Лондон, по време на която тя се чувстваше задължена да вечеря с тях,

дватамата бяха доста заети. Занимаваше ги последното безразсъдство на правителството, шокиращото нарастване на просяците в Сити, похвалният напредък на новото течение в архитектурния стил на мистър Наш в западната и източната част на града. Техният взаимно удовлетворителен разговор прищпорваше стъпките им и когато те пристигнаха на Грейсчърч Стрийт, камбаните на Боу Белс звъннаха едва пет пъти. Часът бе точно пет.

— Наистина мистър Гарднър — поде оживено неговата лейди, когато гостите им бяха настанени удобно в гостната, — вие пристигнахте точно навреме. Междувременно Фредерик измъчваше Мери до безумие, а Хариет преследваше както винаги Ричард. Отдавна е настанал моментът за здравата бащина ръка.

Лицето на мистър Гарднър, прекалено любящ баща, за да си позволява престорено великодушие, макар и да се радваше на доброто настроение на децата си, доби сурово изражение. Той се упъти веднага нагоре по стълбището към детската стая, за да въдвори ред.

Моментът бе подходящ за мистър Дарси да размени няколко думи насаме с добрата си приятелка мисис Гарднър. Винаги възвеличавана от своята племенница, тя самата отдавна бе спечелила симпатията на младия човек с чистите си помисли и с тънкото си възприятие. Веднага след излизането на съпруга си тя се обърна към Дарси:

— И мистър Гарднър, и аз отдавна жадувахме да видим мис Дарси. Възможностите до този момент да я опознаем бяха нищожни, макар и писмата на Елизабет винаги да я възхваляват. Тя я описва като едно жизнено създание, с остър ум и преди всичко с необикновена любов към книгите, чувство, на което нейната снаха отбелязва, че самата тя е трябвало да посвети повече време.

— Без съмнение тя е точно *такава* — отбеляза нейният брат с въздишка. — Но вие, мисис Гарднър, която добре познавате помислите на младите, най-добре знаете, че нито чарът, нито интелигентността могат да заменят женската кротост. Самото й необичайно идване тук е недопустимо. Нашата леля Катрин, трябва да се знае, е една изключителна жена. Оказва се, че тя е разговаряла със сестра ми малко строго. И какво е направила мис Джорджиана в отговор — скочила и дошла в Лондон. Нещо повече — тя очаква да й простя за тази й

постъпка. Радвам се, че е тук, но такова поведение от една млада лейди е некрасиво и аз не намирам прошка за него.

— Трябва на всяка цена да се има предвид благоприличието, разбира се — съгласи се мисис Гарднър. — Но смея ли да ви уверя, мистър Дарси, като човек, чиито напреднали години са му дали опит със своенравните млади госпожици, че подобни нежни цветя трябва да бъдат отглеждани с любов? Джорджиана, както ме уверява Елизабет, е надарена с невероятен усет, с превъзходни качества. Каквото и да правите, те не бива да се погубят.

— Както всъщност и става — отговори той, откривайки скоро, че е в състояние да се довери на мисис Гарднър повече, отколкото дори на съпруга ѝ. Затова продължи малко по-разпалено: — Уверявам ви, мадам, че се чувствам в тази ситуация съвсем объркан. Помислите на младите госпожици са непознати за мен, майка ми почина, когато бях още момче, а сестра ми, колкото и много да я обичам, доскоро бе твърде малка, за да ми прави истинска компания. С една дума аз прекарах юношеските си години в обкръжението на млади хора единствено от моя пол, другият, до ден днешен, остава за мен загадка. Моята Елизабет ме научи на много, почти всеки ден откривам колко малко съм знаел за света. Сигурно *това* обучение трябва да трае цял живот. Влиянието на моята жена въздейства не само на мен. Наблюдавам как самата Джорджиана се извиси, тя бе едно боязливо създание, плахо при появата си в обществото. Преди не повече от две години, както и вие самата си припомняте, тя не бе в състояние да поръча сервирането на обикновен чай. Честно казано, обаче, нейният стремеж да чете още от малка я тласна към прочувствени и драматични стъпки. А сега, когато има подкрепата на моята въодушевена съпруга, тя става напълно неуправляема. Положението в Пембърли бе трудно. И ето я сега в Лондон, докато Елизабет е в Дарбишър, а на мен, скъпа мисис Гарднър, дори и на ум не ми идва какво да правя тук с нея.

Мисис Гарднър би се усмихнала, виждайки го толкова умислен от един обикновен младежки изблик на чувства, но разбра, че той изцяло бе погълнат от проблема, затова се въздържа и отговори сериозно:

— Моля ви, успокойте се, скъпи мистър Дарси. Прекомерните емоции всред младите могат да се окажат мъчителни за техните

родители, но с подходящи напътствия те се оказват истинския материал, от който се раждат най-изисканите мъже и жени. Джорджиана, както предполагам, няма нищо лошо наум и ако понякога се държи предизвикателно, тя съвсем не това има предвид. В противен случай аз бих се разколебала дали да подкрепя независимостта на вашата сестра.

И не след дълго мисис Гарднър получи възможността да направи по-категорично заключение, тъй като се появи самата млада лейди. Мис Дарси наистина влезе с неподправен порив, чудесен цвят на лицето и приповдигнато настроение, радостна да види лелята на Елизабет отново, тъй като отдавна не я бе виждала в Пембърли... и не е ли Лондон прекрасен през пролетта... При тази гледка дори и нейният брат, против волята си, не можа да се сдържи и се зарадва.

Що се отнася до мисис Гарднър тя едва можеше да прикрие удивлението си. Елизабет бе й писала колко е пораснала Джорджиана, но *тази* жизнерадостна млада дама се оказа нещо съвсем различно от плахото момиченце, което тя бе видяла за последен път в Пембърли преди две лета. Нейното изражение бе открито, речта й — макар и непретенциозна, носеше удоволствие на всички.

Мистър Гарднър, който тъкмо се завърна в стаята, бе очарован:

— Толкова дълго време мина от нашата последна среща — заговори той развълнуван още с влизането си. — Но годините, ако мога да кажа така, мис Дарси, са ви били само от полза, за да разкрият в пълната светлина онова, с което природата щедро ви е дарила. От сватбата на Елизабет мисис Гарднър и аз много пъти решавахме да посетим Дарбишър, но винаги се намираше някое служебно задължение, което да ни спре. Сега съм решил — поклони се той към Джорджиана, — че те повече няма да могат да ни задържат.

Младото момиче поруменя малко от този въодушевен тон и отговори с усмивка:

— Опасявам се, че *там* ще намерите малко промени. Лондон, както виждам, се е променил само за две години неимоверно. Докато на село нищо не се променя, освен реколтата. Но, скъпи ми мистър Гарднър — продължи тя с тих и печален глас, — кажете ми какво се случи във *вашия* живот, откакто се видяхме за последен път. Моля ви, кажете ми какво става с нещастната ви сестра.

Дарси трепна от последните ѝ думи. Пренебрежението на Джорджиана към дискретността за нейния брат бе волност, която той трудно би оправдал от страна на някой непознат. В случая, когато тя идваше от негов близък роднина, той не можеше да направи нищо. Но в приказката на момичето с усещаше такава загриженост, че тя би могла да разоръжи не само най-критично настроените, а и най-суровите съдници. Или най-вече тези, които бяха свързани с любящи братски връзки.

Мистър Гарднър съвсем не се обиди:

— Не се безпокойте, Дарси — обърна се той първо към него. — Мисис Гарднър и аз се осмеляваме да приемаме вашата сестра, както вас самия, като членове на едно семейство. Ние можем да говорим пред нея така искрено, както и пред останалите от него. Аз видях мисис Филипс вчера, мис Дарси. Благодаря ви за грижата. Здравето ѝ е сравнително добро. Затворническата ѝ килия е приемлива, ако не пищна и, слава богу, поне я хранят добре. А ако става дума за изгледите, какво я очаква, кой би могъл да каже. Нейното дело не се гледа в съда от седмици и Фордайс не може да направи никакви предвиждания за изхода му. Мистър Филипс все още говори за уреждане на нещата, с онзи мошеник Търнър, докато вашият брат и аз правим всичко възможно, за да го разубедим. Самата мисис Филипс, горката лейди, е в много унизително състояние. Тя да бъде лишена от свободата си, а нейният надзирател, както се оплаква сестра ми, не може да играе дори табла! Но — въздъхна мистър Гарднър, — опасявам се, че моята сестра винаги е била малко наивна, дори и нещастieto ѝ не можа да промени нейното мислене.

Не след дълго компанията се премести в трапезарията. Вечерята на мисис Гарднър бе обилна и изискана, и бе сервирана без никакво суетене. Човек би си помислил, че нейното скромно домакинство се състои от толкова готвачи, колкото са френските гастрономи в самия Пембърли. Разговорът около тази превъзходна маса не можеше да бъде друг, освен искрен. И развълнуваният възглас на мисис Гарднър дойде от само себе си:

— Трябва ни само още един човек, за да е пълно удоволствието ни. Скъпи мистър Дарси, скъпа мис Дарси, само си помислете колко радостна щеше да бъде нашата компания, ако Елизабет беше тази вечер тук.

— Твърде рядко напоследък виждаме нашата племенница — съгласи се мистър Гарднър. — Нейното щастие, както знаете, е и наше щастие, но да си призная и мисис Гарднър, и аз неведнъж тъгувахме, че тя реши да го потърси на сто и повече мили от Лондон. Миналата година мисис Гарднър легна болна от треска и тогава, ако знаехте, колко ни липсваше нашата приветлива Лизи. Когато бяхме отделени от приятната ѝ компания, можехме да я повикаме само с една бележка и тя още същия ден пристигаше да ни види.

— Ужасен неблагодарник — разсмя се съпругата му, — *това* ли беше най-доброто ти предложение за Елизабет? Да ни служи като милосърдна сестра? Не — доби тя по-сериозен вид, — вие говорите просто за приятел, мистър Гарднър. Много им е добре така на мъжете, разнищвайки, както те правят, земните дела да могат да си изберат и вземат техните половинки, където и да са. Ние жените имаме нищожен избор. Цяло щастие е, ако съдбата ни запрати всред онези, които не са ни съвсем неприятни. И колко невъобразимо рядко ни се случва да срещнем единствения, чието общество ни осигурява не просто комфортни условия, а предизвиква разума ни... и колко много по-ценна е такава среща, каквато е в случая с Елизабет.

Джорджиана бе разтърсена от тези думи. Прекалено често нейният собствен живот и бе струпвал изпитания, пращайки ѝ компания на хора като Каролайн Бингли или Ан де Бърг. И едва в последните години с появата на Елизабет тя видя, че пред нея може да се разкрие къде-къде по-добра възможност. И ето, че тук, най-после, в лицето на мисис Гарднър тя намери една дама, която отдаваше на разума такова първостепенно значение, каквото той имаше и за Елизабет.

— Искам да ви кажа — възкликна тя с пламнали очи, — че за мен хармонията на душата е по-ценна от всяко нещо в залите на замъците. Обичам онази лейди от баладите, която с радост би се простила с пухената си постеля, за да „замине с пъстрия цигански табор“, както и аз, ако намирам тяхната компания за желана.

Дарси, който изслуша словата им с нарастващо удивление, повече не можеше да се сдържа:

— О, да, не ще и съмнение, имайки предвид, че можеш да вземеш със себе си не едната, а и двете си прислужници. Джорджиана, скъпа моя, твоите романтични влечения са чудесно нещо, но ти трябва

да прекарваш времето си, като се насочиш към по-нататъшното си сериозно образование, отколкото да пълниш главата си с поезия.

— А не бихте ли предпочели, сър — прекъсна го мисис Гарднър, — вашата сестра да рецитира наизуст главните реки на Русия и Китай или някои от онези ненужни, но модерни сега знания? Говорите за образование, мистър Дарси, но аз наричам образование не онова, което задушавя жената с инцидентните си постижения, а онова, което ѝ вдъхва вяра в собствените сили и я приучава да разсъждава. Точно *то* оформя добрия вкус, насажда принципи и, води в крайна, сметка до най-ползотворния край, до разбирането на самата себе си. И ако Джорджиана го намира не в книгите по история, а в поезията, тогава тя трябва да чете поезия.

Джорджиана бе изумена. Тази жена се осмеляваше да изрази собственото си мнение и го правеше с ясното съзнание, че дори мистър Дарси от Пембърли ще се вслуша в нея. Още по-въздействащ от прямотата ѝ бе фактът, че каузата, която тя прегръщаше, бе също така и каузата на Джорджиана. Тук имаше една жена, с която тя можеше да се сприятели.

Дарси прие с любезен поклон думите ѝ. След малко на масата бе сервирано ястие от птица и вечерята продължи по начин, който носеше радост и за ума, и за небцето.

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Капитан Хейууд междувременно също бе напуснал Розингс и бе заминал за Лондон. За съжаление товарът от неговите делови задължения не му позволявал повече да губи времето си и било крайно време да замине.

Още същия ден той бе в града. След като си намери квартира на Джордж Стрийт и се настани удобно незабавно се зае със своите дела. Неговото първо посещение на следващата сутрин бе на Гросвенър Скуеър, където, за жалост, разбра, че мистър и мис Дарси са излезли, затова трябваше да се задоволи единствено да им остави бележка. При следващото посещение му провървя повече. Домът на мистър и мисис Хърст не бе далеч, до него можеше да се стигне пеша. *Това* семейство се оказа в къщи и с готовност го прие, макар да се налага да признаем, че домакините бяха малко изненадани и доста объркани.

Мистър Хърст, настанен в гостната, като за начало възторжено си припомни капитана от бала на Джорджиана Дарси и го обсипа с най-топлите поздравии, на които бе способен.

— Дамите — започна разговора той — със сигурност ще се зарадват на вашето пристигане. Аз също се нуждая от компания, тъй като Лондон е оредял през този сезон. Случайно да имате влечение към залаганията, сър?

— Някога имах — отговори младия човек, — стоях край игралните маси и залагах. Това е развлечение, което, охотно приемам, в случай, че компанията си заслужава, а залозите са достатъчно високи.

Отговор като този предизвика интереса дори на мистър Хърст:

— У Брук аз намирам, че тази година те са сравнително добри, но за онези у Уайт не бих дал и пукнат грош. Виж в кръчмата на Грей стават чудесни борби с петли. Аз спечелих четиридесет паунда миналия вторник, освен това там се разнасяха най-забележителните писъци по време на подобен бой, които някога съм чувал от Архангелов ден насам.

След като намери отдушник да изстреля по такъв префинен начин слабостта си по някои забавления в Ситито, мистър Хърст се умълча, тъй като домакинските му задължения се бяха изчерпили. Не след дълго към тях се присъединиха и двете дами. Мис Бингли влезе развълнувана, видът ѝ бе чудесен — да можеше само любезният капитан да забележи, че украсата на бонето ѝ трепери от последните нюанси на модата. Веднага бяха предложени закуски и студено месо, съответно приети със задоволство, след което разговорът потръгна.

Мис Бингли бе много радостна да види капитана, донесъл със себе си самото дихание на чудесния въздух в Кент. Тя също напоследък прекарала доста време в провинцията, но не така ползотворно, както той. Добре им е на мъжете в униформи! Но тя, която трябва да бъде в крак с модата, сега с огорчение разбира, че е изостанала от нея. Капитан Хейууд знаеше най-малко, от който и да е друг млад човек за грижите на дамите по тоалетите им, но затова пък не можеше да забрави своите задължения. В следващия миг той незабавно се зае да отбележи на дълго и на широко колко цветът на тази рокля отива на очите на мис Бингли. Докато тя на свой ред ги сведе от скромност. После се заинтересува от неговите делови срещи по време на престоя му в града. Капитанът бе затруднен да отговори съвсем точно, тъй като имал предвид много задачи, но се надявал (казано с многозначителен поглед), че плановете, които щял да си набележи, да включват и срещи с приятели. Тя, окуражена, запита вежливо дали поканата за вечеря с тях още тази вечер не би взела връх. Той, уви, бил зает на друго място, но очаквал с най-голямо нетърпение да бъде още веднъж в компанията на двете сестри до края на седмицата.

Всички изпитаха неописуемо удоволствие от тази среща, преди капитанът да се отправи към останалите си посещения.

По-късно същата вечер Каролайн Бингли разкри своето сърце пред сестра си. След като изтърпя с поносимо настроение компанията на зет си по време на вечерята и играта на карти и като се увери след известно време, че стопанинът на къщата е отишъл у Брук за любимите си залагания, тя най-после довери на сестра си отдавна таеното чувство.

— Аз не съм някоя студена жена, Луиза. Искам да ти призная, че много очаквах да срещна капитан Хейууд в Лондон, не, по-точно ще е да кажа, че усещах със сърцето си идването му тук, дотолкова настоятелни бяха неговите ухажвания в Дарбишър. Скъпа моя — добави тя с известно задоволство, — ако той продължи по този начин, мисля, че ще се окажа в опасност.

Мисис Хърст я слушаше съсредоточено, но в същото време трябваше да отбележи, че в главата ѝ се въртяха по-реални мисли: каква ли картина щяха да представляват те в театъра Друри Лейн на следващата седмица, в компанията на такъв красив офицер.

— Мислиш ли, че „Завербуваният офицер“ е подходяща пиеса за нашия морски приятел, Каролайн? — запита тя в следващия миг. — Не е ли тя повече за пехотните, отколкото за морските сили? — и за да не си помисли сестра ѝ, че онези, които не са завършили Академията, са напълно неграмотни, добави: — Колко жалко, че мистър Кийн не е ангажиран в „Бурята“.

Капитан Хейууд през това време се върна в квартирата си, за да открие въвн от себе си от радост, че го очаква послание, написано от ръката на мис Дарси. Тя съжеляваше за пропуснатата възможност да се видят, но се утешаваше с надеждата тя и мистър Дарси да се радват на компанията му по време на концерта следващата вечер на Гросвенър Скуеър. Без да се поколебае джентълменът изпрати послание, в което приемаше поканата.

Джорджиана с голяма изненада видя писмото на капитана, след като се завърна от сутрешната си разходка с файтон. Не беше ли той силно привързан към Розингс тогава, когато тя трябваше да си замине оттам? Съдейки по вида му, неговото желание да остане там бе явно. И все пак, ето го в Лондон, а квартирата му е на някакви си петнадесет минути от техния дом. Възможно ли е, могъл ли е толкова скоро да въстане срещу властните желания на нейно благородие и да каже сбогом и на нея, и на дъщеря ѝ? И ако точно за това ставаше дума, възможно ли бе причината да е самата тя? Здравият ѝ разум веднага отхвърли тази нелепа мисъл. Щом капитан Хейууд бе дошъл така ненадейно в Лондон, сигурно става дума за работа, за която Джорджиана не знае, някакви дела, свързани с пари или с

адмиралтейството. Каквато и да се окажеше причината, едно беше сигурно, той бе в града, а тя не можеше да скрие радостта си от пристигането му.

На следващата вечер Джорджиана се приготви доста преди насроченото време. Младият офицер също бе точен. С влизането си огледа гостната и веднага улови възможността да поговори насаме с Джорджиана. Нейното внезапно заминаване от Розингс му причинило, както каза той, повече мъка, отколкото тя може да предположи. Съвместната им езда из Кент с всеки ден му ставала все по-скъпа. След заминаването ѝ за него не останали никакви удоволствия.

Джорджиана не знаеше какво да отговори и бързо промени насоката на разговора. Надявала се спешните задачи, които го довели в Лондон неочаквано да не са нещо сериозно. Но точно тази тема промени държанието му изцяло.

— Не се осмелявам да ви говоря за работата, заради която съм тук, мис Дарси. Тя е от такова естество че... — той изведнъж замълча и остана безмълвен известно време.

Джорджиана го наблюдаваше слисана. Ако не бяха предходните му думи, тя можеше да предположи, че той се кани да ѝ направи признание! Но след малко той скочи от стола си и закрачи из стаята, мърморейки едва чуто за *някакви* дела, които тегнели върху него и единственото разрешение могло да се постигне само в Лондон. Недоумението на Джорджиана нарастваше.

Виждайки смущението ѝ, капитанът незабавно се окопоти и се опита да я разсее:

— Не само аз единствен бях смутен от вашето внезапно заминаване, мис Дарси — заговори той с по-весели нотки в гласа. — Като „изумена и силно шокирана“ описа себе си многократно вашата скъпоценна леля, а за разнообразие твърдеше, че е „шокирана и силно изумена“!

Джорджиана не бе научена да се присмива на по-възрастните от нея и се удиви на лекотата, с която нейният събеседник го правеше. Но си спомни бързо, че самата Елизабет прибъгваше в много случаи до шегата. Освен това шеговитата имитация на младия офицер я накараха да се усмихне независимо от нежеланието ѝ.

Окуражен, офицерът продължи:

— Нейно благородие никога преди това не се е срещала с такова непристойно държание. Само да си представи човек, *нейната* племенница си е втълпила, че може да има собствена идея или мисъл. Срам за вас, мис Дарси, за подобно безобразие!

Така представеният образ на лейди Катрин бе така забавен и на двамата, че те се смяха, докато Джорджиана изведнъж се сепна и въздъхна:

— Моята скъпа леля. В действителност, сър, аз се страхувам, че нищо от онова, което правя, не й доставя удоволствие, няма значение от случая. Уви, налага се да кажа мнението си, но тя мисли не по женски. Като доказателство за моето послушание, тя би ме накарала да седя цял ден над ръкоделието си.

— Мисля, че такава вероятност е много малка, мис Дарси — отговори той с възхищение. След което я погледна право в очите и продължи прочувствено: — Сега ми се струва, че ние сме се срещали само в провинцията. Там, където Дарбишър и Кент ни обгръщаха двамата със своя упойващ въздух и със зеленината си. Никога преди не съм ви виждал в модерния Лондон, накъдето върви потокът от модерни дами. И ако смея да отбележа, сравнението съвсем не ви накърнява. Вчера, когато не намерих вас и мистър Дарси у дома, се натъжих и от благоприличие се отбих у близките ви съседи, мисис и мистър Хърст, и сестрата на мисис Хърст — Каролайн Бингли. Те наистина са стилно облечени... не ще и дума... и хубави по свой начин... Но *вие*, мис Дарси, колко малко ви интересуват такива незначителни неща и все пак — той се вгледа в нея с особена топлина — точно у вас я има онази жизненост и лекота, която ви съпровожда навсякъде, където и да сте, било то Бейкьюел или Гросвенър Скуеър.

Последните му думи бяха прекъснати от появата на мистър Дарси. Макар че в началото се учуди, че сестра му вече се е приготвила и разговаря с техния далечен братовчед така приятелски, както с отдавнашен познат, той поздрави госта любезно с добре дошъл на Гросвенър Скуеър. Изрази и надеждата си, че не е прекалено притеснен от близостта на квартирата му до сградата на мистър Наш!

Но енергичният капитан не можеше да бъде разубеден:

— Аз се възхищавам, сър — подчерта той и с тона си, — на вашето благотворно настойничество над тази млада личност, тя е

достойна за вашата грижовна ръка. Аз самият се убедих в нейното чувство за собствено достойнство преди няколко дни, когато имах щастието да бъда свидетел на случая, когато тя изсипа огън и жупел срещу своята забележителна роднина, лейди Катрин — при тези думи той хвърли към Джорджиана поглед, изпълнен с топлина и смях. — Когато мис Дарси се заеме с нещо, струва си да се види, че тя не може лесно да бъде победена.

За нещастие ефектът от това хвалебствие по адрес на мистър Дарси не беше онзи, който офицерът бе търсил.

— Моята леля — каза Дарси студено, — макар и непреклонна, е жена с много достойнства и не бива да бъде взимана несериозно. Домът на нейната племенница, на която тя желае единствено доброто, съвсем не е мястото, където някой може да ѝ се присмива. Джорджиана не би постигнала много, ако с нея трябва да се говори със заобикалки. Но понеже е още млада, не бива да бъде подтиквана към неуважение на по-възрастните. Надявам се, че не одобрявате нейното прибързано заминаване от Розингс.

Лицето на капитана доби загрижен вид:

— Сър — започна той прочувствено, — вие не сте разбрали думите ми. Аз съвсем не подтиквам сестра ви към непослушание. Струва ми се, че тя няма нужда от наставления. Що се отнася до нашата леля, тя е моят благодетел и аз не мога да мисля за нея друго, освен най-доброто — след това потисна усмивката си, тъй като се обърна отново към Джорджиана и продължи: — Мис Дарси и аз дадохме воля на добродушния ни смях заради някои особености в характера на нейно благородие, нещо, което и вие ще се съгласите, не е най-ужасното нарушение на етикета.

Това просто оправдание и уверения тон, с който му го предложи офицерът, изненадаха Дарси. Срещу него стоеше един млад мъж, който намираще своите собствени съждения за неоспорими в сравнение с общоприетите норми за благоприличие и затова държеше да покаже, че няма нужда от поучения, дори от толкова изтъкнат наставник като мистър Дарси.

Тъкмо в този момент бе съобщено за пристигането на семейство Гарднър, последвани скоро и от други гости, сред които семейство Хърст и Каролайн Бингли, чиято поява сложи край на тази размяна на реплики. Музикантите също се събраха и младите хора се

присъединиха към тях. Капитан Хейууд седеше като у дома си между младата стопанка и нейната елегантно облечена и изключително учтива приятелка Каролайн Бингли.

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Малко са щастливците, които могат да изберат с най-голяма прецизност приятелите си и да се осланят наистина на тях. В Хънсфорд, в дома на енорийския свещеник продължаваше посещението на Мария Лукас и Кити Бенет. То едва ли можеше да удовлетвори изискванията на мисис Колинс, но все пак ѝ носеше отмора от натрапчивото внимание на нейния съпруг. От приповдигнатото настроение на Кити и от радостните възгласи на Мария при всяка лудория на Уилям къщата се изпълваше с такава оглушителна врява, че тези мигове бяха в състояние да заличат напълно мистър Колинс от съзнанието на Шарлот. Ако тя се постараше да се усамоти в малката гостна, можеше да не го вижда и цял следобед.

Тежки грижи бяха налегнали през последните дни добрия енорийски свещеник. Ако хората от неговото паство продължаваха да бъдат неуслужливи и затъваха в мизерията си, това бе още половин беда в сравнение с непоправимото мрачно настроение на неговата господарка.

— Колко опърничаво бе неотдавна държанието на мис Джорджиана при посещението ѝ в Розингс — загрижено заразказва той една сутрин на внимателната си съпруга, след като дълго я търси. — Да отвърне на леля си с такава непокорност е извън всякакви норми. Изключителната снизходителност на лейди Катрин е дар, който трябва да бъде високо ценен, можете да сте сигурна, мисис Колинс, много ценен дар. Ужасна неблагодарница е тази млада особа! Само като си помисля, че аз самият я развеждах из моята градина, в моя скромен дом, представих я на собствената си съпруга и дори ѝ позволих да подруса моето собствено свежо маслиново клонче, моята издънка. Бъдете уверена, мисис Колинс, това няма да се повтори. Моите принципи, не, моят официален дълг не ми разрешава отново да приема в къщата си и да изложва семейството си пред някого, който е способен на такава крещяща наглост към по-възрастните. Взех решение, няма да

отстъпя дори и ако младата лейди ме умолява, не, ако ще моят живот или вашият също зависи от това. Нищо не може да ме накара да променя решението си. Освен — сепна се той, припомняйки си, че Джорджиана все пак бе племенница на неговата благодетелка, — ако самата лейди Катрин сметне за необходимо да го изисква от мен.

Потресен от възмутителното държание, на което бе способна дори една млада жена от знатно потекло, енорийският свещеник размишляваше доста разтревожен за онези — на по-долните нива на социалната стълба.

— Поне съм сигурен, скъпа моя — продължи той, — че и твоят, и моят род знаят мястото си. И напълно съм доволен от нашата Мария, но като дойде ред до мис Кити Бенет... Тя достатъчно почтителна ли се показва към моята изтъкната господарка?

Мисис Колинс за щастие можеше да отговори по най-убедителния начин, който да сложи по-бързо край на неговата проповед:

— Моля ви, успокойте се, мистър Колинс. И двете млади дами направо благоговейт господарката на Розингс, до такава степен, че в нейно присъствие те не се осмеляват да отворят и устата си, още по-малко да се държат безочливо. Дори когато се разхождат на сестра ми и на Кити напоследък не им се иска да се отдалечават от къщата от страх да не срещнат онази госпожа. Цяло щастие е за нас, че мистър Бийсли се нагърби да ги развеселява. Бог е свидетел, на него му остава съвсем малко свободно време. Какъв божи дар е той, да знаете само.

Нейните думи имаха много по-силно въздействие, отколкото тя предполагаше: съпругът ѝ, след като се съгласи набързо, си намери някаква работа в библиотеката и тръгна към нея. Мнението на мистър Колинс за новия му помощник не падаше по-долу от това на жена му. За него Бийсли бе чудесно момче, но в стремежа си да следва от сърце призванието на кюре в Хънсфорд, то за жалост пропиляваше много сили, което можеше да се приеме от някои за добросърдечно отношение към техните енориаши. А мистър Колинс се ласкаеше от мисълта, че самият той е много повече от пример като пастор в англиканската църква, тъй като бе готов при всички случаи да кръщава и венчава своите богати енориаши и да служи малко по-малко на бедните. Та *този* млад човек не знаеше граници! Тичаше от една бедняшка къща в друга с усърдие, граничещо с ангелското, обучаваше,

без да прави подбор, децата. Най-лошото бе, че по този начин си създаваше име на сърцат божи служител всред хората и добрите вести за делата му със сигурност щяха да бъдат донесени до знанието на лейди Катрин. Това вече не би могло да се понесе. Но мистър Колинс бе надарен със сила на духа. Освен това бе прочел от кора до кора описанието на доктор Гибсън за задълженията на кюрето и разбра, че такъв един млад човек, колкото и изключителни да са неговите способности, не бива в никакъв случай да се сравнява със своя енорийски пастор. Това би могло и да донесе малко утешение, но поради редица неблагоприятни стечения на обстоятелствата, човек успява да изтръгне от живота онова, на което е способен.

Мис Кити Бенет бе по-малко засегната от мистър Бийсли, но затова пък по-смутена — толкова различен бе той от останалите, известни на нея, млади мъже. Офицерите от Меритън или дори самият Франк Мидълтън — остроумни и забавни — никога не очакваха от нея нещо повече от игриви отговори и хитри оценца. Докато мистър Бийсли предпочиташе да разговарят на по-сериозни теми и настоятелно, въпреки усилията на Кити, отклоняваше нейното внимание от бръщолеването за игра на карти, балове, гатанки. За него бе важно да поразмисли за живота на бедните хора, всред които протичаха неговите дни.

— Чудесна и силно въздействаща гледка е благочестието дори и в най-скромните домове — започна той веднъж след вечеря разговора си с нея. — Не за първи път ми се случва вечерно време да посещавам една или друга хижа и колкото пъти отида, намирам семейството, събрано край огъня, докато бащата им чете библията. Наистина, това е поучителна традиция и без страх от унижение може да бъде възприета и от нашите по-богати домове. Но да ви призная, мис Бенет, когато работата стигне до въпроси от домашен характер, за каквото и ще да стане дума, а повечето семейства са крайно нуждаещи се, аз просто не знам какво да правя. Надявам се вие и мис Лукас ще можете да ми помогнете с някой друг съвет. Или може би имате желание да ме придружите по време на моите посещения? Уверявам ви чистосърдечно, че семействата на моите енорияши и аз ще го приемем за чест.

Кити го изслуша, но по навик отвърна със смях:

— Ако искате да ни се подиграете, като твърдите, че нашето занимание е безделието, то тогава знайте, сър, вие попаднахте в целта. И все пак, макар ние с мис Лукас да не вършим кой знае какво, все пак както винаги спазваме скромната си цел да стоим далеч от пътя на греха. А щом става дума за посещения в домовете на бедните, в нашето семейство от най-малката до най-голямата сестра сме привикнали да живеем така. Както изглежда вие ме приемате за вятърничаво създание, в такъв случай аз не бих могла да бъда от голяма полза на един човек в расо. Моля ви, сър, повече не ми досаждайте.

Острата забележка на Кити бе несправедлива към него. Далеч в мислите си от каквато и да е подигравка, мистър Бийсли се отнесе съвсем искрено към младата госпожица. И тъй като контешките приказки не бяха присъщи за него, не знаеше по какъв друг начин да разговаря с нея.

— Виждате ли, мис Бенет — продължи той, — аз искам да опозная нашите енориаши и техните духовни нужди много добре, но намирам, че не съм подготвен. Ерген като мен не може да разбере кое ще е от полза в ежедневието им. И съм уверен, че такава жизнена, млада дама като вас може да бъде от много голяма полза, за да ми помогне да разбере техните потребности. Кажете ми например как ще усмирите две малки момченца, които се бият? — при тези думи той се обърна спокойно към нея и зачака тихо да чуе нейното становище.

Подобно отношение бе нещо съвършено ново за Кити Бенет и тя все по-често изпаднаше в компанията на мистър Бийсли в най — необичайното за нея състояние мълчание. Чувството на справедливост у младия мъж бе така естествено, доверието му в нея — така непресторено, че госпожицата дори и не усети как изцяло бе очарована от неговите качества.

ТРИДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Не по-далеч на миля от Гросвенър Скуеър живееше една жена, която на младини преподаваше в Пембърли на мис Джорджиана Дарси уроци по музика. Вдовицата мисис Спенсър се отличаваше от своите предишни колеги по това, че изискваше непрекословна дисциплина. Благодарение на нея и на чара на самата музика, тя принуждаваше своята малка ученичка да се занимава много сериозно. Сега здравето на мисис Спенсър се бе влошило поради напредналата възраст и трудностите, които я бяха сполетели. Тя живееше крайно бедно близо до Шепърд Маркет.

Джорджиана, която научи за това от мисис Анзли, бе дълбоко огорчена и милостивото ѝ сърце я накара да посети своята стара учителка още същата сутрин.

— Горката госпожа — проплака момичето, — като си помисля, че е съвсем сама и в неподходяща за нея среда... О, мисис Анзли, припомнете си само радостните вечери, които прекарвахме в Пембърли, ние трите и моят брат. Какво удоволствие ще изпита моята учителка, ако отидем при нея с мистър Дарси! Ще го попитам още сега дали може да дойде.

Но мистър Дарси, когото тя намери в библиотеката, трябваше със съжаление да откаже. Неговите спомени за мисис Спенсър също бяха много добри, тревогата му от сегашното ѝ състояние бе голяма, но той през целия предиобед щеше да е много зает със случая на мисис Филипс и със собствената си работа, за да си позволи дори и половин час отлъчване за едно толкова милосърдно дело.

— Това задължение, скъпа сестричке, поверявам в твоите ръце. Напълно сигурен съм, че посещението ти ще зарадва мисис Спенсър. И след като отидеш в дома ѝ, можеш да измислиш някакъв простичък начин, за да помогнеш да се облекчат мъките ѝ. Уви, колко ли различни намира тя квартирите на Джермин Стрийт от покоите си в Пембърли...

През последните дни мистър Дарси често се връщаше мислено в Дарбишър. Прекалено дълго вече той бе далеч от дома си и от

обичната си съпруга, нетърпението му да се върне при нея нарастваше с всеки ден. Неговите делови занимания му отнемаха много повече време, отколкото някой би могъл да предполага и той жадуваше да види отново своята Лизи.

В следващите мигове мистър Дарси задържа поглед върху сестра си, а когато заговори отново в гласа му прозвуча мекота:

— Надявам си да си в добро настроение да ни направиш компания по време на чая, защото днес след обяд очаквам един гостенин от Дарбишър.

— Наистина ли, скъпи братко? Кой може да е това? Най-искрено се надявам да не е мисис Монтегю!

— Подобно неуважително отношение, мис, би било по-добре да запазите за подходящ случай — отвърна брат й, но побърза да добави с усмивка: — Макар да си признавам с известно облекчение, че не е тя. Човекът, за когото говоря, е далеч по-желан гостенин.

— Далеч по-желан?! Може би това е тя, моята снаха Елизабет?

— Не е тя — отговори той с въздишка. — Въпреки всичко той ще ни донесе вести от нея. Става дума за Джеймс Лий-Купър, когото самият мистър Наш е поканил в Лондон, за да се консултира с него за строежа на една къща във формата на полумесец. Оказва се, че нашият млад архитект е ценен все повече и повече във висшите кръгове.

— Не дотолкова, надявам се, та да изостави нас и Пембърли преди да го промени напълно според нашия вкус. Не се опасявам, че тези нови похвали могат да го направят надменен, той *вече* е успял да стане такъв. Братко, даваш ли ми съгласието си да взема файтона?

Така двете дами потеглиха към Джермин Стрийт, за да потърсят своята стара приятелка. Пътят до дома й не бе дълъг, но улиците бяха така задръстени от амбулантни търговци и минувачи, че бяха станали непроходими пеша. Най-после в края на една лъкатушеща малка уличка те намериха търсения дом. Неговото нескопосно разположение и бедняшкия му вид ги натъжиха.

Когато си тръгнаха, след като успокоиха доколкото можаха старата учителка, Джорджиана слезе опечалена по тясното стълбище, покъртена от нерадостната съдба на своята приятелка. И още — в нея, под влиянието на току-що видяната тъжна гледка, бе пораснала решимостта да облекчава страданията на другите хора, доколкото това бе по силите й и да преценява по-правилно своите дребни несгоди.

Щом стигнаха до улицата, двете дами с учудване откриха, че тя е задръстена от добре облечени джентълмени, които излизаха от съседния клуб и подвикваха един на друг кой колко е спечелил от нощните залагания на туист и макао. Наложиха се за няколко минути да се скрият под навеса на един от близките домове.

Най-после тълпата се разпръсна и те бяха готови да потеглят, но намерението им отново бе осуетено от появата на една позната фигура. На ъгъла на улицата застана джентълмен в моряшка униформа, той като че ли очакваше някого. Джорджиана се дръпна назад слисана. Не можеше да бъде никой друг, освен капитан Томас Хейууд.

Изненадата на капитана от срещата им бе още по-голяма. Лицето му изведнъж промени цвета си, чертите на лицето му се изкривиха от тревога:

— Мис Джорджиана Дарси, не вярвам на очите си — извика той, но бързо се окопоти и добави с по-спокоен глас: — Колко странно... макар и много приятно... да ви видя тук в тази част на града. Аз самият рядко се появявам тук. Това е, осмелявам се да кажа, далечен призив, далеч от Бонд Стрийт и Гросвенър Скуеър. Какво за бога е могло да ви доведе в такъв скверен квартал?

Капитанът склони с такава нежна загриженост глава към нея, че тя съвсем забрави да се учуди какви дела решава тук самият той.

— Уви, нищо добро — отговори Джорджиана. — Дойдох да навестя бившата си учителка, съсипана от болести и беди. Вдъхнах й още малко желание за живот, но се опасявам — въздъхна тя, — че дните й на земята вече са преброени.

— Вашето нежно сърце ви прави чест. Много са онези, които не ги е грижа изобщо — но изведнъж лицето му отново промени цвета си и той заговори бързо: — Скъпа мис Дарси, не пренебрегвайте ли себе си от многото грижи за останалите? Вие сте бледа за съжаление. Позволете ми незабавно да ви изведе от това място в Грийн парк. Кестените през този сезон са необикновено красиви. Хайде, няма да приема отказ, тръгваме заедно още сега.

Той хвана ръката й и тримата се упътиха към парка с крачка, която за един по-малко възпитан джентълмен тя би приела като необичайно забързана. Кестените, както каза капитанът, бяха цъфнали, слънцето сияеше в цветовете им. Когато Джермин стрийт остана далеч

зад гърба им, офицерът забави крачките си и се впусна въодушевено да реди празни приказки:

— Забелязва ли сте някога, мис Дарси, как музиката, обикновено така завладяваща дори и най-закоравелите сърца, има освен това едно по-малко благотворно качество — тя кара някои хора да се превземат. Например по време на онази хубава вечер, когато вашият брат ни събра за концерта на Гросвенър скуеър, вие бяхте погълната от чудесната музика. Докато останалите бяха заети да *дават вид*, че са покъртени от нея — с възторжен поглед и притворени от екстаз очи. Човек би трябвало да се зачуди дали са чули и една нота.

Джорджиана, като разпозна в така направеното описание държанието на Каролайн Бингли, се развесели.

— Съвсем вярно — отговори тя игриво, — а вие, сър, така бяхте потопен в музиката, че не забелязахте нищо. Хайде, аз ви предизвиквам да ми кажете кои творби бяха изпълнени.

Капитанът се усмихна, компанията не спираше хода си, а двамата разговаряха така оживено, с такова взаимно удовлетворение, че Джорджиана си помисли какво ли още би казал нейният ухажор, ако мис Анзли не беше с тях. Скоро стигнаха до входната арка на парка, където на кочияша му бе наредено да ги чака.

Но до самия портал капитанът сепнат сграбчи ръката на Джорджиана и се опита да я дръпне бързо настрана. Вече беше късно — пред тях стоеше лейтенант Джордж Уикъм. Шокът се оказа твърде силен и непоносим за Джорджиана, побиха я тръпки. Да попадне на *него* отново, още повече — така неочаквано дори в Лондон... Нямаше ли да има край на нейните мъки, причинени от този човек?

Самият лейтенант обаче дори не трепна от притеснение. По-скоро изглеждаше напълно спокоен, сякаш той бе организирил срещата.

— О, ето, че сте тук, Хейууд — нададе възглас той веднага. — Помислих си, че вие... но я виж ти кой е тук. Не е ли това уважаваната мисис Анзли с нейната млада подопечна, мис Джорджиана Дарси от Пембърли?

Обръщайки се към двете дами, той ги приветства вежливо и щеше да ги заговори, но както и предния път капитан Хейууд се притече на помощ на Джорджиана в нужния момент:

— Не знаех, че сте в Лондон, сър — изрече той припряно и наблегна на думите си. — Простете ни, но ние не сме на разходка. Доста сме заети и файтонът на мис Дарси ни очаква — веднага след това той подаде ръце на двете дами и бързо ги отведе.

Колко променено бе настроението на компанията сега, при напускането на парка, в сравнение с допреди няколко минути. Мисис Анзли също се почувства ни жива, ни мъртва, щом разпозна онзи, който едва не разруши живота на младата ѝ господарка. А Джорджиана, облегната на ръката на капитана, бе дотолкова объркана, че не знаеше какво да мисли. В целия огромен Лондон да попадне на капитан Хейууд, а сега и на лейтенант Уикъм? Каква сутрин!

Стигнаха до файтона почти безмълвно. Капитанът, усетил страданието на Джорджиана, настоя да ги придружи до Гросвенър скуеър. Двете дами с охота приеха сърдечното му предложение. По време на краткото пътуване той отново прояви настойчиво внимание и скоро Джорджиана се почувства по-добре. Докато приближат къщата, на нея ѝ се прииска пътят да бе по-дълъг, за да може да се оживи напълно и да ги зарадва.

— Вие, сър, отново ме спасихте от неприятност — каза тя развълнувана, когато стигнаха до вратата. — Няма да ни изоставите и сега, нали, не преди да се съгласите да ни направите компания за една лека закуска.

Капитанът прие охотно и тримата се изкачиха по голямото стълбище. Джорджиана гореше от нетърпение да разкаже на брат си за случилото се. Тя поведе офицера незабавно към гостната, но още отдалеч заговори възбудено на висок глас:

— Скъпи братко, само послушайте да ви кажа какво ни сполетя тази сутрин. Близо до Шепърд маркет срещнахме случайно капитана. Какво избавление бе за нас по-късно неговото появяване, само след не повече от петнадесет минути той ни върна живи и невредими в къщи, като ни избави от една крайно неприятна среща в парка.

В следващия миг се сепна смутена, тъй като мистър Дарси не бе сам. До него, за учудване на Джорджиана, стоеше Джеймс Лий-Купър. Тя съвсем бе забравила за неотдавнашните им спорове. Архитектът бе в компанията на един млад, непознат на Джорджиана джентълмен.

Тримата се изправиха, когато тя влезе, а Лий-Купър незабавно се отпрати насреща ѝ. Лицето му бе озарено. Преди още Джорджиана да

осъзнае какво прави, вече му подаваше ръка и се чу да приветства топло пристигането му в Лондон.

— Е, сестро — заговори мистър Дарси в подходящ момент, — както виждам и вие, подобно на нашия Лий-Купър, сте довели гости. Той и капитанът зная, вече се познават. Позволете ми да представя и на двама ви добрия приятел на мистър Лий-Купър — мистър Хю Джоунс. Той наскоро се завърна от континента, където доскоро бе на служба като хирург всред нашите храбри войници.

— Мис Дарси със сигурност ще си припомни името му — намеси се Лий-Купър, — макар и да не го познава лично. Моят приятел е умел не само в превързването на рани, той има талант да съчинява стихове. Като един изключителен читател, Мис Дарси би трябвало да познава поезията му, за която вече се говори всред хората на перото.

— Лий-Купър ме възхвалява — засмя се другият млад мъж, а после погледна внимателно младото момиче. — Той ми е говорил много, мис Дарси, за вашата любов към изисканата поезия. Умолявам ви да не бъдете прекалено строга към моите стихове.

Джорджиана бе удивена не толкова от факта, че приятелят на Лий-Купър е прочут поет, колкото от скромността му.

— Вие се подценявате, сър — заговори тя пламенно. — Аз наистина четох и харесах много вашите творби. „Водопадът“ например или „Смъртта на Глендоуър“. Капитан Хейууд вие сигурно си припомняте строфите от „Цветна невеста“, в които съпругът намира китка цветя. Нали беше трогателно?

Но когато се обърна към своя придружител, видя как неговото изражение се промени. Едната вежда на капитана бе дръпната нагоре, видът му бе доста мрачен.

Той не проговори нито дума, а мълчаливо огледа джентълмените около камината. Джорджиана никога преди не бе го виждала в такова състояние. Какво ли можеше да означава? Дали не беше си спомнил точно сега с огорчение онази обида, която му нанесе Лий-Купър в Пембърли? Джорджиана не одобри тогава грубото държание на младия архитект, дори би го укорила още повече и в този момент, ако не я бе усмирила интересната мисъл, че гневът на офицера бе подхранен не просто от наранената му гордост, а от ревност.

Тя спотаи усмивката си и се обърна още веднъж към него:

— Хайде, капитане — подвикна му тя закачливо. — Много пъти съм ви чувала да рецитирате стихове с чувство, с удоволствие. Не можете да ми кажете, че не познавате такъв прочут поет като мистър Хю Джонс.

— Действително, познавам стиховете на джентълмена — отговори най-после той. — Но, мис Дарси, трябва да тръгна незабавно. Имам една важна работа, за която съвсем забравих, а тя изисква скоро да бъде в другия край на града. Простете ми.

Той бързо се прости с останалите и напусна дома.

Разочарованието на Джорджиана от внезапната промяна в капитана и от главоломното му оттегляне бе голямо. Но тя можеше да се утеши с чудесната компания, която оставаше и с появилите се след малко отрупани блюда на масата.

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Джорджиана се събуди на следващата сутрин в превъзходно настроение. Наистина събитията от предишния ден ѝ донесоха някои неприятности, но как всичко после се преобърна и завърши щастливо, благодарение на намесата на капитан Хейууд. И колко благороден, та дори и нещо повече, бе всеки негов жест. Ето че се появи един мъж, в когото всяка жена би могла да се влюби, по-точно един мъж, в когото тя сега се убеждаваше, че въпреки всичките си клетви, се е влюбила.

У някого подобна преценка би предизвикала бурна радост или страх от несподелена любов. За мис Дарси то донесе единствено удовлетворение. Рядко досега някое от нейните желания не бе задоволявано и едно толкова съществено желание като сегашното трябваше непременно да се осъществи. Освен това от изпитанието, на което я подложиха безразсъдните ѝ чувства, изминаха вече две зими. Сега тя владееше неограниченото предимство на зрелия разум. Достигнала бе осемнадесет години и можеше да направи точна преценка на кого да дари любовта си с цялата си мъдрост.

Тя завърши тоалета си и закуси твърде развълнувана от щастието си, което я караше да рецитира любимите си стихове. Строфите на лорд Байрон, така често произнасяни от капитан Хейууд, неволно се отрониха от устните ѝ.

*Добре дошъл е всеки нежен полъх,
който подухва във вратите там...*

Те все още блуждаеха в съзнанието ѝ в късната утрин, когато тя се спускаше от покоите си към гостната, за да намери там Джеймс Лий-Купър в очакване на нейния брат.

— О, мистър Лий-Купър — обърна се тя към него весело, — не е ли нашият настоящ век богат на поезия? Само като си помисля, че в рамките на една година можем да прочетем новите творби на лорд

Байрон и мистър Хю Джонс! Не се ли преизпълва с възторг сърцето ви когато си мислите за това?

— Не само в поезията, мис Дарси — съгласи се архитектът с усмивка, пленен от жизнерадостния ѝ вид. — Аз дойдох днес, за да запозная мистър Дарси с един представител на моето собствено изкуство, чийто брилянтен талант не е често срещано явление през последните сто и повече години. Обещах му да го заведа на Доувърстрийт, за да го представя на мистър Джон Наш. Вашият брат, както знаете, е ревностен привърженик на изграждането на метрото.

— Във вашето обкръжение има различни знаменити личности, мистър Лий-Купър — възкликна въодушевена Джорджиана. — Едва вчера един от тях, приветстван като Уелския наследник на короната на мистър Уолтър Скот стоеше в тази гостна по ваша покана! А сега се каните да посетите мистър Наш, който, както ми казва моят брат, ви е поканил в Лондон за съвет. Какъв търсен човек сте!

Младият мъж поруменя и потисна усмивката си, но отговори с необичайна за него скромност:

— Не се гордея нито с едното, нито с другото. Познавам Джонс от годините на чиракуването ми, когато споделяхме една квартира на Теобалдс роуд. Превъзходен приятел ми е и е също толкова прям, както сама ще се уверите. С мистър Наш се познавам отскоро, неговият покровител принц регентът бе така любезен да насочи вниманието му към мен.

Прекалено изисканото възпитание на Джорджиана не ѝ позволи да изрази удивлението си. До този момент тя не бе имала представа за високо ценената репутация на мистър Лий-Купър.

— В такъв случай мистър Наш не е бил така известен като вас — отбеляза тя любезно. — Целият останал свят говори за вас. Вечерта на миналия вторник мистър Хейууд ми говори с възхищение за Блейс Хол, който, сигурна съм, дължи немалко от великолепието си на вашия талант.

Но последните ѝ думи развалиха настроението на нейния събеседник.

— Похвалата на добрия капитан много ме учудва — дойде и студеният му отговор. — Спомням си много добре неговите въодушевени съвети за Пембърли. Какво би могъл да измисли такъв

наблюдател като него, за да се възхищава от една градина, която е толкова известна, колкото би бил един слонски ров?

Мистър Лий-Купър имаше рядък талант в началото на техните разговори да подкупва Джорджиана със своята изисканост, а после да я ядосва. Успяваше да го постигне почти при всяка тяхна среща. Тя съвсем бе забравила неговата гениалност в това отношение и тъкмо се бе замислила точно за него, когато в стаята влезе брат ѝ и двамата джентълмени напуснаха дома.

Но Джорджиана нямаше никакво намерение да обръща внимание на настроенята на мистър Лий-Купър. Очакваше я много по-щастливо занимание — да сподели новините със снаха си Елизабет. Без да се бави повече тя се върна в стаята си и се зае с писмото.

Моя скъпа сестро,

Твоето писмо, което пристигна вчера, бе оценено по достойнство. Много се изненадах като разбрах, че Кити е решила да удължи престоя си в Кент, особено имайки предвид колко малко е селото, а аз я познавам като дама, която се радва на забавленията на светското общество. Затова още по-похвални са нейните посещения в бедняшките домове, които ти ми описа. Не си спомням до сега да е била такава загрижена благодетелка. Радвам се да чуя за доброто здраве на малката Лизи.

Елизабет, имам много неща да ти казвам. Макар и да си признавам, че дълго време поддържах пред теб решението си никога отново да не се поддавам на сърдечните си увлечения, тази клетва, скъпа сестро, е...

Но точно в този миг на вратата се появи мисис Барбър, за да съобщи, че са пристигнали посетители и Джорджиана трябваше да прекъсне писмото си.

В гостната я очакваха мисис и мистър Хърст, господинът седеше, а госпожата крачеше из стаята явно разочарована, че стопанинът на къщата го няма и край нея не е останал никой, който да ѝ се възхищава, освен съпругът ѝ. Осанката и видът на Луиза Хърст винаги бяха впечатляващи, благодарение на красивата ѝ фигура и доброто

настроение. А днес тя бе поразителна. Държанието ѝ бе така жизнено и самодоволно и лицето ѝ така свежо, че ако денят бе малко по-мрачен, тя би минала за една много млада жена.

— Мис Дарси — полетя възгласа ѝ към младата стопанка, за която часът на посещението им бе съвсем неподходящ, за да им обърне внимание. — Какви новини носим да знаете! Едва ли ще повярвате. Не, не, в никакъв случай няма да повярвате, сигурна съм. Ще повярва ли, любов моя? — едва погледна тя към мъжа си. И все пак трябва да я чуете цялата и то веднага!

Джорджиана, която доста неохотно изостави писмото си, все пак усети, че вниманието ѝ се изостри. И след като позвъни да им донесат незабавно чай, на свой ред се въодушеви:

— За бога, моля ви, кажете ми какво се е случило толкова! Надявам се нищо лошо?

— Лошо! О, богове, не! Едва ли може да има по-радостна новина за моята сестра Каролайн и за онези, които държат на нейното щастие толкова много, колкото и на своето. Скъпа, мис Дарси, моята сестра се омъжва.

— Мис Бингли... да се омъжва? — сепна се Джорджиана. — Моля, да ми простите откровения тон, мисис Хърст, но не знаех тя да има сериозни намерения към някого.

— О, наистина ли? Колко странно, имайки предвид, че той я следваше навсякъде от много седмици. Но трябва да се съгласите, мис Дарси, че той е хубав мъж. Знаем, че неговото семейството и връзките им са безупречни, състоянието му, както ни бе дадено да разберем, никак не е малко, поведението му е приятно, умът — превъзходен, а зъбите му са равни като бисери. Не е ли така, любов моя? Смея да кажа — отбеляза тя със задоволство, че моята сестра и капитанът ще бъдат красива двойка, поне до времето, когато морският въздух превърне чудесния му тен в тъмен махагон.

Какво изпита Джорджиана в този момент? Смайването ѝ бе прекалено болезнено, за да си го представи човек, а страданието ѝ — прекалено дълбоко, за да го изпита. Можеше ли този, за когото тя говореше, да бъде *той*?

— Простете ми, мис Хърст — проговори тя след кратко мълчание, — в такъв случай този млад мъж е на морската служба.

— Същият онзи капитан Хейууд — съгласи се мисис Хърст. — Чудя се как не сте забелязали, след като той така дръзко я последва чак до Лондон. Но колко ли ще се смеете като ви разкажа как стана всичко? Това се случи в пет часа вчера следобед... Или беше шест, мистър Хърст? Не, в пет часа, понеже вие тъкмо бяхте излезли за залаганията, които се оказа, че са назначени за късен час и се бяхте ядосали на мистър Дарлингтън, заради това, че се забави с онези досадни приказки за болестите по растенията в Уилтшър. Човек би си помислил, че селяните почти не могат да се грижат за себе си. Е, исках да кажа, че беше пет, когато изведнъж се чу такъв тропот по вратата, че аз си рекох да не би Лондон да е обзет от пламъци или да не би мисис Партридж да е разляла върху най-новата ми рокля мастило, както тя направи с роклята на лейди Синклер и нищо не можа да я спаси... Нейно благородие я бе обличала само веднъж, и то, за да посети майка си. И така, кой друг, мислите, би могъл да дойде, освен капитан Х. Тича той през хола... без дори да чака да съобщят за него... и — направо нагоре по стълбището към гостната, където Каролайн бродира, с вплетени в косите ѝ розови панделки. Точно тях аз не обичам особено, но те са любимите ѝ и както сигурно знаете, никой не може да каже на Каролайн, че никъде вече не се носят панделки. Та през това време аз си гледам моята работа в другата гостна... междинната врата не се затваря плътно, макар че непрекъснато говорим да я ремонтираме, а техният разговор, между другото, се води на такъв висок глас, човек би казал дори, че е шумен, че аз не можех да не чуя.

Да посъкрата малко — нашият галантен капитан изрази бурно любовта си. Вие познавате, мис Дарси, езика на страстта. Тя била най-скъпото създание за него, най-красивата, най-добрата. Той се измъчвал, той се опропастявал, той не можел повече да живее без нея. Възможно ли е тя, би ли приела тя да стане негова жена?

Коя млада жена би устояла на такива ласкателства? В никакъв случай не и моята сестра. Право да си кажа, тя дори не се опита. Човек би си помислил, че в Академията са я обучавали на по-добри обноски. Аз например съм ходила в селско училище, но накарах мистър Хърст едва ли не да умира от мъка по мен шест месеца преди да омекна, нали така любов моя. И бих направила така и сега, тъй като финесът, както бях възпитавана, е ценен не по-малко. Но Каролайн... с цялото си

превъзходство в образованието... „О-о-о“ — каза на първата секунда тя и след това направо се съгласи — „да“.

О, мис Дарси, да знаете как повлия нейният прибързан отговор на ухажора й. Капитан Х. изпадна кажи-речи в лудост. Той не можел да издържа повече, тя трябва да бъде негова незабавно, неговият близък приятел е свещеник в Шотландия... той ще я заведе там още тази нощ и те ще се слоят в едно. Аз, например, бих сметнала за срамно да се съглася на такова предложение, на толкова необичайна привързаност и никакво венчално було. Но тя отново каза „О-о-о“, а после „да“.

Господи, колко се смях, когато Каролайн и аз си пожелахме лека нощ. А по-късно я чух да се измъква от къщата, на пръсти, изплашена, според мен, че може да се сблъска на вратата с мистър Хърст, който се връща от залаганията.

Но тя имаше късмет, тъй като мъжът ми не се върна до първи петли, нали, любов моя? И най-доброто от всичко е, че тя сигурно вече е омъжена жена. Помислете си само, мис Дарси, толкова години да е в Академията и накрая да се омъжи без венчално було. Докато за моето се говори цял сезон... в някои райони на Йоркшир и досега се говори. Но, както каза мистър Хърст, когато му разказах всичко, след завръщането му: „Твоята сестра, любов моя, стигна и надмина възрастта си за женене преди няколко години. Нейното семейно щастие не може да чака до булото.“ Не беше ли така, любов моя? Какво ще кажете сега вие, мила, за станалото? Но добре ли сте, мис Дарси? Изглеждате бледа. Колко навреме вашата мисис Барбър носи чая.

ТРИДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Джорджиана бе в състояние да сдържи чувствата си само докато гостите захлопнаха вратата. След това мъката я завладя. Тя, която само преди половин час бе възторжена, не можеше да си представи, че някога ще бъде отново щастлива. Капитан Хейууд — доскоро редом до нея и така предан в чувствата си — бе избрал друга.

В ушите ѝ още звучаха думите на мисис Хърст: „Учудвам се, че вие не сте забелязали, след като капитанът така дръзко последва Каролайн чак до Лондон.“ Да преследва Каролайн! И през цялото това време Джорджиана си бе мислила, че *тя* е онази, която той търси. Всяко едно възпоминание ѝ причиняваше ново унижение и болка. Възможно ли бе да е разбрала напълно неправилно отношението на капитана? И все още ли разбираше така малко, че да греши, смятайки себе си за обект на неговото възхищение?

С каква прецизност обуздаваше тя чувствата си, за да се окаже измамена отново! Беше време, когато Джорджиана бе наивна, слушаше всяка казана дума и я приемаше за чиста монета. Никога нямаше да забрави как *това* едва не я доведе до нещастие. Но с капитан Хейууд тя бе започнала да вярва отново в способността си да разбира хората, да усеща отново сладостната увереност, че нейната обич е изразена не съвсем разумно, но както подобава и ясно. Семейството на капитана и положението му в обществото бяха забележителни и освен това отношението му към нея бе така необичайно нежно. И ето ти сега това. Той никога не е възнамерявал да спечели обичта ѝ. Бе избягал и то с Каролайн Бингли. Джорджиана не знаеше от коя болка я боли повече — от неговото предателство или от собствените ѝ погрешни съждения.

В главата ѝ настъпи такава бъркотия, че от нея можеше да се появи единствено главоболие. Тъкмо се канеше да се върне в стаята си, когато чу шума от каретата на брат си. Колко ѝ липсваше сега Елизабет. Само ако снаха ѝ беше тука да я изслуша и да я утеши. Фицуилям Дарси, Джорджиана го знаеше, я обичаше с цялото си любящо сърце. Но от него не се чуваха лесно утешителни думи. Освен

това, мисълта, че би могла да се изпусне пред него за това ново унижение, ѝ бе непоносима. Но преди още да успее да се скрие от погледа му, той вече бе на прага.

— Скъпа сестро — влезе той с приповдигнато настроение, — наистина е привилегия да се запознае човек с такъв ум като мистър Наш. Какъв талант притежава той, какво перспективно мислене! И с какво уважение се отнася към нашия приятел Лий-Купър. Още тази вечер ще можеш да чуеш повече за нашата среща. Поканени сме на вечеря у семейство Гарднър заедно с него и с приятеля му Джонс. Но, Джорджиана, ти си пребледняла — забеляза той едва сега състоянието ѝ. — Да не би да си болна? Случило ли се е нещо?

— Да... не... да — запелтечи горката Джорджиана объркана. — Страхувам се, че съм болна и моля да ме извините да не вечерям с всички този път. Още сега ще отида в стаята си.

— Това не е обичайно за теб, скъпа сестро — огледа я той повнимателно. — Може би твоето неразположение има нещо общо с посещението на мисис Хърст, нашите карети се разминаха на ъгъла. Тя изглеждаше по-доволна от се себе си от всякога.

— Не, в никакъв случай — побърза да отговори Джорджиана. — Цяла сутрин не ми е добре. Но, признавам си, че мистър и мисис Хърст наистина идваха у нас и донесоха някои не безинтересни новини. Изглежда мис Каролайн Бингли е избягала, тя ще се омъжва и не за някой друг, а за нашия капитан Томас Хейууд. Не си ли удивен?

— Избягала? С капитана? Мили боже! Не може да бъде! Трябва да са ти предали неточно.

На Джорджиана ѝ бе невъзможно вече да сдържи сълзите си и го увери, че е точно така.

Когато Дарси видя злощастния ѝ вид, изведнъж се досети за нейните чувства към капитана. Сестра му се бе влюбила. Проумявайки най-после случилото се, той можеше само да се учуди как не го е прозрял досега. Прекалено лесно капитан Хейууд е могъл да спечели нейното сърце. Той бе млад и вероятно, помисли си Дарси, фаворит всред дамите; безукорното му държание можеше да подлъже една чувствителна млада лейди и дали наистина в края на краищата го беше постигнал. Посети Джорджиана веднага след пристигането си в Лондон, отдели ѝ много внимание по време на концерта и по-късно, както се оказа, като по магия, я спаси от една опасност в Ситито. И

всичко *това* дори и без следа от умисъл или почтени намерения. Мошеник от висша класа.

Ведно с възмущението си Дарси изпита и угризение. Той можеше, само ако си бе дал труда да забележи, отдавна да предусети такъв развой на нещата. Познавайки добре сестра си, той трябваше да признае, че само няколко негови думи щяха да ѝ подействат благоприятно, за да се предотврати навреме сегашната мъчителна ситуация. Да, той можеше да го направи, ако бе по-наблюдателен и сега щеше поне да се утеши от проявената още преди много седмици загриженост.

Точно както и на Джорджиана, на Дарси също му бе необходима Елизабет. Ако жена му беше тук, заедно с нейните нежните чувства към младото момиче, щеше много по-лесно да се усети и неговата братска привързаност. Но сам Дарси, въпреки огромното желание да облекчи сърдечните страдания на сестра си, не знаеше какво да направи. Като истински англичанин, той не можеше да си позволи да я глези, а само да ѝ съчувства.

И все пак направи онова, на което бе способен:

— Капитанът — заяви той — е мошеник. Така елегантен, толкова умел в рецитацията на стихове, но все пак — подлец. Мъж, който дава надежди, обвързва се с една млада дама в Розингс, след което, пренебрегвайки всичко това, се впуска към всяка хубава жена от своето обкръжение, не може да бъде смятан за нищо друго. Смятах, че Каролайн Бингли държи повече на благоприличието. Тя прекалено често подчертаваше липсата му у другите. Още по глупаво от нейна страна. Такъв мъж, с когото се е събрала, може да ѝ донесе само нещастие. Жал ми е за нея.

След миг-два Дарси се съвзе и продължи с по-умерен тон:

— Стига сме занимавали мислите си с това нищожество, Джорджиана. Той не заслужава повече нашето внимание. Не мислиш ли, сестро, че ако сега си починеш, ще се оправиш навреме за вечерята у семейство Гарднър? Всички очакват с нетърпение да те видят. Там поне ще сме в компания, с която могат да се обсъдят интересни неща, а освен това всеки от присъстващите е с почтени намерения. Хайде, сестро, съвземи се. Помни, че си една Дарси, в крайна сметка.

Тревогата му за нея бе явна, при все, че той говореше рязко и Джорджиана не можеше да не се съгласи с него. Но когато остана сама

в стаята си, тя потъна отново в мъката си. Спомни си всяка от срещите си с капитана, претегляше всяка дума от разговорите им, търсейки някакъв момент от лустрованото му държание, който би могъл да я предупреди навреме за сегашното ѝ нещастие. Но не намери нищо и оплака сама себе си, докато се унесе в сън.

Когато се събуди, мъката отново я обзе. Все пак отиде на вечерята и само брат ѝ знаеше какво ѝ е на душата. Подчинявайки се на подтика у нея да бъде любезна с хората, към които, освен това изпитваше уважение, Джорджиана се усмихваше кротко на семейство Гарднър и на техните гости. Отклоняваше тревожните въпроси на мисис Гарднър за бледия си вид и дори се насили да попита мистър Гарднър за случая на леля Филипс.

— Уви, колко бавно действа законът — отговори добрият джентълмен. — Може да се окаже дори, че когато се вземе окончателното решение, то може да е най-лошото. Моята сестра страда непрестанно, страхувам се за разсъдъка ѝ.

Дори и собственото нещастие на Джорджиана помръкна пред тази тъжна новина:

— О, горката лейди — можа да проговори тя и мисълта за нейното собствено страдание подсили съчувствието ѝ към нещастната жена: — Как се съсипва животът на някои хора, при това така ненадейно. Като си помисли човек, че само един час преди арестуването ѝ, мисис Филипс е седяла в гостната си, без дори да подозира нищо. А след това всичко се е срутило.

— Скъпи мои приятели — намеси се навреме Дарси, поглеждайки предупредително към сестра си, — все още нямаме причина за отчаяние. Мистър Гарднър и аз няма да се успокоим, докато не видим мисис Филипс отново в дома ѝ, седнала спокойно на партия табла със съпруга си — след което той бързо се обърна към мистър Лий-Купър и неговия приятел, за да насочи разговора към повесела тема: — Не смятате ли, че и мистър Гарднър би бил заинтригуван от тазсутрешния ни разговор с мистър Джон Наш? Неговата идея, сър — отпрати той този път поглед към стопанина, — е да създаде в Лондон красиви паркове и широки булеварди, които да съперничат на онези във Виена и дори в самия Париж. Може и да се намират някои недоволни от сегашния разкопан вид на Лондон, но само ако можеха да си представят какъв ще бъде резултатът!

— С времето и те ще прогледнат, мистър Дарси — отговори Лий-Купър. — Талантът на мистър Наш не бива да се подценява. Лондон в неговите ръце става по-хубав от всякога. Ние архитектите трябва да смятаме себе си за щастливци, защото сме свидетели на такива грандиозни обновления. Но, както се вижда, не сме единствени в стремежа си да изграждаме. В наше време всички си въобразяват, че са специалисти по архитектура, независимо дали наистина са такива.

— Наистина — присъедини се със смях към мнението му мистър Гарднър, — изглежда, че всяко семейство с претенции за положение в обществото е обзето от духа, по-скоро от манията, да конструира. Вече се смята за лош тон някой да се обърне към специалист за работа по къщите ни.

— Напълно сте прав. Практикантите превръщат в посмешище нашата професия — продължи мисълта си Лий-Купър. — Ами съвсем наскоро един млад мъж, в крак с модата, ако не се лъжа роднина на вашата леля, мистър Дарси, ме подтикваше да построя птичарник с екзотични видове от цял свят за вас в Пембърли. Убеждаваше ме, че нито един лондончанин не се е лишил от подобна красота.

— Вие имате предвид капитан Томас Хейууд, нали — намеси се заинтригувано мисис Гарднър, която ги слушаше внимателно. — Като каква изискана особа се представи той на музикалната вечер, Джорджиана. Мистър Гарднър и аз решихме през някоя от следващите седмици да го поканим на гости. Ще се видите ли с него скоро?

В този момент нейната млада гостенка не би могла да получи по-неприятен въпрос. Тя вдигна глава и отговори, че не вярва да се срещат известно време.

— Няма да се срещате? — удиви се мистър Гарднър. — Това е странно, той изглежда има изключително топли чувства към вашето семейство и към вас самата. Но тези морски мъже са неукротими, вечно скитат някъде. Предполагам, че е напуснал Лондон по работа или в Довър, или в Портсмут.

Джорджиана не знаеше накъде да отклони погледа си. Ако зависеше от Дарси, той би предпочел да не говори за сутрешната новина, но разбра, че точно в този момент не бива да я крие:

— Днес научихме една изненадваща вест. Както изглежда капитанът наистина е напуснал града, но не с такава задача, каквато вие предполагате, сър. Той е уговорил Каролайн Бингли да избяга с

него. Предполагам, че сте имате привилегията да разберете за тяхното познанство.

Така той би завършил своето обяснение, но простосърдечната мисис Гарднър не можеше да се сдържи:

— Капитанът и Каролайн Бингли? — възкликна тя. — Вие не говорите сериозно. Мислех си... няма значение. Кога се е случило това? И къде са могли да забягнат?

— Аз зная много малко за случилото се — отговори Дарси хладно. — Ако става дума кога са напуснали града, предполагам — миналата нощ. Що се отнася до това къде са могли да отидат, предполагам в родното село на капитана, което разбрах, че е Уолингфорд. Повече не зная, нито пък се интересувам.

Сервирането на пая от плънка с дивечово месо бе посрещнато с облекчение от цялата компания. Но след известно време мистър Хю Джонс, който седеше от дясната страна на Дарси, тихо го запитва:

— Простете ми волността, сър, но дали съм ви разбрал правилно, че този капитан Хейууд, същият офицер, когото видях във вашата гостна, е от Уолингфорд в Хърдфордшър?

— Така предполагам — отговори Дарси. — Макар че джентълменът е роднина на покойния съпруг на леля ми, аз почти не го познавам, а и последният инцидент потисна желанието ми да науча нещо повече за него.

— Не се съмнявам, че решението ви е много мъдро — отговори с печална нотка в гласа младият поет и без да каже нито дума повече потъна в своите мисли.

През това време Джеймс Лий-Купър наблюдаваше с тревога потиснатата Джорджиана. Сега разбираше колко необмислени, колко прибързани са били неговите думи, от които започна разговора за Томас Хейууд. Лий-Купър бе човек с открит и искрен характер. Някои хора с по-малко способности от неговите, може и да имаха нужда да си проправят път с лицемерие и привидно любезни приказки. Но *той* бе сигурен в своя талант и дори наум не му идваха такива непочтени дреболии. За щастие по-голямата част от Англия споделяше неговата увереност в способностите му. Неговото откровение често предизвикваше у останалите учудване, дори раздразнение. Знаеше, че неведнъж тази негова черта бе предизвиквала досадата на мис

Джорджиана Дарси, но не изпитваше удоволствие от състоянията ѝ, причинено от техните словесни двубои.

Този негов последен изблик на хумор, изказан единствено, за да развесели компанията и да види отново руменината по лицето на младата дама, неочаквано ѝ бе причинил болка. Усещането за болката на който и да е човек предизвикваше в него огорчение, а когато виждаше, че страда Джорджиана, не можеше да го понесе.

Вестта, която Лий-Купър без да иска показва на бял свят и от лицето на капитан Томас Хейууд бе свалена маската, за да се разбере, че той, както подозираше Лий-Купър, е един негодник, не се оказва изцяло неприятна за архитекта. Но за да се оцени неговата преданост към мис Дарси, трябва да отбележим, че в мига, в който неговият съперник се дискредитира пред всички, той изпита за кратко време въодушевление и веднага след това бе обзет от много по-голяма тревога за нея. Младият мъж се обърна към Джорджиана и се постарана не да я дразни, а да я успокои, като потърси най-меките изрази:

— Не ви ли се струва, че в Лондон обстановката става все потискаща, мис Дарси — заговори ѝ той с необичайно приветлив тон. — Мисля, че жадувате да усетите отново прохладния свеж въздух на Дарбишър. Аз се връщам през следващата седмица в Пембърли и с удоволствие бих ви предложил моята карета, ако имате желание да ме придружите. Конете ми ще ви върнат там за два дни.

Но Джорджиана не можеше да понесе съжаление, още по-малко неговото.

— Благодаря ви, сър — отговори тя припряно, — но аз не се влияя от времето, където и да съм. Когато реша да се върна в Пембърли, то това ще бъде в компанията на моето собствено семейство и с една от нашите карети, които, мога да ви уверя, пътуват достатъчно бързо, точно според моя вкус.

Думите ѝ бяха произнесени с такава надменност, че Лий-Купър се отдръпна съвсем потиснат.

ТРИДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Скоро след вечерята дамите се оттеглиха в гостната. Джорджиана добре съзнаваше, че нейното нещастие я бе подвело да се отнесе зле с мистър Лий-Купър, но реши да не се измъчва с разкаяния за грешката си. Предпочиташе да се заеме с по-приятните разсъждения за неговата собствена нетърпимост.

— Ако знаехте, мисис Гарднър — започна тя разпалено, когато двете се настаниха, — на какви изпитания съм подложена от онзи млад мъж, с когото току-що разменихме няколко думи. Неговата надменност е непоносима; неговите мнения — макар някои да не са безинтересни — са непоколебими. Той е специалист във всяка област. И вие бяхте свидетелка по какъв досаден начин се държи той с мен, сестрата на неговия господар. Аз наистина вярвам, че той се смята за неотразим! Макар и да приемам самочувствието му и неговата интелигентност, някой би казал дори гениалност, те едва ли могат да извинят неговото нетърпимо поведение.

Тя потърси спокойна съгласието на мисис Гарднър, но другата дама помълча известно време с печално изражение и най-накрая заговори:

— Аз, скъпа Джорджиана, обикновено не мога да се държа така открито и сърдечно, както би ми се искало, с един млад човек, когото познавам отскоро. В случая ти.

Но тъй като вярвам във взаимните ни приятелски чувства и още повече зная, че Елизабет те приема като родна сестра, ще ми позволиш да разговарям откровено, тъй като съм сигурна в доброто ти сърце. Скъпа моя, как можа така арогантно да срежеш този млад мъж?

Джорджиана се изчерви, но предпочете да подмине думите ѝ:

— Уверявам ви, скъпа мадам, не е нужно така да се страхувате за чувствата на мистър Лий-Купър. Той е защитен от всякакви нападки. Помислете си, скъпа мисис Гарднър, колко често ни припомнят, че „повечето цветя са родени да цъфтят невиджани от никого“. Мога напълно да ви уверя, че *тази* особа, достигнала признанието, което

има, едва ли може да усети безпокойство. Ако изобщо е чул думите ми, би ги възприел като шега.

— Внимавайте, скъпа Джорджиана — продължи другата дама все още със сериозен израз на лицето, — да не би да отдавате твърде голямо значение на социалното положение. Зная какво говоря. Семейството, в което съм родена, е на по-високо стъпало в обществото от семейството на моя съпруг. И единствено поради тази причина те винаги се смятаха за по-висши създания от него. Не само заради чувството на принадлежност към по-висша класа, към която те самите могат да имат малко заслуги, но и във всяко друго отношение. Прекалено често виждах как го подценяват. Моята собствена скъпа майка дори сега възприема моето омъжване като нещастен случай. А аз досега не съм виждала някой, който да може да се сравни с мистър Гарднър, нито пък смятам, че съм могла да бъда омъжена по-щастливо, отколкото сега, независимо от всичките имоти и титли, които Англия би ми предложила. Аз, скъпа моя, съм най-щастливата сред човешките създания. Но това между другото. Ти си тази, за която говорим в момента и за твоето поведение към мистър Лий-Купър. Той е превъзходен млад мъж. Роден в затънтена среда, той все пак, благодарение на своите необичайни способности, подпомогнати от изключителното му трудолюбие, си е пробил път до завидно положение. То му носи уважение. Неговото мнение е високо ценено, от най-изтъкнатите хора в страната. И още, за разлика от прекалено много други, издигнали се до неговото положение, той не се е възгордял, охотно разказва, както можах а забележа тази вечер преди вие да пристигнете, за ежедневните занимания на майка си и сестра си в Нортъмбърланд, както и за изключителните постижения на мистър Наш тук, в Лондон. Само заради тези неща, ти, родена и израснала сред всичките облаги, които обществото и образованието могат да дадат, би трябвало да го цениш. Има нещо много по-важно дори и от тези качества — неговата искреност. Забелязах, че неговото държание може в някои случаи да се стори обидно. Но тази вечер, когато те заприказва, намеренията му бяха съвсем приятелски. Много бях разочарована от теб, че му отговори така грубо. Да разговаряш така с когото и да било, съвсем не ти приляга, без значение кой е той. И особено с мистър Лий-Купър, толкова премерен в отношението си към теб в този случай и с такова искрено желание да те зарадва!

Джорджиана бе потисната. От това, че мисис Гарднър ѝ каза тези неща и дори повече — че имаше пълно право да го направи. Тя не можеше да продума повече.

Мисис Гарднър, виждайки наполовина извърнатото ѝ лице, скоро продължи с по-мек тон:

— Скъпа моя, виждам, че ти си обезсърчена и съм сигурна, че тази е причината, която те подтикна да се държиш така нетактично. Но, моля те, позволи на една по-възрастна жена да ти вдъхне увереност — времето ще заличи почти всички рани, дори онази, която, ако мога да изразя свободно мнението си, подозирам каква е. Ти няма да ми повярваш сега, но скоро ще откриеш колко съм била права. Още една дума, Джорджиана и приключвам. Макар сега да не можеш да се решиш отново да дариш сърцето си на някого, все пак, когато го направиш, би било по-добре да потърсиш човек, който притежава категоричния характер на Джеймс Лий-Купър, отколкото някой, който сипе сладки приказки и строфи от стихове. Моля те, дете мое — усмихна се тя накрая, — недей да гледаш така нещастно. Ако ти се струва, че съм говорила жестоко, то е само защото ти желая доброто и зная, че твоят брат изпитва същото. Ние сме сигурни, че няма да ни разочароваш.

Но Джорджиана не можеше да си възвърне уверения поглед. Верни бяха предположенията на мисис Гарднър, не можеше да ги отрече. Чувствайки любовта си предадена, тя също бе причинила болка на останалите. Знаеше, че се държа грубо с Джеймс Лий-Купър и по този начин бе навлякла гнева на човек, когото оценяваше като свой нов приятел, мисис Гарднър. През целия ден Джорджиана се чувстваше нещастна, сега към това усещане се добави и гневът ѝ към самата себе си.

Главата ѝ бучеше отново, мислеше си само за мига, в който ще може да остане сама, у дома, в тишината на собствената си стая. Мисис Гарднър, наблюдавайки загрижено нейните терзания, се опитваше да я въвлече в безобидни разговори, но бедната Джорджиана, останала без сили, не можеше да отговори с повече от една-две думи. И още щом джентълмените се присъединиха към тях, се приближи до мистър Дарси:

— Скъпи братко — прошепна тя, — моля те, не можем ли да се върнем направо у дома? Знаеш, че не съм добре от сутринта и бих се

оттеглила незабавно.

— Какво казвате? — реагира учуден добрият мистър Гарднър, когато я чу. — Мис Дарси да ни напусне така рано? От една страна нашите двама джентълмени, погълнати от тежките мисли за бъдещето на града и сега вие, мис Дарси ще ни изоставите. Днешните млади трудно издържат повече от час на едно място, така ли е, скъпа мисис Гарднър?

— Аз също мисля — отговори неговата съпруга спокойно, отправила топъл поглед към Джорджиана, — че нашата гостенка, ако желае, може да си тръгне. Тя не се чувстваше добре през цялата вечер и ние трябва да сме благодарни, че изобщо дойде да ни види. По-добре е да изпратиш някого за каретите.

Каретите пристигнаха веднага и компанията се приготви да си тръгва. Джорджиана се сбогува сравнително спокойна с мистър Хю Джонс и със стопанина на къщата, а когато дойде ред на стопанката, не можа да се овладее достатъчно. После набра кураж и се обърна към последния гост. В този момент не ѝ се искаше да се окаже лице в лице с почти никого от целия свят, още по-малко с човека, когото обиди. Но справедливостта изискваше най-накрая да направи усилие да се държи приветливо с него преди да се разделят. Джорджиана направи няколко крачки към него:

— Приятна вечер ви желая, мистър Лий-Купър — каза тя мило. — Ако не се видим преди да се върнете в Пембърли, надявам се пътуването ви дотам да е леко. Вие със сигурност ще липсвате на мистър Наш, но *неговата* загуба, ще бъде за *нас* сполука.

В отговор той само се поклони отривисто и след като се сбогува по възможно най-бързия начин, напусна дома.

ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

На Джорджиана ѝ се сториха скучни развлеченията на града, когато се събуди на следващата сутрин. Досега те не бяха друго, освен източник на удоволствия: всяка улица бе паметна за нея, дори и недостатъците им си имаха своя чар. И в каква различна светлина ѝ се представи Лондон днес. Неговите мрачни комини се набиваха печално в очите, които почти не бяха мигнали през нощта; изпълнените с хора оживени улици не вещаеха вече удоволствия, а опасност. Нищо чудно, че мислите ѝ политаха към Дарбишър. В Пембърли тя можеше да намери успокоение, разхождайки се из великолепия парк, а след това да се върне при снаха си, чиято ласкава утеха ѝ бе необходима, както никога досега. В Пембърли опасността бе извън пределите на имението, тук затворът на самотата не я оставяше да се спаси от тревожните мисли.

В този изпълнен с преживявания млад живот, обстоятелствата, донесли такива терзания като онези от предишната вечер, бяха все пак малко. Джорджиана бе изпитвала мъка, но рядко се бе отнасяла критично към собствените си постъпки. Затова сега думите на мисис Гарднър, (никой още не бе посмял да отправи към една Дарси подобни сурови обвинения), я разтърсиха из основи. Каквато бе наивна, досега тя си въобразяваше, че е героиня от някой романс на сър Уолтър Скот или напоследък от поезията на мистър Хю Джонс. Сега започваше да проглежда и да вижда все по-ярка след дългите години слепота безпощадната, пронизваща съзнанието ѝ светлина на нейното собствено непоносимо държание и егоизъм. Пренебрежението ѝ към наказанията на гувернантките; тревогите, които бе причинила на брат си; неуважителното държание, към което бе подтикнала леля си и накрая дори делото, с което се гордееше най-много — опитите да защити Елизабет от хулите на съседите — бяха причинили само озлобление, повече щети, отколкото полза. Но всичко това бледнееше пред недопустимото, оскърбително поведение към мистър Лий-Купър предишната вечер. Та нали тя бе героиня! А в действителност бе

твърдоглава, суетна по свой начин, каквато бе и леля й Катрин, така често порицавана от своята племенница.

Не можеше да си намери никакво оправдание за обидите, които бе нанесла на младия архитект в миналото. Колкото и горд да се бе показал той, *тя* го бе надминала. Да го разпитва за семейството му доста некрасиво и най-вече да подпитва унижително как така той е придобил своето висше образование и изключителните си познания! Всичко това бе крайно неприлично. Щом като *тя* — с всичките свои привилегии по рождение и социално положение — можеше да се държи така невъзпитано, то той бе напълно в правото си да се обижда.

Но добрите обноски, били те нейни или негови, не бяха от особено значение. Джеймс Лий-Купър можеше да се представя в полоша светлина от нея или не, но от най-голямо значение в случая бе, че той е достоен мъж — пряк, чистосърдечен, той превъзхождаше по всичко капитан Хейууд и стоеше далеч над уменията на останалите. Затова заслужаваше от нейна страна по-добро отношение, отколкото бе получил. Прав беше да се отнесе така пренебрежително с нея, когато се сбогуваха миналата вечер. И наистина не можеше да бъде упрекат, ако отсега нататък започнеше да я отбягва. Срещите им в Пембърли щяха да са неизбежни, но двамата нямаше както преди да разговарят оживено, а да се разминават със студен поклон и в пълно мълчание. Тя въздъхна при тази мисъл и сълзите й рукнаха неудържими.

Джорджиана бе така погълната от мислите си, че не чу как рано сутринта пред къщата им спря карета, а след това по стълбите се понесоха стъпки към кабинета на брат й. По-късно, когато Хана пристигна с предиобедната поща в единадесет часа, от коридора през отворената врата долетяха гласове. Единият — най-малко очакван от нея в къщата на брат й така скоро — беше на самия Джеймс Лий-Купър. Душата й отведнъж се проясни и тя се затича по стълбите. Сега можеше да го приветства любезно, да поправи поне малко като за начало досегашното си некрасиво поведение.

Но щом го видя да излиза от кабинета, придружен от мистър Хю Джонс, при това видът и на двамата мъже бе угрижен, смелостта я напусна. Тя изчака тихо, скрита от погледите им и едва след тяхното заминаване се спусна към брат си:

— Скъпи Фицуилям, опасявам се, че главоболието ми не минава и днес и си мисля дали въздухът на Дарбишър няма да ми подейства

по-добре от който и да е лондонски лекар. Не можем ли да се върнем по-скоро в къщи?

Дарси я слушаше внимателно, но изражението на лицето му бе угрижено:

— Джорджиана — заговори той веднага след нея, — получих изключително важно съобщение и то по въпрос, който засяга теб, както Елизабет и мен. Ще направиш добре, ако седнеш удобно преди да започна да ти разказвам за какво става дума, тъй като се чудя откъде да започна.

Разтревожена от сериозния му тон, Джорджиана се остави брат ѝ да я отведе в дневната и когато седна, Дарси започна:

— Джорджиана, налага се да ти кажа всичко това, което ще чуеш, макар то да ти се стори доста неприятно и то по тема, която не би ми се искало да подхващам. Аз много добре зная каква болка изпитваш по вина на един... джентълмен. Върху мен пада отговорността да добавя към онова, което знаеш, още някои неща за спомената особа, макар и да ти стане болно. Вчера разбрах, че капитан Хейууд е безскрупулен търсач на пари, но тогава не можех и да подозирам в пълна степен неговата низост.

Колкото и да ѝ беше тежко да чуе дори името на капитана, Джорджиана все пак не искаше да бъде несправедлива:

— Братко — реагира тя веднага разгорещено, — какво искате да кажете? Изборът на капитан Хейууд да избяга с мис Бингли, може да бъде наречен неочакван, дори непристоен, но все пак не е злодейство. Той е човек с достатъчно житейски опит и е напълно способен да преценява своите действия. Ако трябва някой да бъде упрекат, то това съм аз, задето така погрешно прецених намеренията му спрямо мен.

Но мистър Дарси разтърси глава нетърпеливо:

— Дете мое, ти все още не разбираш. Капитан Хейууд наистина е безогледен — доказателство е самото му отношение към теб, независимо от твоята снизходителност, но към него трябва да бъде предявено много по-голямо обвинение от някакво си непостоянство.

Джорджиана се умълча объркана.

— Спомняш ли си, скъпа сестричке, че може би в болката си не си обърнала внимание, колко бързаха двамата джентълмени вчера след вечерята да напуснат дома на семейство Гарднър? И за мен беше неочаквано, тъй като мистър Гарднър, както и ти знаеш, обикновено по

това време ни кани на партия вист. Но докато бяхме на масата, беше казано нещо, което ги е заставило да си тръгнат така спешно. За да ти разкажа историята напълно разбираемо, трябва да започна от самото начало.

Мистър Джонс, както изглежда, по време на службата си в Белгия е лекувал някой си Инсайн Хенри Бърджис, пройдоха, чийто живот Джонс е спасил, като навреме е ампутирал единия му инфектиран крак. Този Бърджис сега живее в Лондон, води в действителност жалко съществуване, жънейки плодовете на целия си разсипнически живот. Докторът, който има добро сърце, се е наел да го навестява от време на време, макар и да не се надява дори и на най-малка отплата за грижите си, нито пък да се наслаждава на компанията на споменатия човек. И все пак настоятелно го посещава. Както се оказва, този Бърджис пийнал и се хвалил пред него, че ще получи някакви пари. Джон отначало го слушал с половин ухо, тъй като мислите на един поет често блуждаят в свой свят и още повече — той познавал пациента си като самохвалко, понякога така упоен от алкохола, че едва ли би могъл да различи реалното от виденията си. Но Бърджис продължавал да повтаря едно и също. Случвало се да събира за залаганията двама свои приятели, досущ като него в прахосничеството и затова способен да грабне каквото му падне под ръка, за да усмири кредиторите си.

Единият, някой си от опълченията, напоследък се бил сблизил с едно семейство, което наскоро забогатяло и съвсем не се поколебал да го ограби. Третият и най-интересният от този очарователен триумвират бил щастлив да предложи план как да лишат наивниците от товара им на наскоро придобитото състояние. Планът, Джорджиана, бил да обвинят без основания някого от тези семейства в кражбата да рече на дантела от местен магазин.

— Боже милостиви, братко — момичето бе безкрайно изумено, — ти не мислиш сериозно, че...

— Бъди търпелива и ме изслушай. Работата била набързо уредена с помощта на един млад собственик на магазин от Хардфордшър, корумпиран от градския живот. Дамата скоро била набедена, а свободата и дори животът ѝ — поставени под въпрос, докато нейният съпруг не им осигури сумата от хиляда паунда. Авторът на тази най-гнусна интрига бил, както Бърджис крещял от

възторг, един красноречив морски капитан, негов приятел от детството, детство, което той прекарал в селото Уолингфорд в Хардфордшър. Джонс, познавайки своя пациент, не повярвал и на една десета от казаното. Представи си, обаче, Джорджиана, неговото изумление, чувайки от мен, че нашият чаровен капитан Томас Хейууд, от флотата на Негово кралско величество, също произлиза от споменатото селище Уолингфорд! Веднага щом Джонс и Лий-Купър напуснаха дома на семейство Гарднър, двамата се отправили бързо право към квартирата на Бърджис в Ковънт Гардън. Там те намерили онзи пиан, какъвто му бил обичаят за този час от вечерта и освен това въодушевен, тъй като научил за последния от редица неуспехи на своя стар приятел. Малко се искало още, за да излезе цялата история наяве. Изглежда капитанът наистина се е прочул на континента, но не като герой, както често ни внушаваше, а като пройдоха. Неговите пороци били доста — някои от тях, моя скъпа Джорджиана, едва ли са за твоите нежни уши. Но най-пагубната от тях за капитана била неговата слабост към хазарта. Още отдавна тя го лишила от всичките му пари, скоро ги последвало и семейното му имение — с всяка година дълговете му се натрупвали. Отчаянието най-накрая го довело в Лондон, щом успял да се освободи от служебните си задължения, за да търси богата съпруга и по този начин да се спаси от фалит. Много се забавлявал мошеникът Бърджис, докато разказвал за бедите на своя съмишленик. Една богата наследница в Кент известно време представлявала за капитана обещаваща партия и той възлагал на нея големи надежди. До мига, в който майка ѝ по някакъв начин разкрила паричните му затруднения и истинската причина за неговите ухажвания и го прогонила — нашата леля Катрин. Каквото и да кажеш за нея, Джорджиана, тя е веща по въпросите за бъдещето на дъщеря си.

В Лондон последната му измама едва не го провалила в лова за едно огромно състояние или поне така бе преди два дни. Тук, в същата тази стая, скъпа Джорджиана, онзи капитан е разбрал, че е разкрит, а плановете му — застрашени. Бърджис, вероятно, се е хвалил доста на капитана, че го лекува един знаменит поет-лекар, Хю Джонс, но никой от тях двамата не е имал и представа, че Джонс познава семейството, на което те посягат. Сблъсъкът лице в лице с него в техния дом ужасил капитана. Малка била надеждата Бърджис да си е държал езика зад зъбите в разговорите с доктора. Затова тревогата му, когато посетил

същата вечер Бърджис, била неимоверна. Решил да приключи с всичко, ясно виждал своето разобличаване и възнамерявал да се откаже от целия им план. Искал също така да се разплатят със собственика на магазина, заявявайки, че лейди Филипс е невинна, за да приключи със случая изцяло. Но Инсайд — дързък по природа, а сега в добавка добил смелост и от изпития джип — бил повече от сигурен, че третият от групата няма да остане доволен от такъв обрат. Изсмял се на капитана и най-любезно се съгласил да приеме по-голямата част от пляката. Хейууд останал дълго там, оплаквайки злощастната си съдба, а тя наистина изглеждала и на двамата злощастна, тъй като кредиторите му били настървени и той не знаел къде да се дене без пари. После, тъй като нашият капитан е нищо, ако не е пъргавият му ум, си напрегнал мозъка и намерил разрешение на проблемите си. На Бърджис казал, че все пак в Лондон има още една богата наследница, не особено умна, хубостта ѝ вече била на увяхване, но в нейните чувства той бил сигурен. Ако побързал, щял да получи ръката ѝ преди нейното семейство да разбере за намеренията му. След миг хукнал да осъществи замисленото. Така бъдещето на Каролайн Бингли било набързо решено, опасявам се обаче, че то няма да е щастливо.

Джорджиана слушаше как брат ѝ разкрива дума по дума ужасната истина и я връхлитаха толкова тревожни чувства, че в много моменти не знаеше как да реагира. Накрая можа да продума:

— Жал ми е за мис Бингли — въздъхна тя. — Капитанът ме заблуди, но на нея, горката лейди, на нея той причини много по-голямо зло. Но братко — съвзе се малко момичето, — кажи ми, моля те, вярно ли е наистина, че името на мисис Филипс ще бъде очистено и тя ще си възвърне свободата? В такъв случай тези ужасяващи разкрития носят и нещо добро.

— Колкото и да са страховити, да — отговори Дарси, — но щом стана дума, можеха да бъдат и по-лоши... Джорджиана, има още неща за разкриване, за които се питам дали да ти разкажа, знаейки колко са болезнени. Но ти трябва да знаеш и *ще* знаеш цялата истина, защото третият престъпник, скъпа сестро, е онзи, с когото се страхувам, че ти вече се познаваш от един печален случай — в миналото той те нарани непростимо. Неговото име е лейтенант Джордж Уикъм.

— Лейтенант Уикъм! — извика Джорджиана, пребледняла като платно. — О, скъпи мой братко! Да ни тормози точно този! Не ни ли

причини достатъчно зло досега?

— Не намирам нищо чудно в недоверието ти — отговори спокойно брат й. — Но бъди сигурна, сестро и се успокой, доколкото можеш, тъй като неговата злонамереност не е продиктувана от желание да навреди на *теб*, а за да се реваншира с мен. Търпение, Джорджиана и ще узнаеш всичко. Както изглежда, с напредването на разказа Бърджис все повече се забавлявал и нашите млади приятели го слушали с нарастващ ужас. Само час преди тяхното идване Бърджис повикал Уикъм при себе си, за да му съобщи смехотворната новина, че капитан Хейууд се отказва от тяхното споразумение. Но тя, за негово учудване, предизвикала у лейтенанта не веселба, а гняв. Той избухнал и изругал Бърджис, нарекъл го глупак, щом не е разбрал, че по такъв начин Джонс ликвидира плана им. След което, за още по-голямо учудване на Бърджис, неговият гняв се развихрил. Семейството, в чиято гостна Хейууд видял Джонс, било същото семейство, което му причинило най-гнусните страдания. Един горд род, някога свързан с неговия много близко; един род, отговорен за всичките му неудачи; род, който бил изтръгнал от него средствата му за съществуване, лишил го от възможностите, които по право му се полагали и довел лейтенанта до мизерия, а *той* не бил роден за подобно нещо. И сега... най-накрая... те осуетили неговата последна интрига! Това било непоносимо. Уикъм продължил да ругае така няколко минути. Твърдял, както Бърджис им разказал, че никога няма да се успокои, докато не им причини толкова зло, колкото и те на него. Щял да опозори името им в цял Лондон, щял да пусне слух, кураж, скъпа Джорджиана, тъй като следва нещо, което е най-ужасно от всичко... слух за някои недостойни неща, които твърдял, че младата жена от това семейство е вършила с него. Не, продължавал той, той нямало да се успокои, докато не опетни името на мис Джорджиана Дарси.

Джорджиана извика ужасена. Тя не беше на себе си. Брат й замълча за малко, за да й даде възможност да се съвземе, а после продължи:

— Изключителният Лий-Купър слушал разказа на Бърджис с негодувание. Но когато чул, че за *твое* име се говори по този начин, сестро, неговият гняв не знаел граници. Той сграбчил негодника Бърджис за гърлото и го заплашил, че ще последва и друго, ако онзи не

им разкрие къде се намират останалите — закана, пред която ужасеният Бърджис отстъпил веднага.

Никога преди, отбеляза поетът, не бил виждал своя приятел така обезумял от гняв. Изхвъркнал от квартирата на Бърджис без да чака Джонс и хукнал към Едуард стрийт, където Уикъм наел апартамент. Няма да ти описвам, сестричке, сцената, която последвала. Ти знаеш, че Уикъм е мъж, смел до безразсъдство. И въпреки това не е могъл да се сравнява с Лий-Купър. Без никакви обяснения, Уикъм сега е в затвора на Боу стрийт, а властите са се разпоредили да бъдат издирени неговите съзаклятници. Мистър Гарднър, чиято радост била неудържима, вече е заминал за Хардфорд, за да отведе сестра си в къщи.

Можеш да си представиш, скъпа моя Джорджиана, какво облекчение бе за нашите млади приятели да ми разкажат за случилото се. За Уикъм те не можеха да кажат нищо друго, освен, че е низка твар, роден лъжец, чудовищен в лъжите си. Лий-Купър бе дотолкова вбесен, че дори не можеше да повтори гнусните му лъжи. Нашето семейство е безкрайно задължено на младия Джонс и особено много на храбрия и ненадминат Лий-Купър.

Джорджиана не бе в състояние да отговори каквото и да било. Почти веднага след чутата история, тя побърза да се качи в своята стая, за да остане насаме с мислите си.

ЧЕТИРИДЕСЕТА ГЛАВА

Елизабет Дарси бе очаквала с нетърпение всяка вест от съпруга си в Лондон, но нито една от тях не посрещна с такава неопишуема радост, както последната. Колко приятна беше тя наистина! Нейната леля бе освободена, а честта на семейство Бенет — възстановена. От което следваше щастливият извод, че съпругът ѝ най-после се връща при нея. Дойде накрая безкрайното удовлетворение, платено прескъпо със страданията ѝ.

Изминалите седмици бяха тежки за мисис Дарси. Нездравото любопитство на съседите я бе съпътствало през цялото време с не по-малка сила от сегашното. Във всеки дом, всеки ден със завидно старание и до най-малките подробности благовъзпитаните семейства бяха обсъждали бедата, сполетяла нейното семейство, без да придават особена важност на такива дреболии като снизходителност и истина. Дните се нижеха трудно и с всяка сутрин тя все по-горчиво усещаше липсата на любящото сърце на съпруга си, обич, с която се чувстваше по-силна.

Дори Джейн, обикновено толкова надежден източник на спокойствие, можеше да ѝ помогне съвсем малко, самата тя погълната от домашните задължения след раждането на дъщеря си. Нейният живот се бе променил изцяло, откакто на бял свят се появи малката Елайза. За детето тя се грижеше без особени усилия, тъй като бе родена за майка, а и малката бе кротка; възрастните роднини бяха онези, които я подлагаха на изпитания и бяха бреме за нея. Горката Джейн се измъчваше между нескончаемите обсъждания на нейните родители дали някога се е раждало по-прекрасно бебе и съдържаните възражения на семейство Бингли, че в края на краищата Елайза е бебе като всички останали и макар да е необичайно сладка, не прави изключение от останалите; но не бяха ли забелязали те пленителната жизненост, с която момиченцето държеше своята дрънкалка? На тези щастливи словоизлияния, повтаряни многократно, тя бе подложена всяка божа сутрин.

— Съжалявам, скъпа Елизабет, че през последните седмици почти нямах възможност да ти обърна внимание, да те успокоя малко. Зная, че на раменете ти легна изтощителен товар. Но, скъпа сестро, ето го вече и избавлението. Нашата леля ще бъде освободена! Хайде да отидем незабавно при майка и да ѝ съобщим новината!

— И това ще стане — каза Елизабет. — Има още едно нещо в писмото, което мистър Дарси желае да не казвам на никого. Но от теб, скъпа Джейн, нямам тайни. Толкова е странен за мен този обрат в целия случай, че почти не очаквам да повярваш. Джейн, оказва се, че между създателите на ненавистния план против честното име на нашата леля не е някой друг, а нашият собствен зет Уикъм.

— Джордж Уикъм крадец? — изтръгна се ужасеният вик на Джейн. Ти сигурно грешиш, Лизи. Нашият зет може да бъде... е, за жалост, в много отношения несъвършен, но не мога да повярвам, че е мошеник. Вероятно говориш за някой друг офицер, някой от неговите приятели вероятно или някой с подобно име.

— Скъпа Джейн, ти правиш от мен истински пророк, предупредих те, че няма да ми повярваш и както виждаш — наистина не ми повярва. Но дори и ти, сестро, понякога имаш нужда от порицание, тъй като тук виновникът е точно *той*, не друг. О, Джейн, тази, която е за съжаление, е Лидия. Тя бе неразумно, вятърничаво момиче, вярно е, но нищо, което е направила самата тя, не ѝ причини толкова позор като този.

— Горката Лидия, наистина — въздъхна Джейн. — Колко ли страда... Какво ще стане с нейния съпруг?

— Доколкото разбрах, той вече е в ръцете на закона — въздъхна и Елизабет. — Но нека още да не се поддаваме на отчаянието, сестро. Мистър Дарси спаси нещастника от предишните му деяния и съм сигурна, че ще съумее да го направи отново. Що се отнася до младия Търнър, страхувам се, че нищо не може да му помогне.

— Наистина, добротата на мистър Дарси към нашето семейство е безпримерна — съгласи се Джейн. — Колко ни провървя, че го имаме за наш защитник. А какво ли ще изпита майка ни, когато разбере, че нейният любимец е паднал толкова низко? Ще се избави ли някога нашето семейство от лошата си слава?

Елизабет поклати глава в знак на отрицание, разбирайки много добре, че съседите им, разочаровани от изчерпването на разговорите

по стария скандал, ще впият зъби ненаситно в новия — нещо съвсем в реда на нещата за всички, освен за най-фините хора или за онези, които са свързани покрай роднините си с него.

Следващите дни доказаха правотата на нейните мисли.

Все пак съвсем навреме пристигна и една утешителна вест. Преди семейство Бенет да потъне отново в поредното си нещастие, то имаше възможност да се наслади на малко спокойствие, чрез писмото до мистър Бенет. То пристигна от дружелюбния дом на техния братовчед Колинс.

Скъпи мой, сър,

Нашите близки роднински връзки и моето призвание да служа на човеците ме натовари още веднъж със скръбната задача да ви изкажа съболезнованията си относно страданията на вашето семейство. В оплакването на вашето ново безчестие, към мен се присъединява и мисис Колинс. Тази поредна немилост сигурно ви е донесла много повече мъка от предишната. Но трябва да се има предвид, че вие като родители преди време проявявахте снизхождение, което доведе вашата дъщеря до това критично положение. Аз не мога, бидейки на свещеническа служба, да пропусна да ви припомня, че лично предрекох такъв резултат дори и преди скалъпената женитба. И сега с какво огорчение разбирам, колко съм бил прав.

За мен е мъчително да зная, че съм наследник на дом и имот, паднали толкова ниско. Самата лейди Катрин бе така снизходителна да ми предложи своето дълбоко съболезнование, когато ѝ предадох тази сутрин за случая, без да скривам нищо. Мисис Колинс получи писмо от Хардфордшър и аз оттам зная всичко. За нейно благородие особено приятен бе фактът, че една известна нейна най-близка роднина не е замесена в аферата. Вие ще ме разберете — аз от деликатност не мога да разкрия нищо

повече. Справедливото възмущение на моята господарка от злодеянието на вашия зет Уикъм не знаеше граници. Нейният съвет към мен беше да скъсам изцяло с низките си роднински връзки, към които спадате и вие. Единствено великодушието на моето призвание ме задължава да ви напиша тези прочувствени слова на състрадание и съвет.

Става дума за мис Кити Бенет, на която аз заявих, че би могла скоро да се върне в лоното на своето семейство. То трябва да изисква от нея много повече, отколкото можем моята съпруга или аз в тези часове на горестно нещастие и лоша слава. Но тъй като тя е твърдоглава, защото сте били прекалено снизходителни към нея, не приема да си тръгне, докато не я повика нейната майка. Аз съм спокоен, защото вие веднага ще изпратите някого да я прибере.

Моите грижи покрай този случай се увеличиха. Подозирам за пристрастното отношение на своя помощник Самуел Бийсли към мис Кити Бенет. Мое горчиво задължение бе да предупредя този млад човек за опасностите от подобна връзка. Но със съжаление трябва да отбележа, че съветът ми бе приет зле, тъй като господинът е невъзпитан. Бъдещето му, обаче, не е за пренебрегване. Затова какво разочарование е за вашата дъщеря Кити, че пагубната женитба на нейната сестра разруши и последната ѝ надежда за щастие. Тъй като след тази последна възможност, ще се съгласите с мен, тя не може да има друга.

Колко ми е жал за вас, скъпи сър. Но дори сега, когато ви пиша, съветът на моята добра господарка ми се струва по-проницателен от всякога. Ето защо аз трябва да ви известя, мой скъпи мистър Бенет, че се разграничавам от вас и вашето семейство още в деня на отпътуването на мис Кити Бенет от Хънсфорд. А дотогава аз трябва да поема отговорността да се грижа за Лонгборн.

Аз съм, скъпи сър... и така нататък, и така нататък.

Когато прочете писмото, мистър Бенет повика най-голямата си дъщеря, за да прегледа и тя внимателно това странно послание.

— Какво е това чудо? — запита той изумен. — Признавам си, че бях приятно изненадан, когато четях писмата на Кити. Както разбирам със сигурност, тя наистина напоследък се е заела с благотворителни задачи в енорията Хънсфорд. При това с такова усърдие, каквото обикновено проявяваше само при избора си на ново боне. От написаното от нея ми беше невъзможно да разпозная предишната глуповата и невъзпитана мис, която сега, на моята възраст, за първи път от много години ми достави удоволствие. Възможно ли е това внезапно коренно отношение да се дължи в по-малка степен на висшето общество на Колинс и в по-голяма — на споменатия Бийсли? И ако той действително е успял да промени такова едно създание като Кити, какъв ли изключителен мъж би трябвало да бъде той самият?!

— Аз не бих разчитала на това, татко — каза Елизабет. — Шарлот ми писа за Бийсли и той, според нея, е мъж с необикновено добър усет и божи човек, чиито изрядно изпълнявани задължения са търсени много от семействата с високо положение в обществото за района. Възможно е *той* да е бил запленил от Кити, но едва ли можем да очакваме нашата сестра да се отнася благосклонно към един мъж, който ѝ предлага единствено своята интелигентност, непримирир характер и изгледи за добър живот в някое, неизвестно кога време.

— Твоята оценка е крайно остра, Лизи — обади се Джейн. — Казвала съм ти и преди, че Кити и Мери не са съвсем безнадеждно изпуснати. Може би точно ние няма да постигнем много в тяхното превъзпитание, но ако този господин Бийсли е наистина мъж на място, тогава Кити е способна да изненада всички ни.

— За Кити ли говорите? — запита Мери, която в този миг влезе в стаята с майка си. — Колко се забави тя в Хънсфорд. Не мога да проумея какво я задържа в тази енория. Там няма нищо, освен мрачни селяци, потънали в молитвите си и не може да се намери нито една книга, освен библията.

— Библията няма да ти навреди, мис — отговори майка ѝ. — Аз самата четях библията на майка ми, когато мистър Бенет ме видя за първи път... Нали така беше, любов моя? Бях облечена в синя муселинена рокля с най-прекрасните волани. И сега мога да си спомня

колко добре ми стоеше добре. Оттогава питая изключителна любов към библията.

— Светите писания могат да служат и за привличане на някои партньори — продължи по своя си начин Мери. — Ако имах такива намерения, бих избрала по-скоро да бъда изненадана над някоя книга на Лизи. Но аз не търся подобно внимание — то може да ме откъсне прекалено много от проучванията ми над „Тристан и Изолда“.

След тези думи Елизабет потърси с поглед упование в небесата, а Джейн едва сдържа усмивката си.

— Е, сега като си помисля — каза мистър Бенет, — вече няма да очаквам с нетърпение моите неомъжени дъщери да ме изненадат с прозорливост и добър вкус. Но няма и да повикам Кити, та дори само заради удоволствието да държа в страх моя братовчед Колинс още няколко дни.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Измежду познатите ви най-модерни бракове трябва да сте забелязали, че страстта скоро се охлажда до привързаност. След като те веднъж си осигурят преданост чрез взаимен обет за вярност и изядат сватбените бонбони, знойните им изпиващи се погледи са свободни да се превърнат в кротки, блуждаещи един към друг поглеждания; някога преливащото от възбуда сърце се успокоява напълно под монотонния ритъм на ежедневието.

Но нашите познайници мистър и мисис Дарси бяха така далеч от обичайните неща, че неговото завръщане у дома, очаквано с нетърпение и от двамата, надмина във всяко отношение и виденията им за нова среща. *Техните* взаимоотношения, започнали като на шега, с времето узряха за истинското разбирателство, добиха истинската хармония между разума и влечението, стремеж им един към друг, какъвто Елизабет никога не бе допускала, че е възможен.

— Моя Лизи — въздъхна с облекчение мистър Дарси, когато пристигна, — тези последни няколко седмици без теб ми се сториха безкрайни. И само като си помисля, че преди две години не те и познавах. Предполагам, че е имало такова време, но право да си кажа, не мога да си го припомня.

— Няма нищо чудно — отговори Елизабет, — имайки предвид неприятностите, които моето семейство ти причини оттогава. Ние през цялото време сме за теб източник на напрежение и безпокойството. Чудя се как така не поглеждаш към доброто отминало време, в което ти изобщо не подозираше за съществуването на семейство Бенет.

— Не говори така — разпали се той. — На теб дължа цялото си щастие. Помощта, която можах да окажа на твоето семейство, е само малка благодарност заради теб, моя Лизи. Аз самият не бих могъл да се откажа от отговорността към печалните събития през последната година. Ако по-рано бях разобличил характера на Уикъм, обръщайки по-малко внимание на собствените ни дела и повече на общото добро, той нямаше да продължи така безнаказано своите деяния. Но по какъв

друг начин можех да действам, за да защитя името на бедната си сестра?

— По никакъв — увери го съпругата му, — ти направи онова, което бе най-добро. Твоята сестра заслужаваше тогава цялото ти внимание и защита, толкова бе малка и така оплетена. Но мистър Дарси, мен ме вълнува и предизвиква състраданието ми не онази, а сегашната Джорджиана. Не съм ти доверявала преди, че забелязах у нея влечение към мошеника капитан Хейууд. И сега я виждам вяла, бледа като никога досега. Лоша работа наистина. Дали страда много?

— Страхувам се, че да — отговори печално Дарси. — О, Лизи, ти така болезнено ми липсваше в Лондон. Колкото и да страда сестра ми, тя никога няма да ми каже. Сега, най-после, си е в къщи. Спокоен съм, че може да се обърне към тебе за съвет. А аз мога само да наблюдавам болката ѝ и да се чудя на себе си защо съм такъв, че тя не може да ми се довери.

— Какви големи надежди си таил за братската си нежност. Не знаеш ли, че едно младо момиче би се доверило по-скоро на куклен заек, отколкото на собствения си брат? И особено в случаи като тези. Не се тревожи, аз ще разговарям с Джорджиана и ще направя за нея каквото мога. Не мисля, че сърцето ѝ е вече прекършено — на осемнайсет години е твърде допустимо никога повече да не може да си възвърне предишното състояние на духа, а най-вероятното е, че *ще преодолее* мъката си.

Но когато най-после Елизабет остана насаме с Джорджиана, тя усети, че товарът на момичето не е лек.

— Не мога да скрия от теб, скъпа Елизабет, че за съжаление изпаднах в голямо заблуждение, не — държах се безразсъдно и глупаво. Често преди това ти се хвалех, че моето сърце не се поддава на нежни чувства към другия пол, за да го подаря сега на онзи, който най-малко го заслужава. Едва ли има нужда да обяснявам, че става дума за капитан Хейууд. Един подлец, който можеше... щеше да съсипе лелята на моята скъпа Лизи. И при все това на мене ми изглеждаше така неповторим, така нежен. Неговите маниери, неговото внимание не можеха да не ме наведат на мисълта, че е изключителен. Колко сляпа съм била да се подлъжа от голите му приказки и от някои ситуации, които той е използвал така добре... — тук тя не можа да сдържи сълзите си.

— О, бедна сестро, прекалено рано научаваш горчивите уроци на живота. Но трябва да се утешаеш поне малко от факта, че капитанът е мамил не само теб, а всеки един от нас. За известно време е успял да заблуди дори твоята леля Катрин. Ако не друго, то ти поне беше всред избраното общество.

— Той се опита просто да ни използва — каза Джорджиана. — Капитанът ухажваше всяка една от нас, докато най-накрая не спря категоричен поглед върху мен. Аз си мислех, че има сериозни намерения към моята братовчедка Ан. В същото време той само е кроил планове си как да ни измами, за да се сдобие най-накрая с нечие състояние — без значение е по колко отвратителен начин ще се добере до него, само да го притежава, да се избави така от дълговете си. Той ни мамеше с умисъл.

— Хайде да не го осъждаме за това, че е възнамерявал да се ожени заради паричните си проблеми. Той, като човек, чийто вкус и забавления са стрували скъпо, е действал само в своя полза. Неговото благоразумие е стигало единствено дотам. Той не е способен на саможертва. Онова, за което би трябвало, за което трябва да бъде обвинен, е неговото двуличие. Независимо дали е към твоята братовчедка, към теб или към моята нещастна леля — цялото му поведение се основава на лъжи и измами. Ти успя щастливо да се измъкнеш невредима, Джорджиана. Представи си колко щеше да се проточи нещастиято ти с човек като капитан Хейууд.

— Но, скъпа Лизи — не се съдържа тогава Джорджиана, — как може човек да преценява мъжете? Аз бях подведена не само от маниерите на капитан Хейууд. Неговото семейство бе добро, свързано дори с моето собствено семейство. Ако той не може да бъде достоен, тогава кой може?

— Такъв навременен и точен въпрос, заслужава не по-малко прецизен отговор. Но колкото и да е неочаквано, еднозначен отговор, до колкото зная, няма. Знатното потекло вече не е гаранция за добродетели, за чийто белег се приема изрядната прическа на мъжа; нито пък приятната външност е белег за добронамереност. Въпросът не е в семейството му или във вида и обноските му: достойнствата на един мъж могат да бъдат оценявани единствено по делата му. Помисли си за своя брат или за моя чичо Гарднър. Или ето ти още по-подходящ пример — младият архитект Джеймс Лий-Купър. Той не е нито от

знатен род, като първия, нито има приятните обноски на втория, но Джорджиана, само си помисли за делата му. Разбрах, че неговото участие в разкриването на престъпния план е кажи-речи героично. Виждаш ли, сестро, има честни и неподкупни мъже в края на краищата. Макар да се съмнявам много, че твоето нещастие ще допусне такава мисъл.

— Благодаря ти за съчувствието, Елизабет, но аз наистина не го заслужавам. Аз размишлявах дълго, откакто напуснах Лондон, не, още преди да си тръгна оттам, водена преди всичко от мъдростта на твоята чудесна леля Гарднър. Тя беше тази, която ми показва колко малко оценявам аз истинското внимание и грижи, колко малко аристократизъм има в моите обноски. Аз бях прекалено много заета със себе си и малко зачитах хората около мене. Сестро, аз бях празноглава, глупава, самонадеяна. Тази самонадеяност не ми позволи да се възползвам от горчивия опит, който имам. Ти знаеш добре, че това не е първата ми подобна грешка. И все пак — въздъхна тя. — Аз няма да се заблудя така отново. Вярвай ми, Елизабет, от сега нататък моите чувства ще се ръководят единствено от добрия усет, от добрия тон. Ще бъда по-сдържана. Ще насоча всяко свое усилие в помощ на моя брат и на тебе.

Елизабет се зарадва, когато чу откровението на зълва си. Тя похвали нейния решителен тон и, вече уверена, че саможертва като тази трябва непременно в най-скоро време да предотврати появата на нови неприятности, взе ръката на момичето и я стисна горещо.

— Но кажи ми едно нещо — продължи след малко Джорджиана, — как е леля ти Филипс? И най-вече как е твоят нещастен зет Уикъм? — нейното лице пламна при споменаването на страховитото име, но решена да победи сама себе си, тя се насили да зададе и този въпрос. — Зная колко се измъчва вашето семейство от това, че той е в затвора. Точно толкова, колкото и от предишното нещастие.

— За него още нищо не може да се каже със сигурност — спомни си Елизабет на свой ред последната беда, сполетяла нейното семейство. — Мистър Дарси се надяваше, че може отново заради сестра ми да ходатайства лейтенантът да бъде освободен. Но изглежда, че онзи има и други провинения, за които не знаем. С една дума, неговият случай изисква такова влияние, каквото твоят брат няма.

Колкото до капитана и съпругата му, още никой не знае къде са. Предполагат, че са избягали отвъд морето.

Елизабет погледна с известно безпокойство младата си зълва, за да разбере как тя приема новината за онзи, който ѝ бе причинил толкова нещастия в последно време. Но Джорджиана долови едва-едва последните думи, тъй като съзнанието ѝ бе заето от мисълта да намери начин, да предприеме нещо, за да помогне на семейство Бенет в поредното му нещастие.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Джорджиана имаше обичай след известно отсъствие от Пембърли да посещава в най-скоро време обичния си кръстник — сър Джефри Портланд. А самият джентълмен очакваше с вълнение нейното идване. Той обичаше Дарси още от детските му години като свой син, сега ценеше и качествата му на зрял човек, но *нейната* красота, нейното добро сърце и чудесен нрав (дори и нейното високо самочувствие, на което се мръщеше леля й Катрин), го радваха повече от всичко друго.

Когато дойде денят на нейното посещение, той приветства радушно не само компанията на своята млада кръщелница, но и новините, които тя бе донесла за мисис Фицуилям Дарси. Колкото и да не му се искаше да признае, сър Джефри през последните седмици се изпълни, ако не с възхищение, то с уважение към новата господарка на Пембърли. Когато Дарси замина за Лондон и тя остана сама в Дарбишър, дълбокоуважаемият в областта джентълмен си бе помислил, че тя ще се обърне към него за помощ, каквато той, и при най-добро желание, не можеше да й окаже. Но стана точно обратното. Тя се държа по-скоро надменно, отколкото натрапчиво. Елизабет Дарси, останала сама в нещастieto си, бе дала да се разбере, че не се влияе нито от неговото, нито от мнението на съседите им. Държа високо вдигната главата си и показа най-вече, че е истинска господарка на живота си.

Сър Джефри — един аристократ по рождение — съвсем не бе приучен да зачита някого, който не е от неговото съсловие. Но трябваше да признае с цялата си снизходителност, че той по неволя щеше да бъде *длъжен* да превъзнася мисис Дарси, ако тя бе проявила добрия вкус да се роди в благородническо семейство. Нейното държание, нейната осанка, силата на духа и преди всичко нейният отказ да му се хареса — всичко щеше да му изглежда непогрешимо, само да беше от по-високо потеклото. Нещо повече, сър Джефри, който както обикновено придирчиво спазваше дистанцията между себе си и

по-нискостоящите, веднъж случайно я бе видял по-отблизо на вечерта у мисис Силия Монтегю и тогава можа да забележи, че красивите очи на мисис Дарси стават дори още по-красиви, когато от тях хвърчат искри на непокорство и гордост. Само благоприличието можеше, по точно можа тогава да предотврати възможността тези му мисли да окажат влияние върху неговото държание към нея. И все пак пред самия себе си той признаваше, ако не друго, то поне това, че тя е достоен противник.

И в същото време бе сигурно, че никакви действия от страна на мисис Дарси никога не биха могли да трогнат сърцето на лейди Катрин, както се разбираше от писмото, което той получи от нейно благородие тази сутрин.

Скъпи сър,

А сега какво ще кажете за арогантните постъпки на семейство Бенет? След като цялата област говори и вие сигурно сте научили за тяхното ново деяние. Моите опасения относно сродяването със семейство Бенет са добре известни. Но дори и в най-страшните си предположения аз не можех да допусна, че сред тях има обикновен дребен крадец! С последния случай, чрез подлия неблагодарник Уикъм те разрушиха всичко, дори с огорчение трябва да кажа, че съсипаха онзи злостен млад мъж — братовчеда на моя покоен съпруг, — чиито качества вие можахте да оцените в Денби Парк.

Моят нещастен роднина, когото Уикъм успя да провали, бе доведен до много затруднено положение заради редица злополучни дългове при залагания. Та това би предизвикало състраданието на всекиго. Неговата беда бе толкова сърцераздирателна, че аз самата бях принудена да го отпратя от Розингс, за да не го допусна да ухажва моята дъщеря Ан. И все пак капитанът бе, ако не друго, то издънка на забележително семейство, какво безчестие бе точно той да бъде доведен до падение от сина на управителя на Дарси!

Уви, злините на семейство Бенет не свършват с тази. Малката сестра от това непоносимо семейство сега е в Хънсфордското паство. Тя вече успя да оплете в мрежата си моя помощник енорийски свещеник, така че аз много се опасявам за него. Той е твърде способен млад мъж, макар и да е прекалено ревностен в религиозните дела. Такъв брак за мене би означавал ежедневно пред очите ми да се мярка една Бенет; това момиче може да го направи от едничката злоба. Въпреки че изпратих моя енорийски свещеник да предупреди мистър Бийсли за опасността, младият мъж упорства в решението си, без да се съобразява с моето открито неодобрение.

Сега вие трябва да сте се убедили, сър Джефри, че сближаването с онези от по-низше социално ниво не може да донесе нищо друго, освен нещастия.

За себе си направих извод. Повече няма да обсъждам този въпрос и изисквам от вас най-настоятелно отсега нататък по никакъв повод да не споменавате в мое присъствие толкова отблъскващи хора като онези, освен ако нямате да ми кажете нещо, което би разсеяло моите впечатления.

Искрено ваша,

К. де Бърг

Сър Джефри прочете внимателно писмото и остана доста разочарован. Той се бе надявал, че щеше да намери в него някои обяснения: как така един на вид толкова фин млад човек, като капитан Хейууд е паднал до това ниво на непристойно поведение. Деянията на Уикъм — човек с ниско потекло и отгоре на това опропастен от снизходителното отношение на господаря си малко можеха да го изненадат, но че един капитан Хейууд може да падне до неговото положение, за многоуважавания джентълмен бе учудващо. Затова се бе надявал лейди Катрин да осветли случая. Но всичко, за което се говореше в *това* писмо, бе омразата на благовъзпитаната лейди към семейство Бенет и техните познати. Вярно бе, че връзките на Елизабет Дарси си оставаха неподходящи за тях, но дори и те не можеха да

бъдат смятани за престъпни, както дългове от хазарт, направени на другия край на континента. За него отношението на нейно благородие към господарката на Пембърли бе несправедливо. Той дори бе сигурен, че ако двете можеха да си разменят местата, мисис Дарси нямаше да очерня нейното име.

Джорджиана го посети доста след получаването на писмото. Сър Джефри я посрещна с горещи приветствия, като изрази своята тревога от преbledнялото лице и болезнения вид на неговото най-свидно момиче. Състоянието ѝ със сигурност е резултат от последния, кратък престой в Ситито и той сега държи да се погрижи за нея — като за начало с горещ чай и кейк. И едва след като слугата им сервира, сър Джефри подхвана разговор с нея:

— Малко ми се струва вероятността, скъпа Джорджиана, ти да си останала напълно безразлична към възмутителните деяния в семейство Бенет. Тези деяния доведоха до това, че провалиха изцяло не само отвратителния Уикъм, но и твоя братовчед, капитан Томас Хейууд. Нека да ти послужи за урок, скъпо мое момиче, че една млада госпожица от благороден произход никога не може да бъде обвинена в прекалена придирчивост, когато си избира партньор от своето собствено обкръжение. Точно за това предупреждаваше леля ти твоя брат преди женитбата му, но той, за нещастие, предпочете да не се съобразява с нейния съвет.

Сър Джефри подбираше думите си внимателно, знаейки колко горещо е привързана Джорджиана към своята снаха и уверен, че думите му ще предизвикат излияние в защита на Елизабет; в това излияние непременно трябваше да има някаква вест за господарката на Пембърли. Но за негово разочарование младата му кръщелница насочи вниманието си към друго:

— Скъпи, сър Джефри, вие оценявате най-високо знатния произход, но моят скорошен престой в Лондон ме научи на друго. Предполагам, че сте чували за роднините на снаха ми Елизабет — за нейните чичо и леля Гарднър от Чийпсайд. Изключително любезни и изискани хора, макар той да не е имал късмета да се роди в семейство на благородници. Докато някои други, родени за всички блага, някои които... Виждате ли, чичо, аз дълго време мислих за неотдашните събития и стигнах до заключението, че знатният произход не значи нищо. Той не е — изведнъж на Джорджиана ѝ хрумна, — той не е

гаранция за добродетели, така, както и грижливо оформената прическа на един мъж не е доказателство за неговите качества.

Джорджиана замълча и сър Джефри имаше възможност миг-два да обмисли нейното необичайно изказване.

— Скъпа моя Джорджиана, ти си неопитна — заговори и той след малко. — Позволи на твоя по-възрастен и по-препатил кръстник да те увери, че е много неприятно да не можеш да се осланяш на едно солидно потекло.

Джорджиана разбра от тези думи по колко коренно различен начин мислят те двамата, но реши да избегне спора, тъй като нейната цел бе друга. Положението на семейство Бенет, макар и да се бе променило, в никакъв случай не бе станало по-добро. Деянията на Уикъм се оказаха дотолкова отвратителни, че дори и нейният брат не бе в състояние да му помогне. Но сър Джефри, както Джорджиана добре знаеше, се радваше на по-могъщо влияние. Де да можеше да убеди сър Джефри да използва това свое прословуто влияние в полза на лейтенанта, как ли щеше да се радва Елизабет! За този щастлив край момичето искаше да приложи цялото си умение и чар, всичко, та ако ще да приема мълчаливо и онези спорни моменти, с които в действителност не бе съгласна.

— Аз наистина съм неопитна — продължи Джорджиана — и мога само да се учудвам на вашата мъдрост. Но, скъпи чичо, нека да не съдим прекалено строго онези, които не са отгледани при условия като нашите, нямат нашите възможности. Има например един и наистина само един... той израстна сред нас тук в Дарбишър, сега лежи презрян в затвора в Лондон. Лейтенант Уикъм сам си причини тези мъки, но колкото и да е безпътен той, не мога да не мисля за положението, в което се намира. Неговият баща беше скъп за баща ми човек. Една дума от ваша страна, сър Джефри, може да оправи всичко. Умолявам ви, ако не заради него, то поне заради мене да използвате вашето влияние в негова полза.

Сър Джефри посрещна тези думи с известно удивление, тъй като от две години не бе чувал Джорджиана да говори за сина на иконома, а какво остава да изразява безпокойство за него. Това още веднъж показваше какво добро сърце има тя и колко се надяваше на неговото състрадание към един явен престъпник. Но колкото повече многоуважаемият джентълмен обмисляше нейната молба, толкова

повече бе склонен да я изпълни. Доверието на Джорджиана в кръстника ѝ не беше напразно. Неговите влиятелни връзки можеха наистина в течение на две седмици да освободят младия нехранимайко от затвора и да го качат на кораба за Антигуа. Сър Джефри рядко можеше да откаже на своята кръщелница и още по-малко, когато нейната прищявка бе така настоятелна, че той се видя принуден да приеме, колкото по-скоро се заемеше с това благодеяние, толкова по-бързо щеше да го изпълни. И още нещо — изведнъж го осени мисълта, че всред онези, за които неговата намеса ще бъде от съществено значение, не е само кръщелницата му, но и несломимата мисис Дарси.

— Уикъм е негодник — каза той печално. — Но вината за това е толкова негова, колкото и на баща ти, твоят баща все пак винаги се отнасяше към него като към близък човек. Този млад мошеник по рождение е безхарактерен, а снизходителното отношение на моя добър приятел към него не поощри неговото развитие. И тъй като баща ти отдавна вече не е всред нас, на мен се пада отговорността да се заема с неприятния случай. Скъпо дете, нещата са вече в мои ръце.

Джорджиана не можеше да проговори от задоволство и вълнение. Тя пое ръката на стария си кръстник и го прегърна с благодарност.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

През следващите седмици Джорджиана, която бе окуражена от успеха си със сър Джефри, събра сили и започна да се държи както подобава на една млада и доволна от себе си дама. Унинието все още не я напускаше, но с всеки изминал ден тя се замисляше все повече не за онова, което не бе наред, а за късмета, който имаше. Разсъждаваше за живота си и осмисляше времето си, като се захващаше с полезни занимания. Към книгите тя имаше влечение още от детските си години, сега със същото усърдие се зае да изучава музикални пиеси, да усъвършенства везмото си, да рисува портрета на Елизабет — накратко казано да прави от себе си една изрядна, завършена млада лейди, която дори нейният брат наблюдаваше с объркване. Докато Елизабет намираше само удоволствие в промяната на зълва си:

— Радвам се да видя у теб, Джорджиана — каза тя една сутрин по време на разходката им, — появата на силен дух. Сърцето ти сега може и да не е радостно, но бъди уверена, че ако продължаваш *така*, с времето и то ще оправи. Ние всички сме много наивни създания и ти ще се учудиш колко незаменими можем да бъдем, ако се заловим сериозно да променяме сами себе си.

— Понякога се надявам, че и аз мога да имам полза от това — въздъхна Джорджиана, — но засега само ти, скъпа Елизабет, знаеш, че почти съм се предала на унинието. Още не мога изцяло да си излекувам душата. Все пак, колкото и да съм лекомислена, недей да си мислиш, че не поправам грешките си. *Сега* с увереност мога да преценя кого трябва... и кого не би трябвало да ценя. За това дължа благодарности на храбрия капитан, макар урокът да бе от най-жестоките.

Елизабет наблюдаваше със задоволство нейната решимост и се усмихваше вътрешно на щастливите видения от бъдещето никога повече през живота си мис Джорджиана Дарси да не бъде мамена от някой мъж или жена.

— Мисля, че достатъчно се занимавахме с моите страдания — отбеляза скоро Джорджиана. — Моят брат ми съобщи най-радостната новина — самият сър Джефри Портланд се е застъпил за лейтенант Уикъм. Не зная как го е постигнал... ти знаеш, че влиянието на моя кръстник и огромно, но направо не е за вярване, че в края още на тази седмица лейтенантът ще бъде освободен от затвора и ще се отправи към Антигуа, като работник от захарните плантации на сър Джефри. Не е ли превъзходно?

Елизабет наистина бе научила рано тази сутрин за освобождаването на лейтенанта, след което даде воля на радостта си и дълго време се чуди кое е накарало многоуважаемия джентълмен да постъпи по този начин. Тя не бе и предполагала, че сър Джефри може да положи усилия, да упражни влиянието си в полза на онези, към които не изпитва уважение.

— Чудесна намеса — съгласи се тя — и най-навременно разрешение за нашето семейство. Лидия и майка ми днес отпътуваха за Лондон, за да пожелаят на лейтенанта добър път и успех; сестра ми възнамерява да го последва при първата най-скорошна възможност. Аз съм безкрайно благодарна на сър Джефри за усилията, които той положи за нашето семейство, макар да признавам, че неговата доброта към нас ме стъписа. Не мога да не се замисля дали в така щастливия обрат на нещата не е замесена ръката на моята сестра Джорджиана?

Джорджиана пламна от притеснение и отхвърли енергично предположенията на снаха си, след което разговорът им се насочи към други въпроси.

Едва по-късно, когато остана сама в стаята си, Джорджиана си припомни целия им разговор с Елизабет и изпита задоволство. В тези няколко дни, след като убеди сър Джефри да им окаже помощ, младата лейди бе подложена на изкушението да разкрие пред снаха си старанията на многоуважаемия джентълмен в тяхна полза, но все се въздържа от страх да не би големите надежди на Елизабет да й причинят още повече терзания, ако неговите усилия не се увенчаят с успех. Сега, когато Уикъм бе свободен, тя реши да не споменава нищо за своето участие. Предпочиташе да носи радостта в сърцето си, без да я споделя с никого, знаейки, че е направила добро на хората, които обича.

Още от детските години на Джорджиана, у нея се бе проявила естествената наклонност, с времето подсилена от книгите, да обича хората и да им помага. За нещастие условията, при които тя израстваше — без приятели на нейната възраст, обкръжена от всякакви удобства — не дадоха възможност на това нейно качество да се развие. Така нейното великодушие бе сведено и обуздано до изпълняването на скъпоплатени капризи, а не до обикновено човешко състрадание и помощ. Сега, за пръв път в живота си, тя бе оказала истинска, при това значителна помощ на друго човешко същество — на своята снаха Елизабет, която обичаше безрезервно. Нямаше значение, че нейното човеколюбие доби израз по вина на непоправимия Уикъм, основното бе, че съдбата на Елизабет стана по-добра. А удовлетворението, изпълнило горещото сърце на Джорджиана, нямаше край.

Човек би си помислил, че такъв зашеметяващ успех може да възвърне отново куража на нашата героиня. Но имаше един млад мъж, взаимоотношенията с когото най-много ѝ напомняха колко далеч е тя още от истинското съвършенство — Джеймс Лий-Купър. Откакто се върна в Пембърли Джорджиана го бе виждала само веднъж. Срещата с архитекта бе кратка, а държанието му, независимо от нейните явни усилия, остана хладно. Докато преди се стараяше ревностно да подхване с нея разговор, сега само се поклонил и се ограничил с няколко думи за работата си. Тя очакваше точно такова държание, тъй като сама бе предизвикала отчуждението помежду им. Знаеше го много добре, но действителността — хладното кимане за поздрав, докато преди време двамата се гледаха открито и леко в очите; безразличното „Приятен ден, мис Дарси“, докато преди той очакваше компанията ѝ за дълги разходки, — всичко това ѝ причиняваше повече болка, отколкото можеше да предполага до скоро.

Една сутрин, когато Джорджиана се разхождаше сама в парка, размишлявайки за влошените им отношения, които бяха вече единствената ѝ тревога, тя забеляза стройната фигура на мистър Лий-Купър. Архитектът привършваше разговора си с управителя Мъркин. Тя наблюдава известно време младия мъж от страни и видя оживеното му изражение. Но веднага, щом събеседникът му тръгна да върши своите задължения, тя забеляза как клюмна главата на Лий-Купър и

лицето му стана печално. Често го бе виждала надменен, в последно време — мълчалив, но никога — изпаднал в меланхолия. Изведнъж реши да отиде при него. Затича се надолу по хълма, право към самотната фигура.

— Мистър Лий-Купър — започна тя веднага, — не мога, не, няма да понеса тази хладна учтивост помежду ни. Мисля, че винаги сме били приятели. Аз ви обидих в Лондон, зная, затова сега ви моля да ми простите. Заклевам ви, нека да не оставаме скарани завинаги, заради случилото се в миналото. Хайде, не можете ли да ми простите?

Лий-Купър се стъписа от появата и от подхода ѝ, а удивлението му от думите ѝ бе не по-малко. Не знаеше къде да дәне погледа си, но когато очите му срещнаха нейните, изведнъж гневът му, (а той наистина бе голям), се стопи — и от откритото ѝ обръщение, и от искрената молба, която се четеше в очите ѝ.

— Скъпа моя мис Дарси — успя да изрече той, но обзелото го вълнение, от което дори лицето му промени цвета си, не му позволи да продължи.

Джорджиана видя смущението на младия мъж и побърза да му помогне:

— Тогава значи всичко е уредено — каза тя развълнувано, — Ние сме отново приятели. Хайде сега да си поприказваме както някога. Вие, мистър Лий-Купър, избирате за какво да говорите, дали за потока там, дали за мрамора в Дарбишър или за поезията на вашия приятел мистър Хю Джонс. А аз ви давам дума, че ще ви слушам без да ви прекъсвам. Вижте колко е красив Пембърли тази сутрин. Дали е от невероятно омайващата пролет или по-скоро в резултат на вашата работа, която предизвиква моето възхищение?

Този път той ѝ отговори охотно, възвърнал си дар словото, което му се удаваше особено добре:

— Предполагам по малко и от двете, мис Дарси. Приносът на моите умения е много малък, тъй като вашите очи са пленени от бистрата река, от поляните, от кестените на хълма в далечината. Моята заслуга за вашето удовлетворение от гледката бе да дам воля на поезията, изваяна от самата природа. Прекалено дълго природните красоти на тази земя са оставали неразкрити, поради неумението на човека да ги покаже. Аз успях да ги разбуля, когато вие отпътувахте за известно време от Пембърли и смея да кажа, че се справих не зле.

Отново, както някога, той ѝ предложи ръката си, която тя сега прие с удоволствие, радостна, че се връща разбирателството помежду им. Те се разхождаха заедно из големите градини, той разказваше за работата си, тя бе погълната от думите му, пленена от гледката; за първи път след завръщането си в Пембърли, можеше да се възхити на промените, които той бе направил и които до този момент тя в униинето си не бе забелязала.

— Прекрасни изгледи, наистина — каза най-накрая Джорджиана. — Да ви призная, съвсем не бях предполагала, че алеите, които си спомням от моето детство, могат да бъдат така приказно преобразени, дори и от толкова надарен човек като вас. Както ми показахте, представата ми е била погрешна. Природата наистина може да се подчинява на волята на човека, дори може да процъфтява под неговите ръце, но колко по-приятно е когато изпъква собствената ѝ красота, без намесата на човека! Уви, аз допуснах грешки за толкова много неща. Но, мистър Лий-Купър, вече не съм същата, откакто се върнах от Лондон, не съм онази, която оставихте тук, мисля си, че разбирам по-добре нещата. Осъзнах, че хората, които се ръководят от модата, понякога изглеждат много добре, но тяхната маниерност може само да притеснява останалите. Колко съм благодарна, че съм отново в моя край, у дома, където онова, което привлича погледа, е естествената хубост на природата, напълно освободена от всякакви модни закони. И наистина си мисля, че сега, когато тази сутрин пред очите ми се разстилат прекрасни гледки, само подчертани от вашата ръка, съм за първи път наистина щастлива от много седмици насам. Благодаря ви от сърце.

Тя погледна с ясни, открити очи младия мъж и той отново за миг-два не можа да продума. Толкова много промени му се събраха само за едно утро: тежко му беше на душата — тя облекчи мъката му; беше гневен — тя подобри настроението му; той ѝ показа работата си — тя я одобри; нейната изключителна красота и приветливост я правеха несравнима с останалите представителки на женския пол. Да става каквото ще, той трябваше да говори:

— Мис Дарси, вече не е по силите ми да мълча. Познавам ви като създание, което притежава всичките добродетели и вярвам, че вашата гордост ще превъзмогне различията помежду ни, които, в крайна сметка, не са от значение. Вярно е, че вашето и моето

положение в обществото са различни... но какво от това? Аз съм пряк човек... някои биха казали дори прекалено пряк... и сега трябва да ви кажа нещо. Мис Дарси, вие знаете, че аз отдавна ви се възхищавам. Отговорете ми най-искрено... ще приемете ли моята любов?

Джорджиана бе съвсем объркана. Той, толкова безкомпромисният млад архитект, мъжът, който толкова малко се интересуваше дали е любезна речта му, доскоро готов да я обиди или да я раздразни, сега стоеше пред нея и ѝ предлагаше най-нежната си обич! Как би могла тя да подозира подобно нещо... как би ѝ дошло изобщо наум... толкова невероятно предложение? Неговото поведение не бе дало никакъв знак на Джорджиана, неговото държание с нищо не бе я предупредило. Да таи толкова силни чувства, независимо от разликата в социалното им положение! Наистина, всичко бе неочаквано за нея.

И как безкрайно бе нейното изумление от самата себе си, когато неговата решимост се пренесе и в нея — усети такъв невероятен изблик на радост, какъвто никога преди не бе и сънувала и какъвто той едва ли бе очаквал в отговор на своята молба. Преди да осъзнае Джорджиана прие с цялото си възторжено любящо сърце неговата обич.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Какъв по-приятен разговор можеше да има сега за двете същества, разкрили един на друг любовта си? Нашите щастливи познайници вървяха из парка, забравили за времето, без за миг да изпаднат в неразбирателство или да замълчат за секунда, тъй като имаха да си казват много неща. Той най-после имаше възможност да изрази чувствата си, скривани от много месеци насам... чувства, за които се опасявал как ще бъдат приети... които потискал в себе си; докато тя се учудваше, че този най-добър и най-забележителен мъж е бил пред очите ѝ толкова дълго време и тя не го е познавала. Такова удоволствие носеше на двамата обяснението и осъзнаването на чувствата им, че те ги повтаряха отново и отново и не забелязаха кога стана обяд.

— Мисля, че ви обикнах още от самото начало — твърдеше той. — Макар моето държание да не разкриваше чувствата ми, те се усиливаха. Страхувах се, че колкото повече се влюбвам във вас, толкова повече ми бе необходимо да го крия. Вие привлякохте погледа ми още в първия момент, когато ви видях на бала в Пембърли, онази първа вечер, толкова отдавна. И как би могло да бъде иначе? Вие бяхте самата прелест, обкръжена от почитатели, че аз... въпреки че вашият брат ме представи... на следващата сутрин вие изобщо не си спомняхте за мене.

— Какво внимателно създание бях — отговори тя и страните ѝ се покриха с руменина при този спомен. — Толкова надменна, така безочлива, твърдейки, че не ви познавам, когато просто не можех да си спомня за срещата ни... и то за вас. Чудя се само как още тогава не изпитахте към мене антипатия.

— Безочлива — не мога да кажа! Вашата разсеяност само ме привлече още повече. Вие бяхте пленителна, така потопена във възпоминания за триумфа си от вечерния бал, че... „... по устните ти все още трептеше усмивка, в която се четеше въпрос...“, според стиха на Лорд Байрон.

Джорджиана бе за миг сепната от спомена за неотдавнашната си грешка, но не я подмина, решена между тях да не остава нищо неизяснено:

— Уви — въздъхна тя. — Негово благородие за жалост ме подведе и можеше много лесно да ме отведе и по-далеч, с помощта на един безпринципен господин. Мистър Лий-Купър, макар че аз нямам голямо желание да си припомням болезнените спомени, трябва да ви кажа нещо за вашата геройска постъпка в моя защита в Лондон. Не — възпротиви се тя, когато той понечи да я спре, — *ще* довърша думите си. Моят брат ми каза за усилията, които вие и вашият приятел мистър Джонс сте положили за мен и, в крайна сметка за моята снаха Елизабет. Едва след това започнах да оценявам вашите достойнства, които могат да засенчат повечето, може би всички други мъже, макар за собствено утешение за мен би било по-добре да кажа, че не е така. Но не мислете, че моята любов към вас почива на едната благодарност, сега мога да призная, че тя постепенно растеше — Джорджиана се усмихна, — започна от нашия първи спор. Както и да е, вашите действия по време на *онази* вечер са били такива, че аз нито мога да ви се отплатя, нито мога да престана да им се възхищавам.

— Наградата за мен *ще* бъде никога повече да не говорите за това. Но — промени бързо той тона си, — на мен сякаш ми е писано, мис Дарси, да си остана за вас все мистър Лий-Купър? Мила моя Джорджиана, не можеш ли да ме наричаш Джеймс?

— Мисля, че мога да опитам — засмя се тя, като за първи път не се смути от руменината, избила по лицето ѝ, — след като моето име звучи в твоите уста толкова мило, скъпи Джеймс. Да, както виждаш, мога. Има ли някъде по-щастливи създания от нас двамата?

— Не мисля — каза той след миг-два мълчание. — Но красивите приказки не са за мен, Джорджиана. Знай само, че те обичам и нищо не може да се окаже преграда за моята преданост. Но, обично мое момиче, така се увлякох да ти разкривам чувствата си, че може би твърде егоистично не ти дадох време да обмислиш всичко, което произтича от нашите различни социални положения. Твоето великодушие не ти позволява да споменеш за това, но истината е, че различието между нашите две семейства не може да бъде пренебрегнато. Ако *ти* смяташ, че е така, не допускай грешките на

други хора. Сигурна ли си... скъпа Джорджиана, сигурна ли си, че си направила верния си избор?

Лий-Купър я погледна в очите изпитателно, втрещено — човек би си помислил, че все още се съмнява в отговора.

Но тя не се отметна, след като бе отговорила сутринта няколко пъти на този въпрос:

— Какво е потеклото за любовта? — развълнувано отговори тя. — Никакво положение в обществото, колкото и знатно да е то, не може да ни даде такова идеално разбирателство, каквото ние двамата имаме. Скъпи Джеймс, двамата заедно с теб ще сме най-щастливите от всички други... останалата част от света не е от значение.

— Чудесно видение — засмя се той, — но само почакай, Джорджиана, докато онази незначителна „останала част от света“ започне да се меси в живота ни, както става и то по начин, който ти не можеш да знаеш. *Тогав*а се страхувам, ти ще откриеш, че останалите никак не са за пренебрегване.

— Колко малко ме познаваш все пак, мили мой. На нашето семейство не е присъщо да се ръководи от мнението на съседите. Нека другите да приказват, каквото искат, ти и аз ще сме щастливи и край по този въпрос. Страхувам се единствено моят брат да не се възпротиви, тъй като той е горд, ти знаеш... и някак си много привързан към мен. Но — нейните романтични видения отново се понесоха нагоре, — аз ще сметна, че нашата любов е била незначителна, ако не мога да се преборя за нея. Колкото и да е резервиран моят брат, все пак бъди уверен, аз ще измоля неговото съгласие, най-късно до края на тази седмица.

Джорджиана се подготви с безкрайна жар да сломи каквато и да е съпротива от страна на брат си, за да защити своята любов. Нека да говори за прибързани чувства, нека да се гневи на различията в потеклото на двамата, нека да говори каквото прецени за един брак без родство, без съгласие — тя ще остане непреклонна в молбата си да се омъжи за своя любим. Джеймс Лий-Купър може и да е без никакви връзки, но неговото вярно сърце и изтънчен разум са неоспорими. Дарси *щеше* най-накрая да разбере неговата цена, както тя я разбра.

Представете си, обаче, изумлението на нашата млада лейди, готова на сблъсък с брат си, взела твърдо решение да отстоява любовта си, когато той, след като се окопити от учудването си, приветства чувствата на двамата млади с най-искрено удоволствие.

— Как мога да не се радвам — каза той, — след като дължа цялото си щастие на човек, когото при първата ни среща не приех заради незнатното потекло?... Говоря, разбира се, за моята скъпа Елизабет... мога ли в такъв случай да откажа на тебе същото щастие? Не, наистина — въздъхна той, — каквото и да кажа, за да те разубедя от намерението ти, то няма да е достатъчно силно, ти прекалено много напомняш нашата скъпа леля Катрин. Но аз съм безкрайно изненадан, скъпа сестро — продължи Дарси сериозно. — Джеймс Лий-Купър е изряден мъж, неговият талант никога не е бил подлаган на съмнение, нито от мен, нито от когото и да било в Англия... Но *ти*, Джорджиана, според мен не му оказа особено внимание, а по-скоро прояви неуважение. Прави каквото решиш, скъпа сестричке, но не се омъжвай за човек, когото не обичаш. Джорджиана, обичаш ли го?

Със сълзи на очи сестра му заяви най-сериозно, че за нея Джеймс Лий-Купър е най-скъпият от всички.

— Тогава те поздравявам и те благославям. Състоянието на Лий-Купър може и да не е колкото твоето, но не е и малко. Ти няма да изпитваш нужда от пари. Много по-важно от твоята зестра е какво притежава той, какъв разум и сърце. Джорджиана, нямам думи да ти опиша задоволството си от твоя избор. Ще бъдеш щастлива жена.

Мнението на Елизабет за новата двойка бе възторжено. Тя прекалено дълго бе наблюдавала мъките на своя приятел архитекта, породени от несподелената му любов. Сега можеше да поздравя зълва си за нейното съгласие да приеме щастливия живот с човек като него.

— Аз поздравявам сама себе си, скъпа моя, заради твоето израстване — каза Елизабет. — Ти ще имаш сигурността на едно семейство, в което никога няма да има сръдни. Не съм виждала този млад мъж да остане и десет минути безмълвен, каквото и да се случи. Мистър Дарси и аз отдавна бяхме решили, че няма по-щастлива двойка от нас, но сега ви заявявам най-тържествено с цялата си сестринска обич, че пожелавам да бъдете толкова щастливи, колкото сме и ние.

Доколко успешно се справиха с тази задача нашите млади приятели, оставяме да преценят читателите ни. Достатъчно е да кажем, че те достигнаха блаженството, без да имат за това нужда от пари и тяхното семейство, свързало се в младостта по любов, съзряваше с всяка следваща година за взаимното упование и уважение.

Съседите понесоха тяхното неописуемо щастие с търпима любезност, която с издигането на репутацията на Лий-Купър ги освобождаваше от напрежението, намаляваше социалната нетърпимост и съпътстващото го презрение към човека, сред чиито приятели бе самият принц регент. Дори сър Джефри се успокои, макар и по-бавно. Той видя, че неговите кръщелници са щастливи в семействата си и най-последно заяви, че заради тях ще си затвори очите за неравенството помежду им и ще се съгласи да общува отново с тях. Заради истината, трябва да се каже, че той направи това по-малко заради благополучието на Дарси и Джорджиана, отколкото, привлечен от компанията на Елизабет. Но тъй като истината никога не излезе наяве, той и неговите приятели от аристократичен род можеха до края на живота си да намират упование: те — в неговата необикновена снизходителност, а той — в тяхното превъзходство над останалите.

Благоденствието на мистър и мисис Дарси бе осигурено не много дълго след женитбата им, с появата на братовчедата на малката Елизабет Бингли в Пембърли. Джефри Фицуилям Дарси бе спокойно по нрав и хубаво момченце, но странно сериозно, което неговата майка с гордост отдаде на необикновената му интелигентност, проявена още в детството. През време на първите му пет години основната грижа на майка му бе как да го разсмее.

Лидия Уикъм изпрати съпруга си с много сълзи и сърцераздирателни обещания да отиде при него при първата възможност. Още щом осигури достатъчно пари, тя ще замине при него... след това се оказа, че ще тръгне, още щом излекува душевните си рани от раздялата им... по-късно се разбра, че се кани да отпътува, още щом завърши килимчето, което е обещала на майка си преди Архангеловден. Много скоро си пролича, че след толкова „още щом“, трябва да се добави и едно „никога“. И наистина, Лидия, която откри, че предимствата на съпружеството са за предпочитане при липсата на съпруг, реши да остане завинаги с майка си. Тя задоволяваше задълженията си на съпруга с някой друг случаен поглед към образа на

нейния отсъстващ любим или изстискваше някоя сълза, когато ѝ напомнях за него.

Мисис Бенет, доволна, че нейната любима дъщеря е до нея, скоро поведе отново обичайния си живот. Двете прекараха много полезни вечери в любящата компания на мисис Филипс, когато тя се справи от нещастieto си. Дамите играеха вист или обсъждаха възможността някой друг полк да бъде разположен край Меритън. Мери, освободена по този начин от задължението да бъде единственото утешение на майка си, скоро се премести в Хънсфордското паство, за да бъде със сестра си Кити. А тя наистина се омъжи за мистър Бийсли и вече с много по-добър нрав и разбираня, благодарение на съпруга си, посрещна с открити обятия сестра си. Тя, от своя страна, реши да ѝ се отплати и започна да разнася супата, която Кити готвеше, на бедните семейства. Едновременно с това Мери им четеше и своите проповеди, които обаче оставяха хората в недоумение и далеч не така радостни, колкото бяха преди идването на госпожицата месия.

Що се отнася до капитана и мисис Хейууд, никой повече не ги видя в Англия. Мистър Бингли научаваше често от писмата на Каролайн за техните пътувания из континента, за забележителностите, които разглеждаха във всяка столица. Той четеше редовете от нейните писма и се вживяваше в тях, възхищавайки им се. И толкова бе заслепен от тях, че никога не се запита, щом като всичко е толкова прекрасно, защо влюбената двойка никога не се застоява на едно място повече от година.

Лейди Катрин, която отдавна бе предсказала нещастно бъдеще на своята племенница, съвсем не бе доволна, че се оказа права в предвижданията си. Нейното състрадателно сърце би трябвало да се облива в кръв от жалките изгледи за щастие на Джорджиана, тъй като и тя, подобно на своя брат, се ожени по някакви причини, много далечни от стремежа за запазването на знатния род. Дори и вестите, които от година на година стигаха до нея, за признанието на двойката във висшите кръгове на Лондон, не я задоволяваха. Според нейно благородие някой, който е роден в низините, винаги ще си остане невъзпитан, дори да бъде възвеличаван и ценен като Свети Джеймс. Бракът между неравностойни партньори — често поучаваше тя дъщеря си Ан, която се въздържаше да не последва опасния пример на братовчедите си, — не е нищо друго, освен позор, недопустим за нищо

на света. Никога да не си и помисляш за подобно нещо, тъй като то няма да донесе, в крайна сметка, нищо съществено, освен накърнена гордост и безумие, няма да донесе никакво благопристойно и подобаващо само на аристократи бъдеще.

Както бе доказано в последствие.

Издание:

Джулия Барет. Дързост

Редактор: Силвия Великова

Оформление на корицата: ГЛИФ

Мърлин Пъбликейшън, 1996

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.